

کوردی۔کوردی

کؤکردندوه و دارشتنی کؤمدلیّك ماموّستا

ناماده و سهریه رشتیکردن و سه رله نوی دارشتنه و و دموله صهند کردنی لیژنه ی فه رهه ننگ

ع مسالم عمد لو سال و عراد وال

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنتُدى إقراً الثَقافِي)

براي دائلود كتابهاى مختلف مراجعه: (منتدى اقرا النقافي) بردايه زائدتى جرّرها كتيب مهرداتى: (مُنْتُدى إقْراً الثُقافِي)

www. igra.ahlamontada.com

www.igra.ahlamontada.com

للكتب (كوردي ,عربي ,فارسي)

فەرھەنگى ھەراشان

کزکردنه وه و داپشتنی مامزستایان

جهعفهر حهجی حوسیّن سدیق شرق عهلی عومهر محهمهد عامر نوری سهعید تارق خالد مهعروف سهلام نارخوش عهبدولرهحمان مستهفا محهمهد نهزیف هیری عهبدولرهحمان ئەحمەد فەقئ يوسف ساجيدە مەعروف شوان سەرابى مەجيد باجلوورى

ئاماده و سهرپه رشتیکردن و سهر لهنوی دارشتنه و ه ده وله مهندکردنی لیژنهی فه رهه نگ

> د. کوردستان مرکریانی د. عەبدوللا ياسىن ئاميدى پ.ى سەلام ناوخۇش

- نارى كتيب : فمرهمنگى همراشان
- كۆكردندو و دارشتنى : كۆمەلىك مامۇستا
- ئاماده و سەرپەرشتىكردنى: ليژنەي فەرھەنگ
 - پیرگ و ندخشهسازی : محمد زاده.
- تيپ چنين : فرناد شدمعون بيا _ عبدالحميد عزيز رسول _ ظاهر عمر ولى _ سالح قادر.
 - مدلدگری : شيرزاد فعتی نيسماعيل.
 - بالأوكراودى كۆړى ژانيارى كوردستان، ليژنمى فمرهمنگ _ ژماره (٤٢).
 - تىراژ: ١٠٠٠ داند.
 - چاپخاندی دوزگای ثاراس- همرلیّر- سالّی ۲۰۰۷.
- لد کتیبخاندی گشتی همولیر، ژماردی سپاردنی (٤٩٥) ی سالی (۲۰۰۷) ی دراوهتی .

ييشهكى بني مندالان

بن لیکدانموهی واتای وشه فعرهمنگیکان تا بنرمان کراوه بهشیوهیه کی ساده و ساکار لمنیو دیریک وهیا دوو دیردا مانای وشه کافان روونکر دوتموه، به نام لمو بارانه دا، که همر به وشعیه کویا زیتر واتاکهی لیکدراوه تعوه، رستمیه کمان به وینه هیناوه تعوه.

تدلفوینی کوردی هدر تدو ۲۷ تدلفوینیانه نین، که لیسره دا هاترون، به لکر زیر و تدوانهی لیره دا ندنووسراون بریتین له: ر ل وو ق ی هوی نه بوونیان له نیز تدلفوییکانی دیدا بق تدوه ده گهریته وه، که وا ناکه و نه سهره تای و شهوه، به لام و شدشیان لی پیکدیت، وه ك: بردن، هه وال نووسین نووان همرمی.

ئهم فهرههنگه وشهی ئاسانی وهك: نافرهت، برا، پیاو, خوشك، كور، گهوره، یاری و.. ناگریتهخوی، چونکه ئهم وشانه لهلاتان ناسراون.

هیندیک له وشه کانی نیّو نهم فهرهه نگه به ویّنه روونکراونه ته وه هه ولمانداوه ویّنه که بکهویّته پیش نه و وشه یه ی که نه و ده نویّنیّت، له و بیاره دا، که نه گونجابیّت له لای یه کتربن، نه وا هه رله هه مان نه و لایه په داندراوه، که وشه که ی تیدا هاتووه.

مندالانی کورد. ئەم فەرھەنگەتان لىن پيرۆزبىنىت، چاوەرىنى تىنبىنى ئىنوەى خۆشەويسىتىن.

وشه کورتکراوه کانی نیّو ثهم فهرهه نگه

- (ئام.) ئامراز
- (ئاك.) ئاوەلكار
- (ئان.) ئاوەڭناو
 - (ج.) جێناو
 - (چ.) چاوگ
 - (ن.) ناو

ييشهكى بۆ كەوران

بیروّکهی دانانی ئهم فهرههنگه بوّ پایزی سالّی ۲۰۰۵ دهگهریّتهوه، که وهکو پروّژهیه خستمه بهردهست لیژنهی فهرههنگ له کوّری زانیاری کوردستاندا، لهبهر گرنگی پروّژهکه پهژراندرا، دواتر له دهستهی سهروّکایهتی باس کرا و له ئهنجومهنی کوّردا بریاری دانانی لهسهر درا.

دانانی ئەم فەرھەنگە لەلايەن كۆرى زانيارى كوردستانەوە لەبەر كۆمـەلنىك هــۆ پەسندكرا، لەوانە: ١- نەبوونى فەرھەنگىكى كوردى - كوردى بىق منىدالىنكى تهمهن نز سال و بهرهوژوور. ۲- پهکیک له نامانجه ههره سهرهکیکانی کنری زانیاری کوردستان بایهخدانه به زمانی کوردی، که دانانی فهرههنگ ریگهیهکه بنر و دیهینانی نهم نامانجه ۳۰- زورجار لهسهر لایهرای کوفار و روژنامه کاندا باس له زمانی کوردی دهکریت، که به باریکی نائاساییدا تیده پهریت و همرکه سیک به رينروسي تاييدتي خزى دەنووسيت و هدريه كيك لهخزيدوه زاراوهبدك دادهتاشتت و.. دواتىر دەنووسىن ئىدى كىزرى زانىيارى لەكوپىد؟ كىزرى زانىيارى كوردسىتان بىد ئاماده کردنی نامیلکه یه که لهسهر رینووسی کوردی و بالاوکردنه وهی ههزاران دانه لیّی، به دانانی فهرههنگی جوٚراوجوٚر، بالاوکردنهوهی چهندین بهرههم لهسهر زاراوه، ليْكوْلْينهوه لهسهر ريْزماني كوردي، به بهستني جهندين كوّنفرانس لهسهر جهند بابهتیکی زمانهوانی و به لهچایدانی شهش ژماره له کوشاری شهکادیی و .. راژهیه کی باشی زمانی کوردی کردووه و شعم بهرههمه ی بهردهستیش ههر وه لامدانه وهیه که بز ئه وان. ٤- بز به شداریکردن له بووژاندنه وهی زمانی کوردی و هەولدان بۆ يەرەسەندنى، كۆرى زانيارى واى يېاشبوو، كــه لــه قوتابخانەكانــهوه

دەست بەم كارە پيرۆزە بكريت، چونكە سەركەوتووترين چارەسەر ئەوەيانە، كــه لــه رەگوريشەوە بكريت، نەك ھەر ئەنجام.

وشه فهرههنگیکانی نیو شهم بهرهه صه الله کتیبی خاندنگه کان و چیروکی چایکراوی مندالان و هرگیراون.

برّ دانانی ته م فهرههنگه لیژنه یه کمان له ههولیّر لهم به به بینکهینه مامرّستایان ته حمه د فه قی یوسف، تارق خالد مه عروف، ساجیده مه عروف، پ.ی سه لام نه اوخوّش، عه به دولره حمان مسته فه ا نه نوری سه عید و هیه د عهدولره حمان. لیژنه یه کیش له شاری دهوّك نه م به پیّرانه به شدارییان تیدا کرد، مامرّستایان: ۱ حه عفه رحه جی حوسیّن ۲ سدیق شرق عه لی ۳ حومه د محه مه د عامر ٤ مه جید سه عید به جلووری ۵ محه مه د نه زیف، بونه وی شمر و کتیبی خویندنگه کانی سهره تابی بگریّته وه، به به پیّر شوان سه دان وشه ی له نیّر کتیبی قوتا بخانه کانی سه ده تابی شاری سلیمانی ده ده ده ده ده شدین به به بیت بی بیروست خستمانه یال وشه کانی دی.

بو زیتر روونکردنهوه ی چونیه تی کارکردن لهم پسروژه پیروزه دا سی جاران له ریکه وتی روونکردنه وه ی جاران له در یکه وتی ۲۰۰۹/۱۲۳ دا له گه ل نه ندامانی لیژنه ی همولیر و دوو جارانیش له دهول له ریکه وتی ۲۰۰۹/۱/۳۱ و ۲۰۰۹/۳/۲ دا له گه ل نه ندامانی لیژنه ی دهوکدا کویوومه وه.

له دانیشتنه کاندا شروّقه ی شهوه کرا، که چون شهو به پیزانه یه که بهیه کی وشه کانی نیّر کتیّبی قوتا بخانه کان ده ربهیّنن و له سهر کارتی تایب هتی بینووسن و له پال ههر وشهیه کیشدا باری ریّزمانی لهنیّو که وانه یه کدا بچه سپیّنن له به روّشنایی لیستی کورتکراوه ی به شه کانی ناخاوتن، که تایبه ت بیر شه فه رهه نگه م

ئاماده کردبوو، جا مانای وشد که لینکبده ندوه دواتر بیخه ند نید رسته یه به مدرجین لینکدانه و همه ندو رسته که و رسته که شروی و شد که و رسته که شروی به ناستی مندالینکی ته مه ندو سال و چه ند سالین گهوره تر بگونجیت.

زۆرېدى مامۆستايانى ئەم دوو ليژنەيە لە كاتى دياريكراودا بابەتەكانى خۆيان هیّنا، ئیّمه له کوری زانیاریدا ههموو وشهکاغان تیپچن کردن، له نهنجام دا بوّمان دەركەوت زۆرىدى وشەكان دووبارە و سى بارە بوونەت دوه، ھەولماندا لەنپوانياندا ئەو دانەيە ھەلبۇيرىن، كە بۆ ئەم فەرھەنگە دەستدەدات. ئەوەى لەنيو ئەم كارانەدا زور سرنج راکیشبوو ندوه بوو، که زوربهی ماموستایانی سدرهتایی خزیان لدوه نهدابوو، که وشهکان له رووی ریزمانهوه روونبکهنهوه، ههروا زوربهی لیکدانهوهکان به بهیقیّك لیّكدرابوونهوه بنو ئاستی تیّگهیشتنی مندالیّکی تهمیهن ننو سیال شەختبوون، ئەر رستاندى بەرىنە ھىندرابوونـەرە ھـەر باسـيان لــە نـەبوونى ئــاو، كاروما، ندوت ، بدنزين، خرايي ريْگدويان، گراني و... دوكرد، هيننديكيشيان بهبيّ مەبەست بزنى توندوتىژى لىدەھات و بەدەگمەن رستەيەكمان بەرچاودەكەوت، كىه ئەرىنى بارىك دەربېرىت ، گەشبىنىيەك بە مندالاغان بدات، لەكاتىكىدا، كە ولاته كه مان تا راده یه ك سهر به خویه و له یه رهسه ندن و بووژانه و هدایسه، بزیسه ناچار زوربهی همره زوری وشم فمرهمانگیکاغان لمه رووی ریزمهان، واتبا و رستهوه دەستكارى كردن، يا سەرلەنوى دارشتنەرە.

مامزستا نه همه د فه قی یوسف له ژیر سه رپه رشتی ئیمه دا له برار کردنی و شه کوکراوه کان و همه روا سه رله نوی نووسینه و هی نمه و دهستنووسانه ی به باشی نه نووسرابوون یارمه تی داین.

لهدوای رهچاوکردنی زوربهی تیبینیکانی ههانسهنگینهران، سهرلهنوی چهند جاریک لهم رووانه به ناوهروکی فهرههنگهکهدا چوومهوه:

۱- باری ریّزمان. ۲- لایهنی لیّکدانه وهی وشه کان، هه و لّمدا لیّکدانه وه کان هم رسته به وشه به وشه نهبیّت، به لکو تا بوّم کرا روونکردنه وهیه که بیّت مندالیّکی ته مه نو سالا و به ره وژوور به ناسانی تیّیبگات. ۳- جوّری نه و رستانه ی به ویّنه هیّندرابوونه وه له رووی مانا و گونجانی بو نه و ته مه نه و ناوه روّکی رسته کان و چونیه تی و چهندیّتی ده ربی ینی مه به ست. ٤- له رووی ریّنووسه وه، بو ویّنه نه و شه نه نه ادانه ی واتایه که ده به خشن، گهر شیّوه ی تیپه کان ریّگه بده ن به یه که و بنووسریّن باشتر و راستره، بو ویّنه و شه ی جیّب جیّکردن وا بنووسریّت، نه که له شیره ی جی به جیّ کرون. ۵- بو نه وهی شهم فه رهه نگه به سوود تر و هاو چه رخانه تر بیّت وام به پیّویست زانی سه دان وشه، که لهم فه رهه نگه دا نه بوون هاوی چهند فه رهه نگیدا نه بودن هاوی چهند فه رهه نگیدای داندراون و هربگیّرمه سه ر زمانی کوردی، له وانه: نه لبووم، نه تله س، پنگوین، نایسدز،

ئۆكۆردىــۆن، كـۆبرا، مىكرۆســكۆپ، مــايكرۆفۆن و.... ٦- رىزبەنــدى وشــهكان بەپتى ئەلفوبتى كوردى. ٧- سەرلەنوى تەماشــاكردنى هــهموو فەرھەنگەكــه بىۆ دلنيابوون لەچاككردنى ئەو لايەنانەى، كە راستمكردوونەتەوە و...

له کوتاییدا سوپاس و پیزانینی خوم و نهندامانی لیژنه ی فهرهه نگ ناراسته ی یه که یه که یه مهموو نه و خوشك و برایانه ده کهم، که به شدارییان له کوکردنه و دانان و هه لسه نگاندنی فهرهه نگی هه راشان کرد. هه روا سوپاسینکی بیپایان پیشکیش به به پیز سالح قادر ده کهم، که به بسی وه ره زبوون فهرهه نگی هه راشانی تیپون کرد و بو ده یا خاد ده کرد و چاك ده کرده وه، هه روا سوپاسی کاك زیاد عاللایی ده کهم، که زوربه ی وینه کانی نیو نه و فهرهه نگهی بو دهست خستین، دیسانه وه پیزانینی خوم پیشکیش به به ریز محمه د زاده ده کهم، که ده شه یه یه به یا یابی بو ده ره یابی بو ده ره ها ده ده کهم، که ده شه یه یابی بو ده ره یابی بو ده ره یابی بو ده ده ده کهم د دانا.

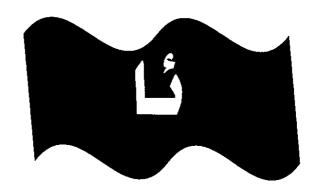
له دانشتنیّکی ئاسایی چهند ئهندامیّکی کوری زانیاری کوردستان و به ئامادهبوونی د. وریا عومهر ئهمین باس هاتهسهر ناولیّنانی فهرههنگی بهردهست، ناویّك بیّت لهگهلا پلهی خویّندنی مندالیّکی تهمهن نوّ سالا بگونجیّت، لهو نیّوانهی پیّشنیازکران: قوتابی، فیرخواز، فیریار، خوازیار د. وریاش پیّشنیازی (ههراش)ی

بۆ ناولیّنانی ئەم فەرھەنگەی كـرد، لیژنــهی فەرھــەنگ لــهدوای لیّكدانــهوهی ئــهم نیّوانه لەرووی واتا و ریّزمانهوه نیّوی (فەرھەنگی ھەراشان) ی پەسندكرد.

فدرهدنگی هدراشان تاکه فدرهدنگیزی کوردی — کوردییه، که بو مندالآنی تهمهن نو سال و بدرهوژوور بهشیّوهی فعرهدنگانی ولاتانی پیشکهوتوو داندرابیّت و دلنیام لهوهی دهبیّته ژیّدهریّکی باش بو دانانی دهبان فعرههنگی زانستانه و سعردهماندی دی بو هدمان تعمهن، ههروا ژیّدهریّکی باش دهبیّت بو فعرههنگه همره گهوره کهی کوردی — کوردی بهرههمی بهردهست تاکه فعرههنگیکی کوردییه، که کوّکاره، یانی کوّمهایّک ماموّستای لیّهاتوو کاریان تیّداکردووه، همریه کهیان لهلایهنیّک بیه پیتی پسپوری و لیّزانی خوّیان دهولهمهندیانکرد، یه کهکهیه دهستخوشییان لیّده کهم و سوپاسیّکی بیّپایانیان ناراستهده کهین.

هــهر تیبینیکتـان هــهبوو دهتـوانن بوّمـانی بنیّـرن و پیشهکی سـوپاس بــوّ هاوکاریتان.

> کوردستان موکریانی لیژندی فدرهدنگ هدولیر ۲۰۰۷/٤/۱

ئابروو (ن.) ئارى پور، ئارپور، شەرم، ئەگەر شتۆكت گرت لە راستىدا وانەبور، دەلىق راستى نەگرت ئىلىرورى چىور: ئىلىرورىردن كارەكى خراپە.

نابووری (ن.) ۱- دەستگرتن، كىيم مەسردەنى ۲- بابەتتكى پەيوەنىدى بە مالار دارايى بىرتىرى ريانى خەلكەرە ھەيە: زانا كە بەشى ئىابورىى دەخورلىتىد.

ناپۆ (ن.) مام، برای باوکت ئاپۆی تۆیە: سامان ئاپۆی منه.

ئاتاج (ئان.) ۱- پێويست، پێدڤى:
له سهردهمى ئهمڕڒدا ئاتاجى
ژيان زێربوره. ۲- هـهژار،
نهدار: کهس له دنيادا ئاتاج

ناخافتن (ج.) ئاخارىن، گزىن، پەيلىن، وىتورىد كردن: وا باشە ئاخافىنى دلىكىرياركمان بەمەند مەلكرىن. ئاخاوتىن (ج.) بروانە: ئاخافتن

لَا يُه بِيت ج ج ح خ د ر ز رُس ش ع غ ف ڈ ق ك ك ل م ن ه و ى

ئاخنراو (ئان.) به زوّر تێكردنى شت، تێكراو، تێپهستراو، تێپهستان: گهم نهرده به له گارد گاخنرلوه، ئاخوّ (ئام.) ئايا، ئهريّ، داخوه، داخق، وشهيه كه بسق پرسسياركردن به كاردێت: تاخيّ ئازاد نيّت يان نا؟

فادار (ن۰) خاکه لیّوه، سیّبه مین مانگی سالی زاینییه، نافی مهمه کا بهاریّیه، ۲۱ی شاداری سهری سالا کوردییه: له بازدهی ثاداری سهری سالی ۱۹۱۱ درا مه ولیّر ثازاد کرا.

شادهم (ن۰) ۱ - به پیّی بیرویاوه پی شادهی بیستی بیستی بیستی مسرق، شاده مزادانه. ۲ - مسرقهٔ مسرق، مسرق، مسرق، مسرق، ناوه بق نیرینه.

ئادهمیزاد ئادهمزاد، نهوهی ئادهم، مهردووم، مرق، مرقف: مهموی ئادهمیزادهك دایسك و باوكی مهیه.

ناراسته (ن٠) ئەگەر يەكتك ناونىشانى شوينتكى لە تى پرسى، تىقش شسويندكەت بسە جسوانى بسق

دەستنىشانكرد، ماناى ئەرەپ تىلى ئاراسىتەپەكى باشىت پىشسانداوه، پۆسپەو: كلك پەرەكسى ماسسى يارمىتى گۆرىنى ئاراستەي دەدات.

ئاراسته كان (ن.) لاكان، لايه كان، هه ر چــرار لا، بـاكرور، باشــرور، رۆژه ه لات، رۆژشاوا: له زانستى جوگرانيـادا ئاراســته كان زور گرنگن.

نارام (ئان.) ۱- میمن، مهند، میدی، بیدهنگ، میور: شار تارام بری، ۲- نساوه بسل نیرینه: تسارام باریزهرهکی سهرکه وتووه،

ناراهگسده(ن.) ناراهگسا، شسویننی ناراهگرتن: کوردستان ناراهگدها هدمیانسسه. ۲- مسهزار: نارامگدیکی جوان بنی شدهیدانی کوردستان دروستگراوه.

ئـــارامی(ن.) بێـدەنگی، مێمنــی، بــێ شەپوشـــۆپ: *بـەبێ ئــارامی ژیــان* ناچێ<u>ت</u>ه سەر،

ئارەزۇۋ (ن.) ھەرەس، ئارات، مىثى، حسەز، تاسسە، مسەيل: ئسازاد ئارەزىرى نىگاركىشانى مەپ.

ئارەزوومەندانە (ئان.) ئەگەر تىق بە ويستى خىزت يارمەتى پىياويكى پىرت دا بىق جادە پەرپىنەرە، ئەر كارەى تىق ئارەزورمەندانەيە، بە ئارەزورى خىق، داخوازانە: بىرام ئارەزورمەندانە لەگەل مارىيى كاردەكات.

ئـارەق (ن.) ئارەقە،خوھ: م*ن لە* پت<u>نــا</u>و ژ*يان ئارەق دەرت*يۇم.

نارهقه (ن.) نهر ناوهیه که مرزق له نهنجامی گهرما، شهرمکردن، یا نهخترشی دهری دهدات: کیه نارهقهت کیرد نابییت خیترت بدهیته بهر مهوای سارد.

نسارهق پشتن (ج.) زور جار له خهاك دهبیستیت به دایکت ده لین: نارهقهیسه کی زورت پشتوره، مانسای نهوهیسه لسه ژیانسدا زور کاریکردوره، هه والدان، مانسدوو

بوون، رەنجدان: ب*ۆ بـرْێِوى ژيـان* ئارەق رشتن پٽيويستە.

نسارد (ن.) نسار، هسارد، دانهوینسهی هاردراو، که کید و نسان و لی دروست ده کریست، نساردی سیسی بیر کیک باشه .

نساردهدار (ن.) شارکی داری، پاشماوه یان هاپادراوی دار: تاردهدار له بواری پیشهسازی و دارتاشسی به کار ده میندریت.

ئساروو (ن.) خسهیار، هساروو : *ئسارووی* گ*ولبه د*مم ن*اسکه* .

سازا (ئان.) ۱- بهجهرگ، نهترس، چهلهنگ، بویّر: تلیّر تهر گازایه. ۲- ناوه بن نیّرینه: گازا برازامه. شازاد (ئان.) سهریهست، سهریهخی، خسر سهر: ریّژنامه کهمان ریّژنامهیه کی نسازاده. ۲-بهره للا: سهری بالنده کهی ئازاد کرد. ۳- ناوی نیّرینه یه.

نسازادبوون (چ.) پزگاریوون، ژدهست دهرکهفتن، قوشار بوون: شازاد بوون داخوازیها گهلانه..

💾 ئه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

ئازادی (ن.) سەربەستى، سەربەخۆيى: ئ*ـــازادى مىـــواى گـــەلانى ژێـــر* دەستە.

ئسسازادیخواز (ئسان،) داواکساری سهریهستی، رزگاریخواز: کورد گهههکی تازادیخوازه،

ئازار (ن.) ۱- ئيش، ميش، جهور جهفا، ژان: من تازاري بالنده نادمم. ۲- بروانه: ئادار .

ئازایانیهٔ (ئان.) بویرانیه، دلیرانیه: شیرکل نازایانه بهرامیهر دوژمن وهستا.

ئازايىسىلەتى (ن.) چاونەترسىس، مەردايىلەتى: ئىلەم ئىتشىمەرگانە ئازايەتىيەكى بىيونىنەيان نواند.

ئازووقه(ن.) ئازووخه، ختراك، ئامين خوارنی: میروو له مارین ئازووقه می زستان كرده كاته وه.

ئىساۋاوە(ن.) خىسەپوھەرا، ئىسالارى و ئاكلۇكى: كە ئىيو ئىيمەدا ئىلۋارە ئىيە.

ئىساۋەل (ن.) گيانلەب، مەپومالات، ولسات، تەرش: مەر ئاۋەللەكى شەردەرە.

ئىاۋەڭدار (ئان.) خودانى ئاۋەلاو پەزان: گەلسەك ژ خسەلكى كورىسستانى ئاۋەلدارن.

ئىساژۇتن (چ.) لىخىورىن، ھساژۇتن: ئىساژۇتنى ئۆتۈمبىلىل وريسايى دەوئ.

ناسان (نان.) ۱- هاسان، سووك، سانا، ساناهی، سشك: پرسياره كانی بېركارى ئاسان بوون ۲۰- بېړهنې، بېسهختى: كاره كه به ئاسانى كارتايى

ئاسایش (ن.) ژیانیک شه پوشووپو توندوتیژی تیدانه بیّت ژیانیّکی ئاسایشی پیّده آیّن: تاسایش له ولاتی ئیمه نا به رقه راره .

ناست (ن.) ۱- پله، بارستایی، پایه، هاوشان: نهم کاره له ناستی تتر دایه. ۲- بهرامیهر: له ناست نهم روودلوه نازانم چی بکهم؟ ۳- شوین، جیگا، عاست: لهو ناسته دانیشن.

ئاسك

ئاسك (ن.) مامز، كهزالا، خهزالا، غهزال: ئاسك ئاژه له كى جوانه. چافين رئ وهكى چافين ئاسكانه.

ئاسمان (ن-) ئەزمان، فەلەك، عاسمان، گەردوون: ماوينان ئاسمانى كوردستان سامالە.

ئاسمانگهر (ن.) ئەر كەسەيە، كە لەبۆشايى ئاسماندا دەكەرىنى: ئاسمانگەر چور بىتر سەربانى مەيقى.

ئاسمانی (ئان.) شینی کان، رهنگی ئاسمانی: رهنگی کراسی نازی شینی ئاسمانی بوی.

ئاسىن (ن.) كانزايەكە بىق پىشەسازى بەكاردەھينىرىت: داس لە ئاسىن دروست دەكرىت.

ئاسووده (ئان.) دلنيا، بيخهم، خقش، پهههت: كچم به تاسوودهيي بنوو.

ئساش (ن.) دەزگايەكى گەنبى جىزو دانەرىلەى پى دەھاپنو دەيكەن بە ئارد: كە گوندەكەمان ئاشتىكى ئارمەبرى

ئاسۆ ئاسۆ (ن،) ۱-مەيدانو بوارى چالاكىو كار: ئاسۆى زانىنو تۆگەيشىتنى

🛂 ئه بېټ چ چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

مرزد مهروا فراوان دهبی، ۲-بهینی شهردو ناسمان: بهری بهیانیان ناستر رووناکه،

ناشتی (ن.) ۱- تهبایی، ریکوپیکی، سازان، هاشتی: کرر*د میللهته کی* تاشتی خوازه، ۲- ناوه بق نیّرو میّ.

ئاشتىغواز (ئان.) كەسەك، كە ھەز لە ئاشتى بكاتو ھەرلى بەدىھينانى بدات، بى گىچەن : دايكم ژنەكى ئاشتىغوازە.

ئاشــكرا (ئــان.) خويــا، پوون، ديــار، زەق، بەرچار: ئ*اشكراي، كە مـن* مەثالى تۆم.

ئاشگراگردن (ج.) نهینی دهرخستن،

بهرچاوخسستن، دیسارکردن:

ثاشکراکربنی نهینی باش نبیه.

ئاشینا (ئان.) ۱- هاوهان، دوست:
دهمیکه من ثاشنای تهوم. ۲-

ئاشى ئاو (ن.) ئەر ئاشەى بە ئاو كاردەكات، ئاشىي ئاللىقى: گەنمەكەمان لە ئاشى ئاولىتكىد.

ناره بل ميينه.

ئاشیان (ن.) خانو، میلانه، ئه و شانو، میلانه، ئه و شانود شیرینهی تیروده در در در میرود میر

ئافەرىن (ن.) ۱- دەستخىرىسى، يان دەمخىرىشى لىكىردن: ئافەرىن بىل وتە بەنرخەكەت.

ئاڭــا (ئـان.) ئـاوا، ئـاوەدانى: مــالا رە ئاڤا.. كورىخ رە بېيتە زاڤا.

ئاقىسىلكرن (چ.) ئىساوەدانكردن، دروستكردن، چىلككردن: گونىدى خانى ئاقاكرن.

ئاقىساھى (ن.) خانووبسەرە: مسن ئاقامىيەك بق خق كړى.

ئاڤىغدان (ئان.) ئاوەدان: مالا تە ئاقەدان ست.

ئاڤردانهوه (ج.) ئاوردانهوه: ئاڤر له مێژوري خرّمان دهدمينهوه.

ئساگنچی: خـ قرجی، نیشته جی: کـورد تاکنجی کوردستانینه .

ناکنچی بوون (ج.) نیشته جیبرون: من له مهولیّر ناکنجی بووم.

ئــــاكنجيكرن (ج.) خــوجهكردن، نيشتهجيكردن.

ناگا (ئان.) ۱- چاولنبوون، چاودنر: تاگات لهماله مرم بنیت. ۲-خههر، ههوال: تاگات لهدایکت ههه؟ ۲- ناوی ننرینهه.

ئاگسادار (ئسان.) بسهناگا، وریسا: بست پهرپینسه وه اسه شسه قام ئاگساداری خوت به.

ئاگاداری (ن.) ۱- وریایی، وشیاریی: ئاگاداریی نه ته وهیی پیّویسته.

۲- جاپ، بانگواز: ت*اگاداری* به بانی بشروه!

ئاگر (ن.) ئاور، ئاير: ئاگر *گەرمايىو رووناكىمان پٽيدەبەخشٽىت.*

نساگر کوژینسهرهوه (ن.) ۱- نساگر فهمراندن، نه و بوتلهی که گازی دژه نساگری تیدایسه: پیویسته نساگر کوژینهرهوه له هموو

ماڭەك ھەبئىت. ٢- ئۆتۆمبىلى فەرمانگەي ئاگر كوژنىنەرە.

ناگربساران (ن.) زورجار لهمه بدانی شهردا نهوه نسده چهکی جورارجور به کاردین گولله و پارچه وهکو ناگر دهبارن: لهو مهیدانه ناگربارانه.

ئاگربهست (ئان.) راگرتنی شهر: ئ*اگر* بهست باشتره له شهرکردن. ئاگرکهوتنهوه (چ.) ئاگر بهرپرونهوه،

ئاگر تێبەر بوون: *ئاگر كەرتنەرە* ز*يان بەخشە.*

نساگری (ن،) نافی چیایه کی مهزن و نافداره ل ژووریا کوردستانی و ههنده ک جاران دبیرژنی شارارات: شنریشی شیمسان نوری پاشای ل شاگری داخ دهستی پیکرد.

ناگرین (ئان.) ناورین، نهگهر تل زور نازار به کار بیت، به دلگهرمی وانهکانت بخوینیت وهك ناگر چالاکیکانت نهنجام بدهیت پیتده لین: ناگرین.

🛂 ئه بېت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع خ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ى

ئىسالى (ن.) كىمنار، لا، رةخ: كس*ى دى* ميتِه قى ثال؟

نائیك (ن.) ئالف، خواردنی گیانلهبهر: تالیك له بهروبوومی كشتوكال دروست دهكریت.

ئالْ (ئان.) پەنگى سوورى كاڭ: رەنگى ئ*ال نىشانەي خەباتكرىنە*.

ئائوگۆر (ن.) گۆرىنەرەي شىتىك ب شىتىك، كىرىنو فرۇشىتن: كەم رۆژانەدا ئالوگۇرى پەلەرەر كەم سەم

كانزايهكي بهنرخه.

ئسالووالا (ئسان،) رەنگسان رەنسگ: سروشتى كوردستان ئالووالايه... ئسالوودە (ئسان،) گسيرۆدە، گرفتسان ئەشسق، خسووگرتن بسه: ئسولن

ئــالوودەى يــەكترن بــەبىيّ يــەك مەلناكەن.

َ فَالْوَرْ (ئان.) تَيْكَهَالَار، مَالْوْرَ، تَهَدُّ لَهَهُ، تَيْكَهِرِدُّار: *دارهكه باش مهلكه ره* نه *ئالو*زيّت.

ناماده (ئان،) به رهه في سان حازر: مه ميشه بني يارمه تيدانت تامادهم.

ئامادە**بوون (ج**٠) بەر**مەڈ** بوون: ئ*امادە* بسوو*ن لىھ* خۇشىسىو ئاخۇشىسى دراوسىي بېويستە.

نامادهکار (ن.) به رهه فکار، سازگار: سروه نامادهکاری به رنامهی مندالانه.

ئامسادەكردن (ج.) سساندان، كىاركردن، ھازركردن، بەرھىەتكرن: شىيرىن كەلوپەلەكانى ئامادەكرد.

نامادهیی (ن.) ۱- سازی، ریّکوپیّکی شـت: سازان بی رایه راندنی کارمکه تامادهیی ختری پیّشاندا.
۲- قوتابخانهی دوای ناوهندی: تازاد قوتایی قزناخی تامادهییه.

نامساژه (ن.) هندسا، نیشسانه، دهستنیشسان: هسهبرونی تاماژه کسانی هاترچی لهسهر ریگاکان زور گرنگه.

نامسان (ن.) ۱- پهنا بردن: تاسان نهکهی نهم کاره بکهیت. ۲-قاپو قاچاغ: کابانی نامان کری. نامسانج (نان) نهو مهبهستهیه، که دهته ریت بیهینیته دی. کاتیک تق شوینیک دهست نیشان دهکهیت، بر نهرهی روی تیبکهیت، نهو شوینه نامانجی تزیه

ئامىددى (ن٠) شارۆچىكەيەكە سىەر بە شارى دھۆك.

نسامراز (ن۰) ۱- نسه وزار، نسامیر،
که رسته، نه سباب، پیناو: جاران
جورتیاری کورد له جوورتکربندا
نسامرازی گاسسن، مسیش و
مه وجایو... به کارده مینا.۲- له
ریزماندا به شیکه له به شه کانی
ناخساورتن، و ه ك: نسامرازی
په یوه نسدی، نسامرازی لیک ده د،
نامرازی گه په نه رو...

نَامَوْژگَـــار (ئــان.) ئاموْژیــار، ئــهو کهســهیه، کــه ریّــی باشــت نیشــــاندهدات:م*املســــتا*م ئامرژگارمه.

نامۆژگىسارى (ن.) پەنىد، شىپرەت، نسىھەت، نەسىھەت : وا باشە گو<u>نىراسەلى ئامترژگارىيىسەكانى</u> مامترستا بىن.

نامۆژگىسارىكردن (ج.) ئەگسەر تسق ئامۆژگسارى يسەكتك بكسەيت، دەتەريت ئەر كارە بكات، كە تىق بە باشى دەزانىت.

ئسامیر (ن۰) شامراز: *شامیری پ دمگی* ت*وتتومبیّل پ بدا دم*بیّت.

ئسساميّز (ن٠) بسارهش، به رخوقسه: منداله کهم له ناميّزده گرم.

ئائیشک (ن.) ئەنىشك، ھەنىشك، جومگەی نتوان پىلو باسك: له ناكلو ئانىشكەكى لتدا. ئانىشكى بەلەرت.

نائین (ج.) مینان، ئینان: مه قالی من کامیرایه ک بدیاری بن من ثانی. ناو (ن.) بروانه: نالا.

🛍 ئه باپ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ نه افق ك گ ل م ن ه و ى

نیاوا (ن.) ۱- شارهدان: مالتیان شاوا بیّیت. (شان.) ۲- بیهمجوّده، شهرها، وا، وهها: کارهکه شاوا کارتایی پیّدیّت.

ئساوات (ن.) میشی، حدن، داخسان،

ثاره زور: به ثاواتم سه رکه ویت. فاواز (ن.) ۱- ده نگی خوش: ثاوازی بولبول خوشه. ۳- ده نگی تامیری میوزیك: ثاوازی گورانییه فولکلورییه کانی کوردی خوشه. ۳- ناوه بو میینه: ثاواز کاری

رة ژنامه واني دهكات.

ناوان (ن.) براده ر، دهسته خوشك،

هارپی، هه قال، دوست، هاوه ن:

تاوالی باش له کاتی ته نگانه دا

ده رده که ریّت. ۲ – به شتیک

ده گوتریّت ، که له گه ن شتیکی

دیک به کاربیّت، بی ویّنه

ناوه اگراس، که ژنان له ژیّر

کراس له به ری ده که ن.

ئىاۋايى (ن.) ئاۋەدانى: ئ*اۋايى بە نىانۇ* مى*ۋان ئىيارە.*

فاوهدان (ن.) ناوا، شوینه که ناوا بینت، یان چولان نه بیت: مالی پیاوی مهرد مهرده م ناوهدانه. فاوهدانگار (ثان.) ناوا کار، نافاکار، تاوهدانگار شهر که سه یه، که شوینتیك ناوهدان ده کات.

ناوبهر (ن.) ناوکیش، سهقا، سهقاهٔ:

میرانی تامیدی تاویه ریان مهبوی
ناوبه نسد (ن.) ۱ - به ربه ستی ناو،
به نداو، به ست: دروستکردنی
تاویه ند سوودی جرزاو جردی
مهیب. ۲ - نهخرشبی زگ

ناودان (ج.) ئاقدان، ئاو پێدان: ئهم گولآنه رێژانه پێويستيان به ئاودانه.

ئاودهست (ن.) ئاودهس، پێشاو، ئاودهستخانه: لهدوای ماتنهدهر له ئاودهست دهستم بهسابوین دهشترم.

نساودیّر (ن.) نافیار، کهسیّکه شاری شینایی بدات: بارکی تامهنگ تاریتیره.

ئساودیْری (ن۰) ناویاری، نافیاری: وا باشت مهمیشت گرنگسی ب تساودیْری خساکی کوردسستان بدمین.

ئاوردن (ج٠) ئىنان، ھێنان، ھاوردن، ئانىن: ئاوردن بنەمايىكى سەرمكى بازرگانىيە.

ئاوردانسهوه (ج.) ئاڤردانه شه: به ئاوردانسهوه له ميّــژوو ئاينــده دهنه خشتينين.

ئاوروو (ن٠) بپوانه: ئابروو.

ئىساوزى (ن.) ئىساورد، ھاوتەمسەن، ھاوشان: ئىازاد و ئىموزاد ئىلوزىي يەكن.

ئساوس (ن.) ئىلىن، ئىلىس، زگىپ، دوو گىسان: مانگاكسەمان ئىسەم سىالە ئارسە.

ئاوسان (چ٠) پغبروین، پدنمان، مهلاوسان، ئهسترور بروین،

وەرمىين، وەرمېرون: رواى بەربوين: دواى بەربوينەوم پيم ئارسا.

ئاوساو (ئان،) پەنمان، ھەلارسىار: پٽيم ئ*ارسارە*.

ئىساۋگر (ن.) ئىلىڭد: ئىلەم ھىلەردە ئارگرتىكى چاكە.

ئاوگلدانهوه (چ.) ئار كۆكردنهوه له شوينهك، بهرى ئارگرتنهوه، ئالأ پهنگاندن، ئالأ خر كرن: دوكان شوينيكى له باره بن ئار گلدانه وه تا كارهباى لن به رهه مربيت.

نساو و هسه وا (ن.) بارود زخ، که ش،
سه قا، ساردی و گه رمی و هه ورو
باران و با له شویننیکدا : له
ماوینسد الساوی هسه وای
کویستان کانی کوردستان
خوشه .

ئساوی (نان.) نافی، رونگی ناوی، رونگی ئاسمانیکی روون، شینی کال: رونگی پردوکانی ژووری کارزان تاوییه.

اً نه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ال ق ك گ ل م ن ه و ى

ناوی بهکار براو (ئان.) نافا پیس، ئاوی پیس: نابی ناوی بهکار براو تیکه ل به ناوی پاك بكریت. ناوی خور (ن.) نافا هه لافیتی: ئاوی

خور به چیادا دیته خواری. ناوی سازگار (ن.) نافا زه لال: تاوی سازگار بخورهوه.

ناوی شلهتین (ن.) ناویکه نه گهرمو نه سارد، نافا تینشیر: ههموو بهیانیان دهمو چاوم به سابوونو ناوی شلهتین دهشقم. ناویلکه (ن.) سهره مهرگ، کاتی مردن، مردن، ههوزینگ، سهکهرات: له ناویلکه داندا ناوی کچهکهی ههر دهمینا.

ئاوێِته (ن.) تێڮەڵ، تێڮەڵو، بەيەكدا چوو: لە برادەرايەتىدا ئاوێؾــــى يەكتر بووين.

نساویزه (ن.) کومه نه چسرایه کی پلپلسه داره و لسه شووشسه دروستکراوه و به بنیمچه وه هه نده واسریت.

ئاونِنهٔ (ن.) قرّدیکا روناهیی، خودیك، نهینوك، نهینك، هاویّنه: به بانیان له به ر تاویّنه پرچی داده هیّنیّ.

ئاھەنگ

ئاهەنگ (ن.) ۱. كۆرى بەزمو شادى و خۆشى : دو<u>ئنى ئە</u> ئامەنگى براكەم بورم. ۲. ناوى مىينەيە: ئامەنگى خوشكم مات.

ناهه نگی ژنهینان (ن.) ناهه نگی نه و دو که سه یه یه دو که سه یه اکه له و روزه دا ژیانی هاوسه رگیری پیکده هینن. ناهه هانگگیران (ج.) سازکردن و بستر یوه بردنی به نم: بستر ناهه نگگیرانی براده ره که م

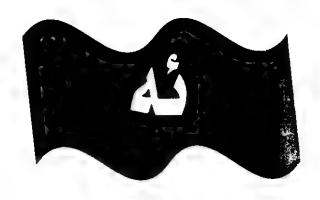
نای (نام.) ۱ـ هاوار له نیشان، وشهی خهفت: تای له نالهی نهخترش حدند کاریگهرد، ۲ـ وشهی

ئاوى بەكار براو __ ئايدز

نەخۇشى ئايدزى مەبئىت.

سەرسوپمان: ئاى لەم فېۆكەيە ئايىلىد (ن.) نەختىشىدى كىرشىندەيە، چەند گەررەيە!
ئايسا (ئام.) ئەرى: ئايا مەموھ دەبىت، جەسىتەى بەرگرى خىشىتىككان پەليان مەيە؟ سروشىتى بەرامبەر نەختىشى بېرانە: ئاخۆ.
نامىتىت: تىر نورچارى نەختىشى بايدىندەيىت، ئەگەر لەگەل

ئەلسىمەس (ن٠) كت<u>تېتكىي گەررەب</u> نەخشەي ولاتانى گ<u>ت</u>تى ت<u>تدلي</u>ە.

ئە (ج٠) تو، ئەتور: ئەتۇ مۇۋ<u>تېكى</u> باشى

نه، به (ن،) ۱- وشهیه کی عهرهبییه،

ویسره، هستوزان، چسیروك و

پهخشان و ...: تهدمب به رههمی

بریو منزری مرزشه . ۲- شهرم،

پهوشت، گرانی و سهنگینی له

ھەلسىوكەرتدا: ئىنە بەرامېسەر خەلكىيىدا دەبئىيىت تارىبىسە ئەدەبەرە بجولئىيتەرە.

ئسهدهبی (ن-) ویّـرهیی، هـهر کاریّـك پهیوهندی به ویّـرهوه هـهبیّت: چیرپّهٔ بهرههمیّکی تُهدمبییه.

ئەرد(ن.) ئەرز، زەرى، ھەرد، ھارد: ئى*ەردى خىقم بىە ھىەمور دىنىيا* ئادەم.

ئەرز(ن،) بپوانە: ئەرد.

ئىلەرك(ن.) ١- پ<u>ٽوي</u>ستى سەرشان: خ*وينىسىن ئەركسەكى رۆژانسەي* ق*وتابىيىسە* ٢- رەنىسجو

ئا 🚣 بپتج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف الاق ك گ ل م ن ه و ي

زه حمه تکینشان: دلیکم شهرکیکی زندی کینشا، تا نیمه ی پیگهیاند. اسه ری (شام.) ۱- شاخق: شهری مالی ختری و مرگرت؟ ۲- به لی، شا: - تنوی برویت؟ - شهری.

ئەرى و ئىھرى (ن.) دور دلى راپايى: ئەرىخى نەرىنى ناويت؟

ئے ذر (ج.) جیناری سے ریہ خزیہ بنز کہ سی یہ کے می تاک، من: تُعز کوریم کوری کوریامہ

ئىسەژنۇ (ن.) ئىەژىرر، چىزك: ئى*ەژىل* ب*ېشەكە لە لاقى مرزاد*

ئەسىپ (ن.) ھەسىپ، رەخىت، ن<u>ن</u>ىرى ماين: ئەسى*پ ئاژەڭـەكى مىرۇۋ.* ىنىستە.

ئەسپایی (ئان.) شىنئەیی، ھۆراشى، لەسەرخۇ، ھ*نىدى: بە ئەسپایی* جرومە ئورىئ!.

ئەستەم (ئان.) ۱- ھەستەم، زۇر كەم، ئاسىتەم: دەسىتىم بە ئەسىتەم

بریندار بور. ۲- دژوار، ناسی، ئەستەم، عاسى: جىنبەجىنىكرىنى ئەم كارەم بەلارە ئەستەم نىيە، ئەسىترلىنى (ن.) نىارى پارەيسەكى ئىنگلىزىيە،

ئەسازى (ن.) درك، خار، چقل، سارى: ئەسارىم لە پى را چور.

ئەستىرك (ن.) ھەرز، گۆلى ئار، بركا ئاقى: من ئەستىرك تارى ئاوكر.

ئەستوور (ئان.) سىتوپر، سىتوپر، دىنى بارىك: ئىستانان بالتىزى ئەستوپر كەبەر دەكەم.

ئەستۇ (ن.) ١- بەرزايى نێوان سەرو شيان، گەردەن، ميل: مەمور مرزائتك ئەستىي مەپ.

ئەستىرە (ن.) ستىر: ئ*ىەوان ئەس*تىرە *لە ئاسمان دە*بىي*نىن.*

ئەسرىن (ن.) رۆندك، قرمىسك، ئەشك: ئەسىرىن ب خسور لى جساوى

دمماتنه خوار،

ئەسسىرى (ن.) مۆزانئانسەكى كسوردى شارى كەركوكە.

ئەشكە نجە (ن.) ئىشان، ئازار، چەرمەسەرى: مامم ژيانتكى پىپ لە ئەشكەنجەي بردە سەر.
ئەشكە نجەدان (چ.) ئىشاندن، ئەشكەنجەدىنى ئارەھسەتكردنى كەستكى ئەشكەنجەدانى بالندە

كارتيكى نا مرزقانه به.

ئەشكەوت ئەشكەوت (ن.) شكەئت، ئەشكەئت: لە چياكانى كوردستاندا ئەشكەوت زۆرە.

ئەفسەر (ن.) پلەيەكى لەشكرىيە: برام ئەنسەرى لەشكرى كورېستانە.

ئەڭ (ج.) جىنارى ئىشانەيە، ئەم: ئەڭ مائىنگەمە ئىللەكەرە.

ئەۋانسە (ج.) جىنسارى نىشسانەيە، ئەمانە: ئەۋانە قوتابخانە پاكر كر.

غَاثِ اللهِ (ج.): عُونِ مَوْدٌ :مِونُ :(ج.) هُفُفُ ل ميثيا تدمه .

ئەقراز (ن.) ۱- ھەرراز، بەرزايى: مەر ئەقرازيەكى سەر تقىشەك مەپ (پەندە) ۲- نارە بۆ ئۆرىنە.

ئەقرۇ (ئاك.) ئەمرق ھەقرى ئىرق: ئەقرى بارانەكا زىر بارى.

ئەقىنىسىدار (ن.) دلسدار، شسەيدا: ئەقىندارى ئاخا خۆمە.

ئەكتەر(ن.) ئەر كەسەيە، كە لەسەر شانق، يان لە نتىر فىلمى سىنەمايى دەور دەگۆرۆت.

ئەكۆرديۇن (ن.) ئامىرىكى مۆسىقايە، كە كاتى كربنەرەر داخسىتنىدا

ئا 🕹 بېت چ چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ا ق ك گ ل م ن ه و ى

دەنگ<u>تكى</u> ئىساوازەدارى لىدەردەجىيت.

ئەگەر (ئام.) گەر؛ ئەگەر بىضوينى سەردەكەويت.

ئەگەرچى (ئام.) گەرچى، ھەرچەندە، لەگەن ئەرەش: ئەگەرچى كات درمنگە، بەلام مەر پۆرلادەگەم. ئىلىقىغا (ئام.) ئەگەر نىە: جگەرە مەكتىسى ئىلىگىغا نىلەختىش

د مکهوی.

ئسه لبؤم (ن.) كتيبيتك الإسه رهكانى بسه تالن هيچسيان لهسسه ر نه نووسراوه، تق ده توانيت وينه يسان پسوول و.... له سسه ر بچه سپينيت.

ئسه لفویی (ن.) شهر قهرهه نگهی به ر دهستت به پینی شه لفویینی کوردی دانراره، شهمه شهره دهگه یه نیخت، که وشه کانی سهره تای شهم قهرهه نگه به تیپی (شا) دهست پیده کات، دوای شهر ب، پ، ... وشه کانی ههره دواییش به دوا

تىپ دەست پىدەكات ، كە تىپى (ى)يە.

ئەلتد (ن.) ئاسق، دەمكەل: ئەلندا مە بەرتە،

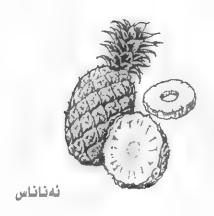
ئسة لهو (ن.) ۱- مه آلا: ئه لهو بلند دفسړن. ۲- نساقی چسیایه که دکه قیته بساکروری بساژیږی نامیدیی.

ئىلەم(ج.) ئەڭ جېنارى نىشانەيە بىق كەسور شوينى نېزىك: ئەم مات. ئەمائە (ئام.) قانە، ئەقانە، ئەتەنە: ئەمانە رۆلەي ئېمەن.

ئےمبار(ن.) ئےمان عےمبار، عےنبان ش<u>وی</u>نیک*ه دمغ<u>ل</u>ودانی تیّدا* دمپاریزریّت.

ئەمجارە(ئاك.) ئى جارى ئەمجارە پېكەرە دەچىنە سەيران. ئەمرۆ(ئاك.) بروانە: ئەقرۆ ئەمرىكى(ن.) مەلگرى رەگەزنامەى ئىسمانگەرەكى ئەمرىكى بوو.. ئاسمانگەرەكى ئەمرىكى بوو.. ئەمىش(ج.) ئەقى ۋى (بى نىزىكە):

ئەمىشىم ىق بېنە.

ئه ناناس (ن٠) جوّره میره یه که اله و لاتسانی گهرمسدا ده رویّست، نساوه و هی نسه ناناس رهنگسی زدرده.

نه نجام (ن.) دوماهی، کرتایی، ناکام، سهره نجام: کاری باش ته نجامی باشی ده بیّت.

ئه نجامدان (ج.) بهجیّهیّنان، بجه ه ئینسان، جیّهبهجیّهکرن، بهجیّگهیاندن، کار راپهراندن،: شالار کارهکهی به جوانی ته نجامدا.

ئه نجومهن (ن٠) کټې کټ، لیژنهیه که یا دهستك

پێڬدێټ بێ ئەوەى لە بابەتەك بـــدوێنو بكۆلٽــــەوە: دايكـــم سەرێكى ئەنجومەنى دايكانە. ئەندازيار (ن.) ئەندازەزان، ئەندازەگر، دەرچوى كۆليــژى ئەندازيارى: ئەندازيار ئەخشەى رێگاو بانو

نهندام (ن.) ۱- ئهندامی ریکخراویک،
یان کومهلهیهک، گروپیک، واتیا
کهسیکه بو نه و ریکخراوه
دهگهریتهوه، که کاری تیدا
دهگاریتهوه، که کاری تیدا
دهگات، نهندامی خیرانهیه:
باوکم نهندامی کومهلهی
جوتیارانه ۲- بهشهک له له لهش:

ئهنفال (ن.) ئهنفال ناوی ئهو تاوانه بهدناوهیه، که پژیمی پهگهز پهرستی به عس ۲۰۰ههزار که سی کوردی پی بیسه رو شوینکردن: د ئهنفالادا کهارین نامری فانه

نَا لَيْهُ بِبِتِ جِ جِ حِ خِ دِ رِزْرُسِ شَ عِ غِ فَ قَ قَ كَ كَ لَ مِ نِ هُ وَ يَ

ئەنگوستىلە (ن.) گوستىلە، گوستىرك: مانـــا ئەنگوســـتىلەيەكى زىيــوى كرى.

ئەنى (ن.) ناوچاوان، تەرىل، ناڭ چاڭ پشىكەكە ژ ئەنىدامىن سەرى: ئەنىل خىرنەكە گرى.

نسهو (ج۰) ری، ری، جینساری کهسسی سیدهمی تاکه: تهر دارستی منه . نهوا (ناك،) را، نهز، نرکه: تهرا ماتم. نسهوه (ج۰) نهاهه: تهره تسازاده داری دمویی.

نهوه نده (شاك.) ۱- هنده ، هندی:

ته ره نده ی چساوم تسترم

غزشده و پت. ۲- به قهد:

ته ره نده ی مامن ستایه ك ده زانی .

نسه وه یان (ج.) ۱- ته مهیان: له و

پینو روسانه ته ره یان باشه ۲۰
له یه که: له و قرتابیانه ته ره یان

به یه که ده ره وی

نهویسه (رئاك.) لایی دی، رهضی دی:

ماژه له تهویه رجاده ومستاوه.

نهویه (رئاك.) ثه و به ره لایه كی دی،

دوایی، ثه و په ری، هه ره دوایی،

بنه بان، له كزتایی: تا زاد له

تهویه ری شاره وه گه بشترته

تتره.

ئەوتۇ (ئان.) رەسا، ئەرسا: پ<u>ٽورىستە</u> رپورەك *لـــە شــــوتىنىكى ئـــەرتق* بچ<u>ئ</u>ىرىت رووناكىي لىي بدات.

ئىسەودال (ئىان.) مىزويل، پىرئىش، ھىمەلومدا، ويسل، سىمرگەردان، ھەقدال: *ئارا ئەردالى خوتىدىنە*.

ئىسەودائى (ن.) مىزدىلى، پرئىشسى،
دەرىسەدەرى: تۇرجسار كەسستك
مەيە ويّل سەرگەردانى يەكتىكى
دى دەبتىت، بتى دەلتىن ئىەودالى

نهورو پا (ن.) کیشوه ره که له حه رت

کیشوه ره که ی جیهان: چیای

نیزال ده که ریته نیسوان
کیشوه ری ناسیاو نه رروپا.

ئەوزار (ن.) ئامێر؛ ئالەت؛ ئامراز: ئێمە ئەرزارى *دەستى كەس* نى*ن.*

ئەوسا (ئاك.) ئەمجا، ئەقجا، پاشى، ئىنجا: مىرە چاك بشى*ل ئەرسا* بىخى.

نهو کاته (ناك.) هنگی، وی دهمی، وی و مختی: نهر کاته دلشاد دهبم، که کررد ببی به دموله د.

ئے وین (ن.) خلاشه ویستی، ئے ڈین: ئے وینی مرزر ڈ بتر رلاته کے ی دلستر زیدہ.

ئهوي (ئاك.) ويري، وي دري: سهرداني ئەرىم كرد.

ئەھرىمەن (ن.) ھۆزى تارىكى شەپە لە ئابىنى زەردەشتىدا.

زیری (نام.) وشهی بانگکردن و هوشیار کرنهوهیه: ن*هی مهفال تاگاداری* خ*ود به*.

ئوردن (ن.) نائن ودلات کی عدر دبییه: توردن ده که رئیته به ری راز اثارای عمراق.

ئوميّـــد (ن.) ۱– هيـوا، هيـــى، شاوات: توميّـدا مـن تــهوه، هـوين هــهر د

باشبن. ۲- ناوه بنق میّینه و نیّرینسه: تُرمیّسد سهردانی سلیّمانی دهکات.

ئۆتۆموپىل (ن٠) ئۆتۈمبىل، ترومبىل، ماشـــىن: ئۆتۈموبىيـــل مارىـــــىكى سەرمكى گواستنەرەبە.

يُوْف (ئام.) هاوارى دەربو ئازار: ئىزب لە دەست كارى نارەوا.

ئسۆقرە (ن٠) ئارامى: م*رۆقسى شىپرزە* ئ*ۆۋرە ناگرىت*

ئۆقىيىسىانوس (ن،) دەرىسالىش: ئۆقىيانورىسى ئەتلەسى گەلسەك فرلولنە،

نا أله ب ب ت ج ج ح خ د ر ز ر س ش ع غ ف الق ق ك ك ل م ن ه و ى

ئۆين (ئان.) ۱- وشەپەكى توركىيە، ناز: كچەكەم ت*ۆر ئۆينىبازە.* ۲-نۆيەت، ئۆرە، كەپەت: ئۆينى كێيە؟ ٣- يەك دەست لە يارىدا: ئۆينىكىم لىخردەرە.

ئىتسائى (ن.) مەلگرى رەگەرنامەى ئىتاليا: ئەم پيارە ئىتالىيە.

ئیتائیا (ن.) ولاتنکه له کیشوهری ئے وروپا: ئیتالیا خاوهن شارستانییه تنکی دیرینه.

ئیجاخ (ن.) هۆز؛ عەشىرەت؛ بنەمال: مەمەرەنىد ئىجاخىكى شارى كەركوكە.

ئيدي (ن.) ۱- هى دى، ئيديكه: لهم جيره خامه به نا، ئيديت مه به؟
۲- جاريكى دى: ئيدى كارى وا روونادات. ئيدى تسو پاش ناكه ئى.

ئىش (ن.) شىۆل، كار: ئىشى قوتـابى خوتىدنو فترىبوونە.

ئىلخانى (ن.) سولتان ئىلخان ئەقىي مولاكترى بور.

ئىمىلە قاسىم (ن.) گەرەكەكك لەكەركوك..

ئيمپراتۆريىكەت (ن.) دەسەلاتى دەولەتتكى بەسەر چەند دەولىكە بەسەر چەند ئىمپراتزرىيەتى مىدىا دەسەلاتى بەسەر ولاتانى دەوروبەرىدا

ئيمرۆ (ئاك.) بروانە: ئەڤرۆ.

دهخه وم.

ئینان (ج.) مینان، ئانین، هاوردن، ئاوردن: وی ب ختر نامه ئینان. ئینجا (ئام.) ئهمجا، جا، فیجا، ئهوکات، پاشان، پاشتر، دوایی: وانه کانم دهنووسیم ئینجا

نينجانه

ئینجانه (ن.) گرلدان، قافك، دوفرهك له قبورو گلل دروستدهكری بلل ئەرەي گوللى تندا بچنندرنت.

ئینگلیسزی (ن.) ئیسه، که ده آسین ئینگلیسزی مهبهسست له مسهر شستیکه، کسه پهیرهنسدی بسه ئینگلیسزه ره مهبیت، به لام به شسیره یه کی گشستی ثینگلیسزی به رامبسه ر زمانی ثینگلیسزی له به کاردینین: زمانی ثینگلیزی له ترر شسوینی جیهانسدا قسسهی پیده کریت.

ئی (نام.) باشه، بهان: ئی وا میم. ئیخســـتن (ن.) تیخســتن، تیّــداکرن: مامسستای ئــهٔ فینا خوبیــــنی تیخستیه دان من.

ئێــــران (ن.) دەرلەتەكـــە دكەڤىتـــە رۆژھەلاتى كورىستانى.

ئیسره (شاك.) فیسره: تیسره جیگهی فیریوونی به روه رده و زانسته.

ئيسزدى (ن.) ئيسزد پەرسىت، يەزدان پەرسىت: ئيسزدى كىسوردى روسەنن.

ئیستا (ئاك.) نهـق، مەنووكـە، نووكـە: ئىستا كاتى كاركرىنە.

ئیستگه (ن.) ۱- ئیزگهها ویستگه:

تیستگهی رابیتی کوربستان

دهنگی شورشی کوربا بوور، ۲
وهستانجی کاروان سهرای

شههانده فهر: تیستگهی

شههانده فهری مهولیّر نوژهن

دهکریّته وه.

ئیسك (ن.) میسك، مهستی، ئیسقان، ههستیك: باسك اسه ئیسكی زوندو کهرورو بیکهاتوروه.

ئيْسىگە پەيگىبەر (ن.) مەسىتىكبەند: ئىسىگە چەيكەرى مرۇقى كىزن لـە ئەشكەرتى شانەدەر دىززرايەرە. ئىسىگە ئەرمىلە (ن.) نەرمىيە مەسىتى،

جۆرە ئەخۆشىيەكى ئەشە، كە تورشى مرۆۋ دەيى ئاتوانى خۆى ئەسەر پى رابگرىت.

ئی<u>ّسسکل</u>ار (ن.) ههستیدار: *مهروگار* مریئ*ست و ماسسی گنیانسه و دری* تی*ّسکدارن.*

ئیسکگران (ئان،) رەزا گران، ئیسك قــورس، كریّـت، خــویّن تــال، مەســتى گــران: مرازاسى ئیسك گران يەسەند نىيە.

نا 📥 ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ى

ئیسک و پرووسک (ن.) ئیسکی پـووکو پزیـــو: ئیســـک و پرووســکی ئادهمزادی کـورد ک زینـده ب چالانی سهددام دوزراوه ته وه. ئیسک سهوک (ئان.) رهزا سووک، خوین

ئيسك سووك (ئان.) روزا سووك، خوين شيرين: خوشكم منداله كى ئيسك سووكى مهيه.

ئێسکی رووپان (ئان،) هەستیی رووی پان،

ئێسكى گۆيى (ئان.) مەستىن گپوش. ئێسسكى لوولسەيى (ئان.) مەسستىن لويلەيى.

ئ<u>ىش</u>ئنى (ج.) ئەشكەنجەدان، ئازاردان: ئى<u>ش</u>انىنى مندالان كارىكى دۇوارە

ئيش کگر (ن.) نوب دار، پاس وان: شب وانه دهرمانخانه په ک ئيشکگره،

ئیک (ئان.) ییک، یهک، ژماره یهک، ژمارهی سهرهتا، دانهیسهک: خودی تیکه نابیت به دوو. ئیکهم (ئان.) یهکهم: ژیار تیکهمی پولا

ئيكو دوو (ئاك.) يەكترى: ئەزى زانا باش ئىكى دور ناس ىكەين.

ئ<u>ىكى</u>ئى (ئىلان،) يەكسەمىن: ئىلاندار سەركەقتىا ئىكى بور.

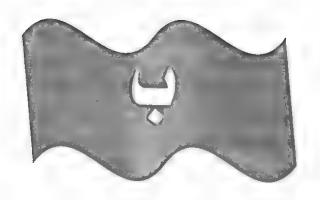
ئیمسه (ج.) مسه، ئسهم، جینساری سهریهخزیه بن کهسسی یهکهمی کن: ئیمه جروبینه دهنرك.

ئيواره

ئیسواره (شاك.) ئیتوار، هیتوار، ئیشار، تاریكانه، ویرهگا: كه ئیتواره داهات بشور دهدهم.

ئیسوه (ج.) هه وه، وه، هنگ، شهنگی، همهنگی، همون، جیناوی که سسی دروه می کریه. مندالانی ئیسوه نه وه ی دوا رفزن.

با ۱- وشهی وه لامدانه وه به مانای به لیّ، نا، ناری: تتر نه چووی؟ با چسوم. ۲- هسه وا، کسه لسه شویّنیّکی دی شویّنیّکه وه به ره و شویّنیّکی دی هماله هکات: مهندیّك جار لهگهان بسه فرو باران بایسه کی تونسد مهاله هکات.

باب (ن،) باوك، باو، باق: بابي شقاني مامرستايه.

بابان (ن.) بنه ماله یه کی کترنی کورده

له بنچینه دا مرکریانین وه کو

میرنشینه ک له ناوچه ی سلیمانی

و شاره نوور حوکم پانییان

کردووه: قه لاچوالان پایته ختی

بابانه کان بوی

بابه (ن.) بارکه، باره، له کاتی بانگکردندا له لایهن مندالهوه بهکاردیّت: بابه یارمهتیت پیّناویّت؟

ئائه 🚔 پ ت ج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ى

بابه گورگور بابه گورگسور (ن.) ۱- گهرهكو نارچه یه كی كهركوكه، به نهوت بهناریانگه و چهندین بیره نهرتی تیدایه: یه كه مین كیلگه ی نهوت له بابه گورگور دوزرایه ره ۲۰-

بابوْلْکه (ئان،) ۱- پارووه نانی

پیچراوی ئهستووری دریدژ،
بالوولك،بابوّله، قوماتك: دایه
گیان بابوّلکه کم بوّ دانی بیضوّم.

۲- مهلوّتکه، مندالی پیچراو:
ئهم بابوّلکه ساوایه به چاکی له
بارهش بگره..

باپیره (ن.) بابه گهوره، ،باپیر، باوکی باوكو دايك (له درخی بانگكردن دايه): بروانه: بايه گهوره.

باج (ن.) باژ، خویك، ئەر پارەيەيە كە مىرى لىە خىەلكى وەردەگریّت لەبەرامېسەر ھسەبرونى زەرى و زارو خانرویسەرە و كەلوپسەلى بازرگانى: لىه ولاتنانى ئىهوروپا ھەمور شتى باجى لەسەرە.

باخ (ن.) ۱– باغ، شوینی دارودرهختی

به به رو بیبه رو گولای گولازاد:

مالی نازاد نه مهواره که یاندا

باخه کی گه ورهی میوه یان مه یه.

۲- شوینی حهسانه وه: نیواره

اسه باخی شاردا چاوه ریت

ده که م.

باخهوان (ن،) باغهران، باغهثان، ئه و که سهیه، که له نیّس باخدا کاردهکسات: باخهکسهمان باخهوانهکی باشی مهیه.

باخچه (ن.) باغچه، باخی بچووك: باخچهی مالهوهمان پرله گولی جوانه.

باخچسهی هه لواسسراو (ن-) باغی هه لواسراو: نه بوخه زنوسهر باخچسهی هه لواسسراوی بست

ئائه 📦 پ ت ج ج ح خ د رزژس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن 🛦 وى

كسوردو تسازادكردني خساكي كوردستاندا خهباتيكردووهو باوكي رؤحسي كسوردهو قوتابخانىيەى كوردايەتىيىيە: شترشی ته بلول به رتبه رایه تی بارزانی نهمر مهالگیرسا.

بارستایی (ن.) بارست، بارسایی، دەوارەيىي، كىنشو قىدبارەو قورساني: هـه موس شــتنيك لــه دەورو پشتمان كۆش و بارستايى

سارگرژی (ن.) ئالۆزی، تېکچورن، ناریکی، بشتوی، بسی سهرویهری: له کاتی بارگرژیدا ئابوورى ولات كز دميي.

بسارودۇخ (ن.) رەوش، بارى ولات، سەروپەر، چلۆنەتى: باروبىرخى كور*يستان م*نمنه.

باریک (ئان،) ههر شنیکی، که ئەسىتورر نىھ بور بارىكسە: سەماكەرەكە كىژىكى قەد بارىك

باره (ن.) دهنگی ناژه ل، به تابیهتی دهنگی مهر، که دهباریّنن، که دەلین بارە بارى مەر،

كاز(ن.) ۱− مەلى راوكەر؛ باڭندەپەكى گزشتخزره، ۲- خن مهادانی له تەكىدا، كىۋر خواردنىمۇھ: زۇر حەزم لە يارى بازدانه.

بازدان

بازدان (ج.) قەلەمبازى، خىق ھەلدان: مه يموون له سهر داران باز دهدات.

بازرگسانی (ن.) کرینو فرقشتن، ئالوگۆر: ينشكه وتنى بازرگانى بارى ئابووى ولات ينشده خات.

بازگه (ن.) ۱– شوینی خوهه لدان، شويني بازدان: ك بازگه كهوه خترم ماویشته ناو تاوموه، ۲-شوينى چاوديريكردنى هاولاتيان لـه هاتوچيق كردنيدا: بازگهكان ئاسايشى كوردستان دەياريزن.

بدازوو (ن-) باهق، باسك، قدّل: به دوستو بازورى خوّم دوڑيم.

باژیر (ن.) ۱- شار: دمتوك باژیرهكی خترشه. ۲- بسازار: كومه له دوكانیکه، که ده ترانیت ههمور جوّره شتیکی تیدا بكریت.

بساش (ئان.) دری خارپ، چاك: خوتندنی باش ئه نجامی باشه. مرتقی باش جتگای ریزلتگرتنه.

باشسوور (ن،) ژنسری، خسواروو، لای خسواردودی نهخشسهیه: مسن لسه باشمورری کوردستاندا ددژیم.

باغ (ن.) بيوانه: باخ.

باغه أن (ن.) بروانه: باخهوان.

باگوور (ن·) تعدیی، تعدیدی سهرود ، پورکاری سهردودی نهخشهیه: دیجله و فسورات لسه بساکورری کوردستان مهاددةوالیّن.

بِاگُوْرِكِيْ (ن.) با گوهورين.

بال (ن.) ۱- ئەر دور ئەندامەى ك جىكەى دەستى مرۆۋنو بالندە بىيان دەفرىت: بالندە دور بالى

مهیه. ۲- جزره پیرانه یه که که جاران به کار ده هات، که که که په نجه ی ده سته ره تا چه ناگه ده گریته ره: پارچه قرماشه که نزیکه ی چوار بال برو.

بسالاً (ن.) ۱- قدد، بدئن: شترخ

کچهکی بالا بهرزه، ۲- بهرن،
بلند، گهوره: تهلارهکی بالایان
بر دهزگاکه دروستکردووه.

بالأبەرز (ئان.) بەژن دريـّـــژ، كەلەگــەت: ســــپيندارى شــاتان دارەكــى بــالا بەرزە.

بالدخانه

بِالله خَانَهُ (ن.) تهلار، كَرْچِك، كَرْشك، قەسسر: سسەردانى بالەخانسەى كرشكى ھونەرم كرد.

بالسدار (ن.) بالنده، مها، ههر گیاندارهك، که بالی ههبی: ههندیك میروو بالدارن.

ئائه أبط پتج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف الاق ك گلم ن هوى

بانچونه (ن.) شویتی شه پ ره زمگه،
قادا شه پی، مهیدانا شه پی: دوو
تیپه سه ریازه کان له بالچونه به
یه گهیشتن ۲ – نه و شوینهی
شیر که دهستی تیدهگیری
(دهسك): دهستی خسته سه ر
بالچرنه ی شیره که ی و رایکتیا.
بالنده (ن.) مه ل، بالدار، پهله و هر،
په پنده: که و بالنده یه کی

بانك (ن.) بانق، شوينى پاره ليدانان و گزرينسه ره يسان وهرگسرتن: مروچسه كه مان اسسه بانسك وه رده گويتيت.

بسانگ (ن.) ۱- دهنگ، هـهرا: ده ههندهك كر بهوه شهم بانگو هاوارهت له چييه؟ ۲- بانگی ناگادار كردنهوه بر نویژ، بانگی نویژ: دوای بانگی تیواره درهنگ

بانگهواز (ن.) بانگهیشت، گازی، ناگاداری: بانگهواز مترکاری ناگادارکرینه و می خهالکییه.

بانگسدیر (ن.) بانگههددیر، بانگده، بانگده، بانگریژ: ماوستیکه مان به پیشهی بانگدیری دامه زراوه. باواجی (ن.) چیایه که به شاری کزیه: من به چیای باواجی مه لگه رام. باوبوران (ن.) بای به میزو به باران، با گریزدان کی به میزو به باران، با گریزدان کی به میزو

بساودش (ن.) بساووش، هسامیز، شامیز: گیستاشی لهگه لدا بیت تامه زریری باوهشی دایکمم.

بەرتومىيە.

بِساهۆژ(ن.) رەشىدبا، گىدردەلرول، مورەبا: ئەلاسىالە بامۆز گەلەك ماتن.

بایسهٔ خ (ن.) گرنگی، به ها: منسد*ال* نه ره ی نوا ریخژه بخریه پیّویسته بایه خی زوری پیّ بدریّت.

بایسهوان (ن۰) پساپتری چسارتکهدار: بایه رانه کسه گهیشسته لیسراری زمریا .

بسای حمسهٔ (ز.) بای حمسه ن کتِلگه به کی نه رته له که رکورك.

بالْچِوْغه ــ بهختهومر

به برشت (نان.) ۱- به پیّز، به پیتو بریّژ: نه مسال زموبیه که مان به برشت برور.۲- به میّزو به کار: نازاد بیاره کی به برشته.

به پهروّشهوه (ئاك.) به هەرەسەكى زوّرەرە: به پەروشەرە ماركاريت دەكەم.

به پهله (ئاك.) بلهز، خيّرا: به پهله چيشته كه م خوارد.

به پیل (ئان،) شەپۆلدار: زەریايەكى بە بیله،

بسه پینی (شاك.) شدویگ، لپسهی، بسه گسویردی: بسه پیّسی شسودی مامیرستام بیّسه تاگساداری شهو بابه ته م.

بهتاییسهتی (ئاك-) نهخاسمه: من تیرهم خنوش دهوی، بهتاییهتی تی

به ته نگه و هاتن (ج.) خهم لیخواردن، به پیره و هچوون: نابکم به ته نگ منداله که مات.

به جینمان (چ.) دوا که واتن: نینمه زووت ر هاتین رونگیای شهوان به جی ماین.

بهبینان (چ.) بجهینان،بجهئینان، جیّبه جیّکردن: پیّویسته رقرانه ئەرکەکانت بەجیّ بهیّنی، بسّ ئەرەی دوا نەکەوی.

به چکه (ن.) به چه، بنچووی بالدار، تنبشك، جووچك: مریشکه که به دوای به چکه کانیدا ویله.

بسه خت (ن.) چاره، نیرچهوان، چاره نووس: اسه م کاره مدا مهمیشه به خت باره رم بروه.

به ختسسه و هر (ئسان.) خق شسبه خت، کامه ران، شاد، دلشاد، دلخقش،

ئائه 📢 پت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف 🕯 ق ك گ ل م ن ه و ى

بهختیار: ئیمه به ماتنتان بهختیوروین. بهختیار (ئان.) ۱- بهخته و هر، شاد، کامهوان، دلخهق، خسودان

کامه ران، دلفیش، خسودان بهخت: میشیدارم ژبانه کا بهختیار ببه بهسهر. ۲- ناوه بق نیرینه.

به خشنده (ئان.) چارتیّر؛ میهردبان؛ دلرّفان: *دایك به خشنده یه*.

به خشسیش (ن.) بسپه پارهیه کسه دهبیه خشسیت به یسه کنک بر پیشاندانی پیزانینت بهرامبه ربه کارنیک. بر وینه بهخشیش به خرمسسه تکاری تُوتیّایی ساله چیشستهانه یه دهده یت.

به خشین (چ.) ۱- پیدانی بی به رامبه ر:

قه له مه کسه می خومست بسی

دم به خشسم. ۲- لیب وردن،

لیبرورین، پیهیلان، عه فرکردن:

به خشین نیشانه می به میزییه.

به خۆرايى (ئان.) ١- بى پارە، بەلاش، بىن بەرامىلەر: خوينسدن لىلە

په خیر (نان.) ۱- خیردار، به قازانج، به هره وه ر: به خیر بنین بن لامان. ۲- بی به رامبه ر: دایکم تاریجار به خیر نان دمیه خشتیته وه.

بسة خيرايي (سُاك.) خيّرا، بلهز: به خيرايي رويشت ماته وه.

به خیرهاتن (ج.) خرشهاتن، به خیر هیندان: گهر میرانه کتان مات به خیرماتنی بکه.

په خيوکسه (ن.) بخودانکد، به پيوه بسه ر، پسه روه رده کار: به خيوکه ري قوت ابي پيوبيسته هه رده م ئاگاداري بيت.

بسة خيرو دن (ج-) پهروه رده كردن، خودانكرن: مندال به خير كردن مونه ره.

به (ئان.) خراپ، خرا: کاری به داله قوتابی ناوهشتیه وه.

بهداخهوه (ئاك.) مضابن: گهر بتهويت جاوت به خزشهويستيكت

بكەرپىتى بچىيتە ماليانى لەرى ئەببىت، دەلتىت: بەداھەرە لە مال ئەبىرى...

بهدهگمهان (ئاك.) زوّر كهم: قازاد به دمگمهان يارى توپى پى دمكات. بهد بين (ئان.) رەش بين: له سار روژت بهد بين مهب.

بسه دخوراکی (ن.) کسه مشرراکی، خسوراکی خسراپ: گسه ر مسرورهٔ تروشسی بسه د خسوراکی بسور پیویسته زور چاره سه ربکری. بسه دکار (ثان.) که سیک کاری خسراپ شه دجام بدات.

بهدایس (ن،) ناوی شارهکی باکروری کرردستانه: مسیر شسهرهفخان خه *لکی به دلیسه*.

بهد مهست (ئان،) فره سهرخوش، سهرخوشه کی بیهسوش: بهد مهست زیان به خوی و کومه ل دهگه یه نیت.

بهدیگردن (ج.) دیتن، بینین: نهو له درورهوه منی بهدیکرد.

بهدیهینان (ج.) نه نجامدان، به دهست مینسان، جیب مجیکردن، ب جهنینسان: بی به سهینانی که نامانجه که مان پیویسته مه میشه تیبکارشین.

به (ن.) ۱- سینگو به روّك: له پر په لاماری دار به رهه می دارو گرت. ۲- میوه و به رهه می دارو بیستان: ئه مسال باخچه که مان به ریّکی باشی گرتیوه. (ن.) ۳- به رد، کوچك، سه نگ: که لها ئامیدی ل سه ربه ری ماتییه ئاماکرن. ۱- پیش: ئه و به رله من روّیشت، بوّیه زورتر گهیشته من روّیشت، بوّیه زورتر گهیشته به ره.

بهرات (ن.) ۱- ئه ر پاره و خه لاته به ،

که وه ک به خشین دهبردر پنته ره و دابه ش ده کرتیت. ۲- شه ری به رات: لای موسلمانان پیرتزه و پیکسه وتی پیانزه ی میانگی شه عبانه ، به پینی تایینی تیسلام له و شه و دا رزق و ریزی هه و

ئائه 🛶 پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ال ق ك گ ل م ن ه و ى

كسەس لەلايسەن خسوداوھوھ دياريسدەكريّت: شسەڤا بسەراتىّ شەقەكة بىرىقزە،

به راستی (ئاك.) به دروستی ، به كردهوه، به تهواوی: *ئه و به* راستی مامزستایه .

بهراو (ئان.) ئەر زەربيەى كە ئارەكى باشى ھەبى: زەربيەكانى ئىيمە ھەمروى بەرارن.

بهراورد (ن.) بهراوهرد، ههمبهر نهگهر نمرهکانی دهسته خوشکهکهت لهگهه نمرهکانی خسوّت بهرامبهری بسه دانساو سهیرتکردن، مانسای نهوهیه بسهراوردی نمسرهی دهسته خوشکت و هی خوّت دهکهیت.

بهرامبسهر (ئــاك.) بەرانىبـەر، بەرابـەر، ئـــەپيش، مەمبـــەر: گشـــتم*ان* بەرامبەر ياسا يەكسانىن.

بەراپيسدان (ج.) ئەگسەر تسق دلست بەسەركەرتنى ھەقالىكت خىرش بىرو، چارت پىلى ھەلات، ئەرە بەراپىدانە.

بهرایی نهدان (چ.) چارپیهه تنه ماتن، دلا بروایی پینه دان، نه توانین: چاری به رایی نه دا چاری به نه خترشه که بکه ریّت.

پهرهپهره (ئاك.) لەسەرەخق، كەمكەمە، وردە وردە، پەيتا پەيتا، قىيچ قىچە، پىيچ پىچە: كارەكەمان بەرە بەرە تەولىركرد.

به روحم (ئان،) به بهزویی: دلزهان: پیّویسته لهگان بچروکان ب رممم بین.

بەرەڭ(ئاك،) بەرەر، رورەر، بىز: ئەم بەرەڭ قوتابخانى چورين،

بهره قانی (ن.) به رگری: پیشمه رگه به ره قانی ل کررستانی دکه ت. به ره که ت (ن.) پیت، هات، فه پ: خاکی همه ایر به به ره که ته.

بهراستى - بهرخويندن

۲− بی رەوشت: کەسیکی پیپہوی یاسـاو ریسـای کۆمەلایــەتی نــهکات پییدـمالیّن: بەرەللا.

بەرمو (ئاك.) بېرانە: بەرمۇ.

بهرهو پاش (ئاك.) كشانهره، چوونه باشهره: نه خوينده وارى ئاسترى بركردنه وه بهرهو پاش دهبات. بهرهو پيش (ئاك.) چوونه پيشهوه، بق پيشهوه، بق پيشهوه، مقسلوه: رهوپهوهى مقسلوه.

بهرموژوور (ئاك.) بهره قر ثور، زقهه ل، پرو له باندایی: كرچه ربیه كان له بهریه پروژگسه (ن.) بهریه پروگه، به به پروچه كه، شهر شویته یه به زستانان خوری زور به ربكورت: پیره میسرل به ربسه پروژگی رینشت.

بهرپهرچ (ن.) بهرههانست، ریگرتن،
وه لامدانسهوه: پیشسمهرگهی
کوربستان مهمیشه بهرپهرچی
میرشی نوژمنانیان دهدایهوه.

بهرپرس (ن.) ئەر كەسەيە، كە بەرامبەر پاپەپاندنى كاريك، يان جىدىنى فىسەرمانىك

لێپرسراوه: ب*هرپرس پێویسته بز* ب*هرژهوهندی گهل کار بکا*ت.

بهرجهسته (ن.) ختر نواندن، شتهك بكوریت بسته دور به به دور به دور به می انترگه ربیه که دار رواندی کاره می به رجه سته کرد بور.

بەرچىلىڭ (ن.) بەرچىار، پىيش چىار، بەرچارىك، ئەگەر شىتىك جوانو سەرنج راكىش بىلت پىلى دەللىن دىارو بەرچاقە..

بەرجاڭك

بەرچاقك (ن.) چارىلكە: پزيشكىّ چاقا داخاز ژ داپېرا من كىر بەرچاقكا بكەتىّ.

بهرخ (ن.) بێچروی مهر: گهم بهرخه چهند م*وانه* !

بەرخوپندن (ن.) بەرخوانىنى، بەر ئىدر بسوونى، بسەرەيبوونى ھسەر كەسىكى بحيتە قوتابخانە دەلىن

ئائه 🛏 پ ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

چۆتە بەرخوپنىدن، يانى چووە فىدى خوپنىدنو نووسىن و ... بېنىت: زاروپىن خىر دانسان بەرخواندنى.

بىدرخۇدان (چ.) راپىدىدىن، پىدلاماردان، مەستان، سەرھلدان، بەرخودان: مللەتى مە بەرخۇدان كر.

پەرد (ن.) بەر، كەرر، كەثر، سەنگ: *بەرد لە شوټنى خۆى سەنگىنە* .

بهردان (ج-) وازلیّهیّنان، بهرهلا کردن، دهست لیّههانگرتن: کهرهکهم بهردا.

بهردهست (ن.) ژیر دهست، بن دهست، خرمه تکار، که سه که کار له بن دهستی که سیکی دیدا دهکات:

بهردهست یارمسه تی وهستا دهدات.

بهردهستی (ن.) ژیردهستی، کار کردن لهبهر دهستی یهکهکی دیدا: شاگردهکی ههیه بق بهردهستی. بهردهلان (ثان.) شوینهك بهردی زوری تیدایی، بهرداوی: بهستهکه بهردهلان بور.

پهردهم (شاك.) پيش دهمی شت: له بهردمم من ثاوای گوت.

پهردهوام (ئاك،) مەمرى دەمەك، مەمرى كاتــەك، هــەر گــاڭ، مەمىشــە: بەردەوام وەرزش دەكەم.

سهردی قسل (ن.) بسهری کسلی: منارهی تامیدی له بهردی قسل دروستکراوه،

بەرد**ى گەچىي** (ن.) بەرى گ<u>ۆچ</u>ى، ئەو بىماردەى گەچىي لىي دروسىت دەكرى.

سەر رۆژ (ئىاك،) پىيش رۆژ، بەرتار، بەرھىسەتار: لەبىسەر رۆژدا دانىشتبرون.

بەرژ (ئان.) قىت، قىرى، بلند: چىلى مەلگورد تۇر بەرزە.

پەرز بوون (چ.) بلند بوين.

بسه رزایی (ن.) بلندی، به رزی: ب به رزاییسه کانی جسیاکه دا مه لگه راین.

بهرز کردن (ج.) بلندکرن.

پەرزى (ن.) باندى، گەورەيى: بەرنى ئىمە لە بەرزىي چياكانمان دايە،

بهرژموهند (ن.) بهرژهند، سوود: کاری وابکهن بهرژموهندی گشتی تیا بیّت.

بەرسى (ن.) بەرسىك، وەلام: بەرسى قان پرسىيارا بدەقە.

بەرف (ن.) بەنى: بەنى سەرچارەيەكى سەرەكى زيادبورنى ريْژەي ئارە لە ساڭدا. ئەرساڭ بەرف زۇر دىبارىت ئاقا كانيا ئى زۇردىيت. بەرفراوان (ئان.) بەرفرەھە بەرىڭو، گەررەر يانرىقر: كىلگەكەيان

لەسەر زەرىيەكى بەرقراوان

بەركىسەقتن (ج.) رە بەركىسەرىت، بەركەرىن، كەرىنەبەر: نارچەى بالىسانو دەقەرى بادىنانىش بەركىمىا باران كەقتن.

بسهرگ (ن.) ۱- جلك، پقشاك، جلوبهرگ: جلوبهرگه كى تازهم له به ردایس. ۲- گسه لای دارو دره خت. ۲- پووپقشی سهرین

به رگدروو (ن.) به رگساز، دروینکار، شه و که سی جلکان د درویت دبیریژنی به رگدروو: تسازاد به رگدروویکی باشه.

بــهرگر (ن.) بـهرهفان، پێشــکر: هبــرا بهرگری لهشکریور.

بسه رمال (ن.) ۱- به رده رکی مال.
پیشمال: جاران ژنان له به رمال
داده نیشتن. ۲- دور گرد، پارچه
رایه خه کسه نویستی له سه رده کریست: نور گسردی نویسته
پیویسته مه رده م خاوین بیت.

بسهرهاوه (ن.) پاشماره ی خواردن، بهرمار، بهرماك: بهرماره كهیان مهمور فریدا..

ېسەروپووم (ن.) دەرامسەت، داھسات، بەرھسەم: بس*ەروپورمى ^{لار}ىيّ تۆر* بورە-

نائه 🚧 پ ت ج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف د ق ک ک ل م ن ه و ی

بەرۋۇ (ن.) بەلىر، بەرى، بەرى، كى كىرىستاندا داريەرھىد تقرە،

بەرھات (ن.) بەرى ساڭ: بەرھاتى پار بە برشت بور.

بهرهه قکرن (ج.) ناماده کرن: مهموزین ژبهرهه قکرنا نه جمه دی خانییه. بهرههم (ن.) دامات، بهرویووم، پهنجی کاره ك: نه قساله بهرهه می رمزین مه گهله ك به بهره که ت

بهرههم نینان (ج.) بهرمهم مینان: کارگهمین چیمهنتریی دمست ب بهرمهم نینانا خرکر.

بەرھىلەمھىن (ن،) كەسلەك كىلە كىلىي بەرھىلەمھىنان بىلى: مرزائىلى بەرھەمھىن سوردبەخشە،،

بهری (تاك.) له پیشدا، پیشرو، پیشی: ژیان بهری نهر بساناهیتر بوو. بهریك (ن.) بهرك، گیرفان، بهركه:

میکو تبو نگهل مامزستای دشاختی دمستا ژب ریکا ختر بینه دمر،

بــهريّ (ئــاك.) بـهلّيّ: بــهريّ ئــهز بــروم ماتم.

بهٔ رِیِّرْ (نَانَ،) ۱- رِیْزِدار، سانگین، به قادر: ماموّستای به ریّنِرْ تل چرای ژیـانی. (ن.) ۲- نـاوه: به ریّنِر قوتابییه کی زیره که.

بهریّوهبسهر (ن.) ریّقهبهر، کسارگیّر: بهریّوهبسهری قوتابخانه کسهمان هات.

بسهزهیی (ن.) میهره وانی، دلنه رمی، دل<u>قشانی: دلیسك به رامب</u> منداله كانی زور به به زمییه

بسهزویی پیداهاتنسهوه (ج.) دلّ چیسرورتان: بسهزوییم بسه چیله که ماته ره بزیه به رولام کرد.

به زم (ن.) ۱ـ شادی: لهم ماله به زم و شاسیه. ۲ـ ته شقه له و گه پ: مارا به زمی بی کردین.

بەس (ن.) چىترنا: *بەس ئىازارى ئەم* بەرخانە بدەن.

بهساغی (ئاك.) به ساخی، بهختشی ، به تهندروستی: *ئهوم به ساغی* بینیره.

بەسەرچـــــوون (ج.) بسەرقەچـــوون، بەسەردا تتپەرىن: ھەر شتەك كە مارەى ئاسايى خــۆى بەســەردا چورىي دەبى فريتيدرى.

به سهرهات (ن.) بسهرهاتی، سهرهات، پروداو، سهرگرزشته: که لهلای باپیرم دادهنیشیم به سهرهاتی خارشم بر دهگذریشه وه.

بهست (ن.) ۱- بهندار: بهستی دوکان سهرچارهیه کی گرنگه بق کارهبا. ۲- قهراغ، یان کهنار پرویارو چهم: لسه بهسته کهدا دانیشتبورین.

> بهستان (ج.) گریّدان، بهستن. بهستهر (ن.) پیّبهند.

بهستهزمان (ئان۰) ۱– بی زمان، یهکی که جیّی بهزویی بیّت: *ئازاری* کهم ب*هرخه بهستهزمانه مهده*.

۲- كەسىپك كىسە توانساى بەرگرىكرىنى لەخزى ئەبيىت بر ماقى خىرت بەستەزمان مەبە. بەستەلەك: بەستەلەك: بەستەلەك: بەستەلەك: بەستەلەك: بەستەلەك.

پهستن (ج.) ۱- گریدان، تایمکردن: له کاتی گواستنه و می مالدا، به سستنی که لوپه لسه کان زور پیسته. ۲- بوون به سهمدّن: تاوه که به ستوویه تی.

پەستوو (ئان.) بەستەلەك: *ساردەمەنى* بەست*ور مەخۆ.*

پەسسوود (ئان.) ب مفا، بەكەڭ، بە قىسازانج: ئ*ىسوارىنى مى<u>ل</u>كسە* بەسوردە.

بهش (ن۰) ۱- پشك، پارچه يك ك شتى: به شم له كاركردن مه يه. ۲- هیندی ك كتیب دابه ش ده كرینه سهر چه ند به شیك هه ر به شه ش نیونیشانی تاییه تی خیزی هه یه و له بابه تیك ده دوریت، یان ده كارلیته و ه. ۲-هیندیك داو و ده زگه ی میری و نامیری له چه ند به شدیك

ئائه 🛏 پ ت ج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

پیکهاتوون، هادر بهشاش سادرقکیکی هایسه، هادوو بهشادکانیش پیکار کارویاری دهزگاکه باریزودودهان.

پهشندار بسوون (ج۰) پشکدار بسوین: پهشندار بسورانی خوله کسه مهموریان دهرچوون.

بهشکراو (ئان.) پشککری، نه و شتهی، که بهسه چهند بهشیکدا دابه ش کرابیّت: داماته که که نیوانیاندا بهشکراوه.

بەفر (ن.) بردانه: بەرف.

به فرانبار (ن.) ناوی یه که مانگی زستانه له سالژمیری کوردیدا:

له به فرانباردا ده چینه لای چیا،

تا له سه ربه فرخلیسکانی
نکه بن.

بهفراو (ن۰) شاوی بهفر: *شاوی شهم* کانبیه شهرهنده سارده دهلیّی بهفراوه

بسه کاربراو (ئان.) ژکار که نتی ، تیکچووی: شتیکی نویم بدی نه که یه کی به کاریراو.

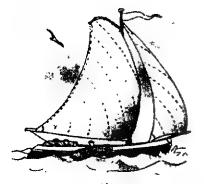
> . بەكەڭك (ئان.) بروانە: يەسوود.

به کارهینه ر (ن.) به رخور.

بهکتریای گویی (ن.) بهکتریای خر: ئهم گزمه پچ بهکتریای گزییه. بهگوچ (ثان.) بهمیّن به پهله، بهخرچ: ت*ازاد به گوچ مات.*

پهلالهٔ بسوون (ج.) پهرش و بىلاو بىرون، ژنِك بهلالا بىرون: له دواى تهوار بسوونى يسارى منداله كان بهلاله بوون.

پهلام (ئام.) لن، وهان: ئنِمه دهخريَنين، بهلام كاتمان كهمه.

بدلدم

پەلسەم (ن.) كەشىتىيەكى بچىورگە بە سەول بەرپىيەدەچيىت: بەلسەم لسە دار دروست دەكرىت.

پەلەنگار (ئان.) مەزار، بەستەزمان: يارمەتى بەلەنگازان بدەن.

بەشدار بوون — بەنداو

به لکه (نام.) به لکه، به لکو، به شکو: با ترزیکی تر رارهستین به لکه بین. به لگ (ن.) په لك، گه لا: ل پاییزی

به اگسه (ن.) نیشانه، دوستاریژ، سهنهد: به اگسهی زارد اهسهر تاوانباره کان کار کراونه ته وه.

به (گه نامهه (ن.) به لگهه نیشهانه ،
شهایه دمان و ترکزمینست: اسه
دارگهایی کرینه سهدام و
دارود دسته کهی به لگه نامه یه کی
زیر خراونه ته روو.

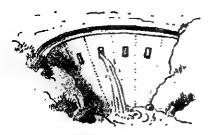
ېسەلى بەن، ئەرى، با: *بەلى كورد* نەتەرەپ.

سه لین (ن.) پهیمان، سوز، قهول: به لین بی تا ماهم خه بات بکهم. به مجوّره (ناك.) بهم شیرهیه، شهرها: گهران بهم جزره ده خورینن.

بهن (ن.) ۱- بهندك، داو، ههودای كه خرری و موو دروستگراو: سهری همردوو دارهكهم به بهنیكی توند بهستورنه ته و ۲- داره به داری ته زوان.

پهناویانگ (ئان.) بنافردهنگ، نافدار، ناسترار، نیاردار: ههرمیّی دوّلی روّستیّ بهناریانگه.

پهنسد (ن.) ۱- مادده، بهش: به ندی ی یه که مم له کنتیه که خوتینده وه.
۲- به ریه سستی بسه رده م شار، به ندار، به ست.

بهنداو

بهنداو (ن.) شرینی کترکردنه ره ی نار،

دیواریکی قایمه لهسهر روزبار یا

زهریایسه که بست بسته رد

دروستده کریت، ناستی ناو له

لایه کی نه و دیواره دا به رزتره له

لایه کهی دی، به هزی هیّزی نه و

ناوه ی له لا به رزه که ره ده رژیته

لا نزمه کسه ده توانریست رزه ی

کاره با به رهه میهیّنریّت.

نائه 🛀 پ ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ڈق ك گ ل م ن ه و ى

پهنسسدېوون (۱۰۶ - چەسسپاندن، نورساندن، ۲- پەيرەست بوون، پابەند بوون: بەند بوون بە ياسا نیشانەی مۆشییارىيە.

بهنرخ (ئان.) به بهما، بهمادار، بهریّز، بهتیمسهت: *زیّــر کانزایــهکی بــه* نرخه.

بهنزین (ن.) جوّره سورتهمهنیدکه له نهونی خاو بهرههمدههینرین: تو بهنزین له نیّو تانکی نوتومبیّل دهکهیت، جا مهکینهکهی کار دهکات.

بهنگی (ئان.) کهستك حهشیشه و تریاك بكیشیت بهنگکیش دهبیت. بهوردی (ئاك.) ب هویری، به دیقهت: به وردی سهیری دارشتنه که تم کرد.

به ها (ن-) نرخ: به مای که م تابلتریه که توانسای کسه م که سسدا مه یسه بیکریّت.

به هار (ن.) وهرزهکی ساله، که سهره تاکهی به مانگی نهوروّز دهست پیدهکات: به ماری کوریستان رهنگینه.

به هاناهاتن (ج.) به دهنگهره هاتن، دهاوارهاتن: بهمانا ماتنی لنهه وماوان کارهکی پیرنزده،

پههانسه (ن.) بیانور، پهآپ، مهانه، ههنجهت: به بهمانهی تیشهکهره نهی*ترانی* بیّت.

به هه شت (ن.) جه ننه ت، له نیر ئاینی موسلمانیتیدا به هه شت دوره خوشه هه یه به هه شت شوینیکی خوشه هه یه دوره کو له قورناندا باس کراوه، شوینیکه پرله چوم جوگه له و ناو و دارو بارو په ری حوری بروانه: جه هه دنه هم به هور (ن.) پشك، به ش، پار، پیش: به هرا که سی نه خور به مرا خور به به مرا خور به م

بسههره (ن.) ۱- دامات، قازانج،
توانایه کی زگماکی و سروشتییه
لای مرزف: مرزانشان مرزفه کی
بهمره مهنده ۲- سهلیقه:
بههره می شاعیری ههیه، ۳- ناره
به هردور ره گهنی نیرو می
بههره دار (ثان،) بههره مهند، خاره ن
بههره هسهر کهسیکی
موسیقاژه ن، ده نگفیرش،
وینه کیش، سهماکار، نووسه رو
بههیرز (ثان،) به شهنگ، به توانا ، به
بههیرز (ثان،) به شهنگ، به توانا ، به
تاقه ت: مهردار یاریزانه کی

بەمتىزە. بەھيواشىسى (ئىلك.) بىلە ئەسىپايى، لەسەرخى: بە متواشى ئۆتۈمبىيل لىيخورە.

بهیان (ن.) ۱- شهره کی، سپیده، بهیانی: بهره بهری بهیان بهریکه رتین. ۲- ناره بق میینه: بهیان ماملستای وهرزشه که قرتابخانه کهماندا.

پهیانی (ئاك.) ۱- شهرهکی، سبهینی، کاتی دهستپیکردنی پیّژ: بهیانی نوی له شهر مهستام. ۲- پیّژی دی: بهیانی دمچم بی زاختر. بهیانی دمچم بی زاختر. بهیهگهوه (ئاك.) پیّکهره، لهگهان یهك، بهیه هماههنگی، پیّکشه: ههر کاریّك بهیهکهره بکریّت کاتر رهنجی کهمتر دهریّت .

بهین (تاك.) ۱- دهم، كات، ماره: شهر بهینه دیار نیات! ۲- نیروان: كهس له به بینمان نه بری.

ېسەيئىنىڭ (ئىاك.) مارەپسەك، بىنسەك: بەينى*نىڭ لە سلىخانى مامەرە*.

بببرای بببر (ثاك.) به میچ جزرنك، هه رگیز: ببرای ببر دمست له خوتیدن مهانناگرم تا نه کهمه مه بهست.

بت (ن.) پهیکهره که لهبه رد یا له دار دروستده کراو ده پهرسترا، مرزد به گشتی به رله خودا ناسین بتی ده پهرست: له سهرده می جاملیدا عهره به کان بتیان ده پهرست.

ئائه 📢 پ ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف الاق ك ك ل م ن ه و ي

بتنیٰ (ناك.) به تهنیا: *ئهز بتنی مات*یمه م*الا* مهره.

بخسودانگرن (ج.) بهخارهن کرن بخسودانگرن (ج.) بهختوکردن: بخسودان کرنا تهرشونه والا کاره کی باشه.

بچسکوله (ئان.) بچروك، چکوله، گچسکة عارک سندرقه کی بچکوله م بر بینه بر خترم ددیکه مه ددخیله.

بچووك (ئان.) گچكه، گچكلكه، بچيك، بچريك: ئەز ل گونىدمكى بچووك دژيم.

برادهر (ن.) همقال، هاوپی: برادمری باش خوشستقیی مهمیانه. برادمری باشم مهن.

بسرازا (ن۰) کموری کچی بسرا: برازاکانم خو<u>ئن</u>سستنی خوریسان بسه سه رکه وتوویی ته واوکرد.

براله (ن.) وشهیه که بن خن شهویستی به کار دی له کاتی بانگکردن و قسه لهگهان کردندا: براله شهم کاره ناییت.

برایسه قی (ن.) براده رایسه تی، هاوه لایسه تی، دوسستایه تی: برایه تی تیمه و ته وان زور کونه.

پرمو (ن.) ۱- پمینی بازاپ، هه پمین: ته مرتی بازار به بره و رگه رمه ۲۰-پیز: بره و له خه ك بگره . ۳-ته سپی خوشبه ز: ته سپه که مان به بره وه .

برزانگ

برژانگ (ن.) بژوانگ، مـژول، مـژولانك، ئــه و مورانــهی بهســه ر پیــــوی چارهوهن.

برسسی (شان.)۱- گیانسداره ک که گهدهی به تال بیت پیریستی به خواردن بیت: منداله که برسس بور بریه ده کریا. ۲- چارته نگ، روزیل، قرچزك: چالا برسی هیچ تیر نابیت.

برسیٰتی (ن.) برچیّتی، برسیاتی.

بسسرنج (ن.) مسهرهزه، جستره دانه ویّله یه کسه بستی خسواردن به کاردیّت: بازیان و تساکری و دمسترك بسه چساندنی بسرنج به ناریانگن. برنج نوکه خوارنه کا سهرهکییه.

بریا (ئام.) خۆزگ، خۆزى: بريا بورمايه به مامترستا.

بریتی (ن.) ۱- بریتی، ل شوینا، له
جیاتی. نهگهرتی دلوهتی
ناههنگیك كرایت و بیوت نه كرا
نامادهبیت، یه كیكی دی له
جیاتی خوت دهنیریت و ده آییت:
ثه له بریتی من هات ۲پیکهاته، بی وینه شاو له
نرکسیجین و هایسدر قین
پیکهاتووه، یانی بریتیه له و دوو

برین (ن.) زام، کاته که پیست شهق دهبین خسوینی لسی دی: برینه کسه که دهستی ساریژ برته وه.

بریندار (ئان.) ئەر كەسەي برین بە لەشىيەرە بېت، زامدار، زامار:

برایهکم له راپهرینهکهی به هاری ۱۹۹۱ بریندار بوو،

پریسره (ن.) بریراگه، شه و پارچه نیسکانهی بهسه ریه که وه ن له ناوه راستی پشتی مسرزه و ههنده کیانه وه ری دیکه دا: مهنده کیانه وه ری بی بریره له تاویا ده ژیبن وه که مهشتیی و

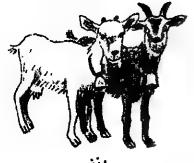
برپسرهی پشت (ن.) زیستی پشتی، شدوری شاپشت: دهروازهی سنووری کیبراهیم خهلیل برپیرهی پشتی کاردستانه.

برست (ن.) برست، هیّرو توانا، وزه: برستت بریم.

برنسووتی (ن.) رشه به کی تورکییه، جنرره ده رمانتیکه لهگه ل تنزنی توریتن تیکه ل ده کرنیت و له لورت ده کرنیت، بنق شهره ی که سه که بیشمنیت.

برواشامه (ن.) بهلین نامه، باره پنامه: برهانامهی به که لزریزسم له زانکتر ه مرگرت .

ئائه 📢 پ ت ج ج ح خ د رزژس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

برن

بڑن (ن.) بزن گیاندارهکی شیردهره، شهر بزنهی، که تهمهنی درو— سی مانگه کاریلهی پیده آین، که چهند مانگیک گهرره تر بور، پینی ده آین گیسک، جا دراتر چتیرو له یه ک سالیدا بزنی پیده آین: بزن گیانداره کی شاخاوییه.

بزوانسدن (ج.) لثاندن، جولاندن: ناوه پرکی چیپرکه که مهستمی بزواند.

بزوننه (شان،) جوولانه ر، لفینه ر: کاره با ته زوره کی بزوینه ره. به زووتن (چ.) بازفین، لفین، جووله:

پژووتنسهوه (ن.) جرولانه وه، بــزاف: بژووتنه وهی خوتیندکاران رژالی کاریگه ری له کزیه لگادا مه به.

بزورتن بق مندال ييريسته.

بریسار (ن.) پسیمان، شسرت، سیّز، گفت: بریارم *داوه تُهرکی ریّژانه*م دوا نهخهم.

برین (ج.) قرتاندن، لهتکردن: برینی دار زیسان بسه دارستان ده دوه خشید.

برنگ (ئان.) بردك، هنددك، پیچهك، چهدددك، قیچهك، ههندیك: لهسهر كانییهكه بریك شاوم خرارددود.

بزاق (ن.) لقین، چالاکی: تهم بزائی دکه بن تاکو ژیانا خیز خیزش بکه بن. بیزاد نافی روزنامه کا هافتانه بود.

بزاقی رزگاریخواز (ن-) جرولانه وه ی ئازادیخوان بزاقی رزگاریخوان کا کسری مهمیشه بزاشه کی پیشکه و ترو برو.

بزربوون (ج-) بن برین، شاردنه وه، نادیار، به نرده بوین: ته س مندالانه می اسه نتی بارستان بزربرون، بزربانه وه.

بزۆك (ئان،) ترووك، بزيد: ئىلى چەند بزىركى داناكاسىيى!

بسیراردن (ن.) ۱- مه لبسیراردن،

لیکجیاکردنه وه، هه لاویرد: دایکم

نیسیك بیرار ده کسات. ۲
رینگخسیتن و خاریننکردنه وه ی

باخچه: باخه وانه که باخچه که

برارده کات.

برژوین (ئان.) برژین، پاکژ، خارین، برژن، پاقر: ئوز کارهکی پاكو برژوین دکهم.

بشکۆژ بشکۆژ (ن.) ۱– قۆپچە، درگمە: ئەم بشک*ۆژەم بق لە کراسەکە بدَه.* ۲– خرنچے، چسر*ۆ: گرلەک*

بشکنژی گرتبویه، ۳- ناوه بن منینه: بشکنژ ثافره ته کا خودان به هره یه.

بشكفتن (ج.) ئەبوون، بشكفين، لەبەر يەك بوونەوە: ئەرگول باش بشكفتن.

بشكورين (ج.) زەردەخەنە، گرنىژىن: بشكورين نىشانا دلخۇشىيە.

بلا (ئام.) با، لێگەڕێ، با وابێ: *بلا ڤـێ* ح*ارێ موين نەمێن.*

بلۆك (ن.) خشتەك لە چىمەنتۇر لمو وردە چسەر دروسستكرابيّت: خانورەكسەمان لسە بلسۆك دروستكراره.

بلاوکـــــراوه (ن.) پهخشـــکراو: بلاوکراوهکـهم لـه سـهر دبیـوار ههلاواسی.

بلّج (ثان،) ئاكارى ناپەسەند، تووپ، بەد رەوشىت، ناشىرىن: منالى بلّع مىچ كەس خۆشى ناوى.

نائه 🚅 پ ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن موى

بلند (ئان.) بەرز، قىت، ئەثراز: *كەو ل* ك*وييّن بلند ئخويتن.*

بلندبوون (ج.) بدرنیوین: رفانه چندین فرزکه له فرزکهخانهی مهراید بلند دمین.

بلنــــــدکردن (ج٠) مهلّـــدان: *ئــــالای* کوریستانمان ب*ل*ند کرد.

بلیمسه ۵ (ئسان.) مرؤائسی لیهساتوو، هه لکسه وتوو: *قوتسایی بلیمست* تایندم*ی روونه*.

بلنسه (ن.) گهی شاگر، بریشك: تاكرهكی بلنیسه داره.

بناغه (ن.) بنیاد، هیم، بنواشه، شهنگسسته: بناغسهی خانوره که مان به میزه.

ب ناڤودەنگ (ئان.) بەناريانگ، نێردار: سـێڤێن بەروارى بـالاگەلـەك ب ناڤو دەنگن.

بنسه په تا (ن.) بنیاد، بنچینه، بناغه، بنواشه، بنهما: رووهك سه رچاوه یه کی بنه په تی خوراکی مرق فر گنیانه و درانه.

بنه جسه (ن.) ئاكنجى، دانيشتور، نیشته جیّ، توقره گرتور: رمومند تیره یه کی بنه جم نین.

بنسه مال (ن.) مالبات، خانه واده، خيران: بنه ماله ي نيمه به كرده و ميان سه رفرازن.

رەنگى مۆر: *ئەم كوتاڭە رەنگى* رەنەر*شەبيە*.

بنج (ئاك،) بن: چرومه بنجى كيشهكه، بنچينه (ن،) بنياد، بنه پهت، بناغه، بنهما، شهنگسسته: ئهگسهر بنچينهى خانور پتهو نهبى نور داده كه و بت.

بنگه (ن.) بنگه ه: قرتابخانه بنکهی زانسته.

بنگهی سهربازی (ن.) بنهی سهربازی،
مهکری سهربازی: بنکهی
سهربازی اسه دمرمومی شهار
دانراوه.

بنگه م (ن.) بروانه: بنگه.

بنمیج (ن.) میچ، بنودار، که لهسهر بنست جینگهی خزندا لهسهر پشت پالده که ویت به بنمیچی ثروره که ته بنمیچی شوره کهت دهبیّت؛ چزله که که بنمیچی شوره که مدا میالنهی کربوره.

بنهه نگل (ن.) به شه که له جه سته ی مرزف ژیر دوره ی شه ر شوینه یه ه که باسك و له ش تیکه ل به یه ك ده بن، بن پیل، بن بال، بن باخه ل، بن که وش، بن که مش، بن که فش: مریشکه که ی وه بن مه نگلی دا و رزیشت.

بنیاتنسسان (ج.) دروستکردن، دامه زرانسدن، نافسساکرن، ناوه دانگردنه وه: منارمی چترل له مه ولتر له لایه ن مزه فه ره دین که وکیه ری بنیاتنراوه.

بنیادگردن (چ.) ئافاكرن: بنیادكربنی ولات بولجهی زوری دمويّت.

بوار (ن.) ۱- به شه کی ته نکی ناوی چه مو پرویسار: ماسسیه که که برار ۲- شویّنی تیدا په پینه وه: که براری که م پرویاره بستی په پیمسه ره. ۳- ده ره تان، ده لیگه، کایه، ریگه: مامرستا براری پیدام تا بیر

ئائه 🗯 پتج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن هوى

بکه مه ره. ٤- بیاف مهیدان: له مهمری بوارتِکی ته ده بیدا خاره ن بریررایی . ه- به هار، وهرزی به هار.

پوتسل (ن.) شووشه: روزانه بوتله شیرهك دهخوانهوه.

بورائدن (ج.) بردنهسهر، دهریاز کردن: ئیمه روزگاریکی خوشمان بوراند.

بوردهان (ن.) برّمباباران، برّردومان، خستنه خوارهوهی برّمبا بهسهر خاك: له برّردومانه کهی قه لادری چهند خوریندکارهك شهمیدبوون. بسسوردن (چ.) خرّشه بیرون، چاوپوشه یکردن، پیّه یّلان: داوای انیوردنت ل ده که م.

بوورانهوه (چ.) بیهرشبرون، دلبرین،

لهخرچ رون، دلگریبرون،

نهه برون: له پیکهنینان
خهریك بور ببوریتهوه.

بسوورین (ج.) رەتبىرىن، تنپىپرىن، دەرياز بورن: رۆژگارين سەخت بسەرمەدا بورىن.

پووژانسهوه (چ.) زیندوربرونسهره، گهشانهره، شهژیان، ژیانه شه، به چالاککه و تن گهشه سهندن: نه مامه کان به تاویدان و پهین پیدا کرین بورژانه وه.

بووك

بسووك(ن.) ئەر كچەيە، كە شىور دەكات.

بووگا جیهانی (ن.) بروکی جیهانی،

شا جوانی جیهان، مهموی سالتیك

له تامهنگتی تابیه تدا کچیك به

شای جیهان

مهاند مبرتیردریت، مهانبراردنه که ش

به بیتی مینندیک رینوینی و مهرجه،

که دهبیّت له کچه که دا هه بیّت،

تا ببیّته بروکی جرانیی جیهان..

بووکیه شووشه (ن.) له یسترک،

بروکزکه، بروکه له: بروکه

شروشهی سه ردهمی مندالیم

بووم (ن.) کورد ده لَیّت به رویووم به مانای داهات و به رههم: *نه قد ساله* به رویووم گه *له که باش بوی*.

بسوون (ج.) ۱- بەرچار، زیندون مەبورن: ئەران پ<u>تشمەرگە بورن.</u> ۲- ماتنىيە ئىلرا: بىيە بسوونى مندالەكەيان دلخۆش بورن.

بویّرانه (ئـاك.) ئازایانه، نـهترس، بـیّ تـرس: *بهشـهر بویّرانـه بـهریّگادا* دمریّیشتم.

بۆ (ئام.) ۱–ئامرازی پێوەندی: *ئەو* دەچــێت بـــ*ێ ﻣــﻪﺭﺍێێ*ر. ۲– ﻟـــێ، ﻟﻪﺑﻪﺭ ﭼﻰ، ﻭﺷﻪﯼ ﭘــﺮﺱ ﮐﺮﺩﻧﻪ: ﺩﺭێﻨـێ ﺑﯚ ﻧﻪﻣﺎﺗﯩﻴﻪ ﻗﻮﺗﺎﺑﺨﺎﻧﻪ.

بۆچسوون (چ.) بیرکردنه وه، هزرکرن: ئیمه یهك بلاچروبمان ههیه.

بۆرى (ن.) لوولەي ئاو : نەرت بە بى*زىي* بى*ز پالاوگەكان دەگوازرىتە*رە.

بۆشایی (ن.) بیان والایی، به تالایی، فسالاتی، چیزالی: مانگیب دهستکرده کان اسه بترشایی تاسماندا دهسور زینه و ه

بِوْشَایِی مُاسمان (ن.) بهتالایی، والایی، فالاتیا تاسمانی: تاسمان گهرهکان به روکتیت له نتیر برختیایی تاسماندا دهگهریّن.

بؤق

ئائه 🙀 پ ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن موى

دەتوانىت باز بدات: *ئەشسى بىقق* ك سسەر وقسەد بىتىكدىت وملسى نىيە .

بسؤن (ن٠) ۱- بينهن، بق: گو*ل جندى* مەي، به شەو بنزن دەدا، مەشە به بنث

۲- عـ تر، گـولاو، بهبانـهی رؤشی اسه
 دایکبـوونم شووشـه یه ك بـافنم بـه
 دیاری وهرگرت.

بۆنسە (ن.) مەلكىەتت، مىق، بىيانور، روردار: بە بۆزەى جەژنى ئەرىلىز ئامەنگ دەگىرىن.

بۆيە (ئام.) لەرا، لەبەر ئەرە، ژبەر مندى: م*يىرانم مات بۆيسە درا* كەرتم.

بیابان (ن.) دەشتایی، دەشتی چۆل: وشتر بى رايشت نله بیاباندا خىرابه.

بیانوو (ن.) ئەگەر دارەتى ئاھەنگتك كرايىت ئىلرەزورت لتنسەبور بچيت، بەھانەيەك دتنيتەرە، بق رتنە دەلتىت خوتندىم ھەيە، بۆم

ناكرتىت ئامسادە بم، ئەمسە بيانورە ..

بیانی (ن.) بیکانه، خهانگی دهرهوهی ولات: کا*زمپانیاییّن بیانی روی* مکهنه کوریستانیّ.

بیبیله (ن.) گلینهی چار، بیلبیله: تیم بیبیلهی جاری تیمهن.

بیر (ن.) ۱- بیری نار، شهر چالاییهی شاری لی دهردههیندری: شاری نیمه شاری بسیره، ۲-هسیش، هزر، فیکر: با بیری نوی و کاری نوی به رنامه مان بی. ۳- یاد: له میره بیرت ده که م.

بېرئائين (چ.) يادكردنەرە، سالرەگەر: ل بىر ئانىنا جەژنا نەررۇزى ئەم دلخۇش دىين.

بیرگاری (ن.) هزرکاری، ماتماتیك، زانستی ژمیریاری: له وانهی بیرکاری زور باشم.

بیرگسردن (ج.) میندیک جار بیر له هاره انتکت ده که یته ره، نهمه بیرکردنه.

بیرگردنـــهوه (ج.) کــه لــه شــتیّك رردبیتهرهو لنیبکولیتهوه، مـزر کردن.

بیرورا (ن.) بزچرون، تنگهیشتن، مـزر: ته م سهردهمه، سهردهمی بسیریا کزرینهرهیه.

بیرهساتن (ج.) یاد کردن: بیرماتنا گهنفالان مزفاتیا درژمنس سیار دکهت.

بیروّکه (ن.) هزر: بیرهك، که هیشتا به تهواوی نهناسهرایی و باس نهکرایی: بیریّکهی نووسینیّکم له بارهی زمانه وه له میشکدایه.

بیستن (چ.) گرملیبرون، مهستکردن، گریلیبرون، بهیستن: بیستورمه که فهرمهنگهکی باش کهوتوته بازار.

بيلبيله (ن.) بروانه: بيبيله.

بیناسازی (ن.) بیناکاری، نــژیاری: بیناسازی هونه رو پیشه سازییه.

بینایسه ت (ن.) نافامی: حکومه تی مهرست مهریم بینایه تی تؤری دروست کردووه.

بيسفين (ج.) ديـتن: ئـهم ب بينينـا وه شادين.

بی نارام (ئان.) بی ئۆقرە، بی سەبر، شــپرزە، بــی مــەدار: *لــه کاتی* تەنگانە بی ئارام مەبە.

بى ئەمەك (ئان.) بى رەفا، بى نىمك، بىئ نىمانو خسوى، يەكسەك چاكەيەكت لەگەل بكا پاشىتر تىق چاكەكەت لەبەر چاو ئەبى، بە سىلە يان (سفلە)ش گوترارە.

بئ ئسەنوا (ئان.) بى دەسسەلات، چارەرەش، بى جىكەر رىكە، بى پسەنا: مسالى خسانزاد شسوينى ئافرەتانى بىن ئەنوايە.

ب<u>لیب</u>اکی (ن.) بیّترسی، بیّمنه تی، خه مساردی: چه *ند بیّباکی له بوژهن.* .

بسی بسه زهیی (شان.) بسی میهر، بسی دلزشانی، ب دل رهشی، دلرهی: تیرزرسته کان به رامیه رخه لکی سی به زهین.

ئائه 🛀 پتج چے خدرزڙس شع غف الاق ك كال من هوى

بئ پەسپو (ئان،) بى دالىدە، بى پەناگە، بى ئەوا: *پاش مرىنى* دايكم بى پەسپو مامەرە.

بئتاوان (ئان،) بئگوناه، بئ سورچ: ئازاد له دادگاییهکه بئ تاران دهرچوو،

بئ تسمه آن (ن٠) جسۆره ئسامیریکی پهیوهندییمه به بسی ته آن کسار ده کسات: به بسی تسه ال خهب رم وه رگرت.

بینجگه (ناك.) ژیلی، جگه: بینجگه كه من مهمرویان رزیشترون. بینچسوو (ن.) سافا، بچویك، زارزك، تیشك: گیانه وه ره شهرده و کان بینچسووه کانیان به شهریدی

بیّ روحم (ئان.) بیّ بهزمیی، دلّروق، بیّ دلوّقانی: مرزقییّ بیّ رمصم ک*هس جهژی تاکهت.*

بِیْریِقُــان (ن۰) ۱− بیّـری، مـه پو بــنن دوّش: ســـپیّ*دیّ بیّریهٔــان چــرونه* بیّریّ. ۲− ناره بق میّینه.

بیسوار (شان،) وه پهن جباپس: *له تاموژگارییه کانی ماموّستا بیّـزار* تابم.

بيِّســــهروبهركردن (۱۰۵) تيّكـــدان، شــــيّواندن: مـــالّيّ كهلـــهك بيّمهروبهر نهكهن.

بیگاری (ن.) بی ئیشی، دوستبهتالی، بـــی شـــلی: پنیویســـته لـــه کوریستان بنیکاری نهمنینیت.

بیگهس (ئان.) ۱- بی خرم، هه ژار: نه م پیاره مه ژارو بیکه سه. ۲-نازناوی شاعیره کی ناوداری کورده له نیوه ی یه کسه می سهدهی بیستدا ژیاوه.

بِی**ّگانه** (ن.) بیانی: پشت به بیّگانه مهبسته.

بي پهسيو ــ بي هووده

بیگومسان (ن.) بیشه: بیگومسان ئەزمرونەكەمان سەردەكەریت. بیلا (ن.) پیمەرە، خاكەنان مەرك: به بیلا زمرییه كهم مه لكهند. بین (ن.) ۱-بین، بهن: بیننا ریمانی

ن (ن.) ۱-بن، بهن: بینا ریمانی

زیرا خزشه. ۲- پشرو: زیر

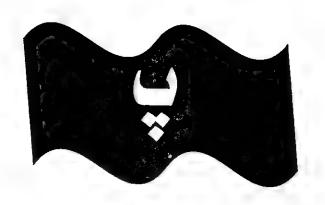
مانسرین با بنهك بدمین، تهرجا

دمرزیان، ۳- مهناسه: له

تهنرازیا بینا دی تهنگ دبیت.

بِینْدَانْ (ج.) پشوودان، حهسانه وه: له کاتی ماندوریوون بیندان پیویسته.

بیسوهی (شان.) بی زیان، بی شازار: پهپروله گیانداره کی بیره یه. بی هووده (شان.) به فیری، بی سوود، به خترایی: به بی مورده کات سه رف مهکه.

پا (ن.) پێ، لاق، قاچ: به با بهرمولای تترماتم.

پابهست (ن.) پابهس، پابهند، پیّوهندی بورن به کهسیّك، یان شتیّك.

پابهند بسوون (ج.) پهیرهست بوون، بهستراره، گری پیّدان: پیّویسته پابهندی باساکانی ماترچ*ل بین.* پابهنـــــدی (ئـــان.) پیّرهنـــدی، گیرزدهبرویی،

پاتسال (ئان.) ۱- پاتسار، كەلوپسەلى دارار، تالانكرار: ئەم ئ*ارتۇمبىيلە*

ئائه بال الله تجهج خ درز رس ش ع غ ف الق ك كال من هوى

بور؛ به دەستى كاوەى ئاسنگەر لەتار چور.

پادشای قودرهتی (ن.) خوا، یهزدان. پسار (شاك.) سالی رابردوو، پارهکه: تهمسالیش رهکو پار نمرهی چاکم بهدهست میّنا.

پاراستن (ج.) پارازتن، پاریزگاری کردن، ناگا ایبوین: پاراستنی دارستان تهرکی مهمورمانه . .

پـــاره (ن.) دراف دراو، پــوول: پــارهی تــــه راوم پٽيـــه بــــــــ کرينـــــی جلويه رگه که .

پــارت (ن.) دەسـتە، كۆمەلە: دەبنيت پارت رېنكخرارەكان لە خزمەتى گەلىر نىشتماندا بن.

پارچهٔ (ن.) کەرت، بەش، تىلمە: ئۆرم برسسى بسور، مسەر پستىش نسان خواردىن پارچە كتىكەكم خوارد. يارچە گەل (ن.) گەلەك يارچە.

پساروو (ن.) پاروی، تیکه، پاری، لوقمه، ثهر پارچه خواردنهی به یهکجار دهخریّته دهم: دمیّت

پاروو جوان بجرویت، جا قـروتی بدهیت.

پارپُرْفر (ن.) ئەر كەسەيە، كە بەھۆى شارەزايى لە ياسا يارمەتى ئەر كەسانە دەدات، كە رور لە دادگە دەكەن، پارپِرەر ھەول دەدات، كاروپاريان ئاسان بكات و گەر دووچارى سزاش بن، سزاكەيان كيمتر دەكات: ئازاد پارپْزەرەكى سەركەرتورە.

پساریْزهری (ن.) کاری شهر کهسهی پاریّزگاری یان بهرگری له مرزدٔ دهکات له دادگادا: پاریّزهری بیشه یهکی مرزقایه تبیه.

پاریّز کردن (چ.) ۱- پاریّز کرن. خق پاراستن نه ههنده ک خواردن: پاریّزگاریکردن باشستره ل چارهسهر کردن. ۲- شینایی و بیّستان کردن: ته مسال پاریّزی نه کردویه، چونکه زموییهک تاره کی باشی نه بور.

پارێِزگا (ن.) شارو ههموو ناواییهکانی دەررویـــــهری دهگریتـــــهره:

کــــه رکووك پارٽِزگايـــه کی کوربستانه .

پاریزگار (ن.) ۱- کهسه کشته کی دی بپاریزی ر ناگاداری بی: بپی، خوا پاریزگارت بی. ۲- به پیوه به ری پاریزگارت بی نارچه یه کی دیاریکراری ده وله ت: پاریزگاریک به پیوه ده باریزگاریک به پیوه ده باریزگاریک

پارێزگاري (ن.) پارێزی، ئاگاداری: پارێزگاری لے کهلرپهلی قوتابخانیه ئسهرکٽکی نیشتیمانییه

پاریّزی (ن.) بروانه: پاریّزگاری.
پارانهوه (چ.) ۱-نیزا کردن، الاهالاشه
کرن، دوعا خواستن، تکا کردن:
همهمور لهخوا پارانهوه، ۲کرویزانههوه، الآنهوه:
تاوانبارهکه تاریاسه بهردهم
دادهم باراوه.

پاسسهوان (ن.) چاوبیّر، ئیشسکگر، زیّره شان: *قوتابخانه کهمان بوی* پاسهوانی جاکی مهیه .

پاسوخ (ن.) وەلام، بەرس**ت**: *پاس*ىخى پرس*يارەكانى تەرار بوين.*

پاش (ئاك.) دواره، پاش ئەرەى، ئە دواى: پاش تەرار بىرونى رانەكە يەكسەر گەرايەرە.

پاشساتی (ن.) پاشسایه تی، شاهانه:

پاشسا گهردانی (ن.) بی سهروبهری،
پاشسا گهردانی (ن.) بی سهروبهری،
پشتوی و تیکه لا و پیکه لا به هزی

نه مانی یاسها و سه روه ری: له مهر کومه لگایه کدا یاسا سه روه ر ته نه یی پاشاگه ردانی روود مدا.

پاشه رِوِّ (ن.) ۱-- پاشه رِوِّك، به رمان، به رمان، به رمان، به رماك: پاشه رِوِّى خوّراك فریّبده نه شویّنی تابیه ت.

۲- پیسایی: پاشه روّی په له رمر وه که په به بینیک بین کشترکال به کارده میتریت.

پاشه رِفَرُّ (ن.) دوارپَرْ؛ ئاینده: دمبَیت رابسردوری خرّمسان بساش بخوبّنینه وه تسا باشه رزرُیکی باشی پیّ بنیاد بنتین.

ياشەرۆك(ن.) بروانە: ياشەرۆ

نائه ب 📦 ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن هوى

پاشهکهوت کردن (چ.) پارهگرتنهره، خهرجنهکردن، پشتدهستکردن، پاره لهبانك دانان، کژکردنهره و گلدانهوهی پساره، پساره له دهخیله دانان، پاره ههاگرتن: به پاشهکهوتهکهی پایسکلهکی نویّی کری.

پاشه کشه کردن (ج۰) کشهانه دراره :

سه ربازه کان اسه به رامبه ربی در به به رامبه ربی در به به کشه یان کرد.
پاشوو (ن۰) پهلی دراره ، جروتك ، لیتك ،
لروشك ، هه ردور پهلی دراره ی دراره ی دراره ی در به به درور پهلی دراره ی دراره ی به در به برر پاشروی هاریشت.

پاشی (تاك.) ۱- پاشان، پاشی، پاش، دوای، پشستی: پاشسسی پشروبانه که به کسه ر دهستمان به باربیه که کرده ره.

پاقر (ن.) کانزایه که وه کو زیّر خشلی لیدروستده کری، به لام نه زیّره و نه زیو.

پساك (ئان.) پاكائ پاقىڭ خارين، بژين: پنيشىيە پالاس تەمىزى ل مەمى جهكى بيارتزين،

پاکار (تان.) پاکرتر، پاقرتر، خارینتر، بژینتر: *کهم ژووره له مس کیّره پاکتره.*

پاکترین (ئان.) پاکرترین، پاقرترین، خارینترین، بازینترین: ئهمه پاکترین قوتابییه له قوتابخانه که مان.

> پاکژ (ئان) بررانه: پاك ياکژتر (ئان.) بررانه: ياکتر

پاکرترین (ئان.) بروانه: پاکترین.

پاکستژی (ن.) خسارینی : پاکسژی شارهکات بیاریزه.

پاککردنسهوه (چ.) پاقژکردنهوه، خاریّنکرن گه نمو دانه ویّله پاك دهکریّنه وه جا دهبردریّنه تاش. پاکؤکهر، خاریّنکهر، پاکژکهر، خاریّنکهر، پاقژکهر.

پال (ن.) ۱ـ پشت: پال به دیواره که مهده تازه گراوه. ۲ـ پهتاندن به هینز: ترتزمینیله که بهبی پالدان ناکه ویته کار. ۳- مله ی کیو و شاخ: له و پاله ده رکه و ت و تیمه شریه به دیمهان کرد.

پالأوتــه (ن٠) پــارزنینکری، پــالێوراو، مــــلارێرده: *ئار به رێگهی پالاوته* خ*ارین دهکرێټه وه*.

پالاوتن (ج.) پارزنین، بشافتن: نهوتی خار دوای پالارتنی چهندهها مادهی دیکهی ان بهرههم دنیت.

پالُه (ن.) كريّكار، كاركەر، درويّنەكەر، شۆلكەر: *باوكم ژيانى بە پالەيى* بر*دە سەر.*

پاله پهستو (ن.) پالنان، فشار، گفاشتن: خواردنی چهری مزیسه کی سهره کبیه بستر تورشبورن بسه نه خوشسی باله پهستری خوبین

پاله پهستوی هه وا (ن.) به رزی و نزمی مه وا: به رزی و نزمی مه وا: به رزی و نزمی باله پهستوی مه وا کار ده کات سه د خترایی که شنتیی چاروکه دار له زه ریادا.

یالیشت (ن.) ۱ – لاگر، یارمه تیده ر،

پشتگیر: دوبی مهمورمان له
ته نگانه دا بالپشتی یه کثر بین،
۲- نه وانسه ی نهسه ر نسه رد
داده نیشسن، شستیکی نسه رم

دەخەنە پشتيان، تا يەكسەر پالا بەديوارەرە ئەدەن، ئەمە پالپشتە: پالپشتى ئەرم بىتر يشتورمل باشە.

پالنده (ن.) ۱- پالده ر: هه وا پالنه ره کی به هیزه ۲- هرکار، هانده ر: مامل ستاکه م پالنه رم بور تا ته و نمره په دهست بینم.

پاوان (ن.) له ره پگه و میرگ، چه روان، زمنویز: مه *ره کان بینه بی پاوان* بی*ان له ومرینه*.

پاوانه (ن.) خپضالا، ریسزه سزری و لیرهی خشمالی پسی: *پاوانه کانی* پیّی دهزرنگیّنه وه .

پاوانگردن (ن.) دەست بەسەرا گرتن، قىرخكردن: ياسىا پى بىسە پاوانكردنى مولكور مالى مىللەت نادا.

پایه (ن.) ۱- پله، ئاست: له زیرهکیدا که س ناگاته پایهی شهر ۲-کزلهکه، راگسر، سسوندهکه،

ئائه ب 🚅 ت ج چ ح خ د رزڙ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن 🛦 و ی

ئەستورن: پايەى خانورەكە لار بررە، دەبى چاك بكريتەرە.

پایتهه خت (ن.) مهلبه ندی ولات و دهسه لات: هه ولیّر پایته ختی باشووری کوردستانه.

په پوو (ن.) په پويك، تۆك، كونده بوو: په پوو بالداره. ۲- بالداره كى سهر به كلاوى رهنگ زهردو رهشه، پهايزان ديتههوه كوردستان، پهيو سايزانكه.

په پوولسه (ن.) پهروانه، بهلاتینك، پهپروله جغره زیندمرهریکه، بالی زوریهیان رمنگاو رمنگه: پهپروله تعمهنی زور کورته.

پهٔ ت (ن.) پەتك، لە خىرى مەپ و لـه مـــوى بـــنن دروســـتدەكريّـت و

گوریسیش لے ہےتو ہےن دروستدہکریّت،

پهاتوو (ن.) به تانی: که رمی له سه ر پیخسه ف بسه ختر داده دری، بسه شیره میه کی سه رمکی له خوری، یا لژکه دروستده کریت.

پهراسوو (ن.) پهراسوی، پهراسی، نهو ئیسکه کهرانهییانهی له پشتهره بهرهو سینگ دهکشین: درای بهریوینهرمی، پهراسورهکانی تازاریان پیگهیشتوره.

پهره پينسدان (ج.) گەشپ پيندان، پيشخستن، سازكردن: ب پەرەپتيانى سامانى ئاژەل بارى ئابوورى ولات دەگەشتتەرە.

پسهخش (ن.) بىلار ، پسرژار، پسەرش: بەرنامەكسە لىسە پەخشسەكى راستەرخىزدا بور.

پهرونگ (ن.) ۱- لهرزانهی گواره: له پهرونگی گواره کهی زانسیم که زیره. ۲- زکل، سکل، پولوو، پهنگر، پشکری ناگر.

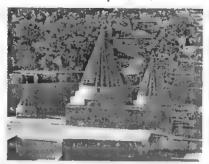
پهرتـــــهوازهیی (ن.) پـــهرهوازه، شاوارهیی، لێکدووری: ژیــان بـه پهرتهوازهیی ناخترشه.

پەرتووك (ن.) كتيّب: *لە* گونـدى سـێ مال لە نزيك دياريـەكر بـﻪ كتيّـب دەليّن پەرتوك..

پەرداغ (ن.) پەرداخ، گىلاس، كاسە: پەرداغەك ئامم بىر بىينە.

پهرده (ن.) قوماشێکه پهنجهرهی پی دادهپوشــرێتو ههنــدێك جــار دهرکهش.

پهرژین (ن.) تانقك، تامان، پهرجان، تهیمان، بهرهه لسته که به دهوری بساخ و بیستان و شرینه کدا ده یکیشن: پهرژینه کمان به دوری باخیه که ماندا هیتاره،

پەرستگا پەرسىتگا (ن.) پەرسىتگە، شىويتنى پەرسىتن: لالىش پەرسىتگاى ئىزدىيەكانە.

پەرشىوبلاۋ (ئان.) دانانى شىت بە بالارى ئارىخى: كتىبەكانت بە پەرش بالارى ئەسەر مىنىز دامەنى.

تهلاري يهرلهمان

پهروهرده (ن.) سهرپهرشتی، سهخبین بهخیوکاری: پهروهرده کارمکی پیریزو بیوبیسته.

پـــــهرودردهگار (ن.) بـــهخیرکار، سهرپهرشتیکار، شهر کهسهی زاروکان یــهرودرده دهکــات:

ئائه ب 🖳 تج چ ح خ د رز ژس ش ع غ ف الاق ك گ ل م ن ه و ي

مامنوستاکه مان گیانه کی به رزی په روه دوده کاری تیّدایه .

پىسەروەردەكردن (چ.) بىسەختوكردن: سەرپەرشىسىتىكردن: پەروەردەكردنى قوتىلبى ئەركى مامۆستاو مالەرەيە.

پسهروهردگار (ن.) پسهزدان، خسودا، خودی، پهروهردگار به هانامان هات.

پهروین (ن.) ۱- خاری ئهستیرهیه که.
۲- خاوه بی میینه: پهروین ماموّستایه و کورسی فیریوونی کومپیوته ریش و مردهگریّت.

پهروٚش (ئان.) پهریّشان، شهیدا، به خهم، موشیقاق: زوّر به پهروّشم بو دیدهنیت.

پسهری (ن.) ۱- زهری، حسوّری، فریشته، زوّر جوان: له جوانییا دهلیّی پهریی به مه شسته. ۲- نساوه بسوّ کچسان: پهری قوتابیه کی زیره که.

پهريشان (ئان،) دلا به خهم: کاتی ئاواره بووين حالمان پهريشان بوو.

پهر (ن.) ۱- تووکی لهشی بالنده:

لهشی بالنده به پهرداپوشراوه،
۲- پهری دهنتهر، کاغهان،
قاتهان که م دهنتهره (۱۰) پهره،
۳- داوه تیسشرهکانی ژووژكو

پهرۆ (ن.) پەرۆك، پارچە قوماشى كۆن، بىق دروسىتكردنى كلاشى ھەورامى بەكاردىت: ئەر پەرۆيە بىر ياكىژكردنى مىز باشە.

پهرپينهوه (چ.) دەربازبوون، لهم بهر بق ئەر بەر، تێپهرپوون: *له شەقامدا* دەب<u>ٽ</u>ت بەسسەر مێ<u>اّس</u> تاببەتىيسەكانى پەرپ<u>ن</u>سەرەدا بپەرپنەرە.

پەز (ن.) مەر: ئەر*كى شقانى چەرانىنا* پەزىيە،

پسه زو تسه رش (ن.) مه پی مالات: کوردستان په زو ته رشسی لی بخودان دکریت.

پهستان (ن.) پاله پهستق، تهورم،

تنگرین، ناپه هه تی: مهوا

له مه مرور لا یه ک پهستانی مه یه .

پهسستی (ن.) وه پزی، دلته نگی، بیست بیسزاری: ده بیست بارمه تی نه خترشان بده بن تاوه کو ههست به پهستی نه که ن.

پهسند (ئان.) چاك، باش، تهوار، دروست: ئاخارتنه كه ت پهسنده. پهشیمانی (ن.) پهریمانی، پهریّران، پیشهمانی، پاشگهز بوونهوه: وریای خوبیّندنه كه ت به، ئهگینا پهشیمانی دادت نادات.

پهککهوته (ئان.) لهکارک وتور، بی توانا، پیر، دامار، پهککه وتور:

پهککه وته کان له ژیان به دمر نیان به دمر نیان به دمر نیان کرمینانی کروره ته وه تا خوله کی رامینانی کروره ته وه.

په ککه وتن (ج.) له کارکه وتن، و مستان، خبراپ ببوون: به په ککه وتنی تامیره کان ریژه ی به رهه مهینان که م ده بیته و ه.

په ل (ن.) ۱- دهستو لاق، پئ پرك:

پهله کانی دواوهی بین لیه
پهه کانی پیشه وهی دریدژنن.
۲- لکی دار: له ناو با خچه که دا
پهله داره کی زور که ورتوره. ۳بالی بالنده: بالنده که به مه ردور

ئائه ب 📦 ت ج چ ح خ د ر ز ژس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

په ده نري. ٤- پارچه، پاژه که رت: په نه نانه کم نه و نانه که رمه بخر نتیکه وه. ۵- گروپو تاخمه که مینزو سروی در از نان ده سته یه که مینزو سروی در نان ده نان ده نان ده نان ده نان ده نان به نان به نان به در از نان به می نان به کی نان به کی نان به کی نان به کی ناند السه کی ناند کی

پهلامار (ن.) ئیْریش، میْرش، مهلّمهت: دزمکه له تاو پهلاماری سسهگهکه ختری پیّ نهگیرا و مهلات.

پەلەۋەر(ن.) بالدار ، بالنىدە، فېندە، پەپنىدە: دەبىيىت كىلگىسەكانى پەلەرەر چاربىرى تەندروستىيان لەسەرىي.

پهلکه زیرپینه (ن.) کیله ستین، کهسک و سرور، شهبهنگه روژ: پهلک زیرپینه له پاش بارانی به ماراندا دمیینریت.

پ هاویشتن (چ.) دهست په سه داگرتن، داگیرکسردن،

دەسسەلات زیسادکردن: لسه سسسه ردەمی داگیرکاریسدا عوسمانییسه کان پسه لیان بستر رقرهٔ ساوا دمهاویّشت.

په لسمه (ن.) ۱- له که، شهوینه وار،

نیشانه: میشمت کراسه که

په له که ی پیوه ماوه ده بی

بشهر در نیته وه، ۲- نیس شاو

خواردنه وهی زهوی له دوا

پەڭە ھەور (ن.) پنيا مەرىي، پارچە مەرر: *فرۆكەك* بەنار پەلـــە مەررەكەدا رەتىرى

پەمبىك (ئــان.) پەمبىدىي، پەمــە، پەمسەيى، رەنگـــى پىڤـــازى: كراسەكى جوانى رەنگ پەمبەيى لەبەردا بوق.

پسسه مبی (ن.) په مز: په مبی ل کوردستانا تورکیا گه له ك دمیته حاندن.

پسهموو (ن.) لۆگ، پسمبى، پسمى، پسمو: پ<u>تخەنەكسەم لى، پسمتى</u> درورستكراوه.

پەمۇ (ن.) بېرانە: پەموو

پەمۇدانە (ن.) ناوكى دەنكى نار پەمۆ:

رۆن لە پەمۇدانە دەردەمىنىرىت.

پەمى (ن.) بېرانە: پەمۇو

په ناهه نسده (شان.) په ناب ه ر، شاواره بسرو: مولی تارامبوونسه و ه ی بسساروبوخ په نامه نسسده کانی ده ره و ه ی ولات گهرانه و ه .

په نجه (ن.) تېل، پل، پت، قامك، تل، ئەنگوست: لەنێوان پەنجەكانى بۆقسدا پسەردەى تسەنك ھەسسە يارمىەتى مەلىەكردنى دەدات لىە ئاردا.

پەنجەباز (ئان.) شەرخواز، قرىجىك ھائێژ: م*نالى پەنجەبازم خۆش* ن*اوێت.*

په نجسسه ره (ن.) چوارچستوه یه کی سازکراو له تهخته یان له تاسن یا له ته داله منیزم نیره کهی بهتاله

شووشهی تیّدهگیریّت: مالا مه گ*ەلەك پە*نج*ەرە تیّدانه*.

په نجسه مؤر (ن.) مسۆرا تبلسى:

نه خوتىند مواره كان له جياتى وائر

كردن په دجه مؤر به كارد مهنين.

په نسله (ن.) ۱- ئامۆرگارى، گۆتىنىن

مسه زنان: وه ره گسوئ لسه

په نده كانى داپيره مان بكرين.

په نگخوارد نسسه وه (چ.) بسه رگيران،

کوبورنه وه ی شاو له شوینه ك: ت*اوی زیّی بچووك له دوکان به ری* گیراوه و پهنگی خواریژنه وه.

پەئىر (ن.) جۆرە پىخىرەكە، كە لە شىر دروست دەكىي: پەئىر ژ شىسىرى پىسەنو چىسىنلان دەنتەجىكىن.

پهکی (ن.) ۱- شوین: به پهی شهر کهوټووه، ۲- لهبهر، بق خاتر: پهی تق شهم کاره دهکهم. ۳-زاندين، ههستکردن: پهی بهم زانسته نابا.

پــــهٔ یام (ن.) راســـپارده، نامـــه: زهردهشت به یامی وتهی جاكو

ئائه ب 🙀 ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن 🛦 و ى

بىرى چاكو رەوشىتى چاكى بىر خەڭ مىننا .

پهیامبسه (ن.) ۱- پهیامگسهیین، شهره ی که وه لامو هه وال بسر شسرینه کی دی ده بسا: بسرتر پهیامبه ری ششرپش بسور، ۲-پیخه مبه رن هه ر میالسه تیک پهیامبه ری ختری هه بروه.

پهیامبسهری (ن.) پسهیامبردن، پهیامگهیاندن. پهیدا (ئان.) خویا، ئاشکرا، دیار. پهیسسدابوون (چ.) پسهیا بسوون،

دروستبوون، دەركەرتن، خويا بـرون، ئاشـكرا بـوون: پهيـدا برونى نروسان بى مـەزاران سـال

پهیسدا کسردن (چ.) بهدهست هینان، پسهیاکردن، وهدهستخسستن: پارهکهی به ماندرو برونی ختری پهیدا کردوره،

پـــهیرِمو (ن.) پـــنگیری، بهرنامــهو دهستورری کار: مـ*همرو کـارهك* پهیرِمری تابیهتی ختری دمری.

پىسەيق (ن.) وشسە، ئاخساوتن: بەرپورەبەرى قوتابخانەكە بەيقى خۆى خوتىندەرە.

پهیکهر (ن.) ۱- شیوهی کهسیک دهنویت به یکه ربی کهسیک دهنویتیت، پهیکه ربی کهسیک دهکریت، که کاری گرنگو نایابی بق میلله دو مرؤفایه دی کردبیت:

پهیکسهریکی نایسابی مهستووره خانی شهرده لانی له مهستووره خانی شهرده لانی له پهارکی ههولیّر دانسراوه... ۲- لهش، به دهن، قالب: له تاقیکهی قوتابخانه کهمان گیسکه قوتابخانه کهمان گیسکه

پهیمان (ن.) ۱- به لین، قه ول، مه رج، شه رسه رخ شه رت و به قاد پهیمان بی پهیمان تا رقود ستم تا رقوی مردن مه رکیز نه و دستم این شه باتکردن. ۲- ناوه بی مینی نه دیاره و بیاره .

پهین (ن.) ماددهیه کی کیمیاییه به زموی وهرده کری بق به میزکردنی شینایی، پاشماوه ی ناژه آیش به تاییه تی مه پو بازن شو هیزه ی تیایه وه کو پهین به کاردیت.

پهینی دهستگرد (ن.) زبلی دهستکری:

د به به به به مادده

کیمیاییه کاندا دروست ده کری.

پهینی سروشتی (ن.) زبلی خورسك،

د و زبلهیه، که له پاشماوهی

داژه لی پیکدیت.

پهیوهست (ن.) پهیوهند، نووسانی شــته ک بــه شــته کی تــرهوه، پیقه گریدان: ت*الوگزری شـتومه ک* به کاری بازرگانی پهیوهسته.

پته و (ئان.) موکوم، توندو بهند، قایم، ناو پر: بناغهی خانووه که بان به بلزگی پته و داناوه

پتر (ئاك.) زياتر، پړانى : ريزانه پتر له دوو كاتژمير دوخوينيم.

پسخ (ن.) ۱- وشهیه که کتـوپپ بـ ت ترساندنی یه که ک یـان بـ بّ گالتـه پیکردن و نه نقه سـت بـه کاردیّت. ۲- ده نگیکـــه بــــــــــ رادان و تیخورینی مه پو به رخ به کاردیّت. پراکتیك (ن.) ریّده دی جیّب جیّکاری

پرۆژەكە لە پراكتىكدايە. پرەنسىيىپ (ن.) بنىەما، سىمەرەتا، شەنگسىت: بىمەپتى چىمەند پرەنسىيەك ئەندامىيەتىت قەبول

دهکرئ.

ههر کارهك، کرداري، کارهکي:

پردى دەلال

پرد (ن.) پر، ریپرهویکه لهسهر رووبارو چیزمو زیبان دروستدهکریت، بی شهوهی بهسهریدا بپهرینسهوه: پردی ده لال له زاختر میژوویه کی کیترنی مهیسه و دیمه نسه کی جوانیشه.

ئائه ب 🖳 ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ي

پسرزه (ن.) ۱- پاشساوه ی ثالیان ئالف، که له شاخوری ثاره لدا به جی ده مینی: پرزه که برگه ن بور ده بیت فریدری. ۲- لکه قامیشی بچووك و زراو: شم تابلزیه به قهله می پرزه توانساو تاقیه ت: زور مانسدوم پرزه ماف: کیبرلوه. ۲- پشك و بهش، ماف: منیشیان خوارد برو، پرزه ی منیشیان خوارد برو، پرزه ی منیشیان نه میشیشتبوی.

پرژاندن (ج.) برژاندن، بـژارتن: ماسـی به پرژاندن خترشه.

پسرس پیکسردن (ج.) راویدژ کردن: پرسسپیکربنی مرققسی گسهوره پیویسته.

پرسیار (ن.) پسیار، پرس، وته یه که وه لامی پیریست بیدت: به پرسیاران ده چپه شاران.
پرشاندن (چ.) رهشاندن، پرژاندن پر (ئان.) ۱- تژی، گهله که: تانکی مالاً مه پر نال بوو. ۲- زود: بناری کهم شاخه پره له کوارگ. ۳-

قىرورەر بىھ رك: *ىلىم لىن*ىت پىر ب*رورە ،*

پرشادی (ئان.) پرکهیف، خرشی، شادی: سه برانه کا پرشادی برو. پرشنگ (ن.) تیرقر، تیشکی رفر: پرشنگی رفرانه نیسو در تردا به میزه.

پرشــــنگدار (ئـــان.) تیشـــکدار، درهوشهدار: چ*رایهکی پرشـنگدار* له نوور نیار بوو.

پرگسردن (ن.) تىزىكىن، مشىتكىن: پىر كىزنا قى قازانى لى سەر تەبە. پركىدندە (چ.) پركىندى، تىزىكىندى، مشتكىندى، مەمور بىرشابىيەكانى بىمە راسىتى پىركسىدەرد، ٢-چورنەجى، جىڭىتنەرد، شىرىنىت خىران نەبور مىن بىرم كىرىزمەرد.

پرٍووکاو (ئان.) بەر كەسە دەگرترێـت، كە زۆر مانـدرو ر شـەكەت بێـت، يا دروچارى نەخۆشىێكى قـورس بوربێت، يان *زارر ترسا بێت.*

پِرِوْژه (ن.) نهخشه و پلانهکی دارێِدراو بــق گــارهك، بهرنامــه، برزســه:

مکومه تی کوردستان به ته مایه
پروّژه ی بنیا تنانی پالاوگهی
نه رت له بازیان جیّیه جیّیکات.
پروّسهٔ (ن.) ریّره و و به رنامه ی هه ر
کاره ك پروّسه ی خویّندن له
ولاته که مان زیاتر گرنگی

پزیشك (ن.) نتشدار، نتردار، حهکیم، دکتتر، دختتر: چارمسهر کربنی نه خترش کاری پزیشکه.

پژمههٔ (ن.) بیّهنـژین، پنـژه، پشـمه: رویهپروی کهس مهپژمه: پژمه کردن دیارده یه کی سروشتییه.

پستەكرن (چ.) چرپەكردن، ورتەكردن، سىرتەكردن، پسەپسىكرن: ك كساتى خو<u>ننىدن پستەپسىت مەكەن.</u>

پسپۆرى (ن.) كارامەيى، شارەزايى، كارزانى: ئەم *ىكتىۋرە پسپۆرى* لە چار مەيە.

پسهام (ن.) کوری مام، شاموّزا: پسمامیّ من تهندازیاره.

پش (ن.) وشهی بانگکردنی پشیلهیه: پش پش پش پشهکه ومرم.

پشت (ئاك.) ۱- دواوه، پاش: به فرین له پشت من داده نیشتند. ۲-ناوه بـ ق ئه ندامه کی لـه ش لـه دواوه له سهر شانه وه تا سهر کهمهر. ۲ پـه نا: ئـه و پشـتی ئتیه یه.

پشتاوپشت (ن.) له نهرهیه که بسر نهرهیه که دهماو دهم، نهره بهدوای نهره، بابه لباب: فتر لکلترر پشتاو پشت دهمتینیته ره یانیش دمگرازریته ره.

پشته په ره که (ن.) په ري پشتي. پشته قان (ن.) ماريکار، پشته ران، يارمه تيده ر: زياره ب پشته فانيا ئٽيك ريور ده پته کرن.

پشته قانی (ن.) پشتیوانی: پ*شته فانی* مُنیره زور گرنگه .

پشتی (ئاك.) بروانه: پاش پشت بهستن (چ.) ۱– پشت ئالاندن له پشــت: پشــت ببهسـتهره بــا بـرزين. ۲- متمانه كـردن، بـه

كەستىك لە كارتكدا، كە تىق بە

ئائه ب 🛀 ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

تهنیا پیّت شهنجام نادریّت: به پشت بهستن به هیّزی لاوان ولات سهردهکهوی.

پشستین (ن.) پشستبهند، پشستیند، شسیتك، پسژیین، شهو دوو سسی مسهتره قوماشسهی لهسسهر جلوبه رگی پیاوان و نافره تان له كهمه رده نالیندریت.

پشــــکنکاری (ن.) بهدورگـــه پان، لهدورگه پان، لیکه پیان، لـدویث گه پیان.

پشکنین (ج.) ۱- لیننیرین، لینورین، به دورگهران، لیکهریان: پشکنین له قازادجی مه مروانه.

پشــوو (ن۰) ۱— مهناسه، بـێهن، ئــهو مهوایهی، که له دمم دمچێته ناو ســــییهکهمانو دواتــــر دێتــــه دمرموه، ۲— وحـــــان، بــــــێن،

حهسانه وه ، بستهن قسه دان ، ئیسراحه ت : رغز انسی شب ممه پشووه بغریه که ماله ومم.

پشوودان (چ.) حهسانه وه، به پنشه دان، نیسراحه تکردن: اسه کساتی ماندوویووندا پشوودان پنیویسته. پشیله (ن.) پشیك، کتك، پسیله: پشیله به دوای مشکدا ویله.

پلاستیگ (ن.) باغه، مادده یه کی تا رادده یه ک کرمه له کرمه له کرمه له ک پیشه سازی به کاردینت: په نجه ره که له پلاستیك دروستگراوه.

پلان (ن.) گەلآلەكارى، كەينو بەين، ئەخشىلەريىنى، بەرنامەرىيىنى، رەنگرىزى: مىچ كارەك بى پلان سەركەرتور ئابى.

پله گراو (ن.) پله کری، پله بهند کراو، پله پله کراو،

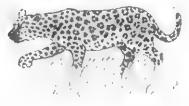
پلهی گهرما (ن.) بهرزی و نزمی گهرما، که کار دهکاته سهر ناو و ههوا:

اله کوتیستانه کانی کوردستاندا

دلهی گهرما نزمه.

پلك (ن.) خالەت، پورر، خوشكى دايك
يان باوك: مەنتەى رابردور به
سەردان چورمه مالّى پلكم.
پليكان (ن.) پيساتك، پايسك،

پیستو (ن.) پیستون، پایست،
پیپیلکه، قادرمه، قالدرمه،
پهیره، پیبلکه، نهردوان: به
پلیکانه دا سه رکه وتمه سه ریان

بلنگ

پلسنگ (ن.) گیانسدارهکی درنسدهی بسههنزو گزشستخزره لسه دارستانهکاندا دهژیت.

پنگوین

پنگوین (ن.) بالندهیه که سهر پشتی ردشه و لای سکیشی سیی.

پنگوین وهکو ئادهمزاد قیتو قیت ده پوات، پنگوین ناتوانیت بغریّت، به لام مهله دهکات، پنگوین له شوینی سارد له که نار زه ریا ده ژی،

پونگ (ن.) پوینگ، پینگ، گیایه کی سروشتییه بین و تامیه کی نه عناعی خوشی ههیه و له ههندیک جستره شیبوی کیورده واری دا به کارده هیندی:

دریه ی به یورنگ خوشه.

پویتهدان (چ.) گرنگیدان: پویتهدان به باکری نیشانهی شارستانییه.

پويرت (ن.) كوڭك: خورىيى كى لوولو ئالۇزە.

پسویچ (ئان.) ناریک، نابهجی، بیبه رههم: کاری پویچ نه که .

پوور (ن.) بپرانه: پلك

نائه ب 📦 ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ي

پووره ههنگ

پووره ههنگ (ن.) شلخه یان شرخه ی
میش ههنگرین، که ههموریان
بهیه که هه موریان
بهیه که ده کوده بنده وه لب
میشه کی دی ده رده چین و
بهیه که وه هه لده که ن: پروره
ههنگه که م به چاکی داکرد.

پسووزەن (ن·) گيا لـەبان: ك*اكـە ئـەر* پرورزەلانە مەلقەنتنە.

پووش (ن.) وشکه گیای دهشت و دهر، پـویش، پـیش: پـو*وش نوو گـر دهگريخ.*

پووشیه (ن.) کات و جهنگهی گیا دروونه وهیه، مانگیکی کهژی

پووله کسه (ن.) ۱- پویلك، پووله ك، دانه ورده کانی پشتی ماسی:

له شسی ماسسی به پووله که دانه ورده

داپترشراوه ۲- ئه و دانه ورده

بریقه دارانه ی که بر جوانی له

قوماش و جلوبه رگ ده دریّسن:

نه سرین کراستیکی پووله که داری

پۆرگ (ن.) پرسك، بارگ، زيبكهى پر ئاو: ئەر پۆرگەى كە دەستى ماتبرى تەقبود.

پۆشساك (ن.) نخين جلكوبهرگ، پۆشينەر، پۆشەر: ئەم بوكانه تازە پۆشاكى جوانى مەيە. پۆشەر (ن.) بروانه: يۆشاك

پۆشىن (چ.) ١- دەبەر كردن، كردنه بەر، بەرخۆ كسرن: پتويسىتە زستانان جارويەرگى ئەستوور بېرشىسىن. ٢- قەشسارتن، دخافتن، شاردنەوە، پۆشسان: شەرمىنى ژ شەرمادا رۆيى خىق

پۆل (ن.) ۱-- كىلاس، ئوورى خوينىدن:

لەپئىلى خوينىدن بەبىتىدەنگى

ىلامنىشىم، ۲-- كۆمەل، دەستە،
رىز: لەرائەيە ئەر پۆلە بالنىدە

لەسەر چۆرەكە مەلنىشىن، ٣-قۇناغى خوينىدن: لىە پىقلى
پىنجەمى سەرەتايى بەيەكەرە
بويىن،

پُوْلاْ (ن.) جِرْره ئاسنەكى رەقە، پىلا: ئەم ئامىرە لە پىزلا دروست كراوە.

پۆڭكىك (ن.) جىزرە دانەر<u>ت</u>لەيەكى، كەلىك: مندمك *پۆڭكە مەنە ئەرى* بىنزت گۆزىيىت.

پۆلىسى ئاگركوژێنەوە (ن.) ئەن جۆرە مێزەيە، كە پەيوەندى بە بارى فرياكەرتنەرە ھەيەر لە كاتى كەرتنەرەى ئاگر بە دەزگاى تايبەتىيسەرە بسەرەر شسرينى پوردارەكمە دەچىن، تىا فرياى خەلك بكەرن.

پۆلىسى فرياكەوتن (ن.) جىزرەكى پۆلىسىپە لىسەكاتى پوردار ر تەنگانىپەدا زور فرىساي خىلەك دەكبەرن: پۆلىسىي فرياكىپەرتن مەمىشە لە ئامادە باشىدلىيە.

پـــــۆئىنكردن (ج.) جــرینكرن، بــهش بهشكردن، پیـز كـردن: جبهانی گیانه وه ران به سه ر چه ند جزریّك پرّلین دهكریّت.

پیسادهری (ن.) شهو ریکهیهی ریبوار بیدا دمروات.

ئائه ب 📦 ت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

پیادهکردن (ج.) جیبه جیکردن، پهیره و کردن: پیاده کربنی مافی مروّدُ بر مهمور کهسهك باشه.

پیاو (ن.) ۱- مرقش نیر، مرق، زهلام:

پیاری راستگر مهمرو کهسهك

خارشس دموییت ۲- (ئان.)

مهرد، نازا، به جهرگ: کورهکی

پیارتان مهیه. ۳- کامل، ناقل،
گهوره: نازاد بیزته پیاو، بییه

پیست (ن.) ۱- فه پی به ره که ت و به مید نیم ریست (ن.) در فری: زه وییه که ی که و به ربید که ی که و به ربید که ی که و دانه ی که لفو بینی زمان، تیپ.
۲- که و دانانه ی له یاری ماتانی (که لانی) داده نرین و که لایان تی ده گیری: پیته که ی ناوه و راست که و ترویه راستی بکه و و د

پیتساك (ن.) بارمسەتى، كۆمسەكى مارىكسارى، دەسست گیرۆیسى:
خسەلكى مسەولتىر بېيتاكىسان بىق لىنقىلسەكان كسق كردەوه.

پیتانسدن (ن.) سازاندن، گرنجاندن، چاککردن: با دوبیت هستری پیتاندنی گولان بهوهك.

پیته (ن.) کا، سٹی، کای ههرزنور چهالتورکی برنج، تریکلی چهالتورك.

پیترؤل (ن.) گازی شل، نهرت، نهرتی خـار: کـهرکروك لـه بیترزلـدا دمولهمهنده.

پیتین (ج.) نافز کرن، نیکه لکردنی دوو شت تا بهرههمه کی دی لی پیدك بی.

پیچیگرنه قه (ج.) له کار خستن، پروچیه آکردنه ره: داسترزان پیلانین بوژبنان بیچکرنه نه.

پیل (ن.) ۱- شانو مل: داره کانمان به

پیل گواستنه وه. ۲- پاتری

وشاك: گالیك نامیر به پیل

نیشده که ن.

پیلان (ن.) ئاژاوه، بهرنامه و نهخشه ی ته له که بازی و فسرت و فیسل: پیلانگیران زور هه ولیان دا کورد

لەناو بېيەن، بەلام پىلانىەكانيان سەرى نەگرت.

پیر (ئان.) ۱- به تهمهن، ژی دریدژ، پیریو،بهسالاچرو: پیاوی پیر شایستهی مارکاریکربنه، ۲-شیخی تهریقهت: گروی له ئامیرگارییهکانی پیر شالیاری زهردهشتی بگره، ۲- مهزاری پیاو چاکان: ئهم ناوه پیرهکی

پیروز (ن.) مەر شتەكى پیروز بور لای ئاینداران زور گرنگسە، چـونكه پیرەنىدى بـه بیروبارەریانـەرە مەیـە: نابیّـت گالتـه بـه شـیی بكریّت كه پیروزه. ۲- ناره بیر میینه: پیروزی ته قر ساله كولیّـرا بدانا خلاسكر.

پیری (ن.) قزناغهکا ژیانتیه، تعمهنی به سالا جرین.

پیرِوّ (ن.) سەكل، شۆستە: *مـن لەسـەر* پ*یریز بیاسە دەكە*م.

پیس (ئان،) ناخارین، نەپاك، چەپەل: كتیب*ېكانت بیس مەكە،*

پیسته (ن.) چهرم: ئهم جهنته به بیستهی پلنگ دروستکراره.

پیسته پهرده (ن.) پهردهپیست. دس ته دیک اوی دی کرد سته ست

پیسته درگاوی (ن.) پیسته ستری، وهکو ژیژك.

پیشهٔ سازی (ن.) کارسازی، پیشه کاری، سنعات: پهرهسه ندنی تابووری ولات به پیشه سازییه وه به نده.

پینه خشین (ج.) پیدان، خه لاتکردن: تهوهی مه ته له کسه بزانسی خه لاته کی بیده به خشم.

پێِبهٔ نـــــــــــد (ن.) پابهنـــد، پێِرهنـــد، پێِبهست، سندم، کلات پێِرهند: تارانبارهکه به پێِيهندييهره بئ بهنديځانه برا.

پنیلکه (ن.) بروانه پلیکان.

پِنْچِهُوانْهُ (ئان.) بەرەقاتى، بەرەواتى،

نارەژرر، بەرۇقاژى، دۇ: لە بىرى رادا مىچ كات پٽيپەرانەي يەكىدى نەبورىن.

پيداروِّيشتن (ج.) بهناودا چوون، به ريگادا روِيشتن: سوارمکان به بناري شاخدا روِيشتن.

ئائه با 📦 ت ج ج ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گال م ن هوى

پیدا گرتن (ج.) رژدبوین، مکرپیوین، سووربوین: به بیداگرتنی تیمه نیازهکانمان جیبهجیکرا.

پیداویستی (ن.) پیدفی، پیتفی،
پیریستی، ئاتساجی:
پیداویستییه کانی ژیان لے
زیادیووندان.

پێدڤی (ن.) بروانه: پێداویستی. پێرێ (ئاك.) دوو ڕێڎ پێۺڗ: *پێرێ ك سلێمانی بووم*.

پنسسزانین (ج.) ناگسادار بسوون، مهستکردن، زانین: تهمهی تی کسردت پنویستی به پنسزانین مهه.

پیست (ن.) ۱- کهوانی گیاندار: پهنیرو ژاژی لسه پیسستی تاژه لسدا مهلاه گیریت ، ۲- چهرم، تویژه ناسکه کهی سهر گزشت: له گهان به ریوونه وه که فه نده ک پیستی دهستی ریوشاوه.

پێسووتين (چ.) پێ سووتان، شتێك به شتێكى دى بسووتێ: چەندەها گونــدێن كوردســتانێ ب گــازا جۆراو جۆر سۆتينه.

پیش (ئاك.) ۱-بهرانبهر، بهرامبهر، بهرامبهر، بهرامبهر، بهردهم: له پیشم راوهسته با حوان بتبینم. ۲- بهر له، پیش نیستا: پیتش نوو کاتیژهیر گهرامهوه.

پیشانگا (ن.) جیکهی رانان، پانگه، نمایشگا، جهی نیشاندانا تشتان: قوتابیانی پیزل شهشسهم پیشسانگایهکی مونسه رییان کردهوه.

پیشتر (ئان،) لەمەو پیش، جاران، بەر لىھ ئیسىتا: ئىھو پیشستر*ىش* قوتابىيەكى زىرەك بوي.

پیشهوا قازی معهمهد پیشهوا (ن.) ۱- سهرقك، سهركرده، ریبهر: قسازی معهمهاد له میژودی جوولانه ومكانی كورد به

پیشه را ناسراره، ۲- ناوه بی نیرینه: پیشه را باریزانه کی به رکه قتبیه.

پیشکه قُتن (ج.) به ره وپیش چوون، گه شهکردن، په ره سهندن، پیشکه رتن، بق پیشه ره رقیشتن: پشتی راپ رینی کوربستان پیشکه قتنه کا باش بخوقه بیشک

پیشکه و تن (ج.) بروانه: پیشکه قاتن. پیشه درگه (ن.) شهر که سه بی خدق گدریی و دلاتی خدق دکه ت، گزریکه ر، چه کدار، رزگاریخواز: پیشمه رگه یار پزوری ولاته.

پیشوازی (ن.) بهپیرموه چوون: تقد به گهرمی پیشوازیم له ماموستاکهم کرد.

پیشسیلکردن (ج۰) جنیه جی نه کردن، به زاندن، سهر پیچی کردنی پهیمان و به لیّن: پیّشتی کردنی باساکانی ها توچیز کاره کی ناشارستانییه.

پِیْقْـهٔهَاتی (مُـان.) لیّهـاتی، ژیّهـاتی: ســه ردار تُهفســه رمکی گهلـــه شرّل پیّهٔهاتییه.

پێڬڂۅٚۺؠۅۅن (چ.) به ئێڬ شادبرون: بــــــهديتني وان گهلــــــهك پێكخڒشبرون.

ينكڤه (ئاك.) پنگەرە، بەيەكەرە: *با* پن*يڭه يارى بكەين.*

پینگهٔ پشتن (ج.) ربویه پرو بورنه وه، بورنه وه، بورنه و گهمشتنه یسه که رتیکارا متیکه بشتن و

پیکسؤلکرن (ج.) مەرلدان، تیکنشان، بزاقکرن: پی*کٹولکرن ل*ه پینسار ژیاندایه، مسرزلاب پیکسزلکرنی سەردکەلىت.

پێکئينــــان (ج.) ۱- پێکهێنــان، مـــازاندن، دروســـتکردن،

ئائه ب 📛 ت ج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف ڈق ك گ ل م ن ه و ى

چاككردن: وهزارهتا مه چهند ليژنه يه ك پيكثينان، ٢- ئاشتكردنه وه: مهربوی بنه ماليّن خويندار مه پيكئينان،

پیکهاتن (ج.) تهبا بوون، ریکهوبن: زانار دانا لهسهر مهمور شتهکان پیکههاتبوون، مهربوو برار پیکامتن کو پیکفه بژین.

پیگهیش آن (ج.) ۱- کاملبوو،
گهردهبوو، نهشونماکردن:
۲- ماتنه بهر، گهیین، رهسین،
میوه له کاتیکدا برخواردن
دهست دهدا: سیموهکان
بیکه شتوین، ۲- نامادهبوین،
حازر بوونی خواردن: شیوهکه
بیگهیشتویه نه رموین دانیشن.
پیگهیشتوی نادهبین،

پینج گۆشە (ئان.) ئەم پارچە زەرىيە لە شیّرەي پینج گۆشەدايە.

دياره.

گـــهوره، رهســـيو: منــــدا*الي*

ينگەيشىتىوب رەفتارى دا

پینج یهك (ئان.) بهشتك له (٥) بهش: پینج یهكی مهرهكانم فروشت.

پینشیس (ن.) پینووس، خامه: ب شی پینشیسی شهز دکارم جان بنشیسم،

پِيِّنگَاهُ (ن.) شهقار، ههنگار: كورد پِيِّنگاهُ پِيْنگاهُ دكاريِّن خَـرِّدا پِيْش دكه شُن.

پێنووس (ن.) قەلەم، خامە: پێنىروس چەكى سەردەمە.

پیّوان (چ.) پیقان، کاری بهراوردکردن به پیّوهرهکی دیاریکراو: مهتر یهکهی پیّوانهی دریّژییه.

پیّوهر (ن.) پیقهر، پیقك، ئهو شامیّرهی پیّسوانی پیّسده کریّ: تسهرانوو پیّوه ری کیّشه

پێوەرى خێرايى (ن.) پيغەرى لەزى. پێوەئووسائدن (چ.) پێڠﻪ نريساندن، پێڠﻪ گرێدان، پێﻜﻪﺭﻩﻟﻜﺎﻧﺪن.

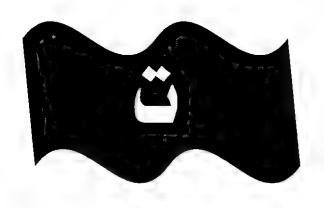
پیّویست (نان.) پیّدلی، شنیک که زور گهره کبیّت، پیّداریست: به پیّی پیّویست بخهره، کار بکه، نان بخق

پێکهاتن ــ پێويستی

پێویسسته (ئاك.) دفێـت، پێدفیـه: پێویسته قوتابخانهکهمان پـاك رابگرین.

پیویستی (ن.) پیداریستی، ناتاجی: پیریستی مال ههر له زیادبورن دایه،

تا (ن.) ۱- ئامرازی لیکدهر، که دوو رستهی ساده لیکدهدات: شهو به پیگهره بوو ، تا پوژههلات. ۲- تای تهرازورو، پی تهرازو: زیره کی ههندیک قوتابی له تای تهرازور دانانری، ۳- تاوولهرز، جیره نهخرشییه که، که پلهی گهرمی مسریدهٔ بهرزدهبیته وه: لهگهان سهر نیشه که تایه کی گهرمی لیبور.

تاته خشت (ن.) خشتی پسانی وه ک به رد: دیواره کمه اسه تات خشت دروستکراوه.

تاته شور (ن.) ئەر تەختەيە، كە مىردورى لەسەر دادەنىن، ھەتا پىش ئاشىتنى بىشىزن، تەختى شويشتنا مريان.

تاته قور (ن.) شتیکه له قور بق نووسین خوشکراوه: مرزفی کون له سهر تاته قور به خهتی برماری دهیاننووسی.

تاج (ن.) کلاوی پاشا: له میترودا نقر ژن مهن، که تاجی پاشایه تبیان لهسه ریاناوه.

تاجــه گوٽينــه (ن.) دهسـکه گــرٽ، چەپکە گول، دەستکە گـول: ب

ئائه ب پ 📛 ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

بۆنەى كۆتايى ماتنى سالى خوينىدن تاجە گولىنەكم پېشكەش بە مامۆستام كرد.

تاریک (ئان.) تاری، شوینیک بی رووناکی بی: ژووره که مان زور تاریکه.

تاریکه شهو (ئان.) شهقا تاری، شهوه مانگ له ئاسمان هه نه هاتبیت و تاریك بینت.

تازه (ئان.) ۱- نور، نوئ: جلهکهی زور تازهیه.۲- (ئاك.) ئیستا، ههنورکه، نورکه، نهـق: تـازه رؤیشت.

تاسان (چ.) واقورمان، سهرسورمان، کاسبوون، هوربوون، گێژبوون، حهپهسان، مهندههرشبوون: ههموویان به دیتنی دیمهنهکه تاسان.

بکهیت: دهکریّت بـزانین بـق وا تاساوی؟

تاشهبهره (ن.) تەنشەبەر، بەردى گەورە، پانە بەرد، زەنار: *ئەسەر* تاشە بەردەكە دانىشتىرى.

تاشین (چ.) تراشین: سهرتاشین کاری بهربهره،

تافتافکه ره (ن.) تافتافکه ره، قرارکه، تو تا روّر ته ته ته تا روّر ده تا روّر ده توت: تافتافکه ره که م ده تر ده ترد توت: تافتافکه ره که م

تاڤگه

تاقگه (ن.) سویلاف هه لدیر، تافینه، ئاوهك، که له به رزاییه ك بیته خوارهوه: تافکهی که ل عه ل به که ماوینه هه واره کی خوشه.

تاق (ن.) ۱- برشاییه که له نیر دیرار درست ده کریست، زورجسار شسیوه ی لاکیشسه یی، یسان چرارگرشه یی ده بیست و شستی له ناو داده نریت ۲۰۰۰ تاك، ته نیا، ته نیا، ته نیا، ته نیا، به ته نها، ته نیا، به ته نها، ته نیا، به ته نها، ته نیا، به تم نها، ته نیا، به تمانه یان تاک، که رمیر در سدا به رام به ریست تاقی، یان تاک، که لیم به رام به ریست این تاک، که هدیه و جروتن عادن، تاف، تاقی به یانی رایشت.

تاقانه (ئان.) ۱- ئىكانە، تاكانە، خىزانىك كە يەك كوپ وەيا يەك كچيان ھەبى پىيان دەگوترىت تاقانە ھەروا چەند خوشكىك يەك برايان ھەبى يان چەند برايەك يەك خوشكىكان ھەبىت، دىسانەوە تاقانەن: شىيلان لەمالەرە زىر خىرشەرىستە، چرنكە تاقانەپ. ٢- بى ھاوتا: كۆراز لەرىرىدا نەرونەپكى تاقانەپ.

تاقیکردنه وه (چ.) جوره نه زمرونیکه بیق شهره ی برانیات تا چهند شاره زایت و زانیاریت له سهر ههر شدت و ههر با به تیکدا ههیه ، نهگه رسه رکه و تنت به ده ست هینا ، شه وا دبلز میکت ده ده نی نی بروانه : دیلؤم.

تساقیگرن (ج.) تاقیکردنه به ربانسدن:
به تاقیکردنه وه سه امتینرارده که
همه وا له سه ردود بخ بنه رده

تساگو (ثام.) ۱- دا، تا، بق ئهرهی:

ده ضربینم تساکر سسه رکه رم. ۲ماره ی نیوان درو شوین، هه تا:

له ماله وه تاکر ناوشار دور کیلنر
مه تر ده بیت. ۳- ماره ی کات:
ریله تاکو نیوه ی شه ق دیوانی
مه جوی خوینده وه.

ئائه ب پ 💾 ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

تال (ئان.) ۱-- تامی ناخرش، تهجل،
تفت: شهم چایه تاله نهختی
شهکری تیکه، تال X شیرین.
۲- داو، موو: چهند تالهکی له
پرچی ههالرهریین.

تالان (ن.) پـور، تالو، بـردراو، دزراو: سـتاندنی مالاو سـامان لهمـهر کهستِك بهزوری، تالانه.

تالانکردن (چ.) پوپ کردن، بهزنری لن سیتاندن: دوژمنان مهردهم گوندنن مه تالان دکرن.

تاڭەبان (ن.) تالەبان مۆزەكى كوردە لە كەركوك: شىيخ رەزاى شىاعىر لە مۆزى تالەبانە.

تانگ (ن.) دەبابە: ماشىينەكى ئاسىنى سەربازىيە گوللە ئايېچى، تىزپ و مەترەلۆزى لەسمەرە: دەبابەي دوژمن نامان ترستىنتىت.

تساو (ن.) ۱- هاه تاه: چروبه به رتاری. ۲- گلوپ هید: ته سه که به تارهات.

تساوان (ن.) گوناح، خهتا، سروچ، گونه ه: تومه تباره که بی تاوان دهرچوو.

تاوانېسار (ن.) گرنامبار، خمهتابار، خهتاکهر: تاوانبارهکه درایه دادگا.

تساوەر (ن.) بــورج، قوللـــه: مـــهر فرۆكەخانەيەك تــاوەرەكى مەيــه بى چاوبدىرى.

تاوس

تساوس (ن.) بالندەيسەكى گەورەيسە، پەرى بالەكانى رەنگىنن.

تاویساد (ن۰) تاوله رز، له رزوتا: میشروله ی ته نوفیلس تاویساد په یدا دمکات.

تساویسار (ن.) تاوهر، تاویره که بریشسکه و شستی تسر، شهوهی جاره که سیلادا ببرژیت: دایه

گیبان تباویدهای نه سیتوودیکم بری ببرژینه .

تساویر (ن.) جنره بهردیکی پانو گهورهیه وهك چینو توینوال له نینو زهویدا دهرده کهویت: تهو تاریره بهردانهی بهریبوهههوه لا دران.

تاييەت (ئان.) تاويەت، دياريكراو: ئەز ب كــــارەكى تابيــــەت چــــورە، مەولىرى.

تاییکاتی (ن.) تاریکتی، بیژارده: ساربیکا تابیکتی دی برت منترم.

تاييە تەكنىسىدى (ن.) بىسۋاردرار، خەسىلەت، ئىەدگار، چىزىيەتى بىلروبۇخى ھەرشىتەك: مىسەر چىنىكى كۆرمەن تاييەتمەنىدى خىزىي مەپ.

تایسهٔ (ن۰) تای نرتزمبیّـل: مــهمرو نرتزمبیّله *که بیویستی به تایهی* سپیرمه.یه.

ته (ج.) ۱- تق، تو، ئەتور، جينارى جودايە بق كەسى دورەمى تاك: تە ئان خوارد،

ته با (ئان.) گونجار، کوك، ساز، رێك: ئازاد و نهوزاد لهگهل يـهكتر زوّر تهبان.

تهبسهق (ن.) ۱- سهلاه سهبه ته. تهبه ته کا نانی ته نای برمه نینا. ۲- نه خوشسییه تووشی قاچی شاژه ان دهبیست و له رویشس تن ده که ویت، ۲- قسات نهس م

ته پۆلکه (ن.) گرك، زويرك، تەپزكە، گرىۆلك، گــردەك زۆر بلنــد نـــهبيّت: لـــه دەررويـــهرى بەردەرەش تەپۆلکە زارىن.

ته ختـه (ن.) دهپ، تهخته دار، داره ك كـه داتاشــرابيّ: *دارتاشــه كه* ميزه *كهى له تهخته كه دروست* كرد.

تهرازوو (ن.) ۱- تهرازوی، شامرازی پیّوانی شت، بی کییش و سهنگ بسه کاردیّت، ۲- کومهلسه نهستیره یه کن لسه ناسمان به یه کهوهن، ییروو و تهرازوو،

ئائه ب ڀ 🖼 ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ي

تسهرزه (ن.) تسهگر، تهگسهر، گلیسره، تسهزره، تسهرگ، گنژلزك، گشسك: دویننی تهرزه به کی زارد باری. تسلمه کارد این شده از این شده از این شده از این شده از این این شده از این شده از

تسەري (ئان.) تارىك: شەق*ا دى زۆر* تەرى بور.

تهر (شان.) ته پیچه وانهی وشکه، شتی به ناو بی، ناوی پیا کرابی: اقه دارمکی ته پینیه.

ته زوو (ن.) ۱- ته زنك، شيپ، مرچ يك:

له گمه از مه واله كمه تمه زورى به

له شدا مات. ۲- وزه، ئه و ميزه

خيرايسه ى بسه ناو تياسه كانى

كاره بادا تيده پسه ين: ته زووى

كاره با رووناكيمان ده داتي.

تهسك (ئان.) تەنگ، ھەر كە تىق سال بە سالا گەورەتر دەبىيىت جلى سالانى پىشىترت بىق تەسىك دەبىيت: جلى تەسك لەبەر مەكە. تەسلىم بوون (ج.) خۆيەدەستەرەدان،

ئەگەر سەريازىك لەبەرەي شەپدا مىچ جۆرە چەكىكى پىنىەما، بە ناچارى تەسلىم دەبىت: ئىمە تەسلىم بوون رەتدەكەينەرە.

تهشهنه (ن.) به لاقه، دیراندی، گهورهبرون و به رفراوانبرونی نهخوشی بان برین: له کاتی چارهسه رکردنی بریندا دهبیت تاگاداری بین نه بادا تهشهنه بکات.

تهشت (ن.) دهفریکی گهورهی دهو والآی لینوداره، که له مسرو فافقن، یا نهلهمنییم، یان پلاستیك دروستدهكری بیز مهبهستی جیا جیا بهكاردیت: من روزه له نیو تهشتی تاییهتی خوی دهشوم.

ته عدداگردن (ج.) ته عددا و شدیه کی عدر دبیی به واتیای شدر پینفرن شدت نه ده ست دریز یکردن و دانندنان به مافی پردوای تق دیات: ته عدد اکردند سد درین بیشتا کردنی مرزقه .

ته عریب (ن.) وشه یه کی عارهبیه،
به مانای به عهره بکردن دیّت: به
عــــهره بکردن سیاسسه ته کی
قیزه ون بوی که رژیمی به عس
به کاریده میّنا.

تەعرىپكردن (ج٠) بە عارەبكردن: دەبىئ پرۆسەى تەعرىپكردن پورچەن بكريتەرە.

تىلەڭ (ئان،) گشىت، ھەموو: كىورد ب تەقرا تىدەكىرشىن.

تهق (ن.) ۱- دهنگی شت به یه ک وهیا به شهرد که وتن. ۲- رهق، به تهنیا: نانیکی پهقو تهقی دهخوارد.

تەقانىدن (چ،) پەقانىدن، ترەقانىدن: مىن تەقانىدن لىە كوردسىتاندا بەردەوامە.

تەگسەرە (ن.) ئاسستەنگ، كۆسسپ، لەمپسەر: تەگسەرە مەخسەرە بەردەمەر.

تهل (ن.) تیل، وایهر، سیم: دهست له تهل کارهبا مهده.

زانیاری کوردستان له شهقامی مهلهبهیه.

تەلەۋزىۋن (ن.) ھۆيەكى راگەيانىدنى دىلترارە: تەلەقزىيىن مەوالەكان بەدەنگ و رەنگ بالاودەكاتەرە.

تەلىسكۆپ

تەلىسكۆپ (ن.) تەلىسكۆپ دەزگايەكە بىق بىنىنىي ئەسىتىرەكان: بىه تەلىسكۆپ ئەستىرە دوورەكان باش دەبىناين.

ته له (ن.) ته لهه، ئامرازیکه له مه تال ق ته خته دروستده کریت، له نتی

ئائه ب پ 📛 ج چ ح خ د ر ز ڑ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

مالاندا به زوری بی مشك گرتن بهكارديّت.

ته نه مشک (ن.) ته نسه ی مشک نشده کی بچه ورکه بخ گرتنی مشکه که مشک به کاردیّت: مشکه که به که دور

تهم (ن.) تهمو مژه دومانه تومان: *له* ر*ۆژى تەمدا راندەى بىينىن كەم* دەبى*تەر*ە.

ته ماشاگردن (ج.) سه پرکردن، زهین دان، روانیین، تیرامیان، به ریخودان، میزکرن: ته ماشای کنتیه که ت بکه بزانه چنون د مخونیمه و م

تهمهن (ن.) ژی، عهمر، عومهر، ماوهی ژیان: باخرا تهمهنت *دریّژ بیّ.* تهمههٔ لِّ (ثـان.) تـهوهزهل، کارنهکهر، زهغهان: مر*یّهٔیی تهمیه لا کهس* حهز ژی ناکهت.

تەمسىل (ن.) نواندن، زارقەكرن: مـن حەزم لە كارى تەمسىلە.

تهمووز (ن.) تیر مه مانگی (۷)

هه وتهمی سالی زاینییه: له

مانگی تهمویز گهشت ده که م.

ته ن (ن.) ۱- له ش، به ده ن، قالب،

هه سسته: ۲- پیّوانه یه کسه

قورسایی پی ده کیشریّت: ته ن،

هه زار کیاتر گرامه.

تسه ناهی (ئان.) ئارامی، ره حسه تی، میمنسی، ئاشستی، بیسده نگی، له سه رخق: ب ئاشتی و ته نامی ژیان خترشه.

تەئدروسىتى (ن.) ساخلەمى: بنكەى تەندروسىتى لىك زۇرىسىكى گوندەكاندا كرارەتەرە.

تەنگاقى (ئاك.) تەنگانە، ناخۆشى، ئىالۆزى، بەرتەنگى، تەنگارى، كاتى تەنگو چەلەمە: مۆلىئ باش دەمىي تەنگالىيان سار سىت.

تەنگانە (ن.) بېرانە: تەنگاۋى تەنگەبسەر (ئان.) تەسىك: كۆلان كۆنەكان تەنگەبەرن.

تەنگ پىلھەئچنىن (ج.) زۇر بىق ھىندان، بىن دەرەتدان كىردن، ھەراسدان كىردن: تىدىكم پىيھەلچىنى تىد ئاشكرايكرد.

تسه نها (ئــان.) تنــێ، تــهنیا، تــهنی، به تهنی، تهنیا، تاك: *تــهنها خــرّ*م جریم.

تەنيا (ئان.) بروانە: تەنھا.

تهوار(ن.) بازی می: تهوارمکه له شوینی ختری مهانبیشت.

تسهواوکردن (چ.) بنهینان، کوتایی پیّهینان، جیّبسهجیّکردن، تهمامکردن، تهقافکرن: تهوای کردنی خانورهکه زوری خایاند.

تهوهر (ن.) ۱- دارهکی کولداره له
کونی بهرداشی سهر پووی تاسن
گیردهکری ر بلووسکی تی

ههلاه کیشریّت: ته وه ری تاشه که
نه چهسیاوه ۲- شهر بنسه ما
گشستیدی، کسه باسییکی
دیاریکراوی له سهر ده خولیّته وه:
ته وه ری باسه که مان له سهر
منداله .

تهوژم (ن.) نهیم، پیل، گوپ، توندو زورو میزدار: ب*ایهکی به تهرژم* م*هالیکرد*.

تسەون (ن٠) تەن، چىنىن: كارگەى تەونى مەولىر كوتىالى چاكى دروستدەكرد.

تەويلىيە (ن.) گىزى شىرىنى ولاخى بەرزەيە (ئەسپو ماينو ئىستر): ئەسىپەكانى لىە تەرىك مىنانىه دەر.

تسەيارە (ن.) فرۆك، بالەفر: بىر*ھانن* مندالىينە تەيارەي واتان سوھ.

تبل (ن.) پەنجە، ئەنگوست، قامك، پل: من تبلا خ*ى پاقژ كر.*

تر په (ن.) دهنگی کهوتنی شته کی بیان دهنگی پی، پییژن: گوییم له دهنگی ترپهی پیّی بوی

ترسناك (ئان.) بەترس، مەترسىدار: جادمىيەكى ترسىناكە پٽوبسىتە م<u>تواش بېۋى</u>.

ترسنوك (ئان.) بى درد: ئەگەر دايك مندالەكەي خىزى بەترسولەرز

ئائه ب پ 📛 ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ى

ترؤيك

تروپك (ن.) بروانه: تروپكه تسرى (ن.) تسرى، تسهرى، هسهنگور، ميوهيسهكى شسيرينو خوشسه: دوشاو له ترى دروستدهكري.

تریشکه (ن.) تریسکه، برووسکهی همور، بریسی: که به ماران تریشکه مهور دمبینری.

تری (ن٠) بروانه: تری

تشت (ن.) شت، چشت: تشتهك نهما باسى نهكهين.

تكا (ن.) هيڤى، نزا، پارانهوه، داوا: تكام وايه ئاگاتان له وانهكانتان بيّ.

تکان (ج۰) رژان: گۆزەک، ئاوى لى دەتكا.

تکه ل (ئام.) دگه ل، ل گه ل، لهگه ل: تکه ل تؤدا د مچین بتر بازار. تو (ج.) بروانه: ته گەورەكرد، مندالەكــه ترســنۆك دەردەچىّت.

تروپکه(ن.) ۱- دۆندى كێو، لووتكه،
كلیڤانگ، گوپیتك: ترۆپكى
قەنىدىل بەرزە، ۲- بلنىدترىن
شوێن له دار: بالندەكه بەسەر
ترۆپكى دارەكەرە مەلنىشت.

ترومپا (ن.) پهمپ، ئامرازهکه ئاری پی له بیر دهردههینتری، ههروا نهرتیشی له بهرمیلهوه پیی دهردههینریت.

ترووکان (چ.) ۱- لیکدانی ههردوو لا پیلسوی چاو، چاق نقاندن، قوچاندنی چاو: به چاو ترویکانیک گهیشته لام. ۲- لیکبوونهوه، شکان، تهقین، تسرکین: ههموی هیلکهکان ترویکان.

ترووكاندن (ج.) ليكردنهوه، شكاندن، تەقاندن.

توانا (ن.) شیان، هیّـز؛ تاقـهت، وزه: *توانـام مهیه بهسـهر ثـه م گـرده* ب*کهو*م. ۲– ناوه بق نیّرینه.

توانسهوه (ن.) تاوانسه وه مسه لبوون بسوژین، بهسوژین، بهسوژین، بریتییسه لسه گسریانی مسادده لسه دوخسی پرهقییسه وه بر دوخس شلی بسه وه رگرتنسی گسه رمی پیرویست:

اله گه ال ده رکه و رتنس خرری به مار به فرری جیاکانیش ده توری به مار

توانست (ن.) توانا، هنِـن، تاقــهت: توانستى ئنِمه ههر ئەوەندەيە.

توره شسان (ئسان،) نفیسه فان، رموشه نبیر، ویژووان: جه لادمت به درخان توره فان بویو.

تورکمان (ن.) کرمه لیک سه ر به

گهلانی تورك زمان. له سهدهی بازدهی زاینیدا له ناوه راستی ئاسیاوه بیم ریگیهی ئازه ریایجانه وه هاتوونه ته ولاتی کیورده واری و لیه سیهده ی چیوارده دا هینیدیکیان لیه کیه رکوك و باشیووری کیه رکوك نشته حیّدون.

تورکیسا (ن.) دورله ته که ده که ریّته باکووری کوردستان.

توند (ئان.) دژوار، موکوم، بهمیّز: به گوریسه کی توند قایممان کرد.

توندوتیسژ (ئان،) ئازار بەخش، تروپەوتوند، بە زەبىر: مرۆشى توندوتيىژ لە ژياندا سەركەوتن بەدەست ناھۆنۆت.

توندوتیسژی (ن.) تازاربه خشی، تسور پهیی، زهبروزه نگسی: به کارهینانی توندوتیژی دژ به مندال کاریکی ناره وایه.

تسووتن (ن.) پورهکهکی گه لاداره له پیشه سازی جگهره به کاردیّت: تووتنا به ری گاره ی یا بناش دهنگه.

توور (ن.) ۱- تقر، جۆرە پورەكەكى زستانىيە ئە ژىر گلدا سەرك دەكات بەلكو لاسكەكەشىي دەخسورى، ٢- توورەكسە، تويرك، ئەرەي ئە كۆل دەكرى كالأو خۆراكى تىدەكرى. توورەگە (ن.) بروانە: توور

تسووش (ئان،) ۱- هموای زوّر ساردی بارانساوی: *ئسه مرز ئساو و هسه وا*

ئائه ب پ 📛 چ چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن هوى

تورشه ۲۰ مرزی به دفه پو بی ناکار: خوت له که سانی تورش لا ده ۲۰ گیانداری گاز گرو له قه هاریژ: نه سیه که تورشه .

تووك (ن.) ۱- پويپت، مووى پيستى نادهمزاد، قبرى سامرى مارزة، نهگام يامكيك ماووى زلار باوو دهلين تووكن، به مووى لهشى سهگيش دهگوترينت تووك. ۲-دوعاى خراپ، نزاى خراپ، نفين: تروك له خهلك مهكه.

تسوون (شان.) ۱- خواردنی تیــــژ. ۲--(ن.) شاگردان، جهههننــهم.۳--دۆلاو شیوی قوولاو زور.

۳ ترونی حهمام، شرینی ناگرهکهی. تونی خهمام، شرینی ناگرهکهی. تونیی (ن.) ۱- سهرتی، سهرتوی، سهرتوی، دهکهویته سهر ماست: ماستی نهرجارهمان توییئی کهمبور. ۲- قهتماغهی برین: برینه کهم هیشتا توییئی نهگرتووه. ۳- هیشتا توییئی نهگرتووه. ۳- بهشه ك له كلامه ك. پنیریسته توییئی لاوان زیترگرنگییان توییئی دریت.

تونسژین (ج.) لیکولینه وه، شهکولین:

تونیژین خویا دکهن که مروفی

نیاندرتال ل کوربستانی ژیایه.

تونیژینه وه (ج.) لیکولینه وه، فهکولین،

دیراسه کردن: گهلانی جیهان به

تونیژینه وه پیشکه وتن.

تویکل (ن.) به رگی سه ره وه، قه پیدان، توییک تویید، تیقیل، قه لپیچیك: گریز ناوکه کسی ده خیسوری توییکه که شمی بی سیورتاندن له ناوتیکه که شمی بی ناوتیکه که ناوتیک که ناوتیکه که ناوتیک که ناوتیکه که ناوتیک که ن

تو (ج.) ته، تو: تن پیاره کی زیره کی.

توپ (ن.) ۱- چه کینکی گه وره ی شه په،

که گولله ی گه وره ده خوات

له سه ر ماشین و زریپیش و تانك

داده نریت و شوینی دووری پی

تیپ باران ده که ن: دوژمن سه ر

سنووری تین باران کرد. ۲
جوره شامیریکی یاریکردنه

شیوه یه کی خیبی ههیه،

ده توانیت یاری پیبکه یت، وه کو

تیبی پی، تینس، باله، سه به ته،

ده ست: من حه زامه یاری تیپی

دەدر<u>ن</u>ت: ب*ازرگانەكە سىن تۆپ* ك*وتالى فرۆ*شت.

تۆپك (ن.) گوپىتك، لوتكە، كلىقانك: كورد بەرەو تۆپكى سەركەوتن دەروات.

تسۆپین (چ.) مردار برون، بن ئه و ناژه لانه به کاردیّت، که گوشتیان ناخردیّت، وه ک سهگ، پشیله، کــــورگ، بـــهراز و....: گریدریّژه که مان تریی.

تۆران (چ.) تورپه بورن، رق مهاسان، زیزیورن، سلبورن، زویریورن، بهجیهیشتن، واز هیتان: تقران سیهه ته کی ناشهرینه.

تۆمار (ن.) ئەن پەرارميە زانىيارى تىدا تۆمار دەكىرى، سىجل: نارم *لە* ت*ۆمارى قوتابخانە نووسرارە.*

تسۆو (ن.) تىقدا، تىق، تىقم: روومك، گولدارەكان بە تۆي زۆر دەبن.

تیپ (ن.) ۱- کومه ن، دهسته، گروپ: تیپه که مان یه که می پاله وانییه که برور ۲- پیست، دانیه دانیه ی شه لغویی:

تسیره (ن.) به شه که هنیزه تایه فه ه عه شسیره ت، خیسل: تسه رخانی تیره یه کی مترزی جافه.

تىرمەھ (ن.) بېرانە: تەموز

تیشک (ن.) تیریزژک ، تیریزژ، تیریدژ: تیشکی خور له نیوهریزیان به راستی دیته خوارهوه.

تیمـــــارکردن (ج.) دەرمـــانکردن، چارەسـەرکردن: نەخۆشــەکەيان زۆر بە باشى تىماركرد.

تیبینی (ن.) شافی، سهرنج، شاری: تیبینم کرد، که ختریان له قهرهی باسه که دا.

تێڽۣه ڕڽۅون (چ.) دەريـازيوون، بـێرين، ئاوديوبورن، پەتبورن، تێپهرين: ئەوان دوێنـێ بهم گونـدە تێپهر بوون.

تیسدابوون (ج.) لسه ناودابوون، له ناو لیوون، له ناو له نیودابوون، دنافدابوون: له ناو لیوون که ماتور ماواره که یان کرد.

تیر (ئان.) ۱- پیچه وانه ی برسی: مرزد ژ خوارنا منگفینی تیرنا بیت. ۲- تهسیه ل، تسهوار، تسیخ:

ئائه ب پ 🖼 ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف الاق ك گ ل م ن ه و ى

تابلزکے ہی ہے رہنگے تئے۔ نهخشاند،

تیسری تسر (شان،) زورو پر: مهندی خوارد تیری تربوو

تیر (ن.) ۱- کونی لای چهخماخی

تنهنگه که دی ته نگه که که دی ته دی ته تیز

گهررمبری ۲- پهله، لهز: به تیز
مات.

تێ<u>شت (ن</u>.) نانی بهیانی: من تێشت خاربیه.

تيقه (ناك.) لهناودا.

تيكۆشان (چ.) مەرلدان، تەقەلاكردن، كۆششىكردن، خىسەباتكرن:

سەركەرتن لە تېكۆشان دايە،

تىكەلاو (ن.) تىكەل، ئارىتە، لىكىرار: ئەر قوتابخانىگە سەرەتاييە تىكەلارە.

تيكـــه لأو كـــراو (ئــان.) تيكــه لكرى، ئاريته كراو، ليكدراو.

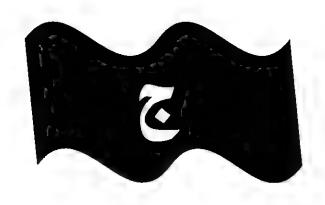
تیکچـوون (ج.) ۱- ئالۆز بـوون، گـرژ بـــوون، پشـــیّوی. رموشـــا ســاخلهمیا وی تیکچــوی، ۲-شکان، لهکارکهوین: تیکچوونی ئۆتۆمبییله کهی موّی نهماتنیّتی.

تیکدان (چ.) ۱- ویرانکرن، کافلکرن،

خاپوورکردن، لهبهینبردن:
گوندئ مه لسهر دمستی رژیما
بهعس ماته تیکدان. ۲تیکهلاوکردن، تیکفهدان،
تیکهلکرن: چایهکهی تیکداو
خواردیهوه. ۳- شیواندن: تی

تیکردن (ج.) ۱- کردنی شته ک بن ناوشته کی تر: تارا خه ریکی برنج تیکرینیه ۲- درؤکیردن، پیوه نان: تاگات لیبی نور بهای پی نه که یت تی ده کات.

تَيْهِهُ لَــدان (ج.) ١- هـاڤێٽن، فــرهدان، هاوێشـــــــــٽن.٢- دهرکـــــردن: نه بهێشت دانيشــێ تٽيهه لـدا.٣-ليدان: به شه ق تێيان مه لدا.

جا (نام.) دوسا، ئەود، ئىتر، ئەوجا، ئەمجا، كەراتە، كەرابور، ئەشجا: جا من نايەم، بزانم چى دەكەن؟ جادە (ن.) شەقام، رنگا: لە كىاتى پەرپنەرەتىدا لە جادە بەسەر مىلەكانى پەرپنەرەدا بىق. جار (ن.) كەرەت، گەر، كات، ھەل:

ئەرھەتا نوركە گەلەك جاران

جاران (ئان،) وهختی خی، لهپیشوو، کاتی رابردوو: ج*اران ئهو کاتانه* بهفره کی ئهستوور دهباری. جاره کا دی (ئاك.) گاف کا دی، ههله کا دی: جاره کا دی، هاله کا

ماتيه مالا مه.

ن*ك و*ه .

جاریهجار، جارجاره، مارهماره، اسه مهاره، بسه مهانکه ویت، جار نیا جار، بهریّکه ویت، جار نیا جار، بهریّکه ویت، به پیّی پیّریست: جارجار میارهان لیّدهدا. جارونیار (ثاك.) بروانه: جارجار جاردکسیاری دیکه، جاریونسه را الک.) جاره کی دیکه، جاره کسیاری داره جاره کسیاری داره جاره کسیاری داره جاری (ثاك.) ۱- جارهك، یه کجار: جاری (ثاك.) ۱- جارهك، یه کجار: توخودی جاره کی وهره مالمان، توخودی جاره کی وهره مالمان، توخودی جاره کی تومره مالمان، نیّستا: جاری نیناچی نهاتوره، به لام تقریی پیّناچی دمگات،

جارجسار (ئاك.) جارويار، ناوهناوه،

ئائه بېت 🗗 چ ح خدرزژس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن هوى

جساردان (ن.) ئاگاداركردنسه وه ،

بانگراهنشستن، راگه یانسدن:

جاردانه كسه ى ئامسايش بست

هنرشدار برونه وه ى خه لكى بود له

كارى به د.

جارِزْ(ئان.) وەرەز، بيّىزار: *زۆر قسەت* كر*د منت جارز كرد.*

جانجانوکسسه (ن.) داپیر قهسکه، کاکله میشسان، پیروشسک: تسهونی حالحالاکه تهنکه.

جسام (ن.) ۱- قباپ، تباس، ده فسری بچروکی کانزایی یان شووشه یی:
حامی ئساره کم بسدی. ۲شروشه ی تاریخه: ختری له جامی
پ نجه ره که دیته وه. ۳- کاس:
یانه که مان جسامی خوله که یه به ده می به ده می به ده می خوله که یه به ده می خوله که یه به ده می به دجه را مه په نجه را مه گه له ك یا قره.

جامير (ن.) جوامير، خاس، خرشمریه، ئـــازا: مرق الــــ جـــوامير خرشه ويسته.

جان (ئان.) ۱- دەلال، رەند، شىزخ، بەدەر، خشۆك، زىبا، قەشەنگ، جوان، خنجىلانە: مىن بوركەكا جان كىرى. ۲- نارە بى مىيىنە.

جانتا

جانتا (ن.) باولّی، باول، چهمهدان، سندوقه کی دهسکداره کهلوپه لی تیّدهندریّ و بسه دهست ههلسده گیریّت: جانتاکسه م مهالگرت.

جەبارى(ن.) مۆزنكى كوردى شارى كەركۈكە،

جەربىسەزە (ئان.) ئازا، دلىّىر: ئازاد مندالەكى جەربەزەيە

جەرگ (ن.) جگەر، ئەندامەكى لەشى مرۆڈ و گيانەرەرە.

جههاوهر (ن.) کومه آن، خهاک، پرانیا خهلکی، حهشامات: تا جهمارهر پشتوپهنا بیی سهرکهوتن مسترگهره.

*چەن*ەو (ئاك.) لە نوئ، ژ ئۆ**قە:** جەنـەق با دەست بەكار بى*ن.*

جسه نگ (ن.) شهر، ههران لیکدان: باشهروری کرردستان له دوای جه نگی یه کهمی جیهانی به عتراته وه لکتیزا.

جسه نگاودر (ن.) شسه پکه ر، سسه ریاز: براکه م جه نگاره رمکی تازا برو. جه ه (ن.) جز، جزره دانه ویله یه که، له جز نانی جز دروست ده کرینت، بز نه و که سانه به سووده، که دووچاری نه خزشسی شسه کره برون.

جهههننسهم (ن.) درزهخ، درزه: له

نابینی نیسالامدا بهههشت

درزهخ ههیه، هه کهسیکی

کاری چاك بکات دهچیته

بهههشت (جهننهت) هه ر

جریدبازی (ن.) جریتبازی، جریدانی، یاری غار کردن به نهسپ: یاری جریدبازی لهم ناههنگهدا ساز دهکری.

جریوه (ن.) ۱- ریچه ریچ، جیکهجیك، دهنگی مهل: جریوهی بالنده چهند غترشه.

جقــــاك (ن.) كۆمــەن: ج*ڤاكــا كـــوردى* جڤاكەكا بێشكەنتىيە.

جگەر (ن.) بېرانە: جەرگ

جــل (ن.) ۱-- جلـك، بـهرگ، پۆشــاك، جلوبهرگ: دەستەجلەكى تـازەى بەبۆنەى ئەررۆزەرە كړيوه. ۲--

ئائه بېت 📆 چ - خدرز ژس ش ع غ ف ال ق ك ك ل م ن ه و ي

پارچهه یه کی چنراره شهرانی زستان له پشتی (گا، کهر، ئیسترو ئهسپ) ده کریدت: ئهسپه که جل که ئه وجا سواری به.

> جلدروو (ن.) دروینکار، بهرگدروو. جلك (ن.) بروانه: جل.

جلوبهرگ

جلوبهرگ (ن.) بپوانه: جل. ۱۱ (د.) م

جموجــــؤل (ن.) نەســرەوتن، لڤلڤــين، دانەكاســـان، هـــاتنو چـــوون، بزووتنــهوهى زوّد: كــم روّژانــهدا بازار جموجوّلى كەوتۇتى.

جندی (ئان.) ۱- جنوان، که انه ش، نازدار: ئاسکه کی جندیم دیت.

۲- باش، ريّك، حاك.

جوان (ئان.) بروانه: جان

جوانی (ن.و.) خهملی، رازاوه: جوانیا به ماری ده رکه قت.

جودا (ئان،) جوداهی، جیاواز، جیا: بیرورپای من لهگهان تقدا جودایه.

جسوداهی (ن.) جیساوازی: د نافیسه را ههردور تیپین پکایسه رجوداهی چنه ؟

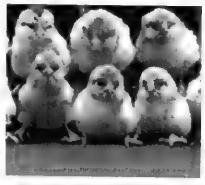
جودایی (ئان.) بروانه: جوداهی

جوگرافیا (ن.) زانسته که پهیوه ندی به دوه ندی به دوه وی شاسمان و هه رچی تیاندا ده ژیت، تیاندا ده ژیت، هه یه: جوگرافیای کوردستان له به شی جوگرافیادا ده خویندری.

جوغرد (ن.) شوێنێکه قامیشهڵانو چپ بێـت، جهـێ لهشهان ئێ هـهبان: کهروێشسکهکه لـه جوغردهکهدا ختری شاردهوه.

جسولان (ج.) لقين، بنوين، همازان: منداله که هه ردهم له جولاندايه.

جومگه (ن.) گه ه، گئ، ئه و شوینه ی دوو ئیسك به یه ك ده گه ن، گریچك: جومگهی ئانیشكی ژانده كات.

حهوجه

جووجیه (ن.) جووجه آیه، بالداری بچووک، جووچکه: تاگادار به تاو بهجووکه: تاگادار به تاو

جووجه له (ن.) بپوانه: جووجه.

جوولان (ج.) بپرانه: جولان.

جووله (ن.) فره، ههژان، لغین، بزاق، برورتن، تهکان: تهم داره به بایهکهره دهجویان.

جوون (۱۰) ۱- جوین، جوتن: دهبیّت

پاروو پیش قوتددان باش
بجوری ۲۰ جوین، جقین،
خهبهر، جوین، قسهی ناشیرین،
که به یهکهك دهگوتری: کویم
حوون به کهس مهده.

چۆ (ن.) برواتە: چە∆.

جۆر (ن.) چەشن، تەرز، رەنگ، شٽرە: ز*ۆر جۆر تريّمان مەيە*.

جۆراوجۆر (ئان.) بېرانه: جۆر بهجۆر. جۆړ (ن.) جهۆر: ج*ۆرى كەرەكە نوټيه.* جۆگە (ن.) جۆگەلە، جۆگا*: ئاقا جۆگى* گەلەكا زەلالە.

جؤلانه

ئائه بپت 👼 چے خدرز ڑس شع غ ف لاق ک ک لم ن ہوی

لێنیشـــتنو خۆھەژانــدن، جــۆرە یارىيەكى مندالانەيە.

جه (ن،) جێگه، شوێن، شوون، جێگا، جێ: کوربستان ج*ه وارێ کوربانه،* جهه کێ مهون (ن.) عهوده کی مهون،

جهه کی به رفره ، جیّگایه کی گەرره: فیّ خواندنگه میّ جهه کیّ مهزن بخر فهگرتبیه .

جیابوونسهوه (چ.) درورکه رتنه وه له بسبه کتر، جودابرونسسه وه، جیاوازبرونه وه: که گهیشتینه وه شاو دی له یه که جیابروینه وه، بروانه: جوداهی.

جیــــاواز (ئــان.) جـــودا، جیــا: زیندمومرمکان لهشتومو رمنگ و قهبارمیاندا جیاوازن.

جيرِ (ئان.) گڙشتٽِك نهجوورٽِت دهلٽِن: جيرِه، جرِه.

جیکجیگ (ن.) دەنگى مەلى جورچکە، جیـــو جیـــو، دەنگــى جوروجەڭــە: حورجەکان جیك جیکیان خۆشە.

جیهان (ن.) ۱- دنیا، گیتی، عالهم:

ههمور جیهان سهیری

یاربیه کانی مترندیال ده که ن. ۲
ناره بسق میّینه: جیهان

قوتابییه کی لیّهاتروه،

جیهانگیری (ن.) دنیاگهری، به جیهانی برون: *باهارزی به* جیهانیبرون مهالیکربروه،

جیهانی (ئان.) عالـهمی، گیّتی: *تـه پا* پ*یّی یاربیه کا* ج*یهانییه* .

جيوجيو (ن.) بپوانه: جيکجيك.

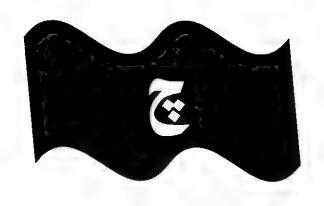
جَيْگا (ن.) بړوانه: جه.

جيگه (ن.) بروانه: جي.

جینگیر (ئان،) بنهجم، نرترهگرتوو: رموهنده کان له به که شوین جیگیرین.

جِيْگَيركــــــردن (ج.) ســــه لماندن، چەســپاندن: كــردد بــه بەلگــه جِيْگيريــان كــردوره كــهركرك كوربستانىيە.

جَیِنَاقُ (ن.) جیّنای رانبار: شهر وشه یه له رسته دا ده توانیّت جیّگه ی ناو بگریّته وه: من، نیّمه، تر، نیّره، شه فرّه خرّم...

چ (ج.) چى : ئٽيوه به چ زهوى دهکت<u>ل</u>ز؟

چا (ن.) ۱- چای، گه لآی رووه کی چایه

ر جۆره خواردنه وهیه کی
گشتییه: چایه کی خوشی دامی.
(نان.) ۲- باش، چاك: چا هات.
چاپكاری (ن.) چاپهمه نی، شه و
شتانهی، که له چاپ ده رده چن:
له م رفزانه دا چاپکاری به رمو

چاپووك (ئان.) توندوتۇل، چوست، زيرەك، چەلەنگ، گورچو گۆل: ئەر زۆر چاپووكە

چاتر (ئان.) چاكتر، چيتر، باشتر: چاتر وايه زور بخه وي.

چاخ (ن.) سهردهم، تاف، کات، زهمان: تیمه تیستا له جاخی نوی و تینته رئیت جیهانگیری دهژین.

چادر (ن.) ۱- خیرهت، خیمه،
رهشمال، تاول: ثارارهکان
میشتا لهژیر چادردا دهژین. ۲پهرده، ثهو بهرگهی بهسهر
توتومبیّل دادهدریّت. ۳- ثهو
پارچه قوماشهی ژن سهرتاپای
لهشی پی دادهپوشیّت.

ئائه بپت ج 🗗 ح خ د رزژس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

چار (ن.) ۱- دەرەتان، چارەنورس، چارەنورس، چارەسەرى: چار چېيه ئەگەر رابى ؟ ۲- روريەندى ژن، پەچە، پێچە: دەموچارى خۆى دى ب چار (چارشٽيو) داپترشىيبور.

(ئان.) ۳- ژمارە چوار، چوار: ئەنكم چار چېرتركى خترشى بتر

چارهسهرکرن (ج.) ۱- رزگارکردن:

برینداره که یان نعو
چاره سه رکرد. ۲- کوتایی
پیّهیّنان، چاره سه رکردن:
کیشه که چاره سه رکرنه کی به
په له ی ده ریّ.

چارەسەرى (ن.) رزگارى، كۆتايى: ئەر چارەسەرىيەى، كە باسى دەكەي لە ج<u>ٽى</u> خۆيەتى.

چارچسۆپ (ن.) ۱- چوارچىيود، چوار دەور، دەورويەر، چارچىقە: ئايا وينسەى خسترت ك چارچسترپه گرتـوود؟ ۲- ئەودارەيە، كە بـەفرى سـەر خسانووى پسىق رادەمالارتد.

چارفکهدار (ن.) شته ک چارفکی به سهردا درابی: که شتی چارفکه دار به مغری باره ده روات. چاف (ن.) چار، دیده: چافی وی گهلهکی سوّر بی!

چساقدیّر (ئان.) چاودیّر: *لے مہر* پ<u>ترلیّکی قوتابخانہ ۱</u>۷ چاقدیّرہ^ن مەپ.

چــاقُديْرى (ن.) چـاردێرى: چـاقدێرى زيرهكى دقيّت.

> چاڤدێڔيگرن (ج.) چاردێريکردن: *چاڤدێريکربنی پ>ککهوتهکان* ئەر*کە .*

چاك (ئان.) باش، قەنج: *ئەم قوتا*بىيە *ئە وانەكانى چاكە*. ٢- بەشى خواردودى كراسى ژنانە.

چاگه (ن.) باشی، قهنجی: چاکه له خراپه باشتره.

چساگی (ن.) باشی، قه نجی: بـاپیران گزتییـه چـاکی بکـه ر ب ٹافیّـدا بهرده.

چاگه (ئاك.) لەرى، ئەرى، ئەرىنىدەرىن: چاگە سى رۆژ مامەرە.

چالاك (ئان،) چاپرك، چوست، بهكار، چـــه لهنگ: منــــد الى چــــالاك خترشه ويسته.

چانگه (ن.) بروانه چالاو.

چاندن (ج.) رواندن، چەقاندن: چاندن لە مەلكەندن باشترە.

چاو (ن.) بپوانه چاڤ.

چاو ئەندازە (ن.) ىيمەنتكى دلىرەتن، دىمەن، چارگە، بەرچار: تاڭگەى سۆلاڭ تاڭگەيەكى چار ئەندازە.

چساوهروانی (ن.) چاوهنتی، چاقهری، کهسیک به تهمای شنیک بیت و چاوه چاوی بر بکا: چ*اوه بهانی* ژیانتیکی خرشم.

چاوەرێکردن (ج.) چارلەرێگابوون، چارەروانى كردن: چارەرێكردن ناخترشه.

چاوپاك (ئان،) چارينى ناكا، چاق پاقىڭ، چارى كەسىتك كىه ب خراپە تەماشاى شىتى خەلكى دىكە نەكا، درى چار پىس: چارم پاكە چارينى ناكەم. چاوپىكەوتن (چ.) چاق پىكەفتن، دىدار

پیساوس (۱۵) چد چیسان دیستن: چرورن برتر دیسادهنی که سستیك چاوپتیکه وقته ،

چاوتیبرین (ج.) ۱- ان رید بورنه وه و کردن،

ان مقر بورنه وه ، سهیر کردن،

مینز کرن: به ته راری چاری

تیبریبویم. ۲- ته ماع تیکردن،

مرخ لیخوشکردن، به ته مای

داگیر کردن: برژونان چاریان

بریو ه ته سامانی ولاته که مان.

چاوچسٹۆك (ئان.) چاو برسى، ب ئىرەيى، بە تەماع، قرچىۆك، رەزىل: چ*اوچنازكى باش نىيە.*

چـــــاودێڔيگردن (ج.) لبـــهردانان، زێڕهڤانی کـرن: چـاوبٽريکر*دنی* ک**ترمهلایهتی بێویسته**.

ئائه ب پ ت ج 🛜 ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

چاوگ (ن.) بەشىتكە لىە بەشسەكانى ئاخارتن وەك: نورسىن، نوسىتن، رۆيشتن، كردن،....

چاولیکنان (ج.) ۱-چاو داخستن، چاو چاولیکنان (ج.) در چاو چاو در قان، چاو قان، چاو قاندن، درایکه که منداله کهی به چاولیکنانه وه له باوهش دران. ۲- مردن.

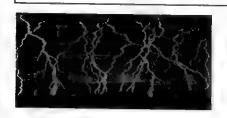
چاويلكه (ن.) عەينەك، چاوك، چاقك، بەرچاقك: چاويلكەى نەنكم كۆن بورە.

چەپ (ن.) لاى بەرامىيەر راسىت: مىۆڭى تاقىكردنەرەكان لە دەستەچەپى ژوررى بەرىق دېدرە.

چە پلە (ن.) دەست لىكدان، چەپرە، دەست قسوتىن: مندالسەكان چەپلەيان بىر من لىدا.

چــه پله رێزان (ن.): چـه پله لێـدانی به کلامه ل: وشعار به چه پله رێـنان پێشوازی لێکرا.

چەتىر (ن.) سەيوان، سەوان: رۆۋانى باران چەتى ئەگەل خىقم دەبەمە قوتابخانە.

چه خماخه چــه خماخه (ن.) بریقهی برووسکه، ترووسکهی برووسکه: به ماران

مهور له چه خماخه دودات.

چهرخ (ن.) ۱- تایهی عارهبانهی کون،

چهرخه. ۲- روزگار، زهمانه:

ناخ له دهست نهم چهرخه

نارتیکه. ۲- سهد سال، سهده:

نال له چهرخی توزدههمدا

ثیاوه. ٤- نامرازیکه چهوو

شتی دیکهی پی تیژ دهکریت:

چهوزیکهی له چهرخ داوه. ۵
نامرازی نساگر پیکسردن:

تهباخهکهی به چهرخ داوه.

۱- ئەو ئىامرازەى لەسـەر بىير دادەنرى بى ھەلكىشانى ئاو. چەرخاندن (چ.) سووړان: چەند جارىك بە دەروى يارىگاكەرە چەرخەى لىدا.

چهده (شان،) ۱- سپی، چهرمی:
سهگه چهرمه که لهگه از رانه
مهره که بهره بتر لهره پ ۲- له پو
لاوان: مانگایه کیسه تان زقر
چهرمه یه.

چەروان چــــەروان (ن.) ئـــەوە**پگا: د** *بھارتـــدا* ــ*يەروان شەن ب*ىيت

چهسپ (ن.) ئەر ماددەيەى شىنتك بە شىنتىكى دىيسەرە دەنورسىتىن، سريش: رىنەكەم بە جەسپ قايم كردورە.

چەسىپاۋ (ئان.) خۆجىد، جەوى، خۆگرتىو، راۋەسىتار: مەموم بالنىدەكان بلىمى گىمرمىيان چەسپاۋە.

چهشهکرن (ج.) ۱- دهفشرین کرن، چینژکردن، ۲- رامینان، وهکو تاژی چهشهکردن بر راو،

چهفته (ن.) ۱- دهرستوك، دهسرقك، چهفته يكى چهفته يكى كه له لكهدار ختى دهئالينني.

چەق (ن.) بنگەھ، چىنگ، نارەپاست، ناقەند: بازارە نو<u>تىيەكەي ھەولتى</u> لە چەقى شاردايە.

چەققەل (ن.) تۆپى، تىرورك، تىرورگ، تدىرى: چەقەلەكە مرىشىكەكەي خوارد.

چسه قوّ (ن.) چه قو، کیسرك، کیسرد: سنیره که م به چه قتر له تله تکرد.

ئائه ب پ ت ج 👸 ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ي

چسه ك (ن.) ۱- تفه نگ، خه نجه ر،
ده مانچه ر....: ئه ر چه كي بملي ويله برنتر بيور. ۲- پاره، شه ويله برنتر بيور. ۲- پاره، شه پاره كه يه به بانكه وه بره كاغه زهى كه له بانكه وه بره كاغه ني حه والسه: بساوكم كاغه بي برده بانك بي پاره ورگرتن. ۳- خشلي زيري وردگرنن. ۳- خشلي زيري چه كه كدار (ئان.) چه كه لگر، به چهك سهرياز، پيشمه رگه: پيشمه رگه

چەكدارى (ن٠) چەكھەلگرى: چەكدارى ناياسايى ساردەكا خراپە.

چهکمه (ن.) پیلارهکی چهرمی لاسك

دریژه، جزمه: پیزتینی دریژ تا

نهژنز: چهکمه له کاتی سهرماو

قریو بهفرو باران لهپی دهکریت.
چهکههٔلگراتی (چ.) تفهنگ یا دهمانچه

وهیا چهکی دی ههاگرتن،

خیناماده کردن بیز شهر: له

پیناماده کردن بیز شهر: له

مهالدهگرین.

چىمەلەنگ (ئان.) زىسرەك، چالاك، چاپووك، بەكار، شىزخو رىك: شىروان كوروكى چەلەنگە.

چهم (ن.) ۱- چۆم، دارستانی قهراغ ئاو و رووباره کسان: *لسه ناو ئسه و* چهمه دا گیانداری کتیوی زوره. ۲- زدوی و زار: چسه می مسه گهله کی ب ختیو بنیره.

چـــه ماندن (ج.) خــوار کردنــه وه، داهینانــه وه: مــن ئــه قر تنیــه چه ماند.

چەھاۋە (ئان.) چەمياى، خىولارە بىور: ب*ۆچى سەرى ھەر چەمارەي*ە.

چەمەبۆر (ن.) كۆلگەپكى پىترۆڭ ك كەركوك.

چەمچىلەماڭ (ن.) قەزايەك سىدر ب پارىزگاى كەركوكە.

چەناگە (ن.) چەنە، ئەرزىنگ، چەم، بەشپكە ئە رورمـەتتـر كەرتۆتـە ژيْر دەمت.

چەند (ئام.) چقاس، چەندى، چەنى: بەفرل چەند جها بارىيە؟

چسەندىن (ئىلم.) زۆر، گەلسەك: لىپ ئەشكەرتى مەزار متىرد چەندىن كەرستەي كۆن دۆزراونەرە.

څخه نگ (ن.) بال دهست، لهپ: گه ه زارغکه ب چنگ ریقه سچیت.

چسهنی (ن.) ۱- دهرزی دروومان: چهنبیه که بننه با کراسه که م بدوورم، ۲- له گهان، پنگرا: من چهنی تتر دهچینه هه ورامان. ۳ - بنچی، له به رچی: چهنی وات

چەھچەھە (ن.) دەنگى بالندە، دەنگى بولبول بولبول: چەمچەمەي بولبول مەستى كردم.

کرد؟

چهو (ن.) ۱- شویشت بهرك، ورده بهرد، چهوت، چهقل، زیخ. ۲-چار، چاؤ.

چهوا (نام.) چۆن، كوو: چ*ەرا ئەڭكار* چېيىب؟

چەواشسە (ئان.) ۱- ىژە پێچەرانە: راستىيەكە چەراشمە مەكمە، ۲-سىمار ئىئ شىنيوار: ئەسىپەكە چەراشە بور.

چهوان (ئام.) چۆن، كر، چەرا، چاران، چتوقا، چارا: تو چ*ەران ماتى بۆ* مەرا<u>ئىر؟</u>

چسهوت (ئان،) ۱- شاشسی، هه ئه، خراپ، لار، خهلهت: لهم رستانه چهرته کان راست بکهرموه، ۲-چهو، ورد که به رد، چه قل: ئهم کونکریته چسهرته کی باشسی تیکراوه،

چەور (ئان.) ئەگەر چىشتت لىناو رۆنت زۆر تىكرد، بەر خوارىنـە دەلـىن چىشتى چەرر.

چسهوری (ن.) چسهتری، چسهررایی، دورنسگی بستاندو پوون: ت*لاد* خواردنی چهوری خراپه

چەوسىنئەر (ن.) داگىركەر، سىتەمكار : رۇ<u>تىمە يەك ل</u>ە بواى يەكەكانى عىراق چەرسىنەر بورن.

چتۇڭ (ئام.) وتەي پرسيار لە چۆنيەتى شت: كاكە چتۇلى؟ واتە چۆنى؟ چـــرا (ن.) لەمپ، رۆناكى، گلــۆب، فانۇس، لالە: لە كاتى نورستندا چرايەكە كزىدەكەم.

ئائه ب پ ت ج 👼 ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف الاق ك گ ل م ن ه و ى

چىرك (ئىان.) پىيس، چىلك، قر<u>نى</u>ر: ج*لوبەرگە چركن بو*رە.

چرمسین (ج.) سیسبوون، چورچبوون: داری باخهکان لهبهربی تاوی چرمسین.

چىدۇ (ن.) بشىكۆر، خونچە، كروكە: دارەكسان تىسازە چىسر<u>ۆيان</u> دەركردىوە.

چسریکه (ن.) دهنگی تیدی به رز، چریکه چریك، چریکهی له نوای یهك: له به یانیان چرله که کان چریکه یان نیت.

چپ (ئان،) ۱- له پال یه ک، سفت،
تیک پا، نیسافئیکیا: دارو
دره خته کانی شهم دارستانه
چین، ۲- قیایم، مکوم،
توندویه نیسد، چیی، دژوار:
مرز قه کی چره نامیته راین.

چسرنوك (ن.) پاينج، نينتوكى تيارى بالنده و ههنديك تاژه ل: چرنتوكى باز گهلهك تيژن. ٢- دهموچاو بريندار كردن، پنوك: دهموچاوى ههمويى چرنتوكه.

چسپری (ن۰) بهیه کندا چنوو، پسپی، دارستانی پنر: تنا به رمو خوار

بچین چیری دارستانه کهم دهبیّته ره .

چغ (ن.) چخه، وشهیه که بق دهرکردنی سهگ: چغ چغ سهگه که نه کهی پلاماری که وه که بدهی.

چقلهگ (ن.) چلهك، چقل: چقلهگ دارم شكاندووه.

چسکوله (ئــان.) بچـکوله، گچـکوکه: ئەرسا زېر چکوله بور.

چسلمیرانه (ئساك.) ۱- جوامیرانه:

کوردستان جهی چلمیرانه. ۲
ناهی داره کی ستویره دانا بهر

دهرکه هی بق پیشه دانو گرتنی:

داری چلمیرانه داره کی راستو

ستویره.

چلووره

چلووره (ن.) ۱- نهو ناوهی به سهرما دهیبهستیّتو به گویّسهبانه و

دهری نه شسسکه فندا شوّرده بینته ره، گلیک، گلیزه: ایه زسستاناندا چسلووره بسب گویسه بانانه و هشوّر ده بینته و ه. ۲ به سته نی، دوّندرمه: چلووره خواردن به هاوین خوّشه.

چىڭ (ن.) بىسايى، بىساتى، كرنىژ، قرنىژ، گەمار: كراسى ھەموىر چاك بوو.

چىلكن (ئان.) بەقرىد، پىيس، پىقخان: شەرمە مرىر جاككن بىيت.

چلم (ن.) کلمیش، ناوی خهستی کمپوو، پیسایی ناو کمپوو، دربیت به پرتری تاییه ت چلم له کهبیه ود.

چلەن (ئان،) بە كەسىپك دەگوترىت ، كە چلىي زۇر بىتە خوارەرە،

چن

چنار (ن.) ناوی دارهکا قهد بهرزه: به ژنا ته دار جناره.

چسناران (ن.) گرندیکه له دولی خهلهکان: چناران گرندهکی خنجیلانه به .

چنراو (ئان.) راچنی، تەنراو، ریستراو: بلوزەكەم چنراوە.

چنگەرئى (ن.) چىنگە كىيى، چىنگە لە زەرى گىركىدىن بق سەركەرتىن لە لىدالىيى ھەرراز: بە چىنگەرنى سەركەرتىم.

چنین (ج.) تهرن، قهماندن، راچنین: کارگهی رستنو چنین له مهولتر ههیه. چنینی مافوور دابیکی کورد مواربیه.

چوارچـــرا (ن.): گۆرەپانەكــه لــه مــهاباد: لــه گۆرەپانى چــوار چــوار چــرادا كۆمـــارى كوردســـتان جـاردرا.

چوارگۈشە (ن.) شىق دىكى ئەندازدىيە چوار لاى وەك يەكەر يەكسانە: رووبەرى مالەكەمان سىق سەد مەتر چوارگۆشەيە.

چــوار و هرزی ســال (ن.) چــوار کــه ژی ســال، بــهارو هــاوينو يــايزو

ئائه بپتج 🖥 ح خ د رزڙس ش ع خ ف الاق ك گ ل م ن هوى

چوارین (ن.) چوار خشته کی مونداوه، جوارین دیر-حوره شیعره که له چوار نیو دیر-دوویه یت-- پیکدیت: چوارینه کانی
بابا تامیری مهمه دانی کونترین
چوارینه ی کوردین.

چونکه (ئام.) چونکی، لەبـەر ئـەوەى، چونکر: *تــــّر پئيدەگـەيت، چـون*کە خ*ۆت ماندور دەكەيت.*

چونکی (ٹام.) بړوانه: چونکه.

چـــوون (چ.) ۱- رۆيشىتن: كورپەكــه بــه پەئــه چــوو. ۲- وەك، يەكســـان، ھارتا، ھارشان: مـــ*ەربور قوتــابى* لە زىرەكىد*ا* چ*وون يەكن.*

چــــــــوونهوهیهك (ج.) گرژیـــــوین، چــورنهیهك، دنــالا ئیّكداچــوین، مهلقرچان، كهمبروین.

چۆرتىم (ن.) گىرو گرفت دروستكردن، ئاستەنگ: كاكە چىيىر چۆرىم بىق خەلكى دروست مەكە.

چۆراو (ن.) دیراندن، دا**ریه: کرندمکه** ج*ۆرمی لیّوه دیّ.*

چۆك (ن.) ئەزىق، زرانى: مەر مرۆڧىكى دور چۆك مەنە.

چسۆلەگە (ن.) كىشىكە، پاسىارى، كىرى لە، چرىچك، تىشك: خىرتان ك چىرلەكە دوورىگسرن نەك توچشى پەسىوى بالندە بېن.

چۆل (ئان.) شويننکه که ئاوهدانی تيدا نهبي، بهيار: من جهنين چۆلتو بهيار نهائين.

چۆن (ئام،) چەرا، كىر، چانىن: چىنى سنرورت بړى؟

چسۆنىيەك (ئان،) وەكىيەك، وەكھەش پىڭچسووى: دەبسى مىمەمورمان چىزنىيەك تىبكىرىسىن، ئىم دوو

چيا

چیا (ن.) ۱- شاخ، کیّو، کهژ: چیاکانی

کوریستان بلندی سهرکهشن. ۲ناوه بق نیّرو میّ.

چیدی (ئاك،) چیتر، چیدیکه:: چیدی دوژمن بخری ناچیته سهر، چیروْك (ن.) سهرگرزشته، ههکایهت، حکایهت، سهریرده: باپیرهگیان چیرکیکی دیمان بخ بگیرهوه، چیچ ک (ن.) چیزلهکه، کیشیکه، پاساری: دهنگی چیچکان گهلهك دین خترشه.

چیمه ن (ن.) ۱- شوینی ته پو به شاو و سه وزه: گه شتیکمان له ناو شه و چیمه نه نه دا کرد. ۲- فریزه شه و گیایه ی له ناو باخچه و پارکه کاندا ده بینــری: یاریگاکـــه بــه چــیمه نیکی جــوان بعوپــتوش کراوه. ۳- ناوه بی میینه. ٤- ناوی گرندیکی سه ر به پاریزگای که رکوکه.

چیمه نتو (ن.) کرنکریت، تیکه آهیه که

له خیل آو به رد له کارگ ه

دروستده کریّت، که رسته کی

نافا مییه: کارگهی چیمه نتی له

سه رچیناری تاسیلویجه

دامه زراره .

چین (ن.) ۱- تهخه، توی الا: زمری له چین (ن.) ۱- تهخه، توی الا نرمری له چه ند چین تال بیکهاتوره. ۲گروپ، کترمه لهیه ک، تویژ: چینی مهور بیرویستی به مارکاری مهیه. ۲- چین: سین، ناری ولاتیکی گهورهیه له کیشرهری ناسیا: ژمارهی دانیشتورانی چین له ملیاره کی زیاتره.

چینه کردن (ج.) دانه مه لگرتنه و هی بالندانه الله نیس المو خوّلدا: مریشکه که نیس خوّلی کولان جینه ده کات.

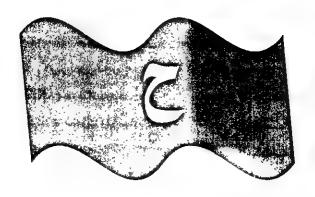
چێژێ (ئاك.) مارديەك، بێهنەك: چێؿێ لنك تە دمىنم.

چێشت (ن.) خوارن، تێشت، شاش، شيو: ني*ره روّيان زوّر چێشت* دمخرّم.

چیکردنه قه (ج.) ئهگهر شتیك شکا بسور، چساكی بکه پتسهره چیکردنه فهی پیده لین.

ئائه بپتج 🐉 ح خدرزژس ش ع غ ف ق ق ک ک ل م ن ه و ی

چیننه ((تان از روز قان که و که سه ی دارو دره خیست و شیسینایی دهچینیت . چیکرن (چ.) برهانه چیکردن چسیّل (ن.) مانگا، چیّل، چیّر: چیّ*یل* تاژملتیکی بهسرویه،

حاجیله (ن.) ۱- گرله کی سپی ناو زهرده: ح*اجیلسه دهرمسانی لا دروستده کریّت.* ۲- گیایسه کی تاله به زنری له ناو ده غلدا دهروی.

حادیسه (ن.) رشه یه کی عهرهبییه، روزدار، روزیدان: رهچارکردنی رینماییه کانی ماتوچی حادیسه ی ترتزمینیل که مده کاته ره.

حه پهسسان (ج.) واق وړمان، سهر سدورمان، به متين، ماتبوون، سدورن: له ترسسان مه پهسابور.

حەپین (ج.) ھەپاندن، وەرین، رەرین، ھەپەھەپى سەگ: *شىرانەكە ك* ھەپین*ى سەگەكان بە خەبەر* ماتەرە.

حَهُزُ (ن.) ریست، شارهزور، هموهس: حازو قیانا مه گالهکه.

حهزگردن (ج.) خواستن، بهمیوابرون، ئارهزور خواستن، ریستن: حهز کردن شتهکه و شیان شتهکی دی.

حەسىسانەۋە (ج.) قەموسىسيان، بېنىدان: لە بېنىدان: لە پىلىرودان، بېنىدان: لە پىلىرى مانىدور بىرون مەسىانەرە بېرىستە.

نَا نُه بِ بِ تَ جِ ج 💆 خ د ر ز رُس ش ع غ نه الله ق ك ك ل م ن ه و ى

حهشاردان (ج.) شارینه وه، شهشاردن، مهلاسدان، پهنهانکردن، ونکردن به شهانکردن، ونکردن به شهناردان به شهنهای کرزنی کررد موارییه. حهفتانسه (شاك.) مهفتانسه همهرو

مەنتەپەك، لە ھەرت رۆ**ر** جار<u>ى</u>ك: ئەم ك*ۆۋارە ھەنتانەپە*.

حه لوا (ن.) جوّره خواردنیکه له ثارد و پوّن و شهکر دروستده کریّت: مندال حهزی له خواردنی حه لوایه.

حساوش (ن.) حەسار، حەوش، كۆرەپانى نىان مىال يىان پىيش مىال: چەند بنى دارتىك لىه حەرشەكەي مالماندا مەيە.

حکومه ت (ن.) فه رمان دوایی، میری، ده سه لات: گنیم پشتگیری له میسه نگاره کانی حکومه تی کورلستان ده که بن.
حوزه پران (ن.) شه شه مین مانگی سالی

رهیران (ن-) شهشه مین مانکی سالی زاینیی کی دردان: تاقیکرینی و کانمان لیه مانگی حوزه میران دهستیپیده که ن.

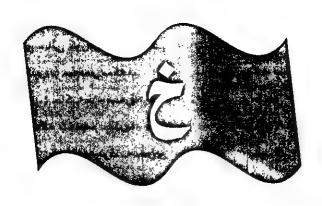
حیرفسه تا (ن.) وشدیه کی عهرهبییه،

هده که سندی کی که بواریخددا

شاره زایی پهیدا کردو لیها توویی

نواند دهبیت حیرف ته که که مده و ه که ناستگهر، زیرگهر،

دارتاش و

خاپاندن (ج.) دسەردابرن، فىللىكىرن، فىرسودان، خەلەتانىدن، تىمفرودان، ھەلخەلەتاندن، ئەم ئامىيىنە خاپاندن. خىسا دوور (ئىسان،) مىسوان، كىساول،

خسا پوور (ئان.) ونسران، كاول: ماتوونه تسه سهر ولاتسه كي خاپوور.

خــــا پوورکردن (ج.) ویّرانکـــردن، کاولکردن: چ*ەندەما جار بنیهاتی* کورد خاپوور کران

خاچسا سسوور (ن.) ریکفراوهکی ناحکومیی جیهانییه له کارویاری زیندانیانو دیلهکانی جهنگ دهکزلیتهوه: ریکفراوی خاچی

سسوور بارهگهی لسه زوریسی ولاتسانی جبیهاندا مهیه .

خاری (ئاك.) خواری، خوارهوه: *سن ل* گوندی خاری تو دیتی.

خَالَّهُ (ئان.) بيّدهستوپرد، خاو، سست: هندهك كـهس ب خـوه خـالا و سستن.

خساك (ن.) ۱- گىل، خىلل، ئاخ: ۲-زەرى: ئەم دەشىتە خاكەكى بە پىتە، ۳- زىد، ولات، نىشىتمان، شىرىنى ئىلە دايكىلورى: خساكى بابو باپرانمان بە مەمرو دىنيا ئادەم.

ئا ئه ب پ ت ج ج ح 💆 د ر ز ژ س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

خاکه لیّـوه (ن.) ناری یهکهم مانگی سهری سالی کوردییه: له مانگی خاکهلی خاکهلیزمدا سهفهر دمکهم. خاکهان (ن.) خاکهناز، مـه پك: بـه خاکماله که با خجهم چاکرد.

خسسالفرا (ن.) زارزکیست خسالی، مندالهکانی برای دایك، خارزا، خوارزا، خالزا: تازاد خالارای منه.

خــــالْوْژْن (ن.) ژنفــالّ، ژنــی هــالّ: خالْرُونم مامرّستایه.

خامه (ن.) بروانه: پینووس.

كم خالاته.

خامىغېر (ن.) قەلەمبى، قەلەم دادەر، نورككەر، قەلەم تىراش: مەر يەكئە پ<u>ئىرىستە خامەبىي خىرى</u> مەي<u>ئ</u>ت.

خامۆشى (ن.) بىدەنگى، كېى، كزى: ب بىســـتنى *مەرالەكىـــە مـــــەمو*ر خ*امۆشى دايگرتن*.

خسان (ن.) ۱- وته یه ک بق گه وره یی،
گسه وره پیساو و ژن، نازنساوی
ده سسه لات: که ریم خسانی زه ند.
چه ند سساله ک حسوکمی گیرانسی
کسرد. ۲- خسانوو، مسال: خانه
کژنه کسه یان نسه ماوه، یه کسه کی
دیکه یان نسه ماوه، یه کسه کی
دیکه یان کریسوه. ۲- اسه کارندا
دیمه یانده و ولاخه کسه ی تیدا

خانه قینی (ئان،) که سه ك خه لکی شاری خانه قین بید: شه مید اسم که کی تازای خانه قینی بود.

خانهٔ نشین (ن.) کارکهنار، گردهنشین، هـــه ر فهرمانیـــه رهك تهمـــهنی گهیشته سهروری شهست سال

دەتوانىت ھىچى دى كارنەكاتو بىق خىقى خانەنشىيىن بىيتو مروچەيەكىشى بى بېردرىتەرە،

خانزاد (ن.) ۱- خانهزاد، خانهزاده،

له خانان: ماله کی خانزادن. ۲ناوه بق میینه. ۲- ناوی ژنه
دهسه لاتداره کی کوردستانه له
میرنشینی سیوران: قهالاتی
خانزاد واله بانه مانه.

خانگه (ن.) مال، خانوو: خانگه که مان له که ربووچ دروستکراوه.

خانوو

خانوو (ن.) بروانه: خانگه.

خانووبه ره (ن.) ناشمال، خانوو لهگه ل که لوپه الله کانی نسساوی: خانووبه رمیه کی خوشیان مهیه ، خانی (ن.) بروانه: خانگه، خان، خانوه

خاو (ثان،) ۱- سست و بنهنز، نه پن نه چونکه خاوه له رقیشتن نهو ناگات جسی. ۲- نه کولاو، نه برژاو: گزشته که منیشتا خاوه و به بنی ته واو به بنی ته واو بانه دراو: منیشتان خاوه، جوان بایده و ۱۰ خسوش نه کراو: چه رمی بایده و ۱۰ خسوش نه کراو: چه رمی خوش نه کراو: چه رمی بیشه سازی به کار ده منیزیت و کورسته سه ره تاییه کان بنی ما: کارگه که له شرینیکی بنی نه داوی نور پنیده گات ۲- (ن.) جوره گیایه کی بین خوشه و

خاوهن (ن.) خودان: *مـن خـاوهنی ئـه*م زمویانهم.

خاوەندارىيسەتى (ن.) مولكدارىسەتى، بەخارەن بىرون: خارەندارىيسەتى مافى ھەموى مرۆۋەكە.

خساووخيزان (ن.) ئەنسدامين مسالى، ئەنسدامين فساميلى، ئەنسدامين

ئائه بپتج چ ح 🕇 درزڙس شع غ قب لاق ك كال من هوى

خيزانسيّ، مسالّو منسدالّ: بسرام خاومن خاووخيّزانه.

خاویّن (ئان.) پاکژ، بـژوین، تـهمین، پـــاك، پاقــــژ: مهمیشــــه دمسته سره کهم خاویّنه.

خاویِّنکردنــهوه (چ.) پاکژکردنــهوه، پاکردنــــهوه، پاقژکرنه فــــه: خاریّنکربنــهومی پترلهکــه لــه ته ستتری تیّمه شدایه.

خاویِّنتر (ئان.) پاکرُتر، پاقرُتر، پاکتر: م*ن له تق خاریّنترم.*

خاویننترین (ئان.) پاکژترین، پاقژترین، پ
پ
اکترین: گورخساویّنترین
قرتابیه له قرتابخانه که مان.

خساویننگراو (شان.) پاکٹ کرار، پاکٹ کری: تُهم ژووره خاوینکراوه.

خاوینکرن (ج.) پاقاژکرن، پاکاژکرن، پاککرن: خارینکرنا خاندنگ می شنی مه مهمیاب.

خساویننی (ن۰) پاکسژی: خساویننی له بارهرهوهیه.

خایاندن (ج.) پێچرون، کات پێچرون: خول زمانی کوردی دوو مانگی خایاند.

خهبات (ن.) ۱- کنشش، تیکنشان،

ههول: له پتیار سهربه ختریی

کوردستان ههمورمان له

سهنگهری خهباتین. ۲- ناوی

روّژنامهیه کی کوردییه له

باشبوری کوردسیان

دهردهچیت: خیمبات

روّژنامهیه کی روّژانه یه . ۲- ناوی

شاروّچیکه یه: خهبات لهسهر

ریّگای مووسله. ۲- ناوه بیر

نیّرو میّ.

خسسه باتکردن (ج.) خسسه باتکرن، تیکان شسسان، هه والسسدان، به والسسدان، به والسسدان، خه بنین، جه نگین.

خەباتگە (ن.) جهى خەباتى، مەيدانا خەباتى، شوپنى خەباتى، دىنانى خەباتىدىن.

پێشمەرگايەتى، خەبات بە شەر:

کورد خه باتی چه کدارانه ی له

پیّناو مافه کانیدا به ردوا زانیوه.

خه به د (ن.) ۱ جنیّو، جویّن:

خه به ردان کاری مروّقی باش

نییه. زاروّکی خه به ربیّر که سیّ

نسیه . زاروّکی خه به ربیّر که سیّ

ده به خشیت . ۲ و شهای هاوال

خهبتین (ج.) خهباتکردن، تیکوشان:

ته م بتر تازاسیا و ملاتی سخهبتین.

خسه تا (ن.) گونه، تاوان،

سووچ: بئ خهتا کهس الرمهی

ناکات.

خەتىرا سەرھلدانىٰ (ن.) چەخماخەى راپەرىن: خ*ەتىرا سەرھلدانىٰ ل* رانيە دەست پۆكىر.

خىھرچى (ن.) مەزاخ، پىارەي رۆژانە، مەسرەفى رۆژانە: *قوتابى پ*ٽي*ىقى* خەرجىيا ر*ۆژانەيە.*

خەرىك سەرقال، مەشغول، بە كارەوە مىۋىل بىوون: كىمە شەر ھىات خىلەرىكى نووسىينى ئامەيسەك بووم.

خسهٔ رَا (ن.) غه رَا، جه نگه کی پیر پَرَد: خه رَا کردن له پیّنا و نیشتماندا پیریزه.

خسفزال (ن.) ئاسىك، مىامز، غىدزال: خەزال ئاژەلەكى گەلەك جوانە.

خسسه زان (ن.) هسه آوه رین، پسه له لیبوونه وه رزی پایز: وه رزی خه زان به سه رچوی.

خسهزائی (ن.) هسه ژاری، نسهبورنی: خ*ه زانی ده ردهکی گرانه .*

خەزايى (ن.) غەزايى، جۆرە مەلەكە: خە*زايى كلى خۆرە*.

خهست (ئان.) تىر، پەيت، تونىد: ماستاوى خەسىتو ساردك نىوەرتى ھاوينان بەتامە.

خەسىسىتەخانە (ن.) نەختىشىخانە، خەستى: پزىشك لە خەستەخانە كاردەكات.

خەسىيەت (ن.) ساخلەت، سەخلەت، خەسلەت.

خەلەسوورگردن (ج.) دەخل پاكڑ كىرن ژكىلىق، شىەنە كردنىي دەغىل: سەيانەكە لەخەلەسووركردندايە

نائه ب پ ت ج چ ح 🕇 درزژس ش ع غ ف الاق ك ك ل م ن ه و ى

خسه لیا خولیا، شهیدا، مهراق: مـن خه *لیای خوب*یندنه وهی چهریمکی کوریم.

خسه لآت (ن.) ۱- پاداشت، دیساری: بسه متری یه کسه م بوونیسه ره خه لاتسه کمیان پسی به خشسی. ۲-ناوه بی نتیو می.

خسه لأتكردن (ج.) ديارى پيدان، پاداشستكردن: مامترسستا لسه خسه لاتكربنى قوتابىيه كانسدا به شداريكرد.

خهلُووز (ن.) رەژورى، رەژور، زوخال: چاى بە خەلوز تامى خۆشە.

خه نووزی به ردین (ن.) په ژی به ردین، نوخانی به ردین به ردین به نوخانی به ردین بق سووتان و پیشه سازی به کار دیست: شهمه نده هم ری جساران به خه نورین کارید مکرد.

خسه مل (شان.) جوان، رازاوه، رهوش: کوربست*ان بخه مان خوشه*.

خهملانسدن (ج.) ۱- رازاندندوه، جوانکردن: بووکه که یان باش خهملانسدیوی ۲- قرساندن، قهملانسدن، تهخمین کرن، له سه نگدان: خانووه که یان به همشتا ملیزن دینار خهملاند.

خسەنى (ئىان.) گەنسىكە: ك خۆنسى سەركەوتن خەنى بوون.

خەو (ن.) نووسىتن، نفسىتن: پٽويسىتە نور بخسەرىن تسا بسەيانى نور مەلسىن.

خەواڭوو (ئان،) چاو بە خەر، كەسىتك لە خەر ھەلسابىت، بەلام ئاگاى لە خىرى ئەبىنى چارى ھەللىمىن: ھىندە خەرالىر مەبە.

خسهوتن (ج.) نقستن، نوستن: ك گهرمان لهسهر بان خهوتين. خهوش (ن.) عهيب، خهش، كهماسي، كيماسي، به گهرد: معناله كهم

خفون (ن.) ۱– شتی، که له خهردا دهبینسری: *تسازاد خهونسکی*

وهك زيرين خهوشه.

خىشى دى. ٢- ئاوات: كەي ئەو خەونەم دىيتە دى.

خەيال (ن.) سەودا، ئەندىشە، دالفە: بەخەيال سەفەرم كردبور. مىندە لەخەيالدا مەژى.

خرا پسهکاری (ن.) کاری ناپهسهند، بهدکاری: خر*اپهکاری ته نجامی* باش نبیه.

خراپسی (ن.) ناپهسهندی، بسهدی، ناشسیرین: خراپسی اسه قوتسایی ناودشنیته وه.

خرونشان (ج.) تتکه لا پیکه لا بوون،

ورووژان، تتکه ورونی بارودق،
گرز برون: به متری شه و
بارود توخهی مه بوی والات خرقشا،
خرز (ئان،) لووسو خلیست حلی:

تاگات له ختر بی شه و شوینه

خزمسه تگوزاری (ن.) پاژهگسوزاری، خزمسه تکاری: شسساره وانی

خزه.

خزمــــه تگوزاری پیّشــــکه ش به هاولاتىيان دەكات.

خزمه تکردن (ج.) به رده ستی کردن: خزمه تکرینی په ککه وته پیویسته .

خزیّو (ئان.) لیّـژ: *ئـه*م زهوییـه خزیّـوه جی*ّگای خزانه*.

خستن (چ.) هاویشتنه خوار، که واندن، فریّدان: فریّدان، بسه زموی دادان: دارمکانمان به و مستایی خسته خوارموه.

خلبسیش (ن.) نساوی گرندیک اس پاریزگسای دهسیّك: گرنسدترریّن خلبیشیّ بناهٔ و دونگن.

خم (ن.) مەش، بەرى گيايەكى رەنگ نيلىيە پيدەلين خمو بەنى بىي

ئائه ب پ ت ج چ ح 💆 د ر ز ژ س ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

شین دهکهن: بهنه*کهم له* خـم ن*ایهوه*.

خمخمانسه (ن.) دوکانی رونگریدژی، خومگهر، خمگهر: جلوبه رگه کانم برده خمخانه بر رونگکردن. خنجیلانسه (ثان.) ژیکه له، قهشه نگ، جوان، ناسك، ریکوپیک، جان، خشکوك، به دور، روند، زیبا، قشت: تامه نگه کی خنجیلانه م

خسوا (ن٠) خـودا، خـودێ، يــەزدان، پەروەردگار.

خوا حسسافیزی (ن.) مالتساوایی، درعاخواستن، بخاترا وه: بهبی خواستن، مالسهومی خواسته ومی به جنیهشت.

خسوارن (ن.) خسواردن، خسوّراك: مسه خوارنه كا خوّش چيّكريوي. خواستان (چ.) داوا كردنس شستهك ك مسويّنه ك بسويّنه ك بسوّنه ك بسويّنه ك بسويّنه ك بسويّنه ك بسويّنه ك بسوّنه ك بسو

مارەيەك: غ*واسىتنى كتنيب ك* كتنيخ*انە دەبنىت.*

خــوان (ن٠) ۱– ســينی، ســفره، مێــزی نان خواردن.

خسودان (ن.) خوهیی، خاوهن، خیّو،
ساحیّب، خانهخوی: خودانی قیّ
خوارنگهمی مرقههکی گهلهك
مهرده. ۲- خسوا، یسهزدان،
خودا: مهر خودی خودانی مهیه.
خودانگرن (چ.) بهخیرکردن، به خارهن
کردن، به ساحیّب کردن: نه ق
ماله بخودانکرنا مریشکا دژین.
خسودایی (نان.) یهزدانی، خوایی:

خوديّ (ن.) بروانه: خوا.

خسوره (ن.) میکرۆب: خــوره بـه چـار نابینریت.

خورها (ن.) بهری داریکی بهرزه له شورها ده شوینت: شوینت: سرکه است خورما دروست درکت.

خوری (ن.) هری مهړی بزن: چ*اکه ته که*م له خوری چنراوه.

خوږه (ن.) دهنگی ناو و شتی شیل، که ب<u>رن</u>ژرئ: سیروان رووبارهکی خوروداره.

خوساندن (چ٠) نماندن، له ئاودا نهرمکردن، ئهگهر تو برنج پیش لینانی له ناو ئاو بکهیت، بهو کاره ده لین خوساندن.

خولانسهوه (چ.) نشرین، لیکنشرین، سوررانه وه، چهرخان: چهند جساره که سهر بازنه کسه خولانه وه.

خولېوونهوه (چ.) خلۆربورنهره.

خولدانهوه (ج.) بپرانه: خولانهوه.

خولمه ق (ن.) خزمه ت، پیّویستی، ئیش: خولمه تا ختر برّ من بیّژه دا برّت بکه م.

خولقان (ن.) دروستبوون، نافهریده برون: لب دایات باوکتکی رووناکبیر خولقاوم.

خــوم رەنــگ (ن.) خــم رەنـگ، مــەش رەنــگ: *كراســه كهم لـــه* خـــوم رەنگى ناوە .

خوناو

خوناو (ن.) ۱- خوناف ناونگ شهویم:

بولبول به یانیان خوناوی سهر

په ری گول دهخواتهوه ۲
ناوه بر میینه.

خسود (ن.) ئارەقىەي ئىەش: *بەردەوام* ئ*ادەقە دەكا.*

خویا (ثان.) ئاشكرا، روونو دیار: یا خویایه، كو بهارا ثه شاله دی گهله كا خرشبیت.

خوین (ن.) خوین، خوون، هوون، خین، پیّویستیه کی سهره کی لهشی مروّشه: مسروّش و بالنسده و

ئائه ب پ ت ج چ ح 💆 د ر ز ڙ س ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ي

مەمكىسىدارەكان گيانسىيەرەرى خوينگەرمى نەگۈرن.

خسوین بسهرپوون (ج.) دارسانی هه د شویننیك، خوین لیهاتن، خوین کهرتنسهره، خوینرسسیان، خوینبران: لهگهان که رتنسه خوینبراه می خوینی له اسورتی به ربوی،

خوینسده وار (ئان،) که سیک برانی برانی، بخرینیت برانی، بخرینده فان: رزناك خوینده واره، خوینده واره، خوینده واره، خوینده فان: برام خویندگاری خرینده فان: برام خویندگاری کنایش کییه.

خویندن، خاندن، خاندن، خاندن، خویندن چرونه چرونه میکتهب، چرونه میکته گهر بخوینیت رور لبه قوتابخانیه دهکات پسیرری لبه پیشههه یان بابهتیک پهیدا دهکات. ۲- چرین، گوتن: دهمه و به بانییان که و باش دهخوینیت.

خوێندنــــهودی ســــهربهخوٚ(ن.) خوێندنــهودی نــازاد کــه لــه پروٚگرامــی خوێنــدن دا نــهبێ: خوێنعنهودی سهربهختر زانیـاری خوێندکار زیادددکات.

خویندنگا (ن.) فیرگ، قرتابخان، شرید، شریدن: شرینی وانه لن خویندن: کورهکهم اسه خویندنگایهکی تامادهییه.

خونندنی تهوزیمی (ن۰) خویندنی به رقیدنی به رقیمی خویندنی به کوردستاندا خویندنی تهوزیمی به سهر منداله کی تهمه ن شهش سالدا سه بینندراوه.

خسوو رەوشىت (ن،) ئاكىار، رەفتىار، ئەرىت: س*ئلار خىرى رەرشىتەكى* جولنى مەپ .

خوونهریت (ن.) مه آسوکه ویت، رهفتار، نهریت: دمست دریّژ کربنه سهر مسالی خسه آك خوونه ریته کی خرابه.

خۇ بەخش (ئان.) فىدا كار، خۆبەخت، لەختود بەبى پارد، لە رىكاى مەبەستەك، خۆبەختكەر: گىانى خىتى لە بىنار كوربسىتاندا بەخشى.

خــۆ بهخشــين (ج.) خــق ده پيناونــان، مــردن لــه ريكــاى مەبەســتەك، خقيــهخت كـردن، خقفيــداكردن: مــهمومان ختربهخشــين لــه ريّــى ولات.

خسۆ رئيسهري (ن.) خۆيسەرپو مېردن، خسود حسوکمي خسق کسردن، خسود موختاري: له سالي 1111 مره کررد ختري ختري بهرپو مدمبات. خويسه خت (ئان.) گزريکه ر، فيداکه ر، ختريه خش.

خۇيەختكسەر (ئسان-) پىتشسەرگە، خۆگۈرىكەر: ئى*مە خۇبەختكەرى* رلاتىن.

خۆپیشاندان (ج.) چینتك، كرماله خهاگتك بز داواكردنی كاریك یان بن نارهزایی دهریارین له شتیك دهچینه سهرجاده و كرمهالیك دروشیم مهالده گرن و بهره و شوینی مهیاست دهچن.

خۆر (ن.) رۆژ؛ ھەتار: كـە خى*تار ھەلات* دىنيا روون*اك د*ەبيّتەود.

خۆرازائدنىسەۋە (ج.) خۆخملانسدن، خۆجسسوانكردن: پسستیش دەستىپتكرىنى ئامەنگەكە خىزى رازاندەۋە.

خـــۆراك (ن.) خــوارن، خواردەمــەنى، ئازووقــە: خــ*قرراك پتىوبسىتىيەكى بەردەوامى گىياندارانە.*

خۆرسك (ن.) خۆرست، سروشتى، له خۆرە شبن بور، به خى مەي:

ئائه بپتج ج ح 🕇 د رزڙسي ش ع غ ف الاق ك گ ل م ن هوى

ەنگىمىنىتى خۆرپىسىكى دەرمسانى گەلەك دەردانە .

خۆرسىكى(ئان.) سروشىتى: *دار* بەرپور رورەكەكى سروشتىيە.

خۆزگە (ن.) كاشىكى، خۆزى، خازى، خۆزىك، بريسا: خۆزگىك كسورد دەرلەتى خۆى مەبووليە،

خسون (ئان،) ۱- بسهتام، چیزی پهساند: هاه بجیر میره به کی خترشه. ۲- ئاو و هه وای بی ته مرمثو بی باران و ته سارد و نه گهرم: ئه مرق رق ده که ی خقشه. ۲- (ئاك.) خیرا، باش: که سه که م خوش ده روا. ٤- که په سازه و ته های به که میرو دوق، قسه خوش: میرویکی خوشه.

خۆشتقى (ئان.) خۆشەرىست: م*ۆۋلىق* مەرد كەسەكى خۆشتقىيە ىناڭ ج*فاكتدا*.

شویشتن: ختر شـتن لـه گـه رمای ماویندا فنینکت دهکاته وه .

خۇشر مو (ئان.) بزاقخۆش، به غار، خيرا لىه رۆيشىتى: ئەسىپىكى خۆشرەريان مەيە.

خۇشووشان (ج.) بروانە: خۇشان.

خۇشويسىتى (ج.) ھىدر لىكىردن، ھەباندن، قيان، ئەگەر تۇ شتىك يان كەسىتكت بە دائو بە گيان ويست ئەرە خۆشەرىستىيە.

خۆشىسى (ن.) شسادى، كامسەرانى، بەختيارى: *لە گەشتەكەدا زۆر بە* خ*ۆشى رامانبوارد*.

خوّگرتسوو (ئان.) چەقىر، تونىدبور، رەق، مەيىر: دارەكسى خستر گرتسورە بەرەكسى تىا كاتسەكى دريْر دەمئىنى.

خسۆل (ن.) شاخ، گل، خاك: سهرى خانووهكه بإن به خترل گرتووه.

خۆلەمىيش (ن.) خىرلى، مشىكى، ئەگەر تق شنتىك بسروتىننى، ھەر تەنيا خۆلەمىشى ئى دەمىنىنىتەرە.

خۇنىشاندان (ج.) خق نواندن: ىوژون بىتر كىه شروفش خىترى نىشسان دەدات. بروانه: خۇپىشاندان.

خیر (ن.) ۱- مال سامان: کوردستان وهلاته کی پرخیره. ۲- قازانچو دهستمایه: شهم کارهم خیری زوره بریه دهستبه رداری نابم. ۲- کاری چاکه: خیرت دهگا یارمه تی شهم پیره بنده تا ده په ریته ره.

خیرا (ئان.) بلهز، به پهله، زور، گورچو گزل: *له راکرین به دوای توپدا* ب*اریزانه کی* خیرایه .

خیّرایی (ن.) پەلەر لەزى، لەزور بەز: خیّر*ایی لە لیّغورپنی ئۆتۆ*مبیّ*ل* پەیرەر مەكە.

خيزان (ن.) ۱- مالاو منالا، لهدايك و باوكو مندالا پيكديت، مينديك جار داپيرهو باپيرهش لهنير خيزاندا هـهن: خيزانهكي بهختهوهن. ۲- هاوسهري ژيان، ژن: نازدار خيزانسي سهرداره.

خيّزانسدار (شان.) ۱- خاوهنی مالاو مندال: معالق خيّزانساره، ۲-خاوهن ژن: ماوكار خيّزانداره،

خیرک (ن.) خهتیکی بچووک، که له نیران دوو وشه یا دوو رسته دادهندریت.

د (نام.) ل، له: *د پاشهرهٔژیّدا من دف*یّت بیمه مامرّستا.

دابارین (چ.) باران بارین. بهره و خوار

همه لپژان، کزیوونه وهی چهند

که سه ل پیا چهند گیانداره ل

به سه ر شته کدا: خه لکه که بروسی

برون به سه ر خفراکدا دابارین.

دابه زین (چ.) هاتنه خوار، له سواری

دابه زین، که مبوونه وه ی نرخی

شتومه ك: نرخی کیالا لیه

دابه زیندایه.

دابهشـــکردن (چ.) بهشــکردن، بهخشــینهره، پارهٔــهکرن، لیکفهکرن، پارچه پارچه کردن،

دابسو نسهریت (ن.) دام و دهستوور، عادمت: شایی رهشبه لهك دابونه ریته كی كورده واربیه.

دابینگردن (چ.) پیکهینان، مستگهر کـــردن، فهراهـــهمکردن، جیبه جیکردن: حکومهت میمنی تاسایش بی خهاک دابین دمکات.

دا پاچسين (ج.) لـقو قـهد بـرين: مـن دارهکانم داباجين،

ئائه بېت ج چ ح خ 🛍 ر ز ژ س ش ع غ نه لاق ك گ ل م ن ه و ي

دا پچهه راندن (ج.) ۱- فهچه راندن، دراندن، لیکردنه وه: هه ریه که و به مهری له داره که دایچراند.
۲- دهموچاو زدق برونه وه: که دیتمی دهموچاوی دایچرا.

دا پۆشراو (ئان.) نخافتى، سەر گرتى، شساراوە بسەمزى سسەرپۆش، پۆشسراو، سسەرگىراو: ئىمسە خواردنى داپۇشراو دەخۇرىن.

دا پۆشسىن (ج.) ىخسافتن، شساردنەوە، سسسەرگرتن: كسسە خسسواردن مەلدەگىرىت دەبىت دابىپۇشىرى. دا پىر (ن.) نەنك، دايكى باوك، دايكى دايك، نەنك، دايكى باوك، دايكى

دا پیره (ن.) بروانه: دا پیر.

من ژنکه کا رتیه ریبور

داتاشین (ج.) داتراشین، داکراندن، لیکردنهومی تهخته، دار، له سهرموه بی خوارموه،

داچسوون (ح٠) رۆچلوون، شلتك به قولاييلدا ببهيته خلوارهوه داچووني ييدهاين.

داخوّ (نام.) شاخق، داخوا، ناییا: *داختی* ک*ارهکهم بق دهکات؟*

داخسار (ن.) داخوازی، هیشی، هیوا: داخازا من سهرکه فتنا ته یه .

داخازگرن (چ.) دارا کردن، ریستن: مهر تشته *کی تنه دائیت تنو دشتیی* داخاز بکهی.

داخسوازی (ن.) داواکاری، پێویسـتی، داخـــازی: دهبـــــی گـــوی لـــه داخـــازی: دهبــــی گـــوی لـــه داخوازییه کانی مندال بگیریت.

داده (ن.) خوشکی گهوره: داده گیان من ترم خرش دموییت. ۲– دایك: دوی داده رژا.

دادوهری (ن.) یه کسانی: پیّویسته حکومهت دادوه ری کترمه لایه تی بسه پیّنیّت.

دار (ن.) ۳۱ درهخت: له ژئیر سنیه ری داره که دانیشتم. ۳۳ سامان، دارایی: دارونه داری نهوه نده بوون

دارېدېوو (ن.) دار بهړی: *دار به رپور له* ک*ورېستان* زوره.

دارستان (ن.) جەنگەن، لىپ، لىپرەوار: دارستان سامانەكى سروشىتىيە دەبىت بىيارىزرىن.

دارگەزوان (ن.) دار كەزان، دار قەزوان، قەســـكوان: *دارەكـــه لـــه* جنيگا ساردەكان دەروتىت.

دارلاستيك

دارلاستیك (ن.) به رته قك، قوسك، پارچه داریکه له شیوهی Y دایه و پارچه لاستیکیکی پیوه چهسپیندراوه، بسه هستی دارلاستیکه وه ده توانیت شتی بچووك خیراو توند بهاویژیت، بی

داروپار (ن.) دارودرهخت: تهم مارینه داروپار به ری باشی گرتووه. داروده قسستی (ن.) دارو دموهن: گرنده که مان داروده قبی زوره.

دارودره خت (ن.) بروانه: داروبار.
دارشتن (ج.) ۱- دانان: بناغهی
خانوره کانمان دارشت. ۲شدوازی نووسین: من له
نووسینی دارشتن نقر به
توانامه.

داشورگه (ن.) شوینه که به شاو پاهسورگه را به سهره و ه بسق پاهسالرایی له سهره و ه بسق خواره و ه نه به ماران داشترگه که چیاکان پهیدا دهبیت.

داکسه و تنوو (ئان.) داکسه فتی، قوپاو:

کاریتسسه کانی خانووه کسسه

داکه و توون.

داگوتان (ج.) ۱- داهیّلان، چهقاندن:

سینگهکهی باش داکرتا. ۲دانیشتن، مانهوه، خیّ بهعارد
دادان: که گهیشتنه تاواییهکه
ماوهیه کی باش لهوی دایانکوتا.
داکوّ: بق ته وهی، تا وهکو، تاکر: ته و
باش دخوینیت داکیّ ته دجاما
باش بدهست بهیّنیّت.

داگرتن (ج.) ۱- پر کردن، تریکرن، داپرشین: زستانان بهفر چیاکان

نا نه ب پ ت ج چ ح خ 🛍 ر ز ژ س ش ع غ ن لاق ك گ ل م ن م و ي

دادمپؤشسخ. ۲– میّنانه خوار: زوو بارمکهیان داگرت.

داگیرسان (ج.) هه لیوون، پیبوون: له کوندا بر رووناکایی شهو قهندیله دادهگیرستیزا.

داگیرکسه (شان.) خو بسه ردادا، دهستبه سه ردادا، دهستبه سه داگر، دوژمن: داگیرکه رانی کوردستان میشتا جاویان اسه خیروییستان میشته مرلاته یه.

دامسان (چ.) مینسده ک کسه س، کسه دورچاری کیشه یه ک دورچاری کیشه یه ک ده بن و برزیان ناکریست چاره سسه ری بک ن و واقی سسان و پرده مینیست و دهسته و سان ده بن به رامیه و بارانی دی مارشیره ده این دامان.

دامساؤ (ثـان.) كەسـاس، ليقـەوماو،
بەدبەخت، ماتبور، سـەرگەردان،
دامــــاى: ئامــــاو ئازنـــاوى
منــــژوونووس، ريۆژنامـــهنووس
حوسين حوزنى موكروانىيە.

دامساوی (ن.) دامسایی، کهساسسی، بهدبهختی، سهرگهردانی.

دامه زرانسسلان (چ.) جینگیرکسردن، توندگردن، دانیان، خستنه کار: تازاد پیار ایه زانکی دمرچور، پیویستی به دامه زراندنه.

دامرکاندن (چ.) خامترشکردنی ناگر،

هینور کردندوه، ندمانی گری

ناگر، سدکناندن، قهمراندن:

پیداوانی ناگر کوژینده وه زوو

تاگرهکه یان دامرکانده وه.

دامرکین (ئان،) تەناكەر، دامرکینەر، ئەر كەسەيە ئاگر، ناكركى، كیشەر... دادەمركینیت.

داموده رنگا (ن.) ۱- یه که نیدارییه کانی و لاتو دمولیه ت، داور ده رنگا:

داموده رنگاکانی حکومه ت به ته رنگی خویان مه لاهستن. ۲- که لویسهای ینداریسستی:

ىركانەكىسى بىيە ئىلمودەزگىلوم قىرىشىتورە .

دان (ج.) ۱- پندان، بهخشین: مین پارهی نه ریاربیانه م پنیدان.

(ن.) ۲-دانه ویالیه: دانم بیستر برابیانه م پنیدان.

برابراه کان کی ۳- تیو،

دنك: گهنمی نه م سال دانی باش گرتبور. ٤- ددان: دانه کانم به فلچه و ههویری ددان: دانه کانم به فلچه و ههویری ددان دهشترم هردن: کهمیل زود بی میز بویم خواردن: نهمیل زود بی میز بویم تهنیا دانیا دانیا کارم کرد. میزاد ریا، درانا (نان.) ۱- زانا، هیشیار، وریا،

(کان) ۲۰۰۰ روی هوسیاره وری میوا شاره زا، تنگهمشتی: باوکی میوا دانا بوی ۲۰۰۰ ناوی کوپانه: دانا له وانه کانی زیره که .

دانسسایی (ن.) شساره زایی، وریسایی، زانسایی: به دانسایی خویسه وه گهیشتوته نهر پله یه.

دانسهوه (ج.) پیدانسه وه، ویدانسه وه، که راندنسه وه: دانسه وه که راندنسه وه: دانسه وه که راندنسه و دانسه و دان

خسهٔ لکی لسه کاتی خویسدا روفتاره کی جوانه .

دانهویله (ن.) دان، تیقه دمخلودان، نازووقهی وشك له گهنمو جیّور نیستك و نسوّكو.....: دانهویله سهرهکیترین خوارینی مروقه.

دانگوت (ن.) داندۆك، دانەقوت: *دانكوت* خ*وارىنەكى قۆلكلۆرىيە .*

دائهیسرك (ن.) گەنمىە كوتا: ب*انهتىرك* خوارىنەكى كوردەوارىيە .

دانیشتن (ج.) ۱- رونیشتن، نیشتن: له

رئیسر سستیهری دارهکسه تساوی

دانیشتین. ۲- وازهینان: نیستا

دانیشتوهم کارناکهم.

دانیشتوو (ن.) شاکنجی: ژمارمیه کی نقری کورد دانیشتویی ولاتانی بنگانه ن.

دانیشستووان (ن.) پروینیشتروان،

نیشستهجیّیان، تاکنجییان:

دانیشتروانی کورد له کوربستان

نزیکهی ۴۰ ملیّن دوبن.

ئائه بپتج چ ح خ 🕯 رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن هوى

داو (ن.) دارهدهزی، تالهموریّك، تهله، تـا، داله: كۆلارمكه بـهرملاً بـور، چرنكه دارمكهی پسا.

داوا (ن.) ۱- داخانی، ویستن: داوای له باوکی کرد تا دیارییه کی بیّ بهننی، ۲- شهرو قهزارهت، ههرا: چ داوایه کت له گهان تنیمه ههیه باسی بکه.

داوهت (ن.) گزفهند، شایی، نامهنگ، زهماوهنــد: *ل داوهتــا ئـــازادو* شیرنتی*ا، مه ئتیکدو دیت.*

داوودەرمان (ن.) مۆكارى چارەسەرى: پزيشك دارودەرمانٽكى تۇرى بىق نورسىيم،

داووده (ن.) مۆرپكى كوردى كەركوكە.

داهسات (ن.) بهرههم. قنازانج، سوود، دهرامسهت: گسه نمی ته مسسال داهاتی زور برور

داهساتوو (ن.) دامساتی، ئاینسده، پاشه پَوْژ: له دامساتری به فرنِکه سه ردانی پهکتر دهکه بن. داهاتی (ئاك.) بروانه: داها توو.

داهینسسان (ج.) ۱- دوزینسه وه و دروستکردنی شتی، که پیشتر نسهبووه: کارهبا لهلایسه نهدستونه وه داهیندا. ۲- شانه کردنسی پسرچ: بهیانیان پرچم دادههینم.

داهینسه (ئان.) دامینه ر، دوزه ره ه: گرامام بیّل دامیّنه ری ته *له فتونه .* دایباب (ن.) دایك و بارك: ئهم مندالآنه

داييابيان مامزستان.

دایه (ن.) هـقدا، دایك، شقده، دایكه، داده، *له بـاری بـانگكردنی دایك* دهگرترتیت دایه.

دایه نخانسه (ن.) دایه نگا: شوینی به خیر کردنی مندالی ساوا:

کسرپو کچےکهم ناربوونه تے۔ دایه نخانه .

دایك (ن.) داك، دا، ئۆدە، دایه، دىيا: نىشتمان دایكى گەررممانە.

دایکه (ن.) بهانه: دایه.

دا**یکینی** (ن.) دایکی**تی: مام**ۆسستاکهمان م*ۆلەتی دایکیتی مەیه*.

دهبا (ئام.) ۱- با، دهی، یالآد: دهبا بچسینه وه، درهنگسه. ۲دهبووایه: دهبا ته وشه و لنره بن.
ده حل و دار (ن.) بیش و درك و دار: ته م
ده حسل و داره لسه باخچسه
ده درویتنه.

دهراهسه ت (ن.) دهستکه وته که له سروشت یان له کارکردن دهست دهکه ویّت. بهرویوومی زهوی، داهات: کوربستان دهرامهتی گهنم و جرّی زوره.

دورهکی (ن.) لارهکی: له وانه به مامترستا له تاقیکردنه و مکه دا پرسیار مکی ده رهکی بیّنیّ.

دهرهوه (ئسان،) دمری، دمرقسه: *لسه* دمرموم دمتییسینم. ۲–

هه ننده ران، تاراوگه، ده رهوه ی ولات: بناوکم به بنه کجاری ک ده رموه گه راوه ته وه.

دەرېسازېوون (ج.) ۱- رزگاربوون: لـ، مەترسسى دەريساز بـــووين. ۲-تێپـــەرپرون: بەســـەر پردەكـــ، دەرياز بوون.

دەربىـــــــازگردن (ج.) پەراندىـــــەوە، قورتــاركردن، رزگــاركردن: مــن تىزم لە ناخىرشى رزگار كرد.

دەربىلەدەر (ئان.) ئاوارە، پەناھەنىدە، دوورەولات، بېخودان: ئەرەى لە ولات دەربەدەرە ھەمىشە خەمى گەرانەومەتى.

دەرېسەدەري (ن.) شاوارەيى، بىي جىي رى: من دەريەدەرىم دىيرە، بۆرپە دەزانم چەند قورسە.

دەرچىسوون (ج.) ۱- دەريازيوون:
دەرچىون لىك تاقىكرىنسەرە
دەرچون لىك دەكات. ٢- ماتنك
دەرەرە، چىسىورنە دەر،
دەركىكەتت: مىنىسىدىك جىسار

ئائه بپت ج ج ح خ 🕯 رزڙس ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن م و ى

دەرد (ن.) ئەخۇشىي، ئىازار، كوقىان: ئەنغلونزا دەردەكى گرانە،

دهردان (ج.) ۱- لابردن و خاوینکردن، پالارتن: که م بیره پیویستی به دمردان مهیه. ۲- دهلاندن، مینانه دهردوه: به و تایه لهشم نارهقه یه کی زوری ده رداوه.

دەردەسەرى (ن.) زەحمەتى، ئەمامەتى، ئەركى كىخۆشى، چەرمەسەرى، ئەركى گرانور قىررس: مىلە گەلسەك دەردەسەرى دىتىيتە.

دەردراو (ئان.) دەرھاقىدىتى: ئەس بىرە دەردراوە .

دەرزىك (ن.) ۱- شرىقە، دەرزى:
برىنىپئچى دەرزىكەك بۇ من دانا.
۲- دەرزى دوورمان: ئەزىئ
كراسى غۇ ب دەرزىكى درويم.
دەرفكة (ن.) مەل، مارە، كات،
فرسەت، دەلىقە: دەرڧەت مەيە

دەرفىلەت رەخسىلىنىن (ج.) مىەل رەدەستەپنان، ھەل قۆسىتنەرە:

ئەگەر دەرقىەتى بىل برەخىسىتىت كارى خۆم دەكەم.

دەرگەقائ (چ.) ۱- دەرچوون، رۆيشان:

دەرگەقت. ۲- بە گوئ ئەكردن:

رائاخاقتا بىيا خى دەرناكەقىت.

دەركەوتى (چ.) ماتنە دەر، پەيدابرون، دەركەفتى: رۆژك پەناى چىيا دەركەوت.

دەرگسا (ن.) دەركسا، كساپى، قساپى، دەركە، دەروازە: *لەدراى خىزت* دەرگاكە داخە.

دەرگوش (ن.) لانكە، بىشكە: مىن زارقىق خىر خستە دەرگىرشى. دەرمسان (ن.) مەر ماددەپەك بىق چارەسسەرىيا نەخىشىيان بەكارىھىت دىنىـىژنى دەرمان،

ھۆیــــەکانی چارەســــەرى: *زلاد* بـ*ەکارە*نى*نانى دەرمــان پەســەند*

نىيە.

دەرەسسانگردن (ج.) چارەسسەركردن، تىمساركردن: برينه كىميان زوو بىل دەرمان كردم.

دەروارە

دهروازه (ن.) ۱- دهروّك، دهرگــــای سهرهتا و گهوره: شاری ئامتیدی دور دمروازهی سهرهکی تندایه.
۲- چـــوونه نـــاو: هـــهموی پرتروکتیك دهروازهی ههیه.

دەروەسىت (ن.) تاقىەت، دەرەقىەت: دەروەستت ناپەم

دەرھینان (ج.) مینانهدەر، دەرئانین، دەرهانین: *ئازاد نهوزادی له* ئارەکە دەرمینیا،

دەريا (ن.) زەريا، ئارەكى ئىنجگار رۆرە
كە ئەمبەرو ئەربەرى دىار نەبىت
كەشــتىو پــاپۆرى بەســەرەوە
دەگـــەرى: دەريـــاى ســـــىى

ناوەراسىت كەرتۆتە نىيوان سىي كىشىرەر.

دەرياچە (ن.) گۆم، گۆل، زريبار: من له دەرياچهى دوكان مەلـهوانىم كردوره.

دەركىسىتان (ج.) ١- دەرخىسىتان رج.) دەرخىسىتان ئى دەركىسىدىن: مىلە دورئىسىتان ئاركىسىتان. ٢- دەرمىينان، بلار كردنەرە: نوركە كەلەك گۆشارىن زارىكا دەينىك دەرىخىسىتان.

دەزگــا (ن.) ئـامێر، ئـامراز: ئاسـایش دەزگایەكە بۆرپاراستنى خەلك.

دەزوو (ن.) دەزى، دەزگ، مەچىر، تالى رۆسرارى بارىك.

دهسه لآت (ن.) هند ، شدیان، توانه ، فسسه رمانپه وایی، مسسافی به کارهنانی هند بی دهست به سه رداگرتنی هه لسوکه وتی که سانی دیکه : وه رگرتنسی قوتابی دهسه لاتی به رپوه به ره .

نائه بپتج چ ح خ 🕯 رزژس ش ع غ نه الاق ك گ ل م ن ه و ي

دەسسەلاتدار (ئان،) مینزدار، خارەن دەسەلات، بە دەسەلات: كورد لە كوردستاندا دەسەلاتدارە.

دەست (ن.)ئەنىدامىكى لەشسە، كسە
لەسسەرى پەنجەرەيسە تسا
سەرشان: مەمور مرزۇقىك دور

دهسته به ر (ئان.) ۱- ناچار: قه رزار دهسته بره قه رزمکه بداته و د ۲- یارمه تیده ر، هاریکار، گه ر تـق کاریکی گرانت که و ته سه ر هاریکه ت هیندیکی و هخی گرت، ئه وا دهسته به رته.

دەسىتەبەرگردن (ج.) دابىنكىردن، مسۆگەركردن: حكومەت متمنى بىر خەلك دەستەبەر دەكات.

دهسته جل (ن.) جل و به رگی ته واو، قساتی تسه واو: دایکم د مسته جله کی کوردی بر کریم.

دەستە خوشك (ن.) دىو كىچ يا زياتر مارەڭى يەكبنو ريّىز لىه يەكتر بنيّنو يەكتريان خرشبويّت.

دەستەسىر (ن.) دەستسىر، دەستمال، كەنىك: بىتر خاورىنكرىنسەرە دەستەسرىك مەلبگرە.

دەستەواژە (ن.) دەستە پەيف، قسە، فريز، گرى: دەستەواژەى جوان بى ئاخاوتن بەكارىينە.

دەستبەجى (ئاك.) زور زور، يەكسەر: ئەم منالە ئەختىشە دەستىبەجى بىگەيەننە لاى دكتترر.

دهستپاك (ئان.) درى دهست پيس، راستگو، باوه پيكراو: مندالى ژير دهبيت دهستياكبيت .

دەسستېپېك (ن.) سسەرەتا، پېشسەكى: دەستىپتىكى وەرزشىم لە تىپەكى مىللى بوق.

دهستهیکردن (ج.) دهستکردن به مستکردن:
دهستیان بسه دامهزراندنی
کارگهکه کردوه.

دەسىت تىلەنگى (ن.) ھەۋارى، دەسىت كورتى، ئەبورنى: *دەست تەنگى* دەردەكى گرانە،

دەست رەنگىنى (ن٠) وەستايى، لىزانى، پسسىپۆرىى، كسارزانى: بسه دەسترەنگىنى خۆى بورەتە ئەر وەستايە.

دەسترۆيشتوو (ئان،) دەولەمەند، خوا پێـــدار، كاربەدەســـت: *زانـــا* پي*ارەكى دەست رۆ*يشتورە.

دەستشۇر

دەسسىتقوتان (ج.) چسەپلەلىدان: چسەپلەرىزان، دەسست لىكىدان: دەست قوتانو ئافسەرىن بىق قوتابى زىرەكە.

دەسستكەوت (ن.) دەسمايــە، قـــازانج، داھــــات: ئـــــەمرىدەســـتكەوتم باشىبىرى.

دهستگرد (ئان،) کاری دهستی، دهستی، دهستگار، پنچسهوانهی سروشستی: تسهم مسافروره دهستگردی دایکمه...

دەستكورت (ئان.) ھەۋار، ئەدار: باركى مەۋار زۆر دەستكورتە.

دهستگیرکردن (چ.) گرتن، به ندکردن: تاسایش چهند تارانبارهکی دهستگیرکرد.

دهستنیدان (ج.) دهستکاریکردن، گۆرین: دهست لیّدانی تسه لی کاره با بنه یه.

دهستوالا (ن.) ۱- دهست بهتال، دهست خالی: به دهست خالی: به دهست خالی: به دهستی والاوبیه وه چوی بویم.
۲- بیکار، بی نیش: مرزد نابیت

نائه ب پ ت ج ج ح خ 🕯 ر ز ر س ش ع غ ف ق ق ك ك ل م ن م و ى

دەستوالا بىت، دەبىت بە دواى كاردا بگەرىت.

دە<u>سـ توبرد</u> (ئـان.) گـورچو گـۆل: ك*اكـه* دەستويرد به له كارەكەت.

دهستوور (ن.) ۱- ریّرشویّن، داب،
یاسا، قانونی به پیّرهبردنی
دهوله ت: دهسترور بالاترین
قانونی ولاته. ۲- شیّواز،
نهریت: کورد دهستوورهکی
حوانی میوانداری هه یه.

دەستىنوەردان (چ.) خەرىك بورن لەگەلا كسارى، خسارى مەلقورتانسىن، دەسست خسستنە نساو كسارەك، مساتىنىكرن: كسەس بسترى نىيسە دەسست لىك كاروپسارى خىدلكى رەرىدات.

دهسك (ن.) دهستك چهپك: دهسكه گرآه كی بتر به سیاری متنابریم.

۲ له ههر شتیك نهو شوینهی دهستی تیدهگیری: دهسکی كمویه كهی شكاندم.

دهشت (ن٠) زدری پاستو چۆل دوور له ئاوابى، شوينى تەختى چۆلى

پروتەن: دەشتى *قەراج بە* كەنم بەناريانگە.

دهشتایی (ن۰) دهشتانی، ناوچه یه کی تهخت و پان و به رین: تا به رمر باشرور برزین دهشتایی زیاتر دمییت.

دهشته کی (ن۰) خه لکی ده شتی،
لادیّیی، چۆل نشین: به خه لکی
گونده کانی ده ورویه ری مه ولیّر
دملّین ده شته کی.

دهف (ن.) تهخته یه کی بازنه بیه دیره کی به چهارمی مالات دیره کهی دیشی به زنجیری کورت کورت داده پقشری وه ک نامیره کی موزیکی کاری پسی ده کری:

دەفارەن (ئان،) ئەرەي دەف لى دەدات: ئۆربەي تىپى مۆسىقا دەفرەنيان تىداب.

دهفته (ن.) ۱- په پاو، کاغه ن: دهفته رمك بكرم بتر ريزمان. ۲-کاغه زي جگه ره تیکردن.

دهفسر (ن۰) نامسان، قساپس قاچساخ: شیّوهی شاری دهفتر به گوّرانی دهفرهکه دهگوّریّت.

ده ق (ن.) دهم، زار، دهو: تسهم مسهر رقق (ن.) دهم، زار، دهو: تسهم مسهر رقتی ده ق و ددانتین ختر دهترین. ده قد و ده تا و تا و ده تا و داد تا

دهگمهن (ئان.) بژاره، دانسقه، ناپیاب، زیرکهم، شتهك، که پهیدا بوونی کهم بیّ، یان دهستگهوتنی گران بیّت: کتیبی*کی دهگمهنه*.

دهلاقه (ن.) کولین، کونیکی بچووکه لهسه ردیوار له لای میچ دهکریت، بر روناکی و دهرچوونی دووکه لا: ماله که مان یه ک دهلاقه ی هه یه.

دەنوە (ن.) ىۆلك، دۆلكە.

دهم (ئاك.) ۱- كات، وهضت: دهمى نيسوه پر بسوي ماتمسهوه. ۲- ناوى ئەنداميكى ئەشى مرقشه، دهم، دهف: پشتى نان خارنى دەمى خار باش بشتى نان خارنى دەمى خار باش بشتى

دەمەك (ئاك.) مارەيەك: سەمەك بەر لە ئىستا ماتمەرە .

دههژمیر (ن.) کاتژمیر، سهعات: وانهی یه کهم له کاتژمیر مهشت دهست ییده کات.

دەمودەسىسىت (ئىساك.) دگافتىسداد: دەملەدەسىست، يەكسىسەر: دەمودەست فريايان كەوتىن.

دەمىلىك (ن.) دەئىك: مىەمروگىلاى رورەكەكان دەمىلەيان مەپە بىر ماتوچىرى مەرا.

دهنگ (ن.) ۱- دندگ، زلک، دانهی ههر شت: به قهد دهنکه نیسکه ک گهررهیه. ۲- نساوکی میسوه و خواردن.

دەنكە (ن.) بروانە: دەئك

دهنگدهنگ (ئاك.) دانه دانه: دهنگه مهنبرارد. مهناره كانی دهنگدهنگ مهنبرارد. دهنگ (ن.) ۱- مهر چبیه ك به گری ببیستری: وهك دهنگی مسریه دهنگی که و زیر دهنگی که و زیر خویسه، ۲- خویسه، بساس،

ئائه ب پ ت ج چ ح خ 🕯 رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ي

هسهوال: مِنْیشستر دمنگسی تسه ره مهبود که متبیته ره.

دهنگدان (چ.) ۱- به شداری مه آبراردن:

اسه مه آبسرارینی په راسه مان
دهنگدان تازاده. ۲- خه لك
ناگادار كردنه ره، بانگكردن: تا
دهنگم نه درا منی نه دیت.

دەنگوباس (ن.) هەوالا، نوچە، باسو خواس، خەبەر: شەوانە گوئ ك دەنگوباسى ناوختى رادەگرم. دەنسووك (ن.) دم، نيكل، نكل، دەندووك: بالندەكان دەنووكيان

دهوار (ن-) پهشمال: کنهههرمکان له

کوێستانهکان دموار مهالدمدمن.
۲- رهشه ولاخ، کهر، ماین،
ئهسپ، ئێمتر.

دهوهن (ن.) ته پاش، پنچکه دار، شهتل: مهر دمرهنه دمیته بار. دهور (ن.) دسیمیره، در در دار دمیره،

دەور (ن.) ۱-دەررە، چىسوار دەورە، دەورو، دەورويسەر: قوتابخانەكسەمان بەچسەند بالەخانەيسەك دەورى كارزۇن: خالك لىس

رزگارکربنی شاری مهولتردا دهورهکی سهرهکی بینی. ۳-پیداچسورنهره: مسهمرور رفزی وانهکان دهور دهکاته ره.

دمورویهٔ رن-) چرارده رر، ده ورویشت، درورماندوور: خزمه کانیشمان مهر له و دمورویه رمن.

دەوڭەمەند (ئان.) زەنگىن، ساماندار، مسەبور، ھسەبى: كورىسستان وەلاتسسەكى دەولەمەنسىدە ب كانزايتىن خۆۋە.

ددان (ن۰) دیان، دان: شامرازهکی ناق دهمی مروّشه بن جوین بهکار دیّت: روّژی دور سیّ جار ددانم دهشرم.

ددان هــــــاتن (ج۰) پهيــــدابوونو دهرکـــهوتنی ددان: *وشـــيارپه* گهزم*ت لن نهدا ، بدانی ماتو*وه.

ددانی شیری (ن.) ددانی کاتی، ئه و بیست ددانهی یهکهمجار لهناو دهمی مرزق دروست دهبن: منداله که میشتا بدانی شیری نه ماتوره.

ددانی ههمیشه یی (ن.) ددانی تهمه ن،
ددانی ژیری، (۳۲) ددانه که ی
دوای تهمیه نی شبه شرحه و ت
سالی، نه و ددانانه ن له دوای
کیسه و تنی ددانسی شبیری
دهرده که و ن درانسی مهمیشه یی

دراو (ن٠) دراق پسوول، پسهره، پساره: دولار دراومکی به نرخه .

دراوسیی (ن.) هارسی، مالارسی، دراوسی دراوسی، مهدسی، کهسه که، که مالی له مالته وه نزیك بیّت: نه کهی دراوسیّت بیّزار بکهی. دراوسیّت بیّزار بکهی. درویسار، دار: له کوریستاندا درمختی به ردار

درهوشــــــان (ج۰) تەيسىـــــــــــــــــن، تريسىــكەدار: زيّــــر لەبـــەر مــــەتار دەدرەرشىّتەرە.

درز (ن.) دەرز، تىك، قەلشى: ىرزەك تا ىئى*ت گەورە د*ەبئى*ت.*

دروارگسهر (ئسان.) بەرگىدروو: ب*ساوكم درواركەرەكى باشە .*

درواريْتى (ئان.) بەرگدرويْتى.

دروست گسرن (ج٠) پٽِکفستن و پٽِکهٽِنان، جيٽکرن: پارميءکي

نائه ب پ ت ج ج ح خ 🕯 ر ز ژ س ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ى

تۇرىم چىوولى دروسىت كرىنىي خانووەكەم.

دروستکردن (چ.) بروانه: دروستکرن. دروستی (ن.) ریکی، راستی، ساخلهمی: بتر دروستی له شت پیریسته زور ناگاداری خوت بی،

دروشم

دروشم (ن.) دریشم، ناپم، نیشانه یه کی دیاریکراو، داوای سهره کی: مهر حکومه ت و هه ریخت دراوه ک درویشمی تاییه تی ختری مه یه درویشه درویشه درویشه داران درویشه به داس، درووشه داران درویشه به داس ده کرا.

دَرَةِ (ئان،) درەو، قسەى ئاپاست: *درق* كسر*دن كردەوەسەكى پەسسەند* نىيە.

درۇزن (ئىلان.) ئەركەسسەي كىلە درق دەكات: درۆزن مەمىشە رىسوا و شەرمەزارە،

درههم (ن.) جۆره دراویکه له دراخمای یونانییهوه هاتوره: جاران دیناریکی عیراقی بیست درههم بود.

درینژ (ئان.) پیچهوانهی کورت: ژ*یان* ریک*ایه کی دریژه*.

دریْژخایه ن (ئان،) روّر وه خت گر، دوورو دریّـرژ، به رده وام، گهر پریّژه یه کت به ده سته وه بوو، بـی ته نجامـدانی ماوهیه کی روّد پیّویست بوو، ده لیّن پریّژه که دریژ خایه ن بوو.

درك (ن.) سىترى، ئەسىتوورى، چىقل، دروو، درى: مەبە درك لەبەر پئى كەس.

درکه پهدتك (ن.) موريكين پشتى، دومارى دركاوى، پەتى دركاوى،

مهغزی درکاوی. درکه پهتك ئەندامهكی گرنگی لهشی مرزقه. درندانسه (ئاك.) ومحشییانه، نارهوایانه، بی بهزهبیانه، دوژمنانی کورد درندانه کوردیان قردمکرد.

درنده (ئان.) زۆردار، مىزق سىتەمكار، شىنىر، پلىنگ، گىورگىو....مەر جانەوەرىكى گۆشتخۆر درىندەيە. در (ئان.) بەو كەسە دەگووترىنىت، كە كارى درى دەكات.

دزراو (ئان.) ئەر شتەيە، كە لەلايەن دزەرە بردرارە،

لازی (ن.) کاری دزیـن: م*رقائـی ب نکار دزی دمکات*.

دزیکسهٔ در (شان.) شه و که سسی دزییسان دکسه ت: دزیکسه در ریسسسوای شهرمه زاره .

دزین (ج.) بردن به نهینی: دزین له مرزقی ژیر ناوهشیته وه.

دزيو (ئان،) ناشيرين، بينزوار، كريّت: مـترين ليّـدانى شـترانير كــارمكى دزيرەن ناژيارىيە.

دژ (ثان.) ۱- پنچه وانه: دژی من مه به.
۲- (ن.) قه لأ، کونگره: له شاره
درینه کانی کوردستاندا دژی
قایم دروستکراره.

دژەتەنەكان (ن.) درملەش.

دژهږموانی (ن.) دژی زکچرونیّ: *دکتــّزر دەرمانی دژەرەرانی پیّدا.*

دفسن (ن.) کهپرو، لـووت، پــۆز: *دفــن بلندی خاریهکی خراپه .*

دل (ن.) دل نه ندامی کاری ژیانی مرزه که سهرچاوهی خوینو سووچهکهیهتی: دل خوین پال دمدات بر به شهکانی لهش. دلشه که د (ئان.) دلگیر، خرش،

ماوينه مه وارمكي بالله كه رم.

ئائه بپتج چ ح خ 🕯 رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

دَلْوَقْانَ (ئان.) دۆست، خۆشەرىست، مىهرەبان، بە بەزەيى: *دەيكا* مەقا*ل من گەلەكا دلۆقانە.*

دلير (ئان.) ميرخاس، ميرچاك: ئيمهى دلير تيدمكوشين.

دَئْوَقُسَانَى (ن.) ميهرهبـانى، بــهزهبى پێداهاتنەوە: ب*ه دائرڤانى رەفتـار* ل*ەگەل قىتابىيان بكە*.

دَلْتَهَ زَیْنَ (ئان.) رووداری زوّر ناخوّش، غهمناك: كاره خوّ كوژبیه كهی په كی شوباتی ۲۰۰۶ له مهولیّر رووداره كی دانته زیّن بوو.

دلْپاك (ئان.) ۱- بى فرتوفىدِل، بى گىرى، دلسىقز: مامترسىتاكەمان نمورنىسى مرترقىسى دلىپاكسە. ۲-نارە بىل ھەردور توخم.

دلْپاکی (ن.) بیّ فرو فیّلی، میهردبانی، دلسوّزی: *به دلیاکییهود لهگهانّ* ق*وتابییان بدوی.ّ*

دلغسوّش (ئــان.) دلشــاد، كــهيغفوّش: بماتنت بلغوّش بوهم. دلغوّشكهر (ئان.) شتىّ، كه دلت خوّش

کات: ریّ*که وتنامهی ۱۱ی تازاری*

ســـالّى ۱۹۷۰ دلغترشـــکه ر بـــور؛ بهلام حبّیه حبیّ نه کرا. .

دَلْ رَفَةً () دَلَّ رَفَيْنَ، سَهُرَنْجَ رَاكَيْشُ: تَسَلَّمَ خَوْشُدَهُونِيْتَ وَ دَلْسَ مَنْسَتَ رِمْقَانَدُ،

دلْرِفْیْنْ (ئان.) خَرْشی، سەرنج راکیْش، ناسك، دلْبەر، دلْ پیْی خَرْشه: ماوینه مهوارهکانی کوردستان دلْرفیّنن.

دلسۆر (ئان،) ۱- خەمخىر، مشورخىر،
داسى ئى جەمارەر بى نىشىتمان
داسى ئى دىلىدى - خاوەن بەزەبى:
دايكىم مىھرەبان، ٣- ناۋە بىق
ھەردور توخم،

دلشاد (ئان) دلفترش، به خته وهر، به ختیار: که تزم دیت زور دلشاد بووم. ۲- ناره بن نیرینه: دلشاد قوتابیه کی جالاکه.

دَلْشُكَائِدَنْ (ج.) دَلْرِه نَجَانَدَنْ، بِيِّ دَلْي كردِن: *تَلْشُكَانَدِنَى خَهَاكُ كَارِهِكَى* باش نبيه .

دلگسران (ئان.) دائتهنگ، تسووره، به

کهسسیک ده آسین، کسه تسوورهو

تورش و مهردهم خهفه تبار بینت،

دلنیا (ئان.) ۱- بی خهم، کهسه که بی

گرمانه، یه کسدلی اسه کاره کسدا،

پشتراست: تلنیابه سهرکه وتوی

دمبی، ۲- ناره بسق هسهردوو

دلْسۆپین (ج.) دلسۆپین، دلقپانسدن: دلسۆپین ریکاب کی باشپ بق خارینکردنه وهی تاو،

دم (ن.) نکل، دندوك، دمك: کارترمک دمر شکاوه،

دندك (ن.) دەنك، ناوك، تى<mark>ۆو: ئىندىكى</mark> شووتى خۆشە.

دنیا (ن.) جیهان، گەردوون، دنی: له بهماراندا دنیا رمنگین دمییت. دوا رِوْژ (شاك.) تاینده، پاشه روّژ: دوا ریّژی ته رنه رمیه رویتاکه.

دواستوون (ن.) ستوینا دوماهیی: من دوا ســــترونی گزفارهکــــه دمنووسم.

دوان (ج٠) ۱- قسه کردن، ناخساوتن، ناخفتن، گفتوگ وکردن: نهم موانه ته مهنی خری بوور، ۲-(نان) ژماره دوو: موان له قوتابییه کان ماتنه لام.

دوانسدن (ج.) ره ناخساوتن خسستن، مینانه قسه، دهنگدان: به زارر دواندم.

دواوه (ئـــاك.) پشـــتقه، پشـــتێ، پشتەرە:رستەكە كەرتۆتە دێـڕى ھەرە دواوە.

دوای (ئاك.) پاشىين، بـه دوا: پ*شىيلە*ك *دوای مشكەكە كەرت.*

دورېنده (ئان.) بېهانه: درېنده.

ىژىن.

دُوژُهنِ (ن.) نەھەز، نەيار: *بوژمـن مـيچ* ك*ــات نــە*ئنِ*ت ئــه*م بـ *ئاشــتى*

دوگان (ن.) دەرياچەيەكە لە سىنرورى پارېزگەي سلىمانى، بەھىزى ئەر بەسستەي، كسە لسە بسەردەم ئارەكسەي كسرارد، بىرتسە سەرچارەيەك بىر بەرھەمھىنانى كاردىا.

ئائه بپتج چ ح خ 🕯 رزڙس ش ع غ ف لاق ك ك ل م ن ه و ى

دوماهی (ئاك.) كۆتايى، دوايى: ئـەمر*ق دوماهى بـە تاقىكرىنـەوە ھـات.* دوماھىكەتا خۆر بۆت.

دوماهیك (ئان.) بروانه: دوماهی. دونینی رئذی دونینی (ئاك.) سهی، سونی، رئذی رابرسود، رئزه ك بیشتر: سوئنیی بایدی رئزنامه گهری كوریی بوی. دوویه ره كی (ن.) كیشه و مه را له ناو یه ك میزو گه لدا، ناكوكی، هه فرچکی: نامیآین سوییه ره كی بكه رئیشه

دووچسسارپوون (ج.) ئسالرودهبرون، تروخسبورن، گیرزدهبرون، ثسای چرن سروچاری ساوی تنز بروم.
دوور (ناك.) دویر: مالا من ژ قوتابخانی

نٽوانمان.

دووربسین (ن.) ۱- دویدریین، نامیردکه شدتی دوور نزیک دهکاتهود: انه سه رگرده که وه به نووریاین سهبیری شهو دهورویه ردمان دهکرد. ۲- که سهای تهماشای ناینده بکات له ژیانیدا: پیاویکی نووربینه.

دوورگه (ن.) گزیرته، گرا**د**، شویّنهك که همر چوار دهوری ناو بیّت: *کهس به تهنیا لهم دوررگهیه ناژیت.*

دووز (ن.) شارهکی کرردستانه سهر به پاریزگای کهرکوکه،

دووزهاسسه (ن.) جسازره السامیریکی موزیکییسه، قامیشسیکی بساریکی کورت لهنای قامیشیکی گهوردهتر دهنریست، به قامیشه باریکهکه دهگوتریت دووزهله.

دوو سیههٔی (شاك.) دور بهیانی، دور روّژی دی: دور سیهی دهچیمه سلیّمانی.

دووکهٔ لِّ (ن.) دویکیّل. کادین، کادو، کادی: زیری سروک لِّ ژینگ پیس دهکات.

ډووگ (ن.) دونگ، دوینگ، پاشه لی مه پ که همموری به زه.

دووگشۆر (ئان.) دوونگ شۆر: بەرخەكە دەرگشترىرە.

دووهه لأن (ن.) دومب لآن، كارگ، قارچك، رووهكيّكه بهماران له ژير زهويدا پهيدا دمبيّت ومكو

پەتات خىرارىنىكى خۆشە: سومەلان لەكىشت گرانترە.

دوو میسروع (ن.) دور نیــوه دیّــپی یهکسانن، کــه یــهك بــهیتی مــزنراوه پیّـك دیّــنن: ئــهو دور میســـره عه یهکســـانن، مـــهر یــهکیّکیان لــه (۸) برگــه پیّــك دیّت.

دۆ (ن.) دەر؛ ماستارى كە مەشكەدا ژەنراو: ئۆي ئادە رژارە-

دۆتمسام (ن.) كچىمام، كچىا مسامى: ىزتمامسا مسن ل زانكترىيا معسرك مغورينيت.

دةخ (ن.) بار، رووش، ماده سيّ نرخي

هەيە: رەقى، شلى، گازى. دۇزىنەۋە (چ.) ئەدىتن، دىتنەرە، پەيدا كرىنسەرە: كسە رېكەكسەمان دۆست (ن.) ھەقال، ھاورى، بىرادەر،

دۇستايەتى (ن.) دوسايەتى، دۆستى، دۇستى، درايىپ،

باركمه

ىزسىتايەتى ن<u>ٽيائى</u>ن ز<u>ۆر</u> بەمىزە.

دۆشدامان (ج.) ماتو كـز دانيشـتن، در دامــــان: كاكــــه ب<u>ترچـــــى وا</u> دا<u>شداماى؟</u>

دۆل (ن.) ۱- شىيو، گىيەتى، دەرە، ئارچىلەكى ئزمىلىي تەسىك كەرتۆت ئۆلىن دور ئارچىلى بەرز. ۲- دەمۆل: ئۆلىر زورنا لە شاريەكەدا بەكارەتىدا.

دۆوكە (ن.) كەپپورى سەر گەلاى دارى بەردار: *ئەم دار سىتىرە دۆوكەى* گرتىروە.

دی (تان.) ۱- تر، ئیدی، ئیتر، دیکه،

که. به تهنیا به کارنایسه ت

ههردهم له گهان وشهیه کی دی

به کاردیت و ده که ویته دوای

وشه که، وه ک جساریکی دی،

ریزه کا دی و

ئائه بپتج چ ح خ 🖆 رزڙس ش ع غ ف اڈق ك گ ل م ن ه و ي

دیار (ئان،) ۱- بهرچاو، ئاشکرا، خویا:

به تتواران مانگ سیاره، ۲- ناوه
بق نیرینه.

دیسارده (ن.) نیشانه، بهرچاو، دیار، ناشکرا: قسه لای مسه ولیّر دیارد میسسه کی ناشسکرای شارستانییه.

دیسارکردن (ج.) ناشکهرا کرن، خریا کرن: فهکرلینان دیار کربیه مرزق ل دهستبیکا ژیسانی دنساق شکهفتادا ژیایه.

دیــــاری (ن.) خــه لات: مامترســتا دیارییـه کانی بهسـه رقوتابیانـدا دابه شکرد.

دیستن (ج.) بیسنین، بسهدیکردن، سهیرکردن، میزکسن: من به دیتنت تلشاد بروم.

ديجله

دیجله (ن.) دیجله پرویارهکی گهورهیه

سەرچارەكەى لە باكوررى كوردستان مەلدەقولىت.

دیده (ن.)چاو، چاف چهم: به بینینی تر سیدهم رووناك برو. دیده قان (ئان.) ۱- سیدهران، شامتید: ههاتر دیدهانی رووداره که برو.

۳- پاسهوان، چاودتر: سهرق سیده قانی ختوه ته که بور. دیده وان (ژان.) بروانه: دیده قان.

دیسرؤك (ن.) میشور: سروك ترمارا رپورداوین كهفنه .

دیــــروّگنقیس (ن.) مێـــروونثیس، مێـــروونووس: شـــهردفخانیّ بهدلیسی دیروکنقیس بوو.

ديكه : بړوانه دی.

دیکتاتور (ئان.) تاکردو، کهسه ک
سته مکارو توند و تیاژ بینت و
ته نیا به قسه ی خوی بکات:

هیته و مغرستولینی و سهدام
هه رستیک دیکتاتور برون.

دیماهی (ئان.) بریانه: دوماهی.

دیمه ن (ن.) ۱- رینه، تهماشاگه، شهر شتهی، که بهرچار دهکهریت، جا چی سروشت بیّت، یان به یه کگهیشتنی دور درّستار هاره ل

دیسو (ن.) ۱- مه آبه ند، ناوچه، به ر: میره می دیری پشده ر به تامه . ۲- لا، پیش یان پشتی هه ر شت: کوشکه که مه ربوو دیوی پیشه ره ر پشته ره می باخچه ی مه یه . ۲- ژوور: خانووه که مان چوار دیوی تیدایه .

دیوان (ن.) ۱- له (دیو+ان) دارید پراوه به مانای شوران دیست، شوری به ریوه به ریست، شوری به ریستی ده زگایسه کی دیاریکراو: وه زیسر اسه دیسوانی وه زاره ت داده نیشی. ۲- کتیبی شسیعری کتیمه استیعری شاعیره ک له کتیبه کدا: دیوانی وه فاییم خویند تا ته وه.

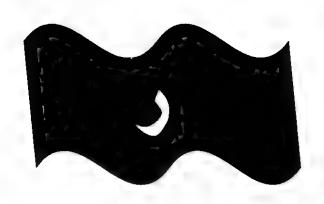
دی (ن.) گوند، لادی، دیهات، شاوایی: دوای راپسسه رین دیمیسسه کانی کوردسستان ورده ورده شاوه دان بوونه ته وه.

دێِرينْ (ئان.) كۆن، كەڧن، كە_ڧن، دێِر زەمـان: كـەلا ھـەولێرى كەكـەكا دێرينە.

دیدم (ثان،) ۱- پوخسار، سه روچان،
روومه ت، روو: تُه وکچه جوانه
دیمه کی شیرینی مهیه. ۲...
دیمه کار، دیمی، ثه و پوره که ی
به شاوی باران شین دهبیت:
گنیره ی دیمی به تامیه. ۳ته وار پیراگه یشتنی چیشت:
شیوه که ی دیمی هیناوه. ٤هاتن: کاری رانه بردووه له گه ل
کهسی یه کهمی تاك (بکهر)
به کارها تووه: به م زووانه دیم بنر

ديمي (ئان.) بروانه: ديم.

رابسهر (ن.) ر<u>نب</u>هر، رینیشاندهر، سهرکرده، پیشهرا، پیشهنگ: ت*ازاد رابه ری پزله کهمانه*.

رابسردوو (ئــان.) بەسەرچــور، بــورى، بەرى نهق: *سالى رابردووش مـەر* بەيەكەم دەرجروم.

رابسوون (ج.) مەلسىتان، مەلسىان، راپسەرىن: لاو<u>ئىسن كسورد ۋ خسەر</u> رابوون.

را پـــــــهرین (ج.) ۱- ســـهرهه آدان، سهرهلدان، راستبرویهودی گهل دژی حکومهت: دمستکه وته کانی تیستا به رمه می رایه رینه کانی

سرننتیه - ۲ له پر بانند بورن، ههستان، رابورن، له خهو راچهکان: *لهگهان بانگه واز مک* زور له خهو راپه ریم.

را پــرس(ن.) پرسـيارکردن، ړاپرسـين، ړاوهرگـرتن: بــــّر پهـسـهند کردنــی دهستوور راپرسييهك پـيّويسته.

را پسسورت(ن.) ۱- دەرخسستنو روونكردنەودى بىيرو را بەرامبەر رووداويسك، مەلويسستيك، دەنگوباسيكوست شسادان راپتررتيكى بەنرخى لەسەر مافى مرترق پيشكيشكرد. ۲- بە خرايە

ئائه بپتج چ خ د ز زس شع غ ف ق ق ك ك ل م ن هوى

نووسىين لەسەر يەكتك يا بە خراپ، باسكردنى يىدكتك: ئەسەردەمى بەعسىدا راپىترت نووس تقد بوون.

را پینچان (چ.) رامالین، تیکوهرکرن. بی و ینه، که بایه کی توند مهلاه کات مهرچــــی لهبــــهردهمیتی رایدهمالیّتو بهزوری دهبیات.

را پینچکردن (ج.) به رتری بردنی یه کیک

بن شرینیک، که شاره زوری

اینه بیت: د نه نفالاندا کسورد

راپیچکرنه جهین نادیار.

راته کانسسدن (ه۰) رامسافیتن،
راچسله کاندن، شسه قاندن،
راوه شاندن: له شیرینی خهودا
بروم، که رایته کاندم.

راخهر (ن۰) رایهخ، رائیخ، رایاخ، به پ، کلیم: شهم ثعوره پیپویستی به راخه رمکی جوانو گهوره ههیه. راده (ن-) شهندازه، ناست، پله، بر: تا شهو راده یه رام لیته.

رادەبسەدەر (ئاك.) بىي ئەنىدازە، بىي توخىب، بى سنوور، بەبى رادە:

ک رادہ بعدہ رکھی کے رد ستہمی لیکراوہ .

رادیو (ن.) نامیریکه بهمزی کارهبا، یا پاتری دهنگی ئیزگهکانی دنیات پیدهگههیینینت: مهارکزنی رادیزیداهینا.

راړهو (ن.) ريږهو، رئ، را: منداله که له خوار راړهوه که دانيشتوره.

رِازْ (ن۰) نهێنی، قسه، نهپهنی، سـرِ: رازی دلّــی خــــۆت لای کــهس مهدرکێنه ـ

رازاندنهوه (چ.) خهملاندن، جوانکردن، تیلدان: بووکهکهیان جروان رازاندبووهوه.

رازاوه (ئان،) خەملى، جوان، كۆكدار: بە كەست*ك دەگوترتىت، كە خىزى* ج*وانكرى*ىتىت.

رِارُونیارُ (ن.) هیوای ناوات، تامهزریّبی، نییهت: کهس له رازی نیازی من ناگات.

پازییسیوون (چ۰) رەزامەنسدى، پسى قایلبوون، پەژراندن: ئەز ل سەر وى كارى رازىمە.

راژاندن (ج۰) راژهندن، لهراندن، بهرهو پیشو پاش بردن، ههژاندن بیق لانكو جولانه، راهژاندن: سایکم ههر خهریکی راژاندنی لانهی خوشکه بچکزله کهمه.

راس (ئان،) راست، پنچهوانهی چهوت:
راستو چهوت لنگ جیا بکهوه،
راسسبوونهوه (چ.) راسستبرونهوه،
ههالسانهوه له دوای نهخترشی
یان کهوتن، چاك برونهوه:
نهخترشهکه له راس برونهوه

رِاست (ئان-) بروانه: راس رِاســـتهوخوِّ (ئــان-) يەكســەر، راسـتەو راست، زيندى، دەمودەست: ئەم بەرنامەيە راستەرخىق يېشىكەش دەكرىّت.

دايه .

راسته هیّل (ن) راسته خیچ، میّله ک به راستی، زاراوه یه کی بیرکارییه:
راسته میّله ک که خالی (ا) به رمو
(ب) بکیشه ..

راستبین (ئان.) راستگن که سیکه، که درق ناکسات: مرقشی راستبین باره ری پیده کریت.

راستگۆ (ن۰) بروانه: راستبیّر. راستگۆیی (ن۰) راستبیّر*ی: راستگزیی* مر*رّف سه رده خات.*

راسستی (ن.) رهك خـق گێڕانـهوه، بـه يێچهوانهی درق.

رِاگردن (ج.) ۱- رِهِینی به تاو، غاردان: تازاد به رِاکدردن ماته لام. ۲-هـهلاتن، رهقین: لـه ترسان رایکرد.

راگههانسدن (ج.) ۱- پاکهیاندن، ناگادارکردنهوه: که مهوالی سه رکه وتنی راگه ماند دانخرش بویم. ۲- میدیا، ده زگدای بالاوکردنهوهی زانیداری به گشتی.

راگهیاندن (چ۰) بروانه: راگههاندن،
راگسسرتن (چ۰) ۱- وهسستاندن،
هیشستنه وه، گیرکسردن،
رپیتسهکون: رمور موره می
پیشکه قتن له کوریستاندا به
که س راناگیریست. ۲-ب خیر

ئائه ب پ ت ج ج ح خ د ﴿ زرْ س ش ع غ ف ق ق ك ك ل م ن ه و ى

کـردن: دوو منـدائی لای خــزی راگــرت. ۳- دابهســتن، بــــۆ هێنـدێك ثــاژه ل بـه كارده هێنرێ، واته بـه خێو كردنــی ثــاژه ل بــۆ مهبهستى كړينو فرۆشتن.

رامانین (ج.) رادان، مانین، گەسكدان، لابردن: بانیژه که مەنده بەفرى لەسەر کەوتورە پیّویستی به رامانین مەيه.

رامیاری (ن.) سیاسی: کتی*شهی کورد له* بواری رامیاریدا به رمو پستیش چوره.

رانیسهٔ (ن۰) شارزچکه یه سه ر به پاریزگای سلیمانییه: راپه رینی به ماری ۱۹۹۱ که رانیه دمستی پیکرد.

راو (ن.) ۱- راق گرتنسی بالنسده و گیانسداری کیّسوی و ماسسی: رای وه رزی تابیه تی ختری مهیه. ۲-جنره نهخترشییه کی پیستییه که خه ت خهت دهبی: دهم و چاوی تورشسی نهخترشسی راو

راوهستان (ج.) ۱-- بهپاوه ویستان، هستانه سهریی، رابین، رابوینه ژ پیشه: که ماتی لهبه ر ده رکا راوهستایوهم. ۲- لهکارکهوتن، پهککسهوتن: ترتزمینیه کسه راوهستا.

راوهشاندن، بادان، شلقاندن، بادان، شلقاندن، داقوتان، شلقاندن، داقوتان، هژاندن: پتیش خواردندوهی شسرویی کارکسه، شروشسه که راوهشتیه، ۲- تنگرتن: بهرد بتر میچ کهس رامه وهشته.

راوبۇچوون (ن.) بىروپا، بىرو بۆچىوىن: راوبۇچ — رونى نو<u>يد — رازو</u> كانەپەرست رەك يەك نىيد.

راونان (ج.) راهانلان، ساوردورینان، هساوردورینان، هساوری، سساوردوریان، کهورتنادوی ، درورخساته و بهزاندن: شوانه که گورگه که ی تا ته و بناره راونا.

پاویسر (ن.) تهگیر، پرس و پا، شیرهت: بر راویژدمچه لای. پاویژگردن (ج.) تهگییرکردن، شیرهت کرن : باپیکه وه راویژبکهین داخل بچین بر سهیران؟

راهاتن (ن.) فيريوون، خوو پيوه گرتن: من لهسهر شهو کاره راهاتووم.

راههاتی (ن.) حهسانه وه، راهه تی، ته تنایی، بنهنفه دان، نیسراحه ت، پشرو: له پاش ماندوو بوون راهه تی بنویسته.

راهینسان (ج.) مهشقکردن، فیرگردن: شهم رامینانهی خوارموه شهواو بکه.

رايهخ (ن.) بيوانه: راخهر.

رەبەق (ئان.) تەولى رۆك: ئەوە دوو سالى رەبەقلە ئلە كلەركووك دەخورتىم.

ره پسته (ن.) رپسین، رپسه، ئارهنیا، ئسه ده فلهیسه کسه پیشستر زهرییه کسسه ی ئسسان دراوهو شزکراوه و جا تزی پیوهکراوه.

رەتبوون (ج.) بورین، دەریاز بوون، تنب پین، رۆیشتن: پیشمهرگه ئنےك لـدریف ئنکے ژائافا زی

رِه چاوکردن (چ.) به رچالا و ه رگرتن، به هیند و ه رگرتن، له به رچاو گرتن:

ر ه چاوکرینی داخه وازی خهاك شته کی گرنگه.

رەحەتى

ره حسادتی (ن.) ۱- کوفیک، تامرازه که
له سه ر دولکه، یان شووشه، یان
بوتیل داده نریّت تا به موّیه و
تسسیاو، شیسه ربهت،
نه وت و تیکه ن ۲- غوّشی،
شادی: ته م نه خوشییه ره حه تی

رِه حیماوه (ن.) ناری گهردکیکی شاری کهرکوکه،

رەخسساندن (ج.) پەيداكرن، ئۆخسىتنە بەر ئۆك، سازكردن، دامەزراندن، جىسى بىسى خۆشسسكردن،

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د از زارس ش ع غ ف ال ق ل ک ل م ن ه و ی

بەرجەسىتەكرن، ھێنانسەئارا: ئەگەر دەرفەتم بۆربرەخسىێ زوو زور دێمە لاتان.

رِهْزُ (ن.) ۱- باخی دار میّـوی دیّمـی:
ئەمسـالا رەزەكـەمان تریّیـه کی
باشـــی گرتـــووه، ۲- بــاخ و
بوسـتانو چـهم: رەزی مـه ئــه دُ
ساله گهله کی بـ خهمل بور.

پەزشىسان (ن٠) رەزەوان، باخسەوان: رەزقانى باخى ئاقدا.

پەۋۋۇ (ن٠) خىسەللون رەۋبۇ، رەۋى، رەۋى: بىر كىوررەي ئاسىنگەرى رەۋبور بەكاردەمىتىرى.

رهسهد (ن.) وشهیه کی عهرهبییه،
روانگه، شهو شوینه بلندهی
دهزگای چاودیری لییه: اسه
بورجی فروکه خانه رمسه د بی
فروکه کان مهیه.

رەسسەن (ئان.) بنەچسە، بنسەرەت: ئۆزىىيسەكان خسەلكى رەسسەنى كوردستانن.

رهسمیی (ن.) وشههکی عهرمبییه،
فهرمی، بهشیرمهکی یاسایی:
به رمسمی مافی کورد له
دمستووردا سهلمینرا.

رهشهٔ با (ن.) هورهبا، جوّره بایه کی توندو تیژو به هیّزه: پیّویسته سوود له رهشه با وهربگیریّت بیّ به به رهه مهیّنانی وزه ی کاره با .

رەشەكوژى (ن.) دەسىت نەپاراسىتى كە كوشىتى، كوشىتىي خىزرايى، بىە كۆمەل كوشىتى: حكومەتەكانى پۆشووترى عىداق چەندىن جار رەشسەكوررىيان كەدرى

ردشهولاخ (ن.) چیلا و گا: له گونستاندا گونسده کانی کوردستاندا رمشه ولاخت زور به رچیاو ده که ولیت.

رهشتی (ن.) شده، مشکی: بارکم رهشتی لهسهری دهبهستیّ.

رەشمال

رهشمال (ن.) رهشمال، کوین، دهوار، تاول: رهوه نده کان له ژیر رهشمالدا ده ژین.

رِهشوّکی (ن.) رهشوکی، شنتیّکه، که رَوِّر تابیسهتی نسهبیّت: بسهدوای شتی رهشرّکی مهکهوه.

پوهفتار (ن.) ناکار، مامه آه، خوق پرهفتار (ن.) ناکار، مامه آه، خوق پرهوشت، هه آسوکه وت: مرتوقی باش دکه تن. پرهفتار کردن (چ.) هه آسوکه وت نواندن، مامه آله له گه لا کردن: بی تی وا جوانه به باشی رمفتار بکه یت. پرهفتار بکه یت. پرهفتار بکه یت. پرهفتار بکه یت. درژهان درژهان

رهگ (ن.) دەمسار، رە، رى، بسيخ: درەختس تەمەنسدار رەگس ب قورلايى زەويدا دەچى.

خورتهکی رهثی.

رەقىئ، Y بەدوركىيەوتن،

رەدووكەوتن: ئەر كىچ دگەل

رهگهز (ن.) بنیچه، بنهچه، نهژاد، نقش: خوداوهندی شاووشکا به رهگهز کوردستانییه.

رهگو ریشه (ن۰) ۱- بنج، بنه رهت، رهی ریشان: با پیکهوه کار یکهن بنراهه روگوریشیه

دەرەئىنسانى تسىرىرد. ٢- رەگ، دەمار: رەگس رىشەى دارى گوتىز زۇر درىيرە.

رونسج (ن.) زه حمه ت، شهرك، شازار، خسه بننسار خسه بات: كسورد اسه بننسار سه بننسار سه بننسار سه بننسار رونجبه (ئان.) ۱- رونجده ر، كاركه ر. دورويش عهل رونجبه ري ئيمه بوو. ۲- ناوه بن نيرينه.

رە**ئىندەك** (ن.) گەرەك، تىاخ: ئى*ەز ل* رەندەكا شەمىدان دائىم.

رِەنگ (ن.) رەنگ، بۆياخ، بۆيە: ئـالايى كوردستانى جار رەنگە.

رەنگىك (ئىاك.) دەشىن، لەرانەيسە، چىندبىت، دويسر نىنسە: رەنگسە ئەمرى بەفر بېارىت.

رِهو (ن.) سلامینه ره، رهوینه ره، ره ق.

هیندیک جار ناژه لا له ترسی

درندان ده سله میته و ه ره ری

تیده که رینت.

رِموا (ئان.) شیار، شایسته، لهجیّ، د جهـی خــوّدا: ئــازادی مافــه کی رموایه بیّ مهر میله ته ك.

نائه بپتج چ ح خد (رزش شع غ ف افق ك كال من هوى

ردوان (ئان.) ۱- ردهاوان، پاراو، خریندنه ودی بی گری و گزل:

پخشانه کهی زار به ردوانی خورنیده ود. ۲- شه و شتهی له داکردن و رؤیشتندا راناوه ستی:

نه سپه کی ردوانه. ۳- سکچوون،
نه ودی سکی ددچی.

رەوانسىدۇ (ن.) شارقچىكەيەكى كوردستانە دەكەريتە پاريزدگەى ھەدلىر: رەوانسىز پايتەختى مىرنشىنى سۆران بورە.

ردوانسی (ن.) ۱− پاراوی، رهموانی، بروانه: ردوان.

رەوت (ن.) رېپوو، رېچکه، رئ: رورتى رپودلومکان بسەرمو باشسى دەروات.

رفوردوه (ن.) حاجیلاک حسهجیلاک نامرازدکی پنچکدارد، له دار یا پلاستیک دروستدهکری مندالی بن رقیشتن یی رادهفینرینت: به رموردوه فنیری رفیشتن بویم. رفوش (ن.) ۱- جسوانی و گهشسایی کرآمه: نهم کچه جوانه رموشی

گەشە. ٢- ئاكار: دارا رەوشى چاكە. ٣- بارو دۆخ، زەمىنە: رەوشى رەوشى كورىسىتان بىت يېشكەرتنى بىشەسازى لەبارە. پېشكەرتنى بىشەسازى لەبارە. پەۋشىسىت (ن.) ئاكار، رەفتار، ھەلسوكەرت، مامەلە: قوتابىن رۇسىزا رەوشىت چاك جېسى رئىسزا مامۆستايە.

ر موگردن (چ.) مه لاتن، راکردن، ئهگهر پانگنیک بکه ریت، ناو کرمه آله ناسیکتک، ناسیکه کان ناچار هه آلدین و آله باری رمو کردندا دهبن.

ر مهوان (تان.) بروانه: رموان. پژق (ن.) رزك، جـــرچ، جـــرچ، جانه وه ره كه له سمترده كچكه تـرهو لـه مشكيش گـهوره تره: رزقه كه خترى كرده كونتيكه وه.

رِزْقَ وَ رَوْزِي (ن.) دامساتی ژیسان: رزق و روزیمسان لهسسه ر مورچسه ی باوکمانه.

رِزگار (ئان.) ۱− دەرباز، قوتار، ئـازاد. (ن.) ۲− ناوە بق نيّرينـه: *رزگار* ك*ورەكىّ باشه.*

پزگسسارکردن (ج.) دهریسازکرن،
نسازادکردن، قورتسارکردن:
پرلیسسی ب رگزی شارستانی
منداله کهی له لافاوه که رزگار
کرد.

پزگساری (ن۰) شازادی، سهریه ستی:
دلواکارییسه کانی گسه لی کسورد
مهمیشه رزگاری بووه.

پژان (ج۰) رژیسان، کهوتنسه خسوار لهسهردود بق خواردودی ثاو یان هـهر شسته کی دی بسیّ: تُساوی پهرداخه که رژا.

پژیسه (ن.) سیسته م، نیسزام،

فسه رمان دوایی، فسه رمان دویی،

کارگیری ده واله ت: پژیمی شه و

ده واله تانه ی کورد و کوردستانیان

به سه ردا دابه شسکراوه دان به

مافی کورد دانانین.

رسسته (ن.) ۱- مسهفزک، چسهند وشه یه کی به یه کهوه، واتایه کی

تسهواو دهبه خشسن: رسسته مسه زنترین دانسه ی واتساداری رسته سازییه ۲۰ نهو په ته ی که له سسه ریان بسه دوو سسنگه وه ده کسری بر هه آنواسینی جلسی شسروای رستگ: جسل ل سه ر

رستن (چ.) ۱-- بادانی بهنی خاو و پهمتر به ته شدی: شازاد له کارگهی رستن و پهمتر کارمه نده. ۲-- چهنهبازی، زور قسه کردن: به سه نیدی زور مهریسه.

رشسانهوه (ج.) دلرابسوین، قهرشسیان، رشانه قه، هه لاقیتن، هینانه رهی شه و خوراکسهی کسه خسوراوه: ته وانسه می خسواردنی کونیسان خوارد بوی زوریه یان رشانه وه.

پق (ن.) تىرىرەيى، كەرب، كىنـە، رك: رق لە ھاررىيانت مەلمەكرە.

پکیش (ن.) ناو زهنگ، نهو پیپیلکه ناسنهی، که به مقیهوه سوار دهچیته سهر زینی نهسپو ماین.

ئائه بپتج چے خد (رز س شع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه وى

روالسه تا (ن.) دیمه ن، شهوه ی له به ر چاو، دهموچاو، روخسار: گندتره ی به رواله ت جوان مهرج نبیه شیرین بی.

روانسدن (ج.) چاندن، داچهقاندنی شهتان نهمام و تق: روانسنی نهمام پیش نهرازی دمست پیدهکات.

روانسسان (ج.) ۱- سسەيركردن،
بسەريخودان، تەماشساكردن،
ميزكسرن، نسۆرين، نسوارين. ۲-نسارى رۆرتامەيەكى قوتابىيانە،
لەلايسەن يسەكيتى قوتابىسانى
كورىستانەرە دەردەچىت.

پوخسساد (ن.) سەرىچساڭ بچسم:
دەموچىسان دىمسىان، پور:
ماندورېرونەكەي بە روخسارەرە
دىار بور.

رونیشتن (ج.) دانیشتن، رنیشتن: رونیشتن ب بی کار تشتهکی خرایه.

روو (ن.) بروانه: روخسار.

پووان (ج.) شینبوون، رسان: *ئهم داره* له خ*تریهوه رواوه*.

پووهك (ن.) هەرچىي كى زەرىسدا دەپويىت، كى دارو درەخىت و شىنايى: تىشكى رۆژ يارمىتى گەشەي رووەك دەدا.

رووهکسی سروشستی (ن.) گسٹررگیا و دارستانی خزرسك: ب، رپور، ک ربوهکسکی سروشستییه، لسه کوردستان زوره،

رووبار (ن.) چەمى گەررە، زێ، رىبار: سەرچارەكانى رىوبارى دىجلە لە كوردستانەرە ئێن.

پوویسهٔ (ن.) زاراوه یسه کی نه ندازه پیسه ده کاتبه لا جسارانی لا: روویسه ری ته و پارچه زموییه ی که به منیان باوه ۲۰۰ مه تر بروجایه .

پووپاڭ (ئان.) رووگەش، بە ئابپور، بەر<u>ى</u>ز: *تارا كچەكى رووپاكە.* ٢– نارە بۆ م<u>ٽ</u>ينە.

روو په لُ (ن.) يەك لاى كاغەز، لاپـەرە، دەخ، بەرپــەر، لاپــەر، رووپــەر:

نامهی دکتزراکهی بریّتییه له (۳۰۰) رورپه ل.

<u>رووت</u> (ئان.) رویت، کۆت، بـیّ پۆشـاكو بەرگ، تازی، ریـس: *ئـهم چـیایه* ب*ۆ رووته*.

رووتانسهوه (چ.) بیپه پوپیزمانه وه، قه ریچکیان، رویتب وون، قسرٔ هه لوه رین، بی گه لا مانه وه، له به روپی که وتن: له وه رزی پایزدا دارود رهخت ده رووتینه وه.

رووت و رهجسال (شان.) بى خلوب،رگ، رووت و قووت، بى دەرامەت، بى دەرەتان: ي*ارمەتى مندالە رووتو* رەخالەكەم دا.

رووخسان (ج.) رمسان، تیکچسوون، همهرفیان، همهرفین: لافاومکه بسوره هستری رورخسانی جهه ند خانوویهك.

پووخاو (ئان.) ۱- پهميار، ههرفتي، کهوټور، داپمار، رمار: ديواره پهوخاوه کهمان سهر لهنوي دروســــتکردهوه. ۲- وره دابهزيو، وره نهمار، بي وره:

مرزائس رووخساو لسه سستیه ری خوشی ده ترسیّ.

پوودان (ج.) ۱- رویسدان، قسه ومان، به سه وهات: به متری چاککردنی ریگاو بان روودانی توتتر مبیل که مبترت وه. ۲- روو پیسدان، قسه لهگهان کردن، شاور لیدان: تقد روودان به مندال شه دجامی باشی نییه.

پووداو (ن.) قەرمار، شتنكە لە تىز، يا
لە دەوروپەرى تىزدا رووپدات
بەھۆى رادپۆر تەلەڭزىزنو...
ئاگادارى زۆرسەي روودارانىي

روو روش (ئـــــان.) رووی روش، شهرمهزار، ئهگهر هاوه لایکت کاریکی ناپهسهندی لهبهرامبهر مافی تودا کرد، تیز بهروورهش شهرمهزار بهوی دهزانیت، بی ئابروو: نوژمنی روو روش بهزی. پوورلو (شان.) روی زفر، رووی شیتیك که گر بی یان در بی: نهم لباده رووی زیره،

ئا ئه ب پ ت ج ج ح خ د و ز ژ س ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

رووشاندن (ج.) رویشاندن، رنین، بریندار کردنی پیست یان لکه دار و شتی تر.

رووکردن (۱۰۰ - رویکرن، رژاندنی شتهك له سهرموه بز خوارموه: تاردهکهی روی کرده کهندروهکه. ۲- چوون: له تهمهنی لاریدا روویکرده دنیای مونهر.

روون (ئان.) ۱- ساف، بیگهرد، روشن،

ئاشکرا، دیار، پیچهوانهی لیل :

مهبسته کهی روونه گری و گرانی

تیدا نییه. ۲- (ن.) رونسی

خراردن و شبت پسی سرور

کردنه وه: بی زیاره که شبریی ه

روونیان دروستکربوو. ۳- شل،

پیچهوانهی تیر: شه درشاره

رپوونساك (ئــان.) ٢- روون، رؤشــن، رؤنــاك، رؤنــاهى : ژوررهكــهمان رؤر رووناكـــه. (ن.) ٢- نـــارى كچانه: رپوونــاك كچه كى دمست رونكينه.

روونسساکبیری (ن.) روشسنبیری، دوشهندی: به نیمهندی: به نیبازین ناوهنده کی رووناکبیری دانیه زینین.

روونساگی (ن.) رونساهی، رونساکی، روشسنی: ک*لارروفیسل یارمسه تی* گسهلاکان دودات بستی مسٹرینی رووټاکیی خترر،

رووناکیدانه وه (ج.) ریّنامی فهدان، ریّنامی دانه فه: شهم تاریّنه رووناکی دهدانه وه.

روووهرگیسران (ج.) ۱- پشتتیکردن: گیانه کسه م برچسی رووم لسی وهرده گیسیی؟ ۲- تاریدانه وه، نوارینسه پشته وه: تسا رووی وهرنه گیرا نه مناسی.

رِویدان (چ.) بروانه: رِوودان رِوِّحسان (ن.) ریمان، ریّمانه: ریّمانه بِوْنی خترشه.

رِؤْخْ (نْ-) لا، رەخ، قەراغ، ئۆرار، كەنار، دەم، دەو: ر*ۆخى رورپارەكە ئـاو* و مەر*ايەكى ف*ٽنك*ى مەبو*د.

رۆخانىك (ن.) چىقم، بەست، لايەن،
بەستىن: ئىلى بېرىت كە رقخان،
خىزم باشتىرە كە بىكانە (پەندى).
رۆچۈۈن (چ.) ھاتنە خارى، ھاتنەخوار،
داچــوون، قوپــان، تىكچــوون،
داتــەپىن: زەرىيەكــە نــەختى،
رۆچۈۈە.

رؤيؤت

رِوْسِوْت (ن.) نامیرهکه له شیرهی نیادهمزاد دروسیتکراوه، کرمپیوتهریکی بچووکی تیدا ههیه بی شهوهی شهر کارانه شهنجام بدات، که پیریسیته بینوینیت.

پۆژ (ن.) ۱- ماوەى نىپوان رۆ**ۋە**ەلاتو رۆژئاوا، بەرامبەر شەو: سى*ق رۆژ* بەرك ئىسىتا گەرامەرە. ۲-خۆر: گۆى زەرى بەدەررى رۆژدا دەسرورىتەرە.

رِفِرُانْسه (ئساك.) ۱- هسهمور رقبْی،

رقبْب پنید: رقبُانسه سسهرددانا

همه قالان دکهم. ۲- (ن.) کریّبی
رقبُانسه، خسهرجی: رقبُانه کسم
همه زار دیناره.

بۆژئاوا (ن.) ئەر جەن كو پۆژ تىدا ئاشا بىيىت: سن چەند ولاتتىكسى ئەرىۋىپاى رۆژلوام بىنىيسوە. ٢-(ئىاك.)كىاتى رۆژئىلوا بىوون، خۆرىشىين، خىقر ئىلوا: بىيمەنى رۆژئاوا بوون زۇر جوانه.

ئائه بپتج چ ح خد (زژس ش ع غ ف الق ك ك ل م ن ه و ى

رٖۏٚڗٛڗؙڡێۣ۬ٮڔ (ن.) ساڵنامه: ؈ٚؿڗٛڡێڕڡ*کی چاکم کریوه*،

ڕۏۣٚڗٛڴار (ن.) سەردەم، زەماتە، چەرخ: لــه رۆژگــارى ئــهمرۆيا، زانســت چەكى سەردەمە.

رفِرْتْنَامَهُ (ن.) غەزەتە، رۆرنامە، چەند لاپەرەيەكە، كە دەنگرباسى تىدايە: *دوينىي دوا دەنگرباسى* تىرپىتىم لە رۆرئامە خورتىدەرە. رۆرْتامەگھەر (ئان.) رۆرتامەشان، رۆرتامەنروس، ئەرەى بەكارى رۆرتامەوانىيەرە خەرىكە.

رۆژنىامەگىسەرى (ن.) رۆژنامسەۋانى،
رۆژنامەلىسەوانى، كىسسارى
رۆژنامەنووسى،: مىن لىە مەيانى
رۆژنامەگەرىدا كار دەكەم،

رِوْژهه لأت (ن.) ۱- خنور مه لات، شهر کاته ی خار ده رده که ویّت: کاته ی خنور ده رده که ویّت: له گه ل روژهه لاتدا ده چم بق سهر کار. ۲- یه که که له تاراسته کان، شهر شویته ی روژی تیدا مه لدی: نیسران که ویتوته روژی تیدا مه لدی: نیسران که ویتوته روژی تیدا مه لدی:

عىراقەرە.

رِفِرَّهْهُ لَانْتَنَاسَ (ن.) کەسەکى شارەزايە ئە بوارى كاروپارى رۆژھـەلات: رۆژمەلاتئاســـان زۆر باســــى كورىيان كرىروه.

رِفِرْی (ن.) رقرثیو، دهم لیه خسواردن و خواردن و خواردنیه وه گرتنیه لیه پیش رقره و لائن تاکو خورشاوابرون : سویه بیش به رقرتی ده به در شاه و در شاه

ڕۏٚڗٛیگــر (ئـان-) رڼژورگـر، کەسـی بــه رڼژور: *مرڼڅهکی رڼ*ژیکره،

رِوْشَــنَایِی (ن.) روّنــامی، رورنــاکی، رووناکــایی: مــه رائــه دروره وه روّشناییهك له تاراییه کـهدا دیـار بوو.

رِوْشْنْبِيرِ (ئان.) رەوشەنبىر، رووناكبىر، مزرمەنــد، خوينـــدەوار: نـــ*ەوزاد* ق*وتابىيەكى رۆشن*ىبىرە.

رۆشىنىدى (ن.) رورنىكىدى،
دەۋشىدەنبىرى، ھزرمەنىدى:
دەۋارەتى رۆشەنبىرى بە بۆنەى
رۆشى مندالەرە ئاھەنگەكى ساز
كرد.

رۆشىيان (ج.) دارووشان: ك دارەك بەربورەدە دەستىم رۆشىيا.

رۆكىنت (ن.) مورشەك: چەند رۆكىتىتىك بەر شارەكەمان كەرت.

پۆل (ن.) وشەيەكە ئە زمانى ئىنگلىزىيە وە
ماتۆتە ناو فەرمەنگى كوردى بەماناى
دەرر، كەستك ئە بولرتكى دىارىكرلودا
چالاك بىيىت كاريگەرى ھەبىت:
مامزىستا رۆلى ئە پىيگەيانىنى قوتابىيا
مەيە. كى رۆلى كىلە پىيلوى بىنى؟
پۆلسە (ن.) جگەرسۆز، جگەرگۆشە،
مندال، زۆرجار دايكوباوك
مندالىك كانيان بىسە رۆلسە،

رِوْن (ن.) بروانه: روون.

رۆندار (ئان.) تىشكدەر، رۆنامىكەر: لەنار يارىگا رۆندارەكى تۆريان دانارە.

رۆيشتن (ج.) چرون، نەمان لە شويتەك: رۆيشىتنى بــە پـــى وەرزشـــەكى باشە.

ريـــان (ج.) دهرهـافيّتن، ريــتن، بيسابيكردن: ئهو منداله زوو زوو

دهچیته سهر ناودهست، زوو زوو دهری.

ریخونسه (ن.) ریفیک،رویفیک، ریویه کانی ناو سک: ئادهمیزاد دوو جسوّره ریخونهی ههیه، ئهستوور و باریك،

رِيخوّلُـــه ئەســـتوورە (ن.) رويڤيكـــا ستوير.

ریخوّله باریکه (ن.) ریفیکا زراد: ریخوّله باریکه که ههو دمکا به تازاره.

دیش (ن.) ره، ردین، مروی رووی پیار: گهر ههموی به بانبیه ک ریشیی ده تراشیّد.

ریشال (ن.) ۱- ریشال، پارچهی باریک له قوماش، بزگور. ۲- ورده رهگی رووهك.

ریشه (ن.) ریشوی رهگ، بنج، بنچینه، ریشه کیش کسردن (چ.) بنب کردن, کردن, له ریشه ده رهینان، قه لاچ توکردن، قرکسردن: استه کوردستاندا نه خترشسی نیفلیجسی مندالان ریشه کنش کراوه.

ئائه بپتج چ ح خ د اور ژس ش ع غ ف الاق ك كال م ن ه وى

ریشوه دهرچسووهکان (ن.) ریشالین دهرکسسین دهرکسسه فتی، خمخمکسسین ددرکه فتی.

ریشسوهکهٔ وانه (ن.) ریشسالا کثانسه، خمضمکا کثانه، خمضمك.

رِیشودهوّده (ن.) ریشالا ناشمّق ریشوو (ن.) ریشه، دار، مـوری بـادراو،

خار بورەرە، ريس: ج*امانەكەي* ر*يشرەدارە.*

ریشوَلْهٔ (ن۰) ۱- بالندهیه کی ره شی بچکتله یه دهشویّله:

ریشیوّله کان میه افرین. ۲گله سه ر، جوّره گله که مهندی خه لك سه ری ییده شون.

رپوه لـــه (ئــان،) زەردەرە بىورى لاواز، زەرپەتغى: مئالەكە تورىشى كەم خۆراكى بورە بۆيە رپوەلەيە.

رنیسار (شان،) رنیسوار، رنیوار، ریسار،
گفشتیار: رنیباره که ماندور بوی،
رنیسوار (شان،) رنشینگ، به رنداچوی،
گفشتیار: نالبه ند مترزانشانه کی
رنیسوار بوی، به رنیسواری بیشره
تنیه ری.

ریّبرهو (ن.) سهمت، ریّباز، ریّجوین، جوّبسار، ریّبسار، ناراسستهی ریّیشتن: بوای تاشکرا برونیان ریّدهوی خوّیان کوری. ریّدهوی داخراو (ن.) سهمتا داخستی.

رَيْرُ (ن.) قەدر، ھورمەت، يايەن: ھەر

كەسەر ريزى خزى مەيە.

ریّسزان (نان.) ۱- ریّناس، شارهزای ریّسزان (نان.) ۱- ریّناس، شارهزای ریّدانه کی ریّزانه کی سیاری ناوچه که به (ن.) ۲- ناوچه: ناوچه: ناوی مورگوندن له کوردستان. ۳- ناوه برّ میّینه: ریّزان قوتابی برّل سیّیه مه.

رِیْسِرْدار (ئان،) بەریِن، پایەدار، خودان قەدر: مامیّستا مریّقه کی ریّزداره، ریّزگسسرتن (۳۰) مامه لسه کردن بسه گفتوگی گونجاو، قهدر گرتن: ریّزگرتنی مریّقی کهوره تهرکه،

رِیْزلیْنْان (ج.) تر ریز و پایه له یهکیّك دهنیّیت، که به کهسهکی باشت زانی.

رِیْژَاو (ن۰) تافکه، سیلافا: ریْژاوی که ل عهل بهگ جرانه.

ریشــوه دەرچــوومکان ــ ریکاگرتن

ر**پُرژنه** (ئان.) تاو، تىلا، بىارانى بەگور: *بارانەكى بە رپْرْنە دەباريْت.*

رِیْرُگُهٔ (ن.) سهرچاوه، سهروکانی، چانگای لیّوه پرژانی ناو: ریّرُگهی رووباری دیجه له سهروتاره له کوروستانه.

رنسا (ن.) بنواشه، یاسا، ری شوینی دیاریکراو: پابه نسد بسوون ب رئیسای ماتوچیق اسه رکتیکی نیشتمانییه.

رئیسك (نان.) ۱- دروست، تهوای گونجاو: قسه کهی رئیك له جبّی خسبّی بروی ۲- قسقز، کسقی گونجان کسقی رئیك له جبّی پیشته: کورنیکی نقد رئیکه. ۳- بی قسه و گسری: رئیگایه کی رئیکه. ۱۰ گسری: رئیگایه کی رئیکه. ۱۰ پیشکه و درا ناچم. پیکهوت (ن.) ۱- بهروار، مهلکهوت: به بینهی رئیک جبهانی مندالآن له بینهی رئیک و درا ناچم. رئیک و درا ناچم. رئیک و درا ناچم. بینهی رئیک و درا ناچم. رئیک و درا ناچم. بینهی رئیک و درا ناچم. رئیک و درا ناچم در نیک و درا بیشک نگایه کی بینی بینی درا به رئیک و در به کرایه و درا بینی.

ریکفسراو (ن۰) دەسىتە، كۆمەلەيەك،
دەزگا، كۆمەلەيەك بىق كار
ریکفسىتن: ریکفسراوی كىم م
ئەنىدامان گرنگسى بىم كىم م
ئەندامان دەدات

رِیٚککسهٔوتن (چ.) گونجان، ریّک رتن، ریّککه فتن: ریّکک رتن بـتر کـورد مایهی سه رکه رتنه.

ریککهوتننامه (ن.) پیکهانن، گهلاه نامهی پیکهانن، بریارنامه.

رِیْکوپیْك (ئان،) ب سەرو بەر، سازو گونجار، پوخت: ئەز گەلەك ھەژ ریّك ریّکیی دکەم.

ریگا (ن.) ۱- رئ ریگ، ریگ، ریدا:
ریگایه کی دورو دریژمان بری.
۲- رجه، شوین پی: ریگای
باوکی گرتوره، ۳- شیره: ب
جهند ریگایسه ک چارهسه ر

رِیْگاگرتن (چ.) لەمپەر دانان، ئاستەنگ دانان، بەريەست دانان، ریْگرتن، چەتەبى، ریّبریکردن، بوارنــــــدان،

نائه ب پ ت ج چ ح خ د زر ژس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

ریکه پینهدان: نهمانتوانی بچینه ره چونکه ریکاکهیان گرتبوی ریگر (ثان،) نهره کهسهیه، که ریکهت نادات، شهر ریکهیه ببریت، که گرتروته بهر، کورد بهو کهسانه ده لیّت: جهرده، چهته،

ږ<u>نگسری (ن.) جهردهیی، چمهتهیی،</u> ر<u>نب</u>ری.

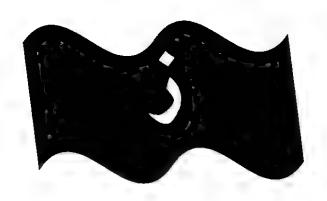
رِیْگاوبِسان (ن۰) ریّن بان، ریّگاکانی هاتوچیّز: رَزریهی گونده کان ریّگاو بانیان برّ کراوه

رِيْگَــــۆرِين (ج-) رێ گوهــورين، لادان، وازهێنان.

رینمایی (ن.) رینوینی، نامزرگاری، ناراسته کردن، ری پیشاندان، رینیشاندان: رینماییهکانی که شوینی خویدا برون.

رینوی رئیسوی (ن۰) ریڈسی، ریسوی: رئیسوی گیانداریکی گزشت خورہ.

زاخسوّ (ن۰) زاخسق شسارهکی جسوانی کوردستانه دهکهویّته پاریّزگهی دهوّك. زار (ن۰) بروانه: دهم، دمو.

زاراوه (ن٠) شيّوه زار، دياليّكت. زماني

کسوردی لسه دور زاراوهی
سهره کی: کرمسانجی ثعبدو
(باکرور) و کرمسانجی خسوارور
پیکسدیّت، هسه روا دور زاراوهی
لاوه کیش له زمسانی کوردیدا
ههان، که بسریتین له زاراوهی
ههاورامی و زاراوهی لوپی، شهم
لیکدانسسه وهی نیسستا
ده یخویّنیته وه به کرمسانجی
خوارور نووسراوه.

زارقىگىلى (٠٤) لاسسايىكىدىن، لەچساق كىدىنسەرە: ز*ارقسەكىن كسارەكى .* مەرنەرىيە.

زارك (ن.) دەرۆك، دەم، دەو، دەۋ: زاركى گونىيەكە باش ببەستە.

زُار**وگێِتَـــ**ى (ن٠) زارێکى، بچــووكاتى، منــداڵێتى: هــەر ژ زاروكێتــى يــێ كورد پەروەربوو.

زارؤك (ن٠) بچوريك، زاروو، مندال، منال: زارؤك (ن٠) بچوريك، دروهكن. دروهكن. دروفكن من زيرهكن. دروفكن منالينه، له بارى بانگكردندايه: زاروني و مرن با

نائه ب پ ت ج چ ح خ در أر رسش ع غ ف الق ك ك ل م ن ه و ى

زاگروِّس (ن٠) زنجیره چیایه کی به رزه له قهفقاسیاره تبا که ندلو، که چیاکانی کوردستان دهگریته ره. نهم نیّره له نیّری خیّلی سه نگهر که رتای ماده کان هاتوره و شهم زاگریّتیانه له ناوچه ی هه وایّر نیشته چیّبرون.

زال (ئسان،) سسەركەنتى، شسيايى، سەركەرتور، خارەن دەسەلات زالبسوون (۵۰) سسەركەرتن: زالبرون بەسسەر دوژمن پتوبسستى ب

زالسم (ئسان-) زۆردار، سستهمكار: وهريسكي زالمي يي كورته. زام (ن-) برين: زامهكهي سووكه.

زامسار (ئسان.) زامسدار، برینسدار: زامارهکسه یان زوو گه یانسده نه خانشخانه .

زامدار (ئان.) بپوانه: زامار.

زان (ج۰) مندال بـوون، کـرداری زاونی کردن، زایین: بزنهکهمان تـ*همهّ* زا.

زانا (ئان.) ۱-- شارهزا، تنگهمشتی: برایه کهی زور زانایه ۲- ناوه بر نیرینه.

زانست (ن.) زانیاری، زانین: مهر ب زانست پیشده که رین.

زانسستگه (ن.) زانکت، دانیشگا، زانستگا، فیرگهی به رز، قزناخی خویندنی بسالا: براکه م له زانسستگهی کوریسستان دهخوینیت.

زانستی (ئان.) ۱- بابهتی ماتماتیك، گیمیا، فیزیك، ئهندازیاریو... دهگریّتهوه: من *له پخل شهشی* زانستی ده نصریّنم. ۲- همهر لیّکزلّینهوهیمك لهسمر زمان، میّــژوو، ئمهده بو.... بكمیت دهلّیّن بم شمیّوهیمكی زانستی نووسیویهتی و شیكربرتهوه.

زانستی پهتی (ن.) زانستی رووت: نیمه تهنیا زانستی پهتی ناخوینین.

زانكۆ (ن.) بروانه: زانستگه.

زانیساری (ن.) زانسین، زانست: زانیارییه کی باشسی له بارهی کومپیوته رهه یه .

زاوزیکردن (ج.) مشهبرین، نتربرین، نیدهبرین، رهچه پهیداکردن، رهچهخستنهره: مهندیک لــه

گیانــداران بــه زاورتیکــردن زور دمین.

زایه نسسه (ن.) ۱- دهنگدانسه وه ،
دهنگشسه دان: مه رکه سساتی
مه نه بجه زایه نه یکی جبهانی
مه بجه ۲- دهنگی شیوه ن و
گریسان، زیمسار، ۳- دهنگی
زهنگ و سه نترور.

زایین (چ.) ۱- زان، برون، مندالبوون.

۲- زاینی، سالی زایینی،
مهبهست له هاتنی سالیکی نوی.
زهبه لاح (نان.) گهوره، مهزن،
که له گهه چهوار شانه،
له نده هزر.

زهبسر (ن.) گسورز، لیسدان: زمبسر بهدمسته کان گسورزی کاریگسهر دمومشتینن.

زهبروزهنگ (ن.) مینز به کارمینان له مرکمکردندا، توندو تیدژی: زمانی زمبروزهنگ له ناو گهلانی پیشکه و تور نه ماوه.

زەجمەت (ئان،) دۇرار، سەخت، رەنج: من زۇر زەجمەتىم سىرە.

زهر (ئسان،) زهرد : پسایزان رهنگسی به لگین داران زهر سن.

زەرد (ئان.) بىرانە: زەر.

زەرداو (ن،) زراۋ، زرار، ئەنزىمەكى نىان لەشى مرزق.

زورده (ن.) ۱- بشکورین، زوردهخهنه، پیکسهنینی بیسدهنگ، بسند، خهنده، مسکه: کچهکه زوردهی لهسهر لیّوان بور. ۲- تیشکی تاو له بهروبهیان و نیّوارددا: به نیازین لهگهال زوردهپهر بگهینه لای نیّوی له بهروبهیان و بیایهکی بهرزو ناوچهای قهروداغ له گهرمیان جیا دوکاتهود.

زمردهخدند

زەردەخەنە (ن.) بىرانە: زەردە.

نائه بپتج چ ح خد رُرس ش ع غ ف الق ق ك ك ل م ن ه وى

زەرزەۋات (ن.) سەوزەوات، كەسكاتى: زەرزەوات خواردن پيويستە.

زهری (ن.) ۱- پهری جوان. ۲- ناوه بر پهگهری می: زمری دهچیت بر قوتابخانه.

زەرىسا (ن.) ئۆقىسانۇس، لىم دەرىسا گەردەتر: س<u>ئىكرچكەس بەرمۇدە</u> لە زەرىياس ئەتلەسىيە.

زهقی (ن.) زهوی، عهرد، ههرد، خاك، زهمین: مه زهشیه كا مهزن كتیلا. زه لكاو (ن.) گهر، گرم، باتلاغ، رونگاو: زملكاو سهرچاوه یه بتر رودیوونی متشرو مه كه ن.

زهماوهند (ن.) شایی، شهمیانه،
دارهت، ناهیدنگ: بیت گواسیتنه وهی بورکه کیه زهماوهند دهکی گهورهیان ریکخستبوی

زەمىن (ن.) بىرانە: زەقى.

زەنگ

رهنگ (ن.) ۱- زهنگل، زهنگوله: که زهنگوله: که زهنگ لیّبدا دهبیّت ههمورمان بچسینه ژورده وه ۲- روزسی تسواوه: هیسزه زهنگ کیان به دیاری بتر هینابووین.

زهنگه نسه (ن.) هـــزده کی کــورده لـه سنووری پاریزگای کهرکووك. زهنگــین (ئــان.) دهولهمه نــد، هــهبوو، خواپیداو: شــیرکن بازرگانه کی

زدهر (ن.) ژههر، ژار: *دووپشك و مار* گ*نیانه وه ری زمهردارن.*

زونگىينە.

زەوتكىسىردن (ج.) داگىركىسردن، دەستبەسەرداگرتن، زەفتكردن: داگىركەر خەريكى زەوتكردنى مالۇر سامانى ولاته.

زەوى (ن.) بىروانە: زەقى.

زیاره (ن.) مەرەرەز، گەلكارى: زیارە نیشانەي ماوكارى و يارىدەدانە.

زبان (ن.) ۱- زمان، ئەزمان، زمانى ئاخافتن. ۲- ئەندامى چەشتن لە مرزفدا.

زبسر (ئسان.) زهر؛ گسر؛ درهست؛ در: تهوهی به میخواسی بگهریّت بنی میّی زیر دمییّت.

زبل (ن.) پیسایی و پروپروش که لهمال و ددور دوندری گلیش، خول: دوبیت زیل فری بدریته شوینی تاییه تی خوی.

زبلدان (ن.) گوفهك، گویفك، زیلخانه: چارهنووسسسی دکتانتورهکسان زیلدانی منیووه.

زرم و کوت (ن.) لیّدانی نقد؛ زرمی نقد؛ دهنگی بهرز: زرمو کوته لـهو گزرمپانه.

زریسزه (ن.) زنجیری بچووادو باریك، زنجیرك: *دایکم زریزهی زیّبهی بـتر* کریم.

زقر (ئان.) بروانه: زير.

زشرین (ج.) گەرائدوه، ئەگدریان، سوورائدوه: ئەز ل بەرورشتنن

قوتابخانا غز زاريم.

زقْدٍينهڤـه (ع٠) گەرائـەرە: *قوتــابى ژ* سەبر*انى زائرىنەلە*.

زقستان (ن۰) رستان، رمستان، وهستان، وهرزه کی سالتیه دکه قیته دریف پایزی به ری بهاری: رستان و ورزی به فرو بارانه .

ئائه بپتج چ ح خ د ر ﴿ رُس ش ع غ ف ق ق ك ك ل م ن ه و ى

زلهێـــز (ئــان.) بەدەســەلات، خــاوەن مێزى زور، گەررە مێز.

زمان (ن.) بروانه: زبان.

زمانهوان (ئان.) شارهزای بواری زمان، زمانزان: من باوکم زمانهوانه.

زمان بهد (ئان.) ئەزمان پىس، خەبەر بىن، جنیق فرزش: مندالی زمان بەد خارشەرىست نىيە.

زمسان شسیرین (ئان.) قسهخوش، ئەزمادخوش: منالى زمان شىرىيم خوش دەرىيت.

زمان گرتن (ج.) لال شهوهی زمانی ده گردندا: دمگیری له قسه کردندا: کرره کهم له منالییه و زمانی دمگیری.

زویسر (ئسان،) زیسن سسلبوین، برگهران، زویدر، بریدهبروین، نیگهران، زویدر، پهریشت است است است این رویدر بیت این براده در مکانی زویدر بیت.

زوو (ئسان.) بسه پهلسه، زوی، زی، دی، دور بسه خیرایی، خیسرا، زویکسا، یه کسه در دور بندور تا به شهر زور بندور تا به یانی زور مه تبستی. زوورگ (ن.) گرد، گر، یان، زویدك،

تەپۆلكى، رورت لى دەشىتدا، ئوران: لە ئارچە زوررگارىيەكانى كەركوركدا ئەرت زۇرد،

زُوْر (ئان.) گەلەك، فىرە، گەلىك، بىپ: ئەمسالا بارانەكى تۆر بارى. ژۇرائىسازى (ن.) تۆرەيانى، ھەۋپكى، ملانسى، ململانسىن: ئىسەم سور

زؤرہے (ٹان۔) بعشی زؤری، زؤریت، بعرا یتر: کے نمریزرد/ زؤریمی

چین پار، ت شارندود، مین خهاك ددچنه ددشت و ددر.

زُوْرِبُوونْ (ج.) مشەبورىن، زىياد بىرون: گىول ئەنىدامى زاربىرونى ك رورەكدا،

زوردار (نان.) ستهمکار، چهوسینهر،

مانخور: مهمورمان مهولا

دمدهین بو لهناو برینی تقریار.
زورداری (ن.) سستهمکاری: گهلهای

تقریاری ل کوردان ماتیه کرن.
زورینه (ن.) نوریهی ههره زوری،

زورینه: ترییهی ههره زوری،

کوریستان له رایه رینسدا

دهخواته و هو راده و هستی.

زیساخوری (ج۰) نیدهخوارن، زیساد
خواردن، زیادهخوری: زیا خوری

کاره کی نا ته ندروستییه.

زیسان (ن۰) زەرەر، خرابى، بیّفیّـرى: زیانیّ نەگەمینە كەسیّ.

روس مایی سید. زیانبیهٔخش (ثان،) زیانیدار، زمرمر بهخش: جگهرهکیشان بر مرزشی زبانیهخشه.

زیانسدار (ئان.) زیانب هخش: منیش *ر* مه که زیاندارن.

زىپكە (ن.) پرسك، جۆرە قىنچكەيەكە لەسەر يېست يەيدادەبيىت.

زیسرهك (ئان.) ۱- ژیسر، هۆشمەنىد، نیست، چسەلەنگ، چساوكراو،، زرنىگ، چاپووك: ئەركچتكى زىرەك، ۲- نارە بىق نىرىنىه: زىرەك نىگاركىشەكى بەرچاقە..

زىرەكىسى (ن.) ژىسرى، ھۆشمەنسدى، چىسەلەنگى، چىساپوركى، چىسار كرارەيى.

زینسدان (ن.) به ندیخانسه، زینسان، حه پسسخانه، گرتیخانسه: تاولنباره کان خرانه زیندانه ره. زیندانه ره. زیندانی (ئان.) گیراو، حه پسکراو، بهندی، که سه ك له زینداندا بیت:

زيندهوهر (ن.) گيانلەبەر، گيانەرەر، بە

گيان.

زینسدوو (ئان.) ۱− زیندی: ب*الندهک* می*شتا زیندووه با فریای کهوین.* ۲− راسته خق، ئیکسه ر، زندی،

ئائه بپت ج چ ح خ د ر زُر ش ش ع غ ف الاق ك ك ل م ن ه و ى

بىـــق بەرنامىـــەى تەلــــەڭزى<u>ۆن و</u> سەتەلايتار رادىق.

زیسو (ن.) زیست، جستره کانزایه کسه:

زیویش وه کو زیّب ژهنگ تاگریّت.

زیّ (ن.) جرّگه شاوی گهوره، روویار،

روییار، جسترمی گسهوره: زیّسی

گهوره له می بچووك دریّژتره.

زییسار (ن.) نساری ده شهرهکی کوردستانه

زیسارۆك (ن.) ناوى گوندیک نزیك شه تریساریك شهداریك است الله مادیکیومم.

زیسه (ن.) خاکی بار و باپیران، نیشتمان، شوینه که به رد موام تنبدا بحه ربیته وه.

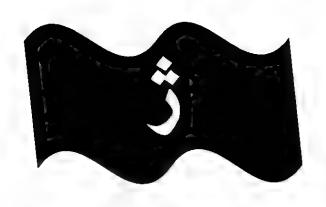
زْیِّسَدُهُ (ئاك.) زیاد، زوّر، پر: *ئاڤا بن* ئەرب*ى ب بەفرى زیّدەد*بیت.

زیدهبوون (ج.) زیدادبوین، نقدیدوین، پریوون، مشهبوین: گهلهك بارینا بهفرو بارانان دبیته نهگه را زیده برونا نافا كانی رویباران. زیرهقسان (ن.) پاسهوان: زیرهفان هنیمنی ده پاریزیت.

زیره شانی (ن.) پاسه وانی: میننی زیره قانی به رپرسه له پاراستنی سنروری ولات.

زَيْرِ (ن.) ئالترون، كانزايەكى بەنرخە: پەنىدى پ<u>تشىينان رەك زتىر</u>ب نرخە،

زَيِّهنِّ (ن.) زمين، بير، من_{َّ}ش: زيِّهنا خَـرَ بدمنه دمرسيِّ.

ژ (نام.) له: ته ز ژ قوتابخانی دهتیمه. گر (نام.) له: ته ز ژ قوتابخانی دهتیمه. گرانیه (ن.) ۱- ناوی پووه که کی تاله، به لام گوله که ی جوانه، ۲- ناوی گوندیکه له سنووری پاریزگای سلیمانی، ۳- ناوه بی رهسهنی می.

گَانُ (ن.) ئسێش، ئسازار: *ژانسا ددانسی* **گەلەكا دژوارە**.

آوهژاو (ن.) قیره قسیر، گارهگسار: شهم ژاره ژاره که پینامی چییه؟ هم (ن.) جسم، نسانخواردن: ژومسکی

خترش بوو. ونسين (ج.) ليّــدان: شمشسال ژونسين

مونەرە.

ژبه (نام.) جگه له، ل جهی، ل به ر:

ر به ر ته نه با نه ز نه دماتم.

ر به ر ته نه با نه ز نه دماتم.

چونکو: رژیما شای تیرانی نیسی بینشه وا قازی محه مه د ل سیداری دار به رکو کورد بوو

ر با ر به رکو کورد بوو

ر بام.) جگه له، بینجگه له: نه م

ژُبوٚ (ئام.) بێ، به مەبەستى، لە پێناو، ژبەر: *ھوين ژبىڭ چ ھاتبورنـ* ڤێرە.

مالا خال من.

ئا ئه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع خ ف لاق ك ك ل م ن ه و ى

ژبیرکسرن (ج.) له بیرکسردن، ژ مسند چسورن، مسند شهمان: ژبیرکسن رمنگه کی نه ساخییه

ژشان (ن.) پەيمان، سۆز، ژووان، ژوان، چاوەرتكردن، پتكگەيشتن ك جتگايەكى دياريكراودا: مە د*گەل* وان ژانان بوون

ژ میرژه (ئاك.) لەمیره، له دیدر زهمان، له کرنهوه: ژ میژه په مدرین نهماتینه سهرهدانا مه.

ژ ك (ن.) ژئ كساف كسورتكراردى ژياندودى كوردد، كه پارتێكى كوردى بور له سالى ١٩٤٣ى زاينيدا دامدزرا.

ژمساره (ن.) مهژماره، دانسه دانسهی بژاردن.

ژمارهی دانیشتووان (ن.) ژمارهی دانیشتووان (ن.) ژمارهی نیشته بنی ژماره تاکنجیا: نیشته بنیروان، ژمارا تاکنجیا: ژمارهی دانیشتورانی کورد له بیهاندا نزیکهی چل ملیترن کهسه.

ژ ئىلقېرن (چ.) لەناو بردن، لەناوچىوون، قړكىردن، ئەميشىتى: ژ ناقبرنسا مېشو مەگەزان پېرىستە

ژنشکهکی قه (ئـاك.) لـهناكار، كتـوپپ، دهمودهست: باران ژنشکهکی فه ل مه باری.

رُّنْهُوْ وَيْقُهُ (سُاك.) لەمەولا: ژنهى ويقە ئەم سەرىغۇين.

رر (ن.) هــزده، نــزده، ترر: سيــه تـــهنيا دور ژورري نووســتنمان مهيه.

ژی (ن.) ۱− تەمـەن: ژیــێ کــوړێ مــن دەھ ســالە. ۲− (ئسام.) –ىيىش: ئەز ژی (منیش) حەزدکەم مەمی زاراقتین زمانی کوردی بزانم.

ژیان (ج.) ژیار، ژین، زینداتی، ژیان گاکاریّکی تابیهتی زیندووهکانه، ماوهی له دایکبوین تا مردن: ژی*انــا گونــدان خوشــتره ژیــا*

باژنران.

ژ**يانــهوه** (چ.) ســهر لـهنوي بژيتـهوه، بورژانهوه، څهژين.

ژیر (ئان،) مقشیار، زانا، زیرهك، وشیار، ناگادار، ناقل: مرزشی ژیر مهمرو شتهك لیكدمدانهوه.

ژوشك (ن·) ژورشك، ژورژك، ژوژي.

ژینگ (ن۰) جنگای ژیان، زیندهگا، ژینگه ۱۵ وارگه، جهوار، جهی ژیسانی: اسه کاتی سسه براندا بنیویسته رمچاوی خاوتینی ژینگه بکهین.

رُيِّ (ن.) ۱- تەل: كەمانەكە رُيِّى پسا.
۲- لــەر، لــە ئــەر، رُوْي، رُوي.
جيهانى ھەميى ھاى رُيْ ھەبرو،
دەمــى ررْيْما بەعس كيميا ل
ھەلەبچە باراندى.

ژ<mark>یّسده</mark>ر (ن۰) سه رچساوه ، چساووگ، جا**ل**کسانی: ب*ساران ژیّسده ریّکی* سه ره کی تاری ژیّر زموییه .

رُيِّسِر (شان،) بن، خوارهوه: تُيِّمه كه نهرمن رُيِّره ومِن،

ژ**یر چاوخستن** (ج۰) ژیر چافدیریی، ژیر چاف کسرن: *ژیس چاو خسستنی* مند*ال ته رکی دایك ر بابانه*.

ژیّر دست (ئان،) ژیّردهس، بندهست، دهست بهسهر: *مرزقی ژیّردهست* له میچ شته *کدا تازاد* تبیه .

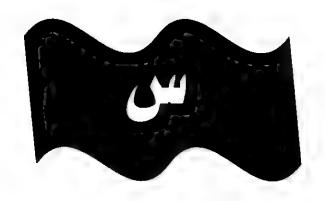
ژگیر ژموی (ن۰) بن زموی، بن زممین، بن ناخی، بن نەرد: ژ*یر زموی خاکی* کور*دســـــتان بـــــه نــــــهوت* دمولهمهنده.

ژُلِسروو (شان.) خىوارور، باشىرور: مىن چويم بَر گەرەكى ژنيرور.

ژیگر (ن.) ئەنگوستىلەي سەر پەنجە، كە ژى كەرانى پىن دەگىرى: كەمانچە ژەنەكە بى ژیگر كەمان لىدەدا.

رُنِهَاتَی (ئان،) لیّهاترو، لیّرهشاره، پیّنههاتی: کارزان مامرّستایه کیّ ریّهاتییه.

سابات (ن.) کهپریکه هاوینان له باخچاندا بیق سیبهر دروستدهکریت.

سابلاخ (ن.) نیسوی شاریکه له
کوردستانی روزهه لات، له سالی
۱۹٤٦ دا بسور بسه یه کسه مین
پایته ختی کوماری کوردستان،
شهم شاره بسه مسهابادیش
ناسراوه.

سابوون (ن.) ساوون، سابین. سابوون
له چهند ماددهیهای دروست
دهکریّت بن خن خاریّنکردنهوهو
شوشتن بهکاردههیّنریّ: ههموی

رۆژەك دەستى چاوم بە سابوون دەشۆم.

حابووناو (ن.) که ناوی سنابرین: ج*لوبه رگه کان خناویّن نه برونه* س*نابروزاریان بیّوه ماره*.

سابووئی (ن.) جۆرە كۆترێكی رەنگ بۆرو بال رەشە: سابرىنىيەكەم بە سى مەزار سىنار كرى.

سات (ن.) کات، گانی ومخت، دمم: *ئیر* سات*دی، که له دمرگات دا مـن* خ*هرتبورم.*

ساج (ن.) ۱-- سیّل، سیّر، تاسنه کی گردی لروسی قیرقزی تهنک

ئائه ب پ ت ج ج ح خ د رزژ الاس ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ي

ده خریت سه ر شاگر نانی پی ده خریت سه ر شاگر نانی پی ده برزید: نانی ساجی به گه رمی خرشه. ۲- جیزه داردکی جیوانی به نرخه له دارتاشیدا بیسه کار دیست: ده رگیای خانوره کسه مان لسه سیاج دروستگراوه.

سياخ (ئان-) ساغ، لهشساغ، تهندروست، بي عهيب، بي خهوش: ساخيا ههوه داخوازا منه.

ساخله می (ن.) تەندروستى: ساخلەمىي مارولاتىيان لە ئەستىرى مىرىدايە.

ساز

ساز (ن۰) ۱- ئامیری موزیکه: کاکه تاوازه کمان به و سازه بی لیبده. (ئان) ۲- گونجاو، لهبار،

ھەلگەرتىك: بىساروبۇخ بىسۇ ئامەنگەكە سازە.

سازاندن (ج.) گرنجاندن، ریّکخستن، چــاککردنه وه: بــاروبترخی تاییــه تمان بــت پرترژه کــه سازاندوه.

سازگردن (ج.) ریّکخستن، گونجاندن، ئامادهکردن: *ئهرکی سازکربنی* ئامهنگهکه لهسهر شانی تزیه.

سازگار (ئان.) سازگەر،خاوين، باك، خۆشە، بى گەرد، رۆشىن، پاكىژ: ئاوى كانى سازگارە،

ساقًا (ئان.) سارا، ناكام، مەلۆتكە: مىقى متشتا يا ساقايە.

ساغگردنهوه (چ.) روشهکرن، یهکلایی کردنیهوه، رورنکردنیهوه، بهلاداخستن: لیژنهیهکی تاییه تی بیشهکه بیش ساغکردنه وهی کیشهکه بینکهیندراوه.

ساگار (ثان،) ساده، ئاسایی: پیاوهکی سادهو ساکاره، (ن،) ۲- ناوه بق میّینه.

ساخ _ سایه

سالار (ئــان.) ۱- ســهردار، گــهوره: ســـ*یروان ســالاری ســوپایه* . (ن.) ۲- ناوه ب<u>ق</u> نیّرینه.

سىسالۇغ (ن.) سىالۇغ، دەنگوياس، ھەواڭ، نوچە،

ســــالۆخكردن (چ.) وەســـفكردن: مــەر كەســەك سـالۆخا جهــ*ن لن د*ژيــت بكەت.

سیال (ن.) نوازده مانگه بیان چوار وهرزی ساله: س*ال ۱۳۵ نق*ژه

سسالغامه (ن.) رقد ژمنسر، تسهقویم: سه دری سالنامه که بخه بزانه منسرتی نسه در قد که وقارته ج رتونک؟

ساننامهی کسوردی (ن.) له سالی
دامهزرانسدنی دمولسهتی مساد
دمستپیدهکات، که (۷۰۰) سال
پیش له دایکبرونی عیسا بوو.
سالی ژاپین (ن.) سالی لهدایکبرونی

زايين (ن.) سالى لهدايكبرونى عيسا (س.خ): لهسه رى سالى زلينيدا عيسابيه كان تامه نگ دمكترن.

سالی فیسل (ن.) ئەر سالە بور كە ئەبرەھمەی ھەبەشمى ھۆرشمى كردە سەر مەككەر پۆغەمبەر محمد (د.خ) لەدايك بور. كە دەكاتە سالى ۷۷ ى زايينى.

سالّی کلّچی (ن.) ئەر سالەی پێغەمبەر مھەمسەد (د.خ) بسەرەر مەدىنسە کلّچی کرد.

سسامال (ئان.) سامی، ئەر كاتەی ئاسمان بىئ ھەدر دەبيّىت: مارينان ئاسمانى كوريستان سامالە.

سانا (ئان.) ئاسان، ساكار، ساناهى: كارى به كۆمەل سانايە.

ساوا (ئان.) بچروك، ساقا، مەلرتكە،
كۆرپە: ئسىرىن ساوايە، مىشتا
شىسىىرە خۆرەسى، ٢پىنەگەيشىتور: ئىسىناىيەكان
مىشتا ساوان.

سایه (ن.)۱- سیبه ر، سیبه ر، سیبه ر، سیم،

سا: له سایه ی دلیکوباوکمدا

پیگه بیم. ۲- ژهنگی تاسین:

تاسنه که سایه ی میناوه.

ئائه بپت ج چ ح خ د رز ژاهی ش ع غ ف الق ق ك گ ل م ن ه و ى

سایه قه (ن.) سایقه، سه رماو به سته له ک خیسار، هه وای ساردو به ستور، سامال.

Aug .

سنهٔ (ن.) سهگ، کسرّك، سپهر: سه گیاندارهکی ومقاداره.

سەبەتە

سهبهته (ن.) سهلك، زهمبیل، دهفری قدرتالید، قدرتالید، قدرتالید، قدرتالید، قدرتالید، یان پهلکی دارخورماو شنزدهبی دهچنزیت: پرورم سهبته ترییه کی به دیاری بنز مینا

سه پان (ن.) جوتیاری بهکریّگیراو، کهسه که به پاره و کری کار بق جوتیارو خاوه ن بهروبووم ده کات به تاییه تی گهنم و جیّ: کورد لهسه رئه م خاکه سه پانی کهس نییه.

سه پاندن (ن.) بهزورتروشکردن، بهمل داهننان، بهسهردا سهپاندن، جستگیر کردن: نابی به نور بریاره کانت بهسهر کهسدا بریاره کانت بهسهر کهسدا بسهیتنی،

سه خت (ئان.) ۱- دژوار: ئاو و مه وای ئه م مانگه سه خت بوی. ۲- شاخی به رزو درنال درنال و گران بسق سه خت بسی بسق سه رکه و تن. ۲- که سسی تسووره و پیداگرو لاسار: ئازاد مرتبی نه که م

سهده (ن.) سهد سال بهسهر یهکهوه،
یه چهرخ: نتیمه نتیستا له
سهدهی بیست و یهکدا دهژین.
سهدر (ن.) ۱- له میل بهرهو ژوور.
سهلاه، کهلله، بهشی سهرموهی
تهنه، ههردوو چاوت، ههردوو

گویچکه و لووت و دهمت دهکه ونه سهرم ژان دهکات که رماندوی بم سهرم ژان دهکات که رماندوی بم سهرم ژان له مسهر تا که سهر مهموویان راوه سستابوین ۳ قسه پاغ، سهری و شتی سهری ده فرو شتی شهری ده فرو شتی مهیی ده فرو شتی مهیی ده فرو شتی مهیی این که سه نهه و مهیی ده نوان و گیاندار و مهیو مالات: مهیی این او و که نوان و که نوان و که نوان و مهیو مالات مهیا نه و و که نوان و که نوا

سسەرە**تا** (ن.) دەسىتېنىڭ، پىشسەكى: مانگى نەورۆز سەرەتاى سالى كىربىيە.

سەرەتاپى (ئان.) مارەى شەش سالى يەكەمى خوينىدن: كورەكەم *لە* ق*ۆناخى سەرەتابى ئايە* .

سهرهخولی (ن.) سهرگیژی، وړی، هوری، سهرسامی.

سفرهدهری (ن.) ئەزىيەت، زەھمەتى، ناھۆشى، چۆئىتى مامەلە كردن: مىرىن چەرا سەرەدەريا خىر دگەل ئەساخان دكەن؟

سفرهرای (ناك.) سەريارى، سەر مندى را ئەگسەل ئسەرەش: سسەرەراى ئسەرەش: سسەرەراى نەماتنىشسى تەلەنترنىشى نەكرى.

سهرهمیگوته (ن.) ۱- سهرمیکوتك،
سهری گوتكی ساوار گوتانهوه:
سهره میگوته کسه شسكا، ۲کاریهای بارق سهرهمیگوته بان
سهایکه میگوته.

سهرهوخوار (تاك.) سهرنشیگ، سهرهو تضوون، سهرهو ژیّر، بهرهو خوار: له بهرزاییه کهره سهرهر ضوار ده کشایته ره: جهره ک سهره و خصوار بروه همور

سهربار (ئاك.) سهرمړا، ئەگهر تىق رائىسەكائت ئەخرىنسىدبرو، كتىيەكائىشىت ئەگھال خىرت ئەيرىبور بىق قوتابخانە، ئەرە

ئائه بىپ تىج چى خىدرز ژاكل شى ع غ ف قاق ك گال م ن ھوى

مامرّسیتا پیّست ده لیّست: نه تخویندره و سه ریاری شهرهش کتیبه کانیشت نه میّناره.

سهرباز (ن.) چهکداری سوپا له دولهت: براکهم چهند سالهك سهریازی کربووه.

سەربازخانە (ن.) سەربازگە، شوينى سەرباز، ئۆربوگا، بنكسە سەرباز، ئۆربوگا، بنكسە سەربازان: چەكدارەكان لسە سەربازخانە مەشسقى چسەك دەكەن.

سەربازگە (ن.) برواتە: سەربازخانە.

سهربان (ن.) سهری تورروری خانور:

له ماویندا له سهربان دمخهوم.

سهربهانان (ئان.) نهدخافتی، بی قسهربوقی،

قسهپاخ، بسی سسهربوقی،

بیسدهربوقی، سسهربهالا:

مهنجهانهکه بهسهربهتالی

بهخیتاراره.

سىلەرپەخۇ (ئان.) ئازاد، سەريەست: بەنيازىن رۆۋنامەيەكى سەريەخى دەرىكەرن.

سەربەسىتى: سەربەغۇيى ئارادى، سەربەسىتى: سەربەغۇيى ئاراتى گەلانى ژىر دەستە.

سەربەرموژور (ئاك.) ژبېەل، بەرەر سەر: بى ئەرەي رىگاكە بىرىن، ناچار بورىن سەر بەرەر ژرور بىرىن،

سەربەست (ئان،) ئازاد، سەربەخى: ئەر سەربەستە لەرەي دەيلىق. سەربەستى (ن،) ئازادى، سەربەخىرىى: سەربەسىتى رادەربىرىن مافى ھەموم كەسەكە.

سىلەرپېيۇ (چ.) كوشىتنەرە، كوشىتن، قەكوشتن، سەر ژێكرن.

سەر بلنىك (ئان.) سەرفراز: زىرەكى قوتابى سەرىلنىدەكات.

سەرپوردە (ن.) سەرپىردە، سەرپىردە، سەرپۆر، سەرپهىرد، سەرھاتى، بەسسەرھات، سەرگىزشستە، ئەزمورنگەرى: سەرب*ۆرى خىتى* ئۆرىن،

> سەرپۇرى (ن.) بېر سەرپوردە سەرپھورد (ئان.) بېرانە: سەرپوردە

سەرتاپا (ئاك.) لە سەرەۋە ھەتاكو پىن، ھەمۋۇ جەسىتە، گشىت، سىلەراپا، تىلەۋاۋ: سىلەرتاپا گولباران كرا،

سەرتاسەر (ئان.) سەرانسەر، گشت، ھەموو: سەرتاسەرى ولآت بە رنىگەر بان خۆشكراوم.

سه رپه رشت (ئان.) چاود نر، که سنکه به سه رشتنگ یا که سنک یان کرمه لنک را بگات و چاود نریان بکات.

سەرپەرشتى (ن.) چاردىزى، ئاگادارى، كەسى ئاگاى لە شتى يان كەسى بېسى: بەرپومبەرەكسەمان بىس جوانى سەرپەرشىتى كارەكانى قوتابخانە دەكات.

سهرپشگ (ئان،) بریار دور، شت یا بهش دابهشکهر، بی وینیه سهرپشک بریار لهسهر باشی شیتیک یا کهسیک له نیوان کرمه لیک شیتو کرمه لیک کهس

سەرپۇش (ن.) شىتىكە سەرى شىتىكى
دى پىدادەپۆشرىت. ٢- لەچك،
چەنىد، رەنىسە، دەسسىرىك،
دەرسۆك: سەرپۆشدەكەي جوان
لىدىت.

سەرجەم (ن.) ھەموق تىكى ا، تىكى ايى، گشىت، تىسەراد: سىسەرجەم قوتابيانى بۆلى شەشەم زىردكن.

سەرچنار

سەرچىنار (ن.) ناقى مائىنەمەوارەكا كوردستانى يە: سەرچنار مائىينە مەوارەكا خوشە.

سەرخوان (ن.) سىنى، فەرخە سىنى. سەردان (ن.) بەسەر كردنەو، چوونه لا، دىدەنى، سەرەدان: ئىم م چووينه گوندى بى سەردانا مالا خالا من.

نائه بپتج چ خ درزژ الل شع خ ف الق ك كال من هوى

سەردەم (ن.) كات، چەرخ، گاڭ رۆزگار: نەز سەردەمى گيا درينېيە.

سسهردهی پاشسدین (ن.) مارهی فهرمانچهوایی چوار خهلیفهکهی دوای پیفههر (د.خ.).

سەردەمى كۆن (ن.) پۆنگارى زور، دۆرىن زومان، سەردەمى پايردور پىيش لىمدايكيوونى عيمسا: لىمه سەردومى كۆندا ئادومزاد لەنتىر ئەشكەرت دەۋيا.

سهردهمی ناوهند (ن.) شهر مارهیهیه،

که دهکهریّته نیّران سهردهمی

گستِن و نسویّ، سسهردهمی

ناشه پاست: امسه ردهمی ناوه نداما

اسساده مزاد خانوویسه ردهی

سسفردهی نسوی (ن.) سهردهمی هارچهرخ: *له سهردهمی نـوی* مر*زق توانی* بچ<u>ت</u>ته س*هر مانگ.* سهرزونش (ن.) سهرزهنشت، لقهه،

سهرزهنش (ن.) سهرزهنشت، اوسه، سهرکونه، گازنده، گلهیی، کلهو گازنده: ترخ*دها زور سهرزهنشس* مهکه.

سەرزەوي (ن.) سەر زەمىن، سەر ئەرد: بەشى<u>تكى ئىلوى سىەر زەوى ل</u>ىە بەفرو باران يېكىتىت.

سەرەسام (ئان،) دامار، سەرسىرمار،
بەھتى، مەندەھۆش، ھەپەسار،
راق ررمسار: مەمىشىك بىك

سەرسىسوپەان (چ.) مەنسىدەھۆش، حەپەسسان، دامسان، سەرسسام بوون، واق وپمان: كە چاويان بە ورچىسەكە كىسەرت تووشىسى سەرسوپمان بوون.

سەراقاپ (ن.) بېرانە: سەرپۇش.

سەراقاڭى (ئاك.) خەرىكى، پىچ ئىشى، مژويلى: سەرقالى چاككرىنەومى ئوتترمىتلەكە بويم.

سەركەوتى (ج.) سەركەتىن، ئالبويىن، بىد ئاكىام كەيشىتىن: ئەكسەرك

تاقىيكردنىدوەكان سىدركەوم دىيارىيەكى باش وەردەگرم. سەركردە (ن،) پېشەرا، رېبەر، رابەر، فەرمانىدە، گەررە: سەركردە مەردەم خەمخىرى گەلەكەيەتى. سىدركوتكەر (ئان،) چەرسىينەر، لەنارىسىد، تەپەسسەركەر، داپلۆسىينەر، ترتىمى دكتاتتىر

سىسىلەركۆزەر (ن،) ئىسەر پىسورشو پەلاشانەيە، كىە لىەكاتى تەتەللە كردندا دەكەرنە سەر دانەريلە.

سهرها (ن.) ساردی ههوا، سپ، ساردی کهش و ههوا: *دمبیّت خوّمـان له* س*هرمای* زست*ان بپاریّزین.*

سەرئح (ن.) ۱- تەماشاكردن بە وردى، دىقەت: سەرئى بىدەرە تەختىە رەشەكە بزانە چى نووسرارە،

۲- تێبینی: که ته واو بووم تـق
 ده تــوانی ســه رنجه کانی خــقت
 بلێیت.

سەرھاتى (ن.) بروانە: سەربۆرى.

سەرھەللدان (ج.) راپەرىن، سەرھلدان: بھارا 1111 ئ كىرددان مەزنترىن سەرمەلدان ئەنجام دا.

سهروا (ن.) درا پیتی دیّری هرّنرارهیه، قافیه، قافیه، که م مرّنرارهی دامناره کارندی دامناره کارندی کا

سسبهرومری (ن.) سسه ریکایه تی،
پیشه وایی، مهزئی، ریبه رایه تی:
سهروه ری بستی شسه میدانی
کوریستانه .

سەرۇچىساڭ (ن.) دەموچىار، رور، روخسار، شىزوە: مەمى بەيانيان مەكىر ژخەر رائىي سەروچاقىت خىر جان بىئىر.

ئائه ببت ج چ ح خ درزژ الل ش ع غ ف لاق ك ك ل م ن هوى

- سەروسىسىيما (ن.) رەنىگ، شىيود، سەررچاڭ رەنگى دەموچار؛ شىيودى دەموچار؛ بەسەرى سىمايەرە ئىلارە ئەخترشە،
- سهروگاری (ن.) پهیرهندی، هاتلی، هاموشر: سهروکاریم لهگهان خرتیننه رمی رتماندا باشه.
- سهروگانی (ن.) سهروچاره، ژیدهر، سهرچانك: سهروكانی تارهکه له باخهکهی تیمهیه.
- سەرومې (ئان.) رۆك، كتومىت، قەدارە، قايىدە، بىن كەمو زياد، تەرار: جانربەرگەكانى زۇرىياش بىرون، دەتگىوت سەرو مىر بىتر ئىدر دىروراون.
- سساری (ثناك.) سندروه ژوررو: من كرمانجيي سهري باش دمزانم.
- سەرین (ن.) بالیفك، بالیف، سەرین له پەرى بالنده، یان لۆک، یانیش ئیسفەنج دروست دەکریّت: من مەمیقه حەز له سەرینی نەرمو نزم دمکهم.

- سهعات (ن.) سهنات، کاتــــژمیّر، دهمـــژمیّر، سهعهت: سهعات مهشتی سهیّدی دموام دهست میّدکهت.
 - سەگا(ن.) بررانە: سە.
- سسهگوم (ن.) ۱– وه پینسی سسهگ، رهوین: له لادی شهران سهگرمر زاره، ۲– نساوی رزمانسهکی محامه د موکرییه،
- سهلار (ئان.) به كەسى سەنگىنو بەرىزو تېگەيشتور دەگوترىت: ت*ارا سەلارى مۆزە.*
- سه لك (ن.) كرردى باكرورى كرردستان به سهبهته ده لين سه لك، به لأم كوردى باشوور سه لك له گه ل پياز، توور به كاردينن: سه لكه پيساز، سسه لكه تسوورو
- سەلگە (ن.) پىقارۆك، سەرى پىقارى: دە تكەكى سەلكە پىقازان بىر مە بكرە.
- سى الله (ج.) قەبولاندنى كارەك يا وتەپەك، ديار كرن، چەسىاندن:

بهم کاره سهلماندی که زیرهای تازایه.

سهما (ن.) مهلپهرین، مهلپهرکن، دیالان، لهیزین، لهیزین: به دیالان، لهیزین، لهیزین: به دهنگه به سۆزهکهیوه مهموی ماتینه سهما.

سەنگەر (ن.) خەندەك، چەپەر، تابى، قنگر، مەتەرىز، شىوىنىنىكە خەلك لىمە كىاتى شىمىردا خىتى تىدا خەشساردەدات: پىشسمەرگەى چ جاران سىمنگەرىن بىمرەقانىي

سهور (ئان،) که سك، سه بز: به هاران ده شتوده ریك پارچه سهوره. سهورایی (ن،) که سکایی، شینایی، که سکاتی: سهوزایییه کهی دهم بروربار زور فننك و خوشه.

سهوره (ن.) ۱- گیساو گستان،
سهوره وات: که رموز سه ورمیکی
به سوویه ۵، ۲- نیاوه برمیینه:
سهوره ده سستی نووسینی

سەورەوات (ن.) بررانه: سەورە (١).

سدول

سهول (ن.) داری سهاو، سهاو: به سهول بههمه کهی لیده خوری.

سههول (ن.) شهو شاوهی به سهرما دهیبه سهرما دهیبه سهدرما سهول به دهیبه سهرما سهول به ده به مسهول به دهیبه سهول به داری جهمسه دی باکرور، بووز، شهخته، جهمه د، سوله: شهخته، جهمه د، کویستانه کانی کوردستان کویستانه کانی کوردستان سه مولادان ناوی.

سهیدا (ئان.) گەررە، بەریز، بىق ناقى مامۇستاو مرۇقین مەزن دھیدت: سەيدايى میژا گەيشتە جى.

سەير (ئان.) ئەنتىكىە، مەنتىكە، سەرسىسوپەينەر، سىسەمەرە: نارەرىزكى چايرىكەكەم بەلارە سەيرىرور.

سهیران (ن.) ۱- گهشستوگرزار، گهریان، جوربهدهشستودهر بسق

ئائه بپت ج چ ح خ د رزژ 🐿 ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

گەشىت: ئە بەماران سەيران غىرشە، ٢- نىارە بىق مىيىنە: سەيران قوتابى پىزلى بىنىجەمى سەرەتابيە،

سبهینی (تاك.) بق بهیانی، سپیدی، پیژی دادی: سبهی*نی دمچ*مه دمترك.

سپی (ئان.) رەنگى سپی، پێچەرانەی رەش، چەرمور: سپی نیشانەی ئاشتىر مێمنىيە.

سپیایی (ن.) بهرههمهکانی شدی،
ریّهال، بهرویوومی شدی وهك:
ماست و پسهنی، سپیاتی،
شدی دمهنی: تاریی بهرویوومی
سپیایی ده و هستیته سهر تاریی

سپیندار (ن.) ئەسپیندار، چنار، ناڤی داردکا بەژن بانىدە: سىپند*ارئ داردکا در*یژو راسته.

سپینده (ئــاك.) بــهیانی، ســبحهینی، سپیدی، سهحهر، سویه، سبهی: ته ز سپیدی زی ژ خهو راهیم. سپیدی (ناك.) بروانه: سپینده

سپینهٔ (ن.) سپیلك، سپیایی ناو هیّاک،: سپینهی هیّلک، تهرهندهی زهردینه ب تام نبیه. ستاندن (چ.) سهندن، لیّ داگیرکردن: پارهکهیان به زارد ان ستاند.

ستایش (ن.) پهسن، تاریف، بهرز راگرتن، پندا مه لدان: ریزو ستایشمان مه به بتر شهمیدان. ستهمایده (ئان.) مافخررار، زورانیکرار، چهوساوه: کسورد گهاسه کی ستهمایده به .

سته مکاری (ن.) زورداری: مهر که له له دری استه مکاری راده به دی.
سستوان (ن.) گورانی، مسه قام، لافره،
لاوك: رمسول گسه ردی مستران و همورت.

مستانی (ن.) مړك: مستري*يك چوو د* پس*يّ* وى *ړا*-

سستوون (ن.) ۱- سستوین، کزلهک، ئەستونده، سوندهکه: بایهکی بهمیّز بور چهاند سستورنیکی مهلکتیسا، ۲- گزشه: تسهر ستوون نووسیکی کارامهیه.

سرپه (ن.) سرپه سرپ، چپهچپ، چرپهچرپ، سرتهسرت، دهنگی نـزم: منالهکه به سرپه هاته پێش.

سرك (ئان.) سرت، كيشى، كيترى، ختل به دەستەرە ئەدەر، ئاژەليكى مالى نەبور: كەرەكە سركە مالى نەبورە.

سرکه (ن.) سهك، ئاریکی ترشه له تسرکه درماو... دروستده کریّت: بریمی به سرکه زیر خرشه.

سروه (ن.) ۱۳۰ شنه با، کره با، شنه: ۲۳ نیاره بـق میّینیه: سروه له تابنیده داره مهزده کات ببیّیه سینه ماکار،

سروت (ن.) لاسكى گەنبو جۆ، كلۆش، گوليا گەننى جهى: گەنبو جۆى ئەمسال سىروتى لاوازو بىي ھۆر بور.

سروش (ن.) رهحی، پهیامو گرتهیه کی خوابیه بق بینه مبه ران.

سروشت (ن.) خۆرسك، بەخۆكرد، دورر لـه دەسـتى مــرۆڭ، لــهخۆره شــينبورن، دىمــهنى خۆرســك: تۆربەي شاعىرانى كورد بەجرانى سروشت مەلدەلتىن.

سرپین (ج.) قهمالین، ژیبرن، قهمالشتن، مالشتن، پاککردن، سترین، پاکژگرن: من ته فته روشه که م سری.

سزا (ن.) جهزا له بهرامبهر تاوانهاد: تهو که سهی تازار به خهاك بگهیه نیت سرزای قورسی بهردهکه ریّد.

سفت (ئان،) دڑی شاش، ورد چنراو، سخ، سفتو سؤل: *ئەر دورمانه* سفته.

سك (ن.) زك، زگ، مورگ، ورگ: كهم بختر تـا تووشــی ســك ئيشــه نهبيت.

ئائه بپت ج چ ح خ د رزژ این ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

سکالا (ن.) دەردە دلا، شکالهت، گلهیی، گازاندە: سکالایهکم دا به مېری.

سکپر (ئان.) دوو گیان، شافز، شاووس، ژنهك که مندالي له سکیدا بي: تافرهتي سکپر نابي ختري ماندوو بکات.

سکر (ن.) پهنگافی دیوارئ که لهبهردهم ناودا به توولو گیا چی دهکری: وان سکرهکی مهزن چیکرییه. سکوژا (ن.) زکی زانی، زگو زا، نهوه

سكۆلە (ن.) زكۆلە.

خستنهوه،

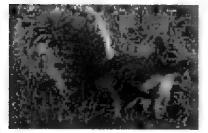
سلیمانی (ن.) شاریکه له باشووری کوردستانو له سالی ۱۷۸۹ی زایینیدا دروستکراوه.

سل (ن.) سل، زیـن تـورپه، تـقراق تـرس: مـه په بــزن لــه کــورگ دوسلهمینه وه.

سلالهٔ (ن.) سهلام، سلاو: من ههمی گافان سلافه برته مناربینه. سلاو (ن.) بروانه: سلالهٔ.

سلبوون (ج.) تورپه بــودن، زیزیــودن: سلبوون کاره کی پهسهندو جان نبیه.

سهت (ن.) سمتهجوله، کماخ، کلوت، ئەستوررايى خوار كەمەر.

سمؤره

سنگ (ن.) ۱- سینگ، سینه، پانایی پیشههودی لهشن: له بهریورنهودکه دا سنگی شازاری

پنگه بشتوره، ۲- ئاست یا داریکسی کورتسه، کسه درچه قیندری شتی پسی ده به به بستریته و همه به باید ده به ستریته و ه

سنگه پهر (ن.) پهرئ سينگی سنگ فراوانی، سنگ فراوانی (ن.) سهخی، دلفراوانی، ليبوردهيی: پيويسته له کاتی ته نگانه دار به سينگفراوانييه وه روفتار بکهين.

سنوق (ن.) سندوق، به زوّری له تهخته
دروستده کریّت و رووی دهره و هی
نهخش و نیگار ده کریّت و
ناوه وهشی بنی پاراستنی
شتومه ک به کارده هیّنریّت، باول:
نه نکم جلوب کرگی خرّی لهنیّو
سنوق داناوه.

سینوور (ن.) ۱- نیّیوانی دوو ولات،
تخووب، کیشهن، توخیب: تیّران
سینووره کی دریّیژی لهگیه ل کوردستاندا ههیه. ۲۰ پاده:
پیّویسته سنووره ک بیّ کاری
خراپ دابنریّ.

سواره (ئان،) پێچەرانەى پيادە، سيار، كەسى، كە بەسەر بارەبەر يا ھەر شىتەكى تىرەرە گەشىت بكات: لەر<u>ن</u>ىدا چەند سوارەكمان دى<u>ت</u>ن.

سوارچاك سوارچساك (ئان،) كەسىڭكە ئەسىپ سىواريكى باشىبيىت: كچسەكەم سوار چاكە،

سبوپا (ن.) له شبکر، هیدر، سبا: سبب ربازهکان سبب وپای کوردستانن.

سوپینر (ن.) سەنگەر، سىپەر، سىوپەر، سوپەر، چەپەر: پ<u>تشمەرگەكان خۇيان</u> باش لە سوپ<u>تردا قايم كردىرى.</u> سورمۇ (ن.) كل، تۆزەكى رەشە بۆ چار جوانكردن بەكاردەمىندى: زور

نائه ب پ ت ج چ ح خ د رز ژ الله ش ع غ ف ال ق ك ك ل م ن ه و ى

بەكارھىنانى سورمە ئازارى چار دەدات.

سوریژه (ن.) سورک، سورکه، جوره زیپکه یه کی کوشنده یه ه مندالدا ده رده کــــه ری: ده ریخـــت منداله کانمان له دژی سووریژه بکوتین.

سورینجگ (ن.) سورنجیک، سوریچک، سووریچک، ئەر بەشەی گەرور بە گەدە دەگەپەنیّت.

سونبل (ن.) ۱۰۰ سنبل، گوله که گهلای وردی شینه: له به هاردا سونبل زیره ۲۰۰۰ خوشه ی گهنم و جق گولیسا گسهنمی: نه مسال ده غله که مان سونبلی بی دانه.

سویر (ئان.) سویر، بهخوی، شوّر: چیّشته *که زار سویر بوی*.

سسووته مه نی (ن.) سسووته نی، شه و شنانه ی که بق شاگر به کاردین:
سورته مه نی له زور بواری ژباندا به کارد ممینری.

سوود (ن.) که آگ، قازانج، خیر، مفا: نه و نیشهی من سوودی زوره.

سوور (ئان،) ۱- سىقر: گوڭە باخەكە رەنگسى سىسقرە، ۲- بروانىد: سوپر.

سوور (ن.) ۱- زشرین: مهنسدی زینسده رمر سسووری سرپوونیان مهیه، ۲- (شاك.) ته واو، ریک: سرور دممزانی له کاره کهی سه رده که ویت.

سسووراندن (ج.) زاراندن، بادان، چەرخاندن: تا بورى خسرى نەسورراند نەمناسى.

سووری ژیان (ن.) زفرزکا ژیانی، بازنهی
ژیان: رووه ک به شداری لیه
سرووری ژیانددا ده کات و
دوانترکسیدی کیاریتن
وه رده گریست و ترکسیدی

سووړي گهوره (ن.) ز**ن**ړېکا مهزن. سووړي گ**چکه** (ن.) زنړېکا بچريك.

سسووك (شان،) ســقك، ، درى گــران: مــه واى گــه رم ســوركه زور بــه رز ده بيّقــه وه، ۲-- بــی قــه در، بــی حورمه شی، بـی ریّـز: بــه دره فتار،

به دره وشت: م*رزقی سووك که س* رئيـــز*ی لێناگرێـــت.* ۳– ئاســـان: پرسيارێکی سووکه،

سۆر (ئان،) بروانه: سوور (۱).

سۆران (ن.) ۱— دەئەرەكى يانو يىزرە

له کوردستان به گشتی: خانزادی میری سترران به یک ره کی له مه ریر بی چیکراوه ۲۰ ناوی شارزچکه یه که و سه رب به پاریزگه ی هه ولیره ۲۰ ناوه بی نیرینه .

سوّرانی (ئان ،) ۱- خهاگی ده شهری سوّران: مین سیورانیم، ۲- شیدیوه زاریکی زمیانی کوردییه: مین سوّرانی باش ده زانم،

سۆز (ن.) ۱- قەرل، پەيمان، بەلىن، سۆز دارپ كىو تە سويىد: من سۆز دارپ كىو تە بېلىزىم. ۲- ھەسىت، دەروون: بەر مەقامە سۆزم جوولا.

سى (ن.) ۱- ئەندامى ھەناسەدان لە لەشىدا: كە كىاتى ھەناسە وەرگىرتن سىييەكان شىتى

دمبنـــهوه. ۲– ژمـــاره ســــی: پۆلەكەمان سى قوتابى تێدايە. سيا (ئان.) رەش: بە پرچى سىامى ناز دمكات.

سیار (ن.) بروانه: سوار.

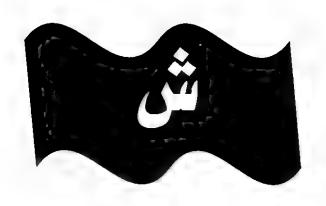
سیاهه (ن.) تؤمار، لیستهی، که بن نرخی کرین فرزشتن دادهنریت: پیویسته له بازار سیامهی کالاکان دابنریت.

سىپەئك (ن.) سىپەلاك سى: جىگەرە كىشسان زىسان بىسە سىسىپەلك دەگەيەنىت.

سارهه (ن.) لاستیك یان چهرمی باریكو دریّژ.

سیستهم (ن.) نیـزام، پیّـریّ، دهزگا، ریّوشـــــویّن: سیســــــتهمی سهرمایهداری له قازانجی کهرتی تابیهتدایه.

سیسهٔ هار (ن.) سووسه مار، ماریکی زه ردو باریکه هیندیک جار به

شا (ن.) پادشا، پاشا، فهرمانرهوا، میر، سهروکی ولات.

شاتوو (ن.) تروی سرور، تی شهمبی، گاترو: *شاترو تامی زوّر خرّشه*.

شاخ (ن.) ۱-چیا، کنو: ته م شاخه زور بهرزه. ۲- قوچ، شاخی بزنو گیاندار: ته م بزنه شاخداره.

شاد (ئان.) ۱- بهخته و هر، کامه ران، دلشاد، دلخرش: به ما تنت*ان* شادم. ۲- ناوه بن نیرینه.

شادهمار (ن .) دهماری سنهرهکی، شنا رهگ: *دلّی تادهمزاد شا*

دەمارەكى ھەيە، كە خوينى بىق دەبا.

شادی (ن.) دلخقشی، به خته وه ری، کامه رانی: به م*اتنتان شادی* ک*ه وته مالمان.*

شاراوه (ئان.) فه شارتی، شنیک که ناشکرا نهبی: شت له دایکو باوکتان مه شارنه وه.

شارهزا (ئان.) زانا، بەلەد: *لە ھەمرى* بوارتىكدا پىرىسىتمان بە شارەزا ھەيە.

ئائه بپت ج چ ح خ د رزڙس اُئي ع غ ف لاق ك گ ل م ن ه و ى

شاره زاییه کی باشسی لسه ده روونناسی هه یه .

شارستانییه (ن.) ژیاری، ژیانی شارستان، مهدهنیسه ت: اسه کونسه و شارستانیه ت اسه کورستاندا هه به .

شاری (تان.) شهقام و جاده ی سه ره کی

که پان و پیرده: ماملتنن
شارینیه کی سیه ره کمییه و لیه
هه ولیّر ده رده چی و به پیرمه م،
شیسه قالاوه ، حسی ریر،
باتاس و تیده پیریت، تا
ده گاته حاجی ترمه ران.

شاشـــه (ن.) ۱- پــهردهی ســینهما، ئارینهی تهله قزیقن: تهله قزیقنی نیستا شاشـهی زقد رپونه. ۲-

زەوى خەتىدراو بىق تىووتن: ئەم زەوبىيە شاشەكراوە بىق چاندنى تورېتن.

شان (ن.) مل، پیل: جهنتاکه م لهسه ر شانی خوّم دانا و رویشتم. شانازی (ن.) کار چاکی، خوّ پیّوه پهسستین، سسه ربه رزی، سه رفرازی، سه رباندی، فه خر:

کاره کی چاکت کرد، بویه شانازیت پیوه ده کهم .

شانهٔ دهر (ن.) ئەشكەرتەكە دەكەرىتە پارىزگاى ھەرلىر.

شانه وشان (ئاك.) ۱- ملو مل، شان شه قاندن له رقیشتندا: شانه و شان شه قاندن له رقیشتندا: شانه و شان ده ریخیشت. (ن.) ۲- زنجیره ی مله ی کنو و شاخ.

شسانوگهری () شسانقیی، کساری نوانسدن، نمایشسی شسانق: اسه چهند چهاندی کانی قوتابخانه له چهند شانقگهرییه که به شداریم کردووه. شساهین (ن.) شسهمین، شساهین، بالنده یه کی گزشتخوره له باز مسازنتره: چاوی شسامین زور در تاری

شایسته (ئان.) شایان، گونجاو، مافی خزیدتی: *تخ شایستهی شهو* پهیهی.

شایی (ن.) دارهت، هه لپه پکی، خوشی، گوفهند، له یزتن: شامی کوردی چهند جرریکه.

شهبهنگ (ن.) سیناهی، شابیته، تیرزژك.

شــهٔ به نگی خـــۆر (ن.) ســیناما تــاقیّ، رووناکرانه ره ی روّد.

شه پال (ئان.) جوانی دلبهر ، شیرین، پند، شهنگ، بهدهو: تهم کچه بالا بهرزوشه پاله .

شه پلهی مندال (ن.) ئیفلیجی مندال شه پلهی مندال دار کان شانجا بچویکا: تورشبورن به شه پلهی مندال که مبروره به مندال که مبروره به متری کوتانی

مندالأن در به م نه خوشىيه .

شه پۆل (ن.) ۱- پیل، مه لکشانی ئاو له رووبار و زهریایاندا: رووباره کی به شه پیزله.

شهربه ت (ن.) درشان درشاف شیلهی میره یه و ترزیک ناری تیده کریتان باز خواردنده و خوشه.

شەرمەزار (ئان.) روورەش، شەرمندە، شەرمەند، خەجالەت: دوژمنى شەرمەزار شكستى متنا،

ئائه بپت ج چ ح خ د رزڙس آل ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ن هوى

شه ر (ن.) جه نگ، هه را، نا ژاوه، لیکدان: شه ری یه که می جیهان له سالی ۱۹۱۶ روویدا.

شهٔ ره نگیزی (ن.) شه رخوازی، ئاژاوهگیری، شه رفرزشتن، به رسینگ گرتن: شهر منگیزی کاره کی خرایه.

شەڭ (ئاك.) شەق، شىنى، شام: شەقتىن زستانى گەلەك درىزن.

شهقام (ن.) جاده، جادده، پێ:

یاریکردن لهسهر شهقام
مهترسیداره.

شەقل (ن.) شقل، مۆر، نیشانه، میل: جورتبیارهکه خهرمانهکهی شهقل کرد.

شەكەمى (ن.) شەكەمەپ، شەك، بەرخى مىن، كــە پـــّــى نابيّتــه ســـالّى دورەم.

شهکهنیر (ن.) بهرخی نیّر، که پیّی نابیته سالی دووهم.

شەل (ئان.) ئەر كەسەى لاقى تەرار نەبىت، پى سەقەت، لەنگ: من

بورم پیاره شهلی کونیرهکه م له جاده دهریاز کرد.

شهمال (ن.) خەتىرە، مەشخەل، مىزم: مامىرسىتا شەمالە بىر ئىيمە،

شُـهُ مَالٌ (ن.) بايـه كى فيّنكـه هاوينـان هه لاه كات.

شسههاهه (ن.) شسهمام، شسهمامکه، شسهمامکه، شسهمامقک، کاپکسه گنسدورهی بچروکی رئ پئ" رمنگی شهمامه جوانه و برنیشی زور خارشه .

شەمچە (ن.) شخاتە، شىقارتە: شەمچە لە دەستى مندالآن دورر بخەرە،

شەمشىسەمەگويرە (ن.) چەكچسەكىلە، چەكچەكى: شەمشەمەكويرە بە شەر دەفرىت.

شەو (ن.) بروانە: شەقـــ

شهواره (ن.) ۱- شهورهم، خهورهم، خهورهم، وهده م خهوا هه لسان و کارئ کردن: دونینی شهو شهواره م کردن: دونینی له کاتی تیشکه کی به هیز: دونینی له کاتی شه واره کردن دور چوله که م گرت.

شه و انه (ناك.) بهشه و، شه قانه: شه وانه گه رکه کانم ده نووسم. شه و اوشه و (ناك.) شه قاب شه قاب شه و له دوای شه و، شه و په شه و: براکه م شه و ارشه و کار ده کات.

شهوه زهنگ (ن.) تاریکه شهو، تبل چافانی، شه ری نه نگرسته چاری تاریك: پیشمه رگه پیاوی شه ره زهنگ بور

شەوبۆ (ن.) گولەكە رەنگ بنەوش لە پاش رۆژاوا بۆنى خۆش دەدات: بۆنى شەوبۆر مەستى كردم.

شه وچه ره (ن.) شه وچه له. شهو چه ره ز، شه شبیری. شه وانی زستانان به دهم میوه و چهرهز خواردنه وه باسی روود اویک، چیرزکیکو.... بکریت.

شىگۇكۇڭرى (ن.) شىگۇكويرى، بەشگۇ ئىلىم تورشىي شىگۇ كوڭرى بورۇ.

شهونخوون (ن.) بی خهوی، بهشهو نهنووسستن: تسهر کساره شهوبخوونی دهویّت.

شهویلکه (ن.) شهویلاگ، شهویله، نیسکی چهناگه: شهویلکهی سهردود به کهللهی سهردود نوسراود بزیه ناجوولیّت.

ئائه بپتج چ ح خ د رزڙس آئي ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ي

شهه (ن.) بروانه: شانه.

شەھيانە (ن.) زەمارەند، ئاھەنگ: رۆژا مەينى شەميانا زانايە.

شههید (ن.) فیدا بوو، شههی، ختر گزریکه، گیان بهخت دهکات له پیناو گهل و نیشتمان، یان ههر مهبهسته کی پیروزدا: شهمید نافه کی پیروزه لده قمه کوردان.

شهيتان

شەيتان (ن.) خيويكى توورپەيە،

دیقان. زورجار وینهی شهیتان له شیوهی نیرینه یه ک ده کیشن، که دور قوچ و کلکیکی هه یه.

شەيپوورو كەرەئا: زورناى گەررە، كەرەنتىت، بورقى: لە تىيەكەي

موزیکا شهیپوورو کهرهنا لندهدرا.

شت (ن.) چت، تشت، چشت: چهند شتنکم لهگهل خو مینابوون.

شتومهك (ن.) تشت و مشت، كهلوپهل: شــتومهكى ســهيرانمان ئامــاده كردووه، با برۆين.

شقان (ن.) ۱- شوان، ئهو کهسهی مه پ له لهوه رگا دهله وه ریّننیّت: شقان په ز زفرانده قه. ۲- ناوه بیّ نیّرینه.

شکاندن (چ.) ۱- وردکردن، لهتکردن، پارچه کردن: کی په نجه ره کهی شکاند؟ ۲- راونانی دوژمن: له به رهی شه پدا دوژمن شکا.

شکاندنه وه (چ.) ۱- فه شکاندن: شکاندنه فه، دووباره شکاندن: باسکه که م شکتیرایه وه، تا جاره کی تر مه لبه ستریته وه. ۲-گه لا یان لکه دار داشکاندنه وه.

شكهفت (ن.) ئەشكەرت: مرۆڤى كەڤن د ئەشكەقتانقە ژيايە.

شلهتین (ئان.) شیرتین، شیرهتین، تهین شیر، ئاوی نیمچه گهرم: مهمور به بانیان دهستم به سابرون تاوی شلهتین دهشترم. شلهژان (ج.) پاچهنین، شیوان، حههسان، ویمان، تیکچوون، ترسان، قهجنقین:

شلەۋاندن (ج.) راچلەكاندن،

راچەناندن، تۆكدان، شۆواندن، تۆكرپۆكدان: شەر باروبترخەكەى شلەژاند.

شلپه (ئان.) دهنگی ئاوه، که شتیکی تیبخریت، یا تیبیکهویت، مندال رور حهز دهکات گهمه به ناو بکاتو شلیهی لیوه بیننیت.

شمشال (ن.) بلویر، بلور، نای، داری شمشال: کاکم شمشداله کی چاك لنده دا.

شنه (ن.) ۱- سروه، بای نهرم، کزه با، بایی مین: شنه ی به یانیان خترشه، ۲- ناوه بق میینه.

شنهبا (ن.) کزهبا، سروه: شنهبای دیموکراسی له رۆژههلاتی ناوهراست ههلی کردووه.

شنهی دهریا (ن.) بایی دهریایی. شندوخا (ن.) شند*رها گوندهکی نیزیك دهز*کنیه.

شُوانُ (ن.) بپرانه: شَقَانَ.

شوفیر (ن.) لیخوری نزتزمبیل: کاکهی شوفیر (ن.) لیخوری نزتزمبیل: کاکهی شوفیر لهسه رخزبه و تاگادار به . شوین شوین جم جیگا: کوریستان شوینی کوریانه . ۲ جی بین شوین یی، دوا: تا نحییه که

شوین کهرویّشکه که وت شویّن (ن.) بروانه: شوین.

شوینهٔ وار (ن.) شووندار، پاشماوه، شینوار، شوینه وار، که فنار: کور*دستان پری شویّنه واره.*

شوورەيى (ن.) ناشىرىن، نەنگى: *ئەگەر* ر*ېزى بەرامبەرت نەگرى زۆر* شوررەبيە .

شووندار (ن.) بروانه شوينهوار

ئائه ببت ج چ ح خ درزڙس الله ع غ ف الاق ك ك ل م ن ه وى

شوره کات (ن.) شوره زار، شامات، زهری شهزوک: زموی شوره کات بو چاندنی ده غان دان دهست نادات.

> شۇخ (ئان.) جوان، شەنگ، بەدەر، خۆشرور، قۆز.

شۆرەش (ن.) شىرىش، راپەرىنىكى بە كۆمەلار بەردەرامە بىق گۆرىنى بارى ژيان لەناخۇشى بىق خۆشى: شۆرىسى ئەيلول لە سالى 1111، مەلگىرسا،

شۆرەكچ (ن.) كچا سنىلە، مەرزەكار، كچى تازە پېگەيشتور، كچى لـه ژېردا ھەلچور، رېك، شۆخ.

شۆرشگیر (ئان.) ئە و كەسە ى لە راپەرىنو شۆرشدايە درى ستەم بۆ وەدەست ھینانى ئازادى: من ھەمەرى شۆرشگیرلنى جىھانم خۆش دەرىت.

شۆستە (ن.) گغاندە، پيادەپى، كەنار، قەراغ، رۆخى جادەكان: كە بە پنيانىن پنرىستە لەسەر شۆستە برۆين ئەك لەسەر جادە.

شی (ن.) شوو، هاوژینی ژن. ۳- لهبهر یه هه لوه شانی لوکه و کولکه: جولایه که به دار لوکه که ی شبی کرده وه. ۳- پافه: نهم رسته یه شبی بکه وه. ۳- جبودایی، لیکدوورکه و تنه وه.

شیان (ج.) له دهستهان، توانین، توانا: تهم نهشیاین زور بکه مینه جهی مهبست.

شیاو (ئان.) گونجاو، شایسته: *ئه* م ک*اره بق من شیاوه*.

شـــــيته لييه نۆژدارىيـــــهكان (ن.) شرۆيه كرنين نۆردارىي.

> شیتک (ن.) پشتین، پشتیند: م*ن* شیتکا خ*ر گرنیدایه*.

شیر (ن.) ۱- شله یه کی سپییه له گوان و مهمك ده دوشسری: منداله که ههر تهنیا شهری دایکسی

شۆرەكات — شينكردن

ده خوات، ۲- شمشیر، قلنج: جه نکی جاران به شیر دهکرا. شیره ت (ن،) نامز ژگاری، تهگیر، راویژ: ب شسیره ت شسه م دشسین

شیره تکار (ئان.) ئامۆرگار، راویدژکار، تهگبیرکه ر: ئه و شیره تکارا جفاتا وه زیرایه .

يٽشبكه ٿن.

شیرهخور (ئان،) بهرشیر، ساقا، ساوا: مندالی شیره خورم خوشدهوی. شیردهر (ئان،) شیردار، شهو گیاندارهی شسیر دهدانسه بهچسکهکانی: شهمشسه مهکوتیره گیانسدارهکی شیردهره.

شیشه (ن.) شورشه، جامی پهنجهره، بیاله، ئیستکان: ئهگهر مالا ته ژ

شیشهی بوو به ران نهگره مالا کهسیّ.

شیڤ (ن.) شیو، نانی ئیّـواره: *قــه رموو* م*الا مه شیقیّ بخق.*

شیله (ن.) شیره، شیلی، شیرهی گولا، گهنمو، جنق، شهکرو...: مهنگ شیلهی گولان دهمرتیت، جا دمیتیت به مهنگوین.

شیلهی گول (ن.) تامه خوّشهکهی ناو گولا، شیرهی گولا.

شیم (ئان،) مار، لاسار، <u>نەھەجتى</u>: خق شیم نەكە.

شینبوون (ج.) چهکهره کردن، سهر دهرهینان، سهرنبرون: شهر نهمامین مه چاندین شین بوون، شینچوونهوه (ج.) شتیك رهنگی شین بنوینیت: لهبهر چاوم تابلترکه شین دهجروهود.

شـــــينكردن (ج٠) ١- شـــيوهنكردن، گريــــانو رو رو كـــردن. ٢-

ئا ئه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س اگل ع غ ف الاق ك گ ل م ن ه و ى

رەنگكرىنى شىتۆك بە رەنگى شىن.

شيو (ن.) بروانه شيڤ.

شیواشوّك (ن.) گوندیکه له ده قه ری کویه نه وتی لییه: کورد له شیواشیّن نه وتی به رمهم میناوه.

شینباو (ئان.) مەیلەر شین، شتیّکه بپرانیّ بەسەر شیندا: کراسەکی شینباوم لەبەركرد.

شیّ (ن.) ۱– شه، نه، ته پایی ههوا: له باشووری عیّراقدا رادهی شیّ له ههوادا زیره.

شیدار (ئان.) شهدار، به نهو ته پایی:

رووره کسه شسیداره، بریسه

شستومه که کان کسه بهویان

مه لهیناوه.

شیر (ن.) گیاندارهکی به میزه و له دارستانه کاندا ده ژی: پیشمه رگه و م*ک شیر له دوژمن راده به ری.*

شَيْره كَج (ن.) كَچِهُكَا ب جِهْرگ، چِالْا نەترسىي: لـه يلا قاسـم شــيّره كچهكا كورد بوي.

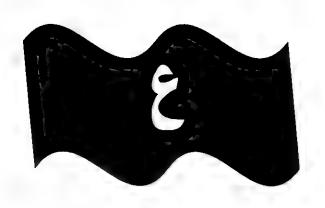
قَيْرِزَاد (ئان.) ۱− بهچکه شنّر: (ن.) ۲− ناوه بق نثرینه.

شَيْلانْ (ج.) پەرخاندىن، قەمالىن: شى*يلانا* نەرم ب*ۆ لەشى يا باشە.*

شْيِنْهُ يِي (ن.) ل سەرخۆيى، ھێدى: بـه شێنه *يى ئەگەلى بدوي.*

شینواز (ن.) جنر، شینوه، وینه: شنوازه کی تقیسینی یی باش ته مه یه.

شَیْوه (ن.) ۱- جۆر: بهمیچ شنیوه ک دلم لیّـــت نه په شــــاوه . ۲- وینــــه ، سه روسیما: شنیوه که ی جرانه .

عاقلٌ (ئان.) به کهسێکی ژير و زانا دهڵێِن.

بهردفشه (ن.) ۱- گهردکه کی شاری کهردکررکه، ۲- چیبایه که له سعودیه که ریّب ردسمی حیهجکردنی تیّبدا به ریّره دمچیّت.

مهسر (ئاك.) ۱- سهده، دهم: عهسررهكه كسورد دهچوستنرتيته وه. ۲-كاتی

نٽوان نيوهرٽو ئٽيواره: ع*ەسىرئ* دەھمە ب*ازار.*

عهگید (ئان.) میرخاس، چاف نهترس، ئازا، جوامیر: پیشمه رکه عهکسر چاف نه ترسن

عەلىشىسىش (ن.) عەلەشىيىش، قەلىدە قەلىدە قەلىدە قەلىدە قەلىدە قەلىدە قىلىدە قىلىدى كىلىدە كىلىدىكى كىلىدىكىكىكى كىلىدىكىكى كىلىدىكىكىكى كىلىدىكىكىكى كىلىدىكى كىلىدىكىكىكى كىلىدىكى كىل

عدهار (ن.) عهمبار، شهمبار، شهنبار، کرگا: کسررد مهر ژ ماهینی

ئائه ب پ ت ج ج ح خ د رز ژس ش 🕏 غ ف ڈ ق ك گ ل م ن ه و ى

دەخسىلى دانسى بستى زائىسستانى عەمبار دىكەن.

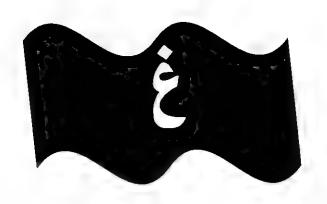
عسه همان (ن.) پایت ختی شانشینی نرردنه.

عهمیم (ئان.) عمومی، گشتی: دمچمه کتنیخانهی عهمیمی بـترکتنیـب خواستن.

عیبری (ن۰) زمانی جوهبیانه: گه ل نیسرائیلی به زمانی عیبری ده تاخفن.

عسیراق (ن.) وشه په کی کیزنی سرمهرییه، واتای ولاتی نیزم دهگهیهنیّت: عیراق دموله تنکی دمستکرده.

عیله نه (ن.) سیسته مه کی فهرمان دواییه له زیربه ی ولاتانی جیهان پهیره وی ده که ن، هه ول ده دا لایه نی دینی و سیاسی له یه کی جیا بکات و ه: تورکیا ده و له ده کی عیلمانییه.

غار (ن.) را، تاو، ترات.

غاردان (ج.) ۱- تاودانی ولآخی سواری و دلان و داک نه سپو ماین. ۲- راکردن، همرک همرا کردن، ده ریه پین: مهرک منداله که باوکی خفری سیت غاریدا بر لای.

غار غارین (ن.) هینان و بردنی ولاغ به تاو، قوشمه کردن، غاردانی، راکردن، رمبازی: شهر سواراته غار غارین دهکهن.

غافل (ئان.) خافل، بى ئاگا: غافل برون له شوفتريدا مهترسيداره.

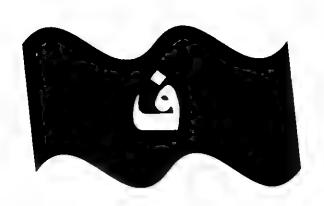
غهم (ن.) خهم، دانته نگی، په شیوی، کوفان: میندیك که س مه ن به بی می غهم له خویان بارده که ن. غهمبار (ئان.) خهمبار، دانته نگ،: شه و تورجار غهمباره.

غه مخوّري (ن.) خەمخررى.

غەيبىلەت (ن.) باسىكرىنى خەلك ك پشتە ملە بە خراپە.

غيرەت (ن.) ئازايى، كەستىك مەلوپستى مرۆۋانە بنوپنتىت.

غهواره (ن.) بیکانه، بیانی: مهزار سال بکهی غهواره به رستی له که نجامدا دهمیّنی نوشستی.

فسارس (ن۰) نساوی گهلیکه لمه رووی

زمانه وه خزمایه تی لهگه لا زمسانی

کرردیدا هه یه ، هه روه کو زمانسانی

تسات ، تسالیش ، مازنسده دران ،

گیله کی ، بلورژی ، تساجیکی و ... ،

کسمه نه مانسسه شهسه مرو

خزمایسه تبیان له گسه لا زمسانی

کرردیدا هه یه و سه ر یه گروپی رمانی نیزانین .

فاشست (ئان.) رەگەز پەرست:
مۆسىزلىنى سسەركىدەى
فاشىستەكانى ئىتاليا بوي.
فاكتسەر (ن.) مۆكار، مۆيەك ك

تەلـــە قزيقن فاكتــــە رەكى ت<u>تكچـــوونى</u> چاوە .

فاکس (ن٠) جۆرە ئامێرەکە نامەر نورسرارى بۆ كەسێكى دى پێ دەنێرىت، بەلأم دەبێت كەسەكەى دىش فاكسى ھەبێت: نامەيەكم بە فاكس بۆ ھەڤالەكەم نارد.

فانۇس (ن،) فانۇز، فانووس، چراى دەسىتى، قەنىدىل: فانۇسىكە مەلگە، چارم مىچ نابىنى.

فانۆس

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع غ 🏜 د ق ك گ ل م ن ه و ى

فه جرو سه حهری (ن.) کازیوه ی به یان، به یانی زوو: له گه ک فه جری سه حه ری گه شته که م ده که م. فه خفوری (ن.) فه رفوری، ده فسری چسینی: قسایی فه خفوری تاری

فهرامۇشكردن (ج.) پشت گوئ خستن، لەبىركردن، شىت لەبىرچوون، ژ بىر كرن: خەمو ئازار قەرامۇش كە.

فهرامۇشى (ن.) سەبوورى، دائنەولىي ، دان ئارام بورنسەرە لسە خسەم خواردندا: ئەر فەرامۇشى بور بىر من.

فهرمان (ن.) ۱- ئەرك، ئەمر، فرمان.
قسىلەي گلەردان كىلە دەبىي،
جىنبەجى بكرى: ئىلى فىلى رمانى
يىندام كىلە وا بكىلى، ٢- كار،
شۆل، ئىش: بە فىلى رمانى مىرى
دامىلەن زرام، ٣- كىلىدار، كار
بەشلىكى ئاخارتنىيە لىلە زمانى

فهرمانیسه (ن.) کارمه ند، پیاوی میری، کاربه دهست: بارکم له کارگه دهست: بارکم له کارگه می میانووری می ولتر

فهرمانرووا (ثان.) خودان دهسته لات، حاکم: خانزاد فهرمانره وای مینشینی ستران برو.

فسفرموو (ن.) كەرەمك، گزتنىكى پېرۆزە بە بەرامبەر دەگوترى بىق كارەك : تكايە فەرمىرى دانىشە.

فىلەرەنى (ئىان.) رەسمىي: پ*ۆلىسىەكان* ب*ەجلى قەرمى بورن.*

فهرههنگ (ن.) ۱- قاموس، وشه دانان و ریّکخسستن و مانسسا لیکدانه و هیان: نه م کتیبه ی به ر د مستت فه رههنگه. ۲-ریّشنبیری، شاوهن چاند: له کوردستاندا چهندین سهنته ری فه رههنگی دامه زراون.

فەرىكىدە رۆن (ن.) نقىشىك، نىقشىك، كىدرە: فەرىكىدە رۆن لىد شىر دروستدەكرتت.

فهجرو سهحهری ـ فریا

فههٔ (ن.) پیتو به ره که ت، پیرتیزی، سوود. به -: به سوود، به که لك. بیّ-: بیّسوود، بیّکه لك. به د-: به دشووم.

فهقمه (ن.) گیاندارهکی تاوییه: فهقمه له زمریاد/ دمژیّت.

فهنسدوفیّل (ن.) حیله و حه رائه ، فیرفیّل: فیّلبازی، ته له که بازی، فیرفیّل: هسیج کساره ک ب فهنسدوفیّلان ناچیّته سه ر.

فهوتان (ج.) ژنافچرون، لەبەينچرون، نەمان، لەدەستچرون: *قەرز كۆن دەبى، بەلام ناقەرتى.*

فسراوان (ئان.) فسرهم ، بهرفرهم، گرشاد، بهرین، پسانو پسۆپ، گهرره: گزر*ه پانه کی فراوانسان* له قوتابخانه دا مهیه.

فراخ (ن·) قاپو قاچاخ، ئامان: فراخ شووشتن ئهركى سهرشانى منه. فراقين (ن·) نانى نيوه پۆ: منو مەقالى خىر بىكى فرائىن خار.

فره (ئان.) گەررە، بەرىن، پان، رۆر: فرم رەنگى فىرە دەنگى ولات پ<u>ن</u>شدەخات.

فسره رهگسهز (ن.) فسره نبه ژاد، همسه چهشنی نهتسهره: به بارمستی لهشکری فره رمگهزه کان عیّراق اسه رژیمسی دیکتساتوری رژگساری بوو.

فره نجبی (ن.) که پهنك، وه کو پالتز وایه و له خوری دروستده کریّت: شبوانه که فهره نجی له به ر کربووه.

فرهه (ئان.) بروانه: فره.

فرمان (ن.) بروانه: فدرمان.

فرمیسک (ن.) ئەر دلۆپە ئارانەى كە لە چـــار دێــن لـــەكاتى گريانـــدا. بررانە: ئەسرين.

فرۇشىتى (ج.) فىرۆتىن، پىيدانى شىتىك بەرامېسەر پىسارە: غىسانورە كۆنەكەمان فرۆشت.

فریا (ن۰) ۱– هاوار، هانا: *مانام بق تـق میّناوه فریام که وه*.

نائه بپت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ 🏜 لاق ك ك ل م ن هوى

فریاگوزاری (ن.) به ماوار ماتن، د مانا ماتن، د مارارچوون، به تهنگه ره برون، به دهنگه ره چرون: نه خرش خانهی فریساگوزاری خرمسه تی زور بسه خسه الک د دهگه یه نی .

فریسودان (ج.) خەلەتانىدن، شىپراندن، چەراشىسەكردن، سىسەردابرن: فريودانى خەلك زەرەرى خۆتى بىدرارەي.

فرفرو کسه (ن.) فرف روک، جاران که
قاقه زه نیسته که قاقه زوه یا
نایلان دروستده کریت و چوار
پهری ههیه و که بهشی
سهره وهی چیلکه داریکی پیوه
دهچه سپیندریت هه یک کره بایه ک لیبدات ده سووریت:
دایه فرفری که یک می بر بکره.

المراجعة الم

فْرِوْكَهُ (ن.) تەيارە، باللەنى: خەلك بە نىزىكە سەقەر دەكەن.

فَرِوْکه خَانه (ن.) فرینگه ما نه و شرینه دیاریکراو هیه که فرزکه ی ای ده نیشی و هه الده ستی: مه رائیر فرزکه خانه یه کی نیس ده واله تی انیه .

فْرِوْكَــهُوانْ (ن.) فَرِيْكَـهُأَانَ، شَـــــَّوْفَيْرَى فَرِيِّكَــه: هــــه ز دەكـــهم ببمـــه فر**ي**ّكِه وان.

فرۆگەى پەروائەدار (ن.) مىلىكۆپتەر، ئەر فرۆگەى بە پەروانـە بالنـد دەبى.

فرین (ج.) له شهقهی بالدان: کرترل سهر بانی فرین.

فَرِیْدان (ج.) ماثیّتن، ماریشتن: نابیّت زیـل ضری بدمینه به ر دمرگای مال.

فشار (ن.) گوشار، پاله په ساتز، گفاستن، تانگاوکردن، تانگ پیهه لچانین: فشساره کی نقرم خسته سهری تا کاره کهی بنز کردم.

فلچه (ن.) فرچه: فلچهی بۆیهکردن یان ددان شوشستن: مسهموو شسه *وان* پنیش نوسستن ددانم بسه فلچهو مهویری تابیهت دهشترم.

فواره (ن.) ئافچزك، فيچقه، بـه تـهوژم بــهرز بوونــهوهى ئــاو: *ئارەكــه* فوارمى دەكرد.

فسورات (ن.) پورساره کی دریّــژه لـه بــــــاکووری کوردســــــتان مهلده قرلیّت.

فویریان (ج.) مەلچوون، سەرداچوون، رابوون: ئەر شىرى لسەر ئىلگرى فويريا.

فوو (ن.) پـف، ئـەو بايـەى بـە ھـەردوى لێــو دروســت دەكــرێ: ڡـــەموى ئاگرەك بە فور ناكوژێندرێټەوە. فــوودراو (ئـان.) پغـداى: ميزلدانەكــەم

فیسدرالی (ن.) جنوره شنوازه کی سیسسته می فسه رمانره وایی

فوودراوه.

دەوللەت، كورىسىتان شىنيوەى
فىنىرالى لەگەن ھكومەتى عىراق
مەلبرارىوم بى پىكەوە ژيان.
فىرۇ (ن،) ھۆرابى، بەلاش، لە خىتو
خۆرا: من كاتم بە فىرى نادەم.
فىشسەك (ن.) گوللى، بەرك: نابىت

فیکسه (ن.) فیته، شاور، فیتك: دادوه رمکه به فیکه باربیه کهی راگرت.

فیلهسساز (ئان.) فیلم به رهه مهیّن: فیلمسازه که پاره به کی زوّری له فیلمی (ژیان) خهرج کرد.

فیربوون (ج.) ۱- پامبوون، پاهاتن، هیربوون، هیبوون، تیکهین، پهروهرده بوون: نهگهر خترت ماندووکهی فیربوونی مییج شهه نوحمه تانییه. ۲-خووگرتن به شهه کا راهاتن به شهه کا نه و فیربووه مهر دره نگ

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع غ 🏜 د ق ك گ ل م ن 4 و ى

فیرکسار (ئان.) فیرکهر، مامیستا، سهیدا: فیرکسار قوتسابی فیسر دمکات.

فیرگه (ن.) خویندنگا، شوینی فیریسوون، قوتابخانسه: گرنده که مان پیریستی به فیرگه یه که مه یه .

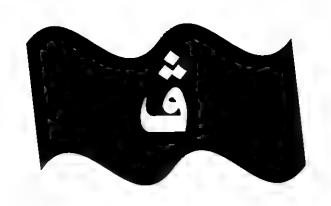
فَيْــلُ (ن.) فريـو، حيلـه، سـووړ، دزى: فيّلُ له خه لك كردن باش نبيه.

فینک (شان.) ۱- نه ساردو نه گهرم،

هین، هیوون، میام ناوه نیدی،

هوونك: ثاو و ههوای كوردستان

له به ماران فتینكه. ۲- ناوه بق
میینه.

قالاهی (ن.) برّشایی، به تالی، خالی قان (ج.) ئه مانه: قان کیهر کوران پیّکفه سه بران کر.

قهری<u>ّس</u>ژ (ن۰) نساوه روّکی کتیّب و نووسسراو: فهریّ<u>سژی تسه</u>م نووسراوه دیار نبیه.

قهریکرن (ج.) پهوانه کردن، ناردن: نامه به کن بر بابی خو قه ریکه. قسسه ژین (ج.) ۱ – بووژانسه وه، زیندروبوونه وه، گهشانه وه: دمما باران باری گول و گیا قه ژینه قه. ۲ – ناوه بر میینه.

قهشارتن (ج.) شاردنهوه، پهنهانکردن: زاروکان که کوپه لیّن خو قه شارتن.

قىسىلەكدن (چ.) كىدىنسەۋە: مىسەمى دەرگەم بىر مەرە دىلەكىرىنە.

قه کولین (ج.) لیکولینه وه. پیدفییه شه کولین ل سه ر مندی بینه کرن.

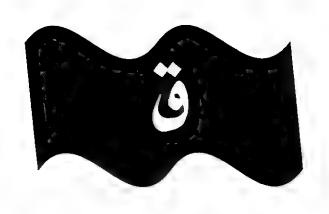
قەگەريان (ج.) ز**د**رين: *پەناب*ەر بى*ۆ* ولاتى خى ئەكەرپان.

قى (ج.) ئەقى، ئەم، بۆ نۆرى نزىك: قىسى وەرزى ئىسەم دچىسىنە سەيرانى.

قُینْ (ج.) ئەم: بىق مىنى نزيىك: ژب،ر قسى*ن بسارانى ئىسەز ژ مسال* دەرنەكەقتم.

ئائه بېت چ چ خ د ر ز ژ س ش ع خ ند 📥 ق ك گ ل م ن دوى

قْيْكَــرِا (ئــاك.) بەيەكەرە، پىككەرە: ئەم *قىتكراپ خەباتى دكەين.* قْيْجا (ئام.) ئىنجا، فيّجا، پاشان، دواتىر، ئەوجا، جا: چورمه رومى قىّجا سلىمانى .

قات (ن.) ۱- نهزم: خانووه که یان دوو قات به ۲- چین، جار، بیر، نه ندازه: پاداشتی شهران دوقات به ۳- دهسته یه ک

جلوبه رگ: هه ژار قاته کی جوانی کپی، (ئان،) ٤ – نه هات، گران، قه تلازی، ده سبت نه که و توو، قات و قپی: قات و قربیه که شه

قاپ (ن.) ئامان، دەفر، قاپو قاچاخ: قاپسەكان جسوان بشستون. بروانه فراخ.

سەرى دىار نىيە،

قاپی (ن.) دمرگا، دمرکه، دمرگهم: قاپییه که باش دایشه.

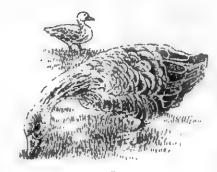
قاچ (ن.) لاق، پا، پیّ لینگ، لنگ: *له* راکر*دنه که وه قا*چم ژ*انده کات.*

قارهمان (ثان.) ثازار به جهرگ، قسم معالی دلیدر، المان المان دلیدر، عملی عملی عملی عملی المان الم

قارهمانی (ن.) پالهرانی، به جهرگی: باپیری من چیرپرکهکا قارممانیی بر مه گزت.

قارچك (ن.) كفارك، كوارگ: خواردنى قارچك زۇر خۆشە.

ئائه بپتج چ ح خ درز ژس ش ع غ ف ڈ فی ك گ ل م ن 4 وى

فاز

قاز (ن.) بالداره کی سپیی مل دریدی ناوییه: له کونا قاز بر پاسه وانی شوینی گرنگ به کار دمهینرا

قاسپه قاسپ (ن.) قەب قەب، دەنگى كەر: قاسىپ قاسىپى كەر زۇر خۇشە.

قاش قاش (ئان.) پارچەپارچە، لەتلەت: تەماتە و ئارورەكە قاشقاشكراون.

شاغسهز(ن.) قاقسهز، کاغسهز: *قاغسهز* ن*هبيّ، کتيّب نابيّ.*

قاق (ئان.) ۱- میسوه و دانه ویّله ی وشك. ۲- (ن.) قاورمه، قهری، قهلی، قهرییه: دایکم بنی زستان قاتی دروستکردووه.

قاقای پیکهنین (ن.) تریقهی پیکهنین، پیکهنینی بهدهنگ: سیروان له پردایه قاقای پیکهنین.

قانی (ن.) مافوور، مافویر، رایه خ، مهخفیر، به په: ته م قالییه دمستکرده نموونهی جوانییه،

قسامیش (ن.) له قه ن، چیتك، جیزره رووه که که له بواره کانی کاری ده سستیش به کاردی: نسه م نووسراوه م به قه له می قامیش نووسیوه.

قاوغ (ن.) قالك، قەپىلك، قەلپىچك، بەرگ، كارتۆن، كالان: خۆى ك قاوغ نارە.

قسایم (شان کا حمکوم موکوم موکوم توندوبتول: دورگاکه تور قایمه کا حمل خستس برسی دونیا تور قایمه مورود تا نام پاروداندا تور قایمه کا توند، به هیز: قایم بانگی

قایمگردن (ج.) تونددگردن، باش بهستن ، پتهو کردن، مکومکرن: قایمکردنی سانوررمکان

ىكە.

مرّکارهکه بنتی پاراستنی ناسایشی ولات.

قه باره (ن.) ۱- قه واره، ئه ندازه ی شت، بارستایی: له قه بارهی خوی زیتر به خه لک مه لمه لیّ.

قەتاندن (چ.) پچپاندن، بەسەربردن، بەپتكردن، قوتكردن، پپچاندن، پچاندن: ماتنرچوونا د ناڤبەرا خزماندا نابیت بهتته قەتاندن.

قهد (ن.) ۱- به ژن، بالا: ئازاد قه دو بالایه کی دریّب ژی مه یه. ۲-که مهر، نافته نگ: پشتینه که ت له قه د ببه سبته. ۳- دار له بنه وه را تا ده گاته لکه کانی: قه دی داره کان نه رپورشینی. ٤-ئه ندازه، هینده: من توم به قه د خوشکه کانم خوشده ویّت. ٤-قه د پال: بزنه کتورییه که م له قه د شاخه که دا بینی.

قهده غه (ن.) ۱- پاوان، قهده خه. ۲- رئ پینهدراو: مه لکرتنی چه ك له ناو بازاردا قهده غه به.

قەدەغىسەكردن (ج.) نىسەمىلان، نەھىشىتىن، ياسىاغ كىردن: قەدەغسەكردنى ماتوچىق بىق چاككردنى شەقامەكە بور.

قەدپال (ن.) بىنار، قەد: بە قەدپالى شاخەكەدا مەلگەرلىن.

قەراغ (ن٠) كەنارى شىت، رۆخ، لۆوار، دەم، دەو، جىلەم: لىلە قىلەراغ رووبارەكە دانىشتىن.

قسهرهبوو (ن۰) بژاردنسه وهی زیسان مکومسه ت قسه رهبوری زیسان لیکه و تروانی کرده و ه .

قهرهنفول

قسه رەنفول (ن.) میخهه ک، قهر دنفول جسوره گوله که ردنگسی زورد،

ئائه بپتج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف ڈ 🚇 ك ك ل م ن ه و ى

گەلاكانى زۆرك پالا يەكتىن: باخەكەمان قەرەنفول تىدايە.

قهرسیل (ن.) گهنم یا جق له بهراودا چاندن، بق لهوه پاندنی مهرو بزن پیش گیا پیگهیشتن، قهسیل: مهره که چوته نار قهرسیله که.

قسهزا (ن.) شار<u>تچ</u>که، یه که یسه کی کارگنریی دورآه ته، له پاریزگه بچسوی کتره: تامنیدی قه زایسه کا گهله که کنه که

قسیه زوان (ن،) بسهری داری قسه زوان (داره بسه ن)، کسه زوان، که سسکان، که زان: مه ندمك قه زوانم کری.

قسه لا (ن.) قسه لات، که لهه، که ال،

بینایسه کی گسه بردور کارنسه،

دیواره کانی ددورویه بی پته بن.

هیندین جار بورجیشی ههیه،

جسساران ددسسه لانداران و

سوارچاکان و.. تیدا دد ریان ،

خانوری بنکهی چه کداران له سه ر

کین، یا شوینه کی به رز.

قسه لفان (ن.) مهتال، قه لفان، زری و کسونزری، شهر جسه کهی کسه

شمشتر بازان لەبەرامبەر خۆيان بۆ خۆپاراستن رايدەگرن. ئتيرە قەلغانوسوپەرى ئىمەن.

قسهواره (ن.) ۱- کیسان، دمولت تی

سهریه خق: کسورد به رمو

پیکسهوه نانی قه راره یسه کی

سهریه ختر هه نگار ده نسیّ.
۲- بروانه فه باره.

قەوزە (ن·) كەفز: ئەرگىيا سەوزەى ك ىنى ئاودا شىن دەبىخ.

قەولدان (چ.) گفتدان، بەلىّندان: *قەرا*م *بە تى دار*ە يارمەتىت بدەم.

قرچسه قرچ (ن.) دەنگى سىروتان و شكانى شىتومەك: *ددان كانى لە* سىسەرمان قرچەقرچىسىان لىرەدەمات.

قىر كىردن (ج.) كوشتنى بە كۆمەن، جىنۆسسايد، ئىسەناو بىردن، رەشسەكورى: رژيمسى بىمەس سىياسەتى قىر كردنى بەرامبەر كورد بەكارەنينا.

قرژال (ن.) کێڠژاله، جوّره گیاندارهکی وشکاوییه بسه دوو سسهره

دەپوات، قسارژنگ، قسرژانگ: وشیار به قرژاله که نهتگهزی.

قر (ن.) پرچ، موری سهر: من مانگی دور جار قرم دوتراشم.

قسه (ن.) ئاخاوتن، وته، گوته: ئ*هگهر* دمتوانيت به قسه مهبهستت دمربېره.

قسه شکاندن (چ.) ناخافتن شکاندن، لهقسه ده رچوون، بهگوی نهکردن: نابی قسه ی دایك و باوکمان بشکینین.

قسسه کردن (ج٠) ئاخافتن، پهیڤین: قسه کردن له سهر شهم بابه شه به سورده.

هسه ی پـــاراو (ئــان.) قســه ی جــوان، وته ی ریک، قسه ی بــژارهو پرون: لــــه کاتی نروســــیندا د مبیّـــت قسه کانت بارلو بن.

قسل (ن.) کسل، قسر، جوّره بهردیکه: مناره کارنه کان به قسل و گهج دروست دمکران.

قلیشاندن (ج.) کهلاشتن، قهلاشتن: درز تیکردن، لهبهریه بردن:

هـه موق داره کسانی قلیشساندن تسا زستان بیانخانه سوّبه وه.

اتوپسسان (ج٠) ویکهاتنه وه، چرونه وه به داکه تن، ریچوون، نساهٔ نیکداچوون، ته بقین: قوتووه کان له کاتی بارکردندا توپاون.

قوته (ئان.) قوپ، خرکه له، کوله بنه، کورتهبنه، کورتهبالا: مندالی قوته گورچو گوله.

قوتوو (ن·) قودیك قودی: خواردنی قوتسوو مساوهی دیساریکراوی لهسه ده.

قوتوویه ند کردن (ج.) ده ده فرکردن،

له قرتورنان، داپزشین: له

کوردستان کارگه یه کی نوبی له

قوتورنان کراوه ته وه.

قورئـــان (ن۰) کتیّبی پــیروّنی موســلمانان: بــیّ په کـه مین جـار قوربان لـه سـه ردهمی عوسمانی کوری عه قان کرّکرایه وه.

قبورس (ئان-) ۱– بسەنگ، سەنگىن: كىسەكە قورس بوي نەمتوانى بە

نائه بىت ج چ ح خ د رز ژس ش ع غ ف ڈ ਉ ك گ ل م ن ه رى

شــان مــهاليگرم. ۲− گـــران: پرسيارهكان قورس بوون.

قور (ن.) مەرى، تەقن، ھەرى، خۆلى لەگسەل ئسار تۆكسەلكرار: ئسەر خانروم لە قور دروستكرارم.

قورقوشهم (ن.) روساس، کانزایه کی نهرم و سپییه له پیشه سازیدا به کاردیّت.

قولف (ن.) ۱- شویتی باند: جاران ته لاکان له شوینی قولغ دروست د مکران. ۲- خانوویه و بووه له سهر د میگه و بانان له سهرده می عوسمانیدا دروستده کرا بر و مرگر تنسسی بیاج لیه ماتووچ ق که ران.

قومقمۆكــه (ن.) خەمــهگرور، كمكمــه، كرمكمه، جۆره گياندارهكه لهناو تاشه بەردەكاندا دەژىت.

قسونگره (ن.) کۆنگره، بـورج، قـهلای سـهریازی: کوریسستان پـره لـه ئاسهواری تونگره.

قۇو (ن.) قار؛ دەنگى بەرز: پەپى قىرو ئەرمە بۆ سەرىن.

قووتسدان (چ.) داعبویران، که تین خواردن دهخهیته نیبو دهمت دوای نهوهی باش دهیجویت، به گهرووت دهیبهته خواردوه، یانی قورتیدهدهیت.

قووچسهٔ (ن.) کرچسه ک، قروچسه ک شسستوهیه کی تهندازهییسسه: ته هرامه کانی میسر که شتوه ی قووچه کدان،

قووقــهٔ (ن.) دەنگى كەلەشــێر: كە*ك* ش*ێرەكە قووقاندى.*

قوولْ (ئان.) قۆر، قىۆلا، كىويى كىوير: روريارەكە قىرولا بىرى ئەمتوانى خۆمى لىدەم.

قسوولایی (ن.) ۱- قبررایی، چالایی، کسویراتی: قسوولایی پوریارهک چانده؟ ۲- له ناوهوه، له ناخهوه، له کانگا، نیشهك: له قوولایی ناموه سویاست دهکهم.

قۆپچە (ن.) دوگمە، قومچە: قۆپچەى كراسەكەم پچرا.

قۆرىييە (ن.) گىشە گيا، دەھاى گياى، گزرا گياى، گرشە، گياى لەسمەر يەك دانرار، باقە، مەلق.

قَوْرًا خَسِهُ (ن.) ۱- شیکونه پیمویی نهگهیشتوو: پهمویه که هیشتا قرراخه ییسه ۲۰ پیسهموی تیسه رخانکراو بیسو رسیتن. ۳- پارچه یه که چوار پارچه.

قۇقۇ (ئان.) خويل، دەرپەريو، زەق: ئاوينىمى قىزقزوينىمى ئاسابى دەرناخات.

قَوْلٌ (ن.) ۱- باشك، باسك، پيل، له ئانىشك بەرەو ژوور تا شان. ۲-لا، تـەرەف: ئـهوان لـەر قۆلـه دەژىـن. ۳- قـۆل، زۆر نـەرى، كـوىر، چـالاكى نـەوى: بىرەكـه قۆله.

قۇنساغ (ن.) ۱- يەك رۆردە رى: كە
گەشستەكەمان قۆناغسەكمان
بريىرە، ۲-مالى زۆر بەميوان،
دىرەخان، جۆگاى خەسانەرە:

مالی باپیرم جسی قزناغه.

۳ مساوه، کسات: قزنساغی
سسهرهتایی زوّر گرنگسه.

3 دهسکه دارهکهی تفهنگ، که
دهکاته دارهکهی خسوارهوه:
بهعسیکان بریندارهکهیان به
قوناغه تفهنگان کوشت.

قیرتاو (ئان.) جادهی قیر کراو، جادا قیّـر کـری: زوریـهی جادهکـانی کوردستان قیرتاو کراون.

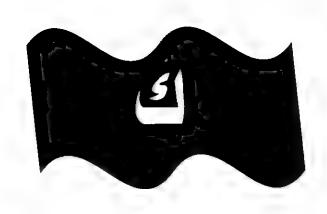
قيساره

قیسساله (ن.) جسوّره نسامیّره کی موسیقایه، که بوّ یه که مین جار له سسوّمه ردا بین راوه. بروانه هارپ.

ئائه بپتج چ ح خ درزڙس ش ع غ ف ڈ فی ك ك ل م ن ه و ی

منداله که قبیقه .

قيق (ئان،) دالكرشت، باريك، لاواز: فَيْزْ (ن،) بيّز، دل تيْكچرون له ديتني شتى: قتيزم له و شوينه بيسه بورەرە.

کا (ن.) ۱⁻⁻ قەسەرى دواى گۆرەكردنى دەغىل ودائىەو دەكرىت ئىالىكى مەرو مىالات: كا ئىالىكى ولاغه. ۲- (ئام.) لە كوئ، كوانى، كوا: كا ئازاد لە كوئىيە؟ كابان (ن.) ۱- ژنى مىال، كەييانوو،

کابان (ن.) ۱- ژنی مال، کهیبانو،
کابانی: نازدار کابانه کی خاوینه
له مال. ۲- ناوه بق میینه.
کات (ن.) سات، ماوه، وهخت، دهم،

تاو: ن*ابی کات به فیرپی بدمین.* کاتــژمیر (ن.) سهعات، دهمـژمیّر: *له* کاتژمیّر ح*هوتی بهیانی له خهو* مهالدمستم.

دهستوور دوو جسوّری مهیه،

کاتی و مه میشه یی.

گار (ن.) ۱- شیش، پیشه، شوّل:

کاری باوکت چسیه؟ ۲
کرده وه، ره فتار: وا مه که، نهمه

کاره کی ناشرینه، ۳- کیار،

كاتى (ئان.) بق مارەيبەك، رەختى:

کارامه (ئان،) شارهزا، لیّهاترو، شـیاو، کـارزان، زرنـگ، دەسـترونگین:

کارك، کاریله: بزنا مه دور کارك

بسوون، ٤- كسردار، فرمسان،

بەشەكە ئە بەشەكانى ئاخارتن.

ئائه بېت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ نه لاق 🗳 که لم ن ه و ی

باوکی نهوزاد وهستایه کی کارامه یه .

کارهبا (ن.) ۱- تسهزوری کارهبا، ئسهلیکتریك، هنسزی وزهدار: کارهبا نتیو مالتو شمهقامه کان رووناك ده کسات. ۲- جسوّره مورویکه، کارویی.

كارەسات (ن.) پرودار، مەرگەسات، بەسەرھاتى ئاخۆش: ك*ارەساتا* مەلەبجەيا شەھىيە ژبدرا مە ناچىت،

کاربه دهست (ن.) فه رمانبه ر، پیاوی میری، مووچه خور: باوکم کاریه دهستی میربیه

کارتیکردن (چ.) کاریگهری: من له ژیر کارتیکردنی ماموّستامم.

کارخانسهٔ (ن.) جنگهی کاری پیشه سازان، کارگه، فابریقه: بارکم له کارخانهی شهکری قهند کاردهکات.

کارك (ئان.) كارگ، نەگەييو، كەپك، نەگەمشتى، كال: *وريابە مەيخۇ* منشت*ا كاركە.*

كار گردن (چ.) ئىش كردن، شۆل كىن: *بە دلسۆزى كاردەكەم.*

گــــارگوزاری (ن.) خزمــه تگرزاری: شارموانی لایه نه کی کارگوزارییه که خزمه تی ماولاتیان دمکات.

کارلیککرن (ج.) کارتیککردن، باندوور کرن: به کارلیککردنی مهنده ك گاز، گازی دی پیکدهمینن. کاروبار (ن.) کار، شیل، شیش، کارو

وبار (ن.) کار، شوّل، ئیش، کارو کوّن کارویاری مه ژ جاران چیّره.

کاروباری مائسهوه (ن.) ئیشی مالیّ، کساری مائسهوه: دایکسم زیساتر خهریکی کاروباری مالهوهیه.

کاریگهر (ئان.) به کار، کوشنده، کارتیکه، دهرمانه که نقد کاریگهر بوی

کارێِوْ (ن.) ئەو ئاوەى بە ژبْر زەرىدا لە بېرتكەرە بىق بېرتكى دى ك

شویننیکی بهرزهوه بق شویننیکی نزم دههینریت.

کازیوه (ن.) کازیوه، بهرهبهیان، رووناکی بهیانی، شهبهق، تیرؤژکین سیماری: سههنی کازیوه دارینیه.

کاس

کاس (ن.) ۱- گیژ، وپ، سهر سوپماو،
تاساو: به م دیمه نه کاس بوو،
۲- جـــام، کاســـه:
قوتابخانه که مان له چالاکی
وه رزشــی ئه مسـالدا کاســی
یکه می به رکه وت.

گاسهٔ لیس (ئان.) مروّقی خوفروّش، دهریساری: مروّقی کاسه لیّس که س خوشی ناویّت.

كاسهى سهر (ن٠) كەللەي سەر: ئۆسكى كاسەي سەرى ساوا نەرمە.

کاغسه رئی پسسالاوتن (ن.) کاغسه را دیرانسدنی، کاغسه را پساررنینی: کاغسه ری پسالاوتن لسه تاقیگسدا به کاردتیت.

کاك (ن.) وشه یه کی پیزلینانه به مانای برای گهوره: کاك دلیر له گهارم مایه و مایه مایه و مایه

کاکاؤ (ن.) پاودهریکی رهنگ قاوهییه، که دهنکه کاکاوی هاپدراوه: شوکولا له کاکاو دروست دهکرتت.

کاکهیی (ن.) کاکهیی هـ فرزه کی کورده له کوردستاندا دهژین.

كاڭەڭ (ن.) گندۆر، گنىدۆرە، تەرپوز: من ھەز لە كاڭەك دەكەم.

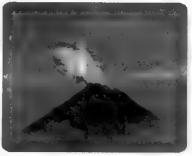
گام (ج.) كى، كامه، كيـژ، كـێ، كيهه، بـێ پرسـيار بـهكار دێ: ـــهـز لـه كام بهش دهكهيت؟

کامهدیان (ج.) کیبروان، کی، کامه: کامه بان ده تسوانی سه رکه وی بابیت.

ئائه بېت ج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف د ق 💾 گ ل م ن ه و ی

کامیّرا (ن.) ئەو ئامیّرەيە، كە ویّنه، يان فيلمى پیّدەگیریّت.

کان (ن.) کانگهر، ژیدهری زیپ و زیو، خه لروزی به ردین، کارك، کاره: تا ئیستاش لسه ولاتانی پیشه سازی کانه خه لروزه کان ماون و کاریان تیدا ده کری.

كانه ئاگرينهكان

کانه ناگرینهکان (ن.) فرلکان،

پرکان، سهرچاوهکانی گپکان:

کانه تاگرینهکان که دهتهقنه وه

زیان به شوینی دهورویه ریان

دهدهن.

کاندو (ن.) کهندو، نیمچه تانکییه که ته ته ته دوست ده کری: پیشتر دانه ویلیه اسه کاندووی قسوردا مه لاه گرا.

کانزا (ن.) ئەرەى لە كانو كارگانەوە دەردەھيىنى، ماددەى بە نىرخ، مەعدەن: تۆتىل جۆرە كانزايەكى سىپىيە.

کسانی (ن.)۱- کانیار، سهرچاره، له

زستاندا ثاری کانی گهرمه و له

هاویندا سارده: کانیا گوندی مه

ثاثا وی گهلهکا ساره. ۲- کوا:

کانی تازاد؟

کاهوو (ن.) خهس، خاس، سهوزهیه کی گهلا پانه دهخوری: تقریجار کامر له جیاتی خهیار بتر ناو زولاته به کاردیّت.

کاوهی شاسنگهر (ن.) ناوی قارهمانیکی کورده و له دری زولم و نیرداری خسسه باتیکردووه به سسه و شودههاکی دا داوه و میللهتی له چهرسانه و مرزگار کردووه

کاوٹکاری (ن.) تێکدان، وێرانکردن، خاپرورکردن: رژێمے به عس سیاسه تی کاولکاری په یړهو دهکرد.

کے (شام.) کی شامرازی گهیه نهره، رسته یه کی سیسه ره کی بسته

رسته یه کی شهورینکه و تول ده گه یه نیّت: تیّیواره، که جاران باری، ژووره که دلّزیهی کرد.

که پر (ن.) سابات، ساباتی له شول و
قامیش دروستکراو: به مرا پتر
که پران ژ چولی دروست دکهن.
که پوو (ن.) لووت، کهپ، پوز، بیقل،

دفــــن: مـــــرۆڤ بــــه كـــــهپوى هەناسەدەدات.

گهتیره (ن.) جهری، جنره شیلهیه که بین چهسپ به کارده هینتری و بین چهسپ به کارده هینتری و له به داری گرین و درده گیری:

که تیره له رووه کی جهوی و درده گیریت.

کهره (ن.) نیقشک، روّنی قالنه کراو: به بانبیه کهی نانو کهرمی داینی.

گهرهسهی خساو (ن.) پیویستییه کهرهسهی خساو (ن.) پیویستییه کهره سسه رهکییه کانی هسه ری کارویاره که بیست: به ردی چیا کهره سسه ی خسساوه بستی دروستکردنی چیه نتی.

کهرهکیوی (ن.) کهری کیفی ، جرّره ناژه له کی کیّـوی خهت خهته: کهره کیّوی له باخچهی ناژه لاندا مهه.

كەرت (ن.) كەر، پارچە، لەت: تا ئەوان ماتن كەرت، ئانىەكى گەرمم خوارد.

کهرسته (ن.) مادده، نهسباب، پیویستی: له بواری پیشهسازی کهرستهی نویتر داهنیدراون.

کهرکوك (ن.) شارهکی کوردستانییه و زوریهی دانیشتووانی کوردن و به نهوت به ناویانگه: شاگری باوه گورگور کتیگهیه کی نهوته له که رکووك.

كەرويشك

كەروپشك (ن.) گياندارەكى بچكۆلەي گرى دريژە، كەروشك، كەروى،

ئائه بپت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق 🗳 گ ل م ن هوي

خەروى، كېڭرىشىك: كەرو<u>تىشىك</u> خەرى سومكە.

که پر (ئان.) گوینگران، گوی کپ، کهسهای که گوینی له قسان نه بینت.

کسه پوو (ن.) پسه مبلوك، كيفكسى، پسه مبيلۆك، ئسه ر تويزاڭ پرهنگ شينهى، كه به كۆن بوون لهسهر نسان شستى دى پهيدا دهبسى: نانه كه پهرى مه لهيناره نابيت بخرريت.

کهرپیلسهٔ (ئــان.) ئــاژه لّی کــه پو گــوی بچروك: ئهم به رخــه کهرپیلـه بببه بتر له ره ر.

كەزان (ن.) بروانە كەزوان.

کهس (ن۰) مرزق تاك: میچ کهسهکم نسهبینی بسه کارهسساتهکهره دلته نگ نهین.

كەسەر (ن.) خەنەت پەۋارە، كۆشان: دايكىم ئەخۇشىھ دائىم پىرىك كەسەرە،

که سك (ئان.) سهو**ز:** *به ما ران دهشتو* **دمر که سك دمجيّته وم**.

كەسگوسسۇر (ن.) كۆلكەزىپىنىك، پەلگەزىپىنىك: كەسكوسسىر سىمەنىمىكى سىبەرارىيە، بىسىتى باران بارىنى كەسكوسىر پەيدا سىپ.

که سوکار (ن.) خزم و خویش، خزم، دوست، که سانی نزیك: تیمه که سو کاری تیومین.

گهٔش (ن.) سیهقا، شاق و همهوا: که *شو* **ه***هوا له ومرزی زستان سارده***.**

گەشىتى (ن.) گەمى، بەلەمى گەررە، پاپۆر: مەندەك لە كەشتىيەكان چارۆكەدارن.

که شتیگه آل (ن.) کترمه آله پاپترپیّك زیاتر بسه مهبه سستی سسه ریازی بسه کارد مبری: که شستیگه ال اسه کساتی جه نگسدا روّاسی گسه وره دمینیّ.

كەشتىوان (ن.) گەمىئان، پاپۆرەوان: كەشىتىوان پۆرىسىتە بەردەوام ئاگاى لەرتىگا مەبئىت.

گها (ن.) شته کی سپی و لیچه له سابوون یان شه پۆلی ئاوه کی

كهفتن (ج.) كەرتن، گلان، بەربورنەرە،
كەفتن: دور بالـــەفرين دوژمنــى
كەفتنە خوارى.

کهفیك (ن.) دەستەسىپ، دەسىرۆك: باپىرى مىن مەردەم كەفىكا دگەلدا.

كسه قُل (ن.) پيست، كەول، كەثل: كەثلى مەنىدەك گىانەوەران ب بهايەكا بەرزىتنە فرۆشتن.

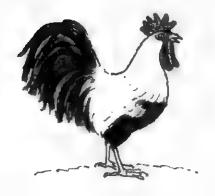
كه قن (ئان،) كۆن، ديدرين، كهون: كوردستان به كه قناتيا سرؤكي جهي كوردانه.

که لار (ن.) قه زایه که سهر به پاریزگهی کهرکوك.

كەلبە (ن.) كەلبە، كىلب، پارچەي رۆر بچورك، ددانى تىڭ كەرپە.

تقریبهی کهلوپهلی ناومالم ئاماده کرد.

کسه فی (ئان.) فهریك: دبهاریّدا زاروّك گهلهك حهز ژكه لی توكا دكهن. كهلیّن (ن.) درز، دهرهز، تیك، كون، كهلهبر: نایه لین دوژمنان كهلیّن بخهنه بهینمانهوه.

كەنەشىر

كەڭەشىسىنى (ن.) كەڭسىەبابو كەڭكروكىشى پىدەڭىن، دىكل، پسەرەكانى كەڭەشلىر رەنگاو رەنگن: كەڭەشتىر دەخورىنىت .

كەڭەگەبسەرد (ن.) كۆمەت بەردەكى بەسەر يەكەوە، كەلەكا بەران: بىر ئاسىنەرەي شوينى زەوبىيەكە كەلەكە بەردەك كراوەت ئىشانە.

ئائه بپت ج چ ح خ د ر ز ڙس ش ع غ ف لاق 🗳 گ ل م ن ه و ي

كەڭەكسەبوۋن (چ.) كۆمبىوون، بەسلەر يەك خرپوونلەرە، كەقتنلە سلەر ئىنىك، ل سلەر ئىنىك سىتوپربوون: خىرا كاردەكەم بىر ئەرەى ئىشىم لەسلەر كەڭەكەنەنىت.

کهم (ئان.) کێم: من کهم یاری دهکهم.

کهمنهندام (ئان.) کهسهك ئهندامهکی

هشسی کهم بێــت: پێویســته

یارمهتی کهمنهندامان بدهین.

کهمهنـــد (ن.) گوریس یان زنجریکی

دریدره بی دیبواریان سهربان
وهسهرکهوتن بهکاردینت، له
بارهدا سهریکی کهمهندهکه به
سینگیکهوه دهبهسترینتو
سهرهکهی دیش بی سهرکهوتن
بهکاردینت.

که مغواردن (ج.) خراردنی کهم دهخوا: که مغراردن تهگهر له ته نجامی نه خرشی نه بیّت مزکاری لهش ساغییه .

گفموْلُه (ن.) کلوسك، كاسه جامی ناو برّش: پنیش پهیدلبرونی کارهبا کورد مهندهك خواردهمهنی لهنار کهموله دهپاراست.

كهميك (ئان.) نهختيك، توريك، پيچيك، قيچيك، ههنديك: ئهميّ كهميّك باران بارى.

گه نار (ئاك.) گفانده، رۆخ، تەنىشت، لىخسار، دەم، دەو، قىلەراخ: لىپ كەنارى ئارەكە دانىشتىن.

کسه ناری (ن.) بالندهیه کی بچورکی ده نگختشه، ده ترانیت له ماله ره له نتیر قه فه سینکدا به خیری بکهیت، رهنگی که ناری به شیره یه کی گشتی زهرده

گەنسەفت (ئان،) مانىدىو، رەسىتياى،

شــه کهت: کهنــه فتی ئــه و ریّگــا دوروو دریّژهم.

کهنداهٔ (ن.) کهنداو، نهر ناوهیه که دوو لای وشیکاییه. ۲- نیمور چیالایهی کیه دوو روویاری

دەچنەرە سەر: عيّىر*اق دكەڤىيتە* سەر كەند*اڤىّ*.

كەنغەر

کهنفسه (ن.) ئاره آنیکی شیرداره،

پنیه کانی پشته وهی درنیژن، که

به هزیسه وه ده تواننیست باش

هه آبه زنیته وه و باز بدات. کهنفه ر

له که رتبه ی نوسترالیا ده ژی،

منینه ی کهنفه ر شتیکیان له سه ر

سک هه یه، هه ر وه کو کیسه

وایه و بنچووی خوی لهناو

کهنگی (ج.) کهی: کهنگی به ثاوات دهگهین؟

گەنىسىلە (ن.) كايسىا، پەرسىتگاى مەسىپچيانە: لىك كوردسىتان كەنىسەي كۆن مەيە.

كەنىشك (ن.) كچ، دۆت، كىژ: مىن دوو كەنىشك مەنە.

گههی (ن.) که ری، که یی، مالی، هه ر بالنده یه ک له ناو مال بتوانریّت به خیّو بکریّت پیّی ده لیّن که هی: نه ش که ره یا که میه.

کسه و (ن.) بالنده یسه کی جوانسه اسه شساخه کانی کوردستاندا زوّره: که وه که م خوش ده خورتینیت.

كەۋاتىك (ئام.) ژبەر، ئەقە، لەبەر ئەرە، لەرا: زستان مات، كەرات دەبى جلى خورى لەبەر بكەين. كەۋانىڭ (ن.) كىقان، كەقانە، چەمارە:

كەوانسەي بساران (ن.) كەسكىسىورر، پەلكەزىرىنە، كۆلكە زىرىنە.

كەوائەسى دەنىت.

كهوتن (ج.) ۱ كهتن، بهرپورتهوه، كهفتن، بهلاداماتن. ۲ –

ئائه بپت ج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف ق ق 🗳 گ ل م ن 🛦 و ی

دەرنەچورىن: تىا ئىسىتا لە مىيچ تاقىيكردنەوميەكدا نەكەرتورىم. كەوچىك (ن.) كەۋچىك، مىراك، مىلاك: جاران كەرچىكى ئىز مەر لە دار دار دروستدەكرا.

كەوي (ئان،) برانە: كەھى.

كەوپكردن (ج.) كەھى كرن: كارترەكــانم كەربكردىرون.

که پخوسسرهو (ن.) سهرکرده یه کی میدییه کان بود: تُتِمه روّلهی میدییه کان بود: تُتِمه روّله کی میدیا و که پخوسره وین.

گەيل (ئان.) پەر<u>ن</u>شان، پـــــ لـــــ خـــــمو خەنــــەت: *براكــهم تەختىشــــە دلــــم* كەي*لە*.

کــــهیوان (ن.) ۱- ئەســـتێرەيەكى
گەرۆكە: ئەسـتێرەى كـهیوانم بـه
شەر سیت. ۲- كابان، كەيبانور.
۳- نارە بۆ نێرینه.

كتك (ن.) ١- پشيله، پسيله، ختك: له مهر شويني مشك تقر بي كتك له وينيه.

گتوپر (ئاك.) دەمودەست، ژنشكتغه، پەكسەر، لەناكار، بى ئاگادارى،

دهمل دهست، له ناوهخت، له پر: هه والنيكي كتوپر بور هه ر چهند دهمكرد باوه رم نه دهكرد. كتوپرې (ن.) له پرې، له ناكاوي. كتيب (ن.) په رتووك: كتيبه كانم خاوين رادهگرم.

كتيبخانه

کتیبخانسسه (ن.) نامهخانسه، پهرتورکخانه: بتر پهیدا کربنی کتیب سهر له کتیبخانهی گشتی دهدهم.

گپ (ئان.) بیّدەنگ، کړ: *ئازاد مندالهکی* کر*و*کیه .

کچ (ن.) ۱- کیـژ، دوت، قیـز، زارزکی مـی: ژینــن کچـینکی ثاقله. ۲-ئافروتی هیشتا شرونه کردوو.

کسراس (ن.) کـهرواس، کـران، جــۆره جلهکه لهبـهر دهکریّـت: ک*راسـه* نویّیهکهم *لهبهر* کرد.

کردار (ن.) کار، کرددود، ردفتار، شرّل، ۲- شینایی هاوینان: کرداری باش بیشهی لیّزانانه.

کرمسی (نان،) کلور، پدووی، کرمی: سنیوی کرمی مهکره.

کرمی ئاوریشم (ن.) کرمی ئاوریشمی، کرمی ئارمویشی ، ئاوریشمی سروشتی دودات.

کری (ن.) ئە پارەيەى ئە بەرامبەر كاردا وەردەگىرى، مىز، رۆژانە: مەمور ئۆوارەيەك كرتى كارەكەم وەردەگرم.

کرنیت (ئان،) ناشرین، نابهجیّ، نا جوان، نارهوا: *بروّکردن کارمکیّ* کرنته.

کریکار (ئان،) باله، باله، رمنجده، کریکار چینی کریکار چینی مهره نیری کرمه له.

گریگاری (ن.) عەمەلاتی، پالەیی، كرێ گرتەیی: كاكم *رێژانـه كرێكاری* دمك*ات.*

کپ (ئان،) ۱- مریشکه ک ئاره زوری
که وتنی سه ره میلکه ی هه بی بی

هه آهینانی، کورک: خزمی تی

مریشکی کی که وتور بکه . ۲بیدهنگ: بروانه: کپ

کرکسهوتن (ج.) کورکبرون، وادهی

میلک هههنینان: بالنده کان

له سه ر میلک کرده که ون و

چاوبنی بیچوه کانیان ده که ن.

گرگراگه (ن.) کرکرک: گیانه وه ره

مه مکداره کان کرکراگه ی گوییان

کرهبا (ن.) شنهبا، هینکه با: تهمری کرمبایهکی خترش دتیت، م

کش (ن.) دەرکردنى بالندە: *منالەک* کشەکشى لە مریشکەکە کرد.

کشان (چ.) دریدژبوون، باشقه چرون، له بسه ریسه ک چرون: مسادده به که رمکربن د مکشتند.

ئائه بىپ تى چ چ ح خ درز ژس ش ع غ ف ق ق 🏜 گ ل م ن م و ى

کشتوکال (ن.) کیلان و چاندن،

زراعه ت، کشتوکار: ده شتی

شاره زرور بز کشتوکال به پیته.

کشتیار (ن.) خاوه نی کشتوکال،
حوتیار کشتیار بینی خارشه

جرتیــار: کشــتیار پێــی خرشــه بــاران ببارێــت- مــام وســوو کشتیارێکی کارامه یه .

کفری (ن.) قەزايەكە سەر بەپار<u>ت</u>زگا*ی* كەركوركە.

> کلاسیك (ن.) شتو بیری نهریتیو کزن. زمانانی کزنی وهك لاتینیو گریکی به زمانی کلاسیك ناسراون.

کلتور (ن.د) سورمهدان، کلدان: *ئه م کل* و کلتوره بیّنه چ*اوم بریّژم.*

کلك (ن.) کورى، دوي**گ:** سم*ۇرە کلکى* زەردە.

کَلُوْ (ن.) کولی، جوّره زینده وه ریّکه لاقه کانی پشته وه ی دریّژن بوّیه ده ترانیّت باش باز بدات.

کلـــۆر (ن.) قــولێر، نــاو بــه تال، کــون، خارله: *بمانه کانم کلــــّورن دەبێـِـت* يريان بکهمهره.

کلور بسوون (ج.) کرمی بیوین، کیون بیوون، خلوله بیوون: مهرکه ددانه کانت کلزر بوون، سهردانی پزیشکی ددان بکه.

کلیه (ن.) بلتسهی شاگر، چریسك بان کریساك: کلیسهی نساگری تاگردانه که تعدره کهی رووناك کردیوو:

گلۆ (ن.) كەلە، تەقال، كىزى، كورز. كئىشت (ن.) پەرستگاى جرولەكانە.

گو (شام.) ۱– که: ژباوشکنن وی یا دیاره کو خهوا وی یا دمنیت. ۲– چین: کو خترتان دمریاز کرد.

گوانوو (ن.) گوانی، گوانگ، شاگردان، تفك: م<u>تندت</u>ك لهسه رشاگری كوانوم چيشت ليدهنتين.

گوافی (شام.) کانی، کا، کوا، وشهی پرسیاره بق دیاریکردنی شوینو شستی نادیسار: کسوانی شهو مستر نراوه ی گوتست بسترتی دهخوینهه وه

گوتان (ج.) ۱- لیدان: له قوتابخانه دا کوتان قه ده غهیه، ۲- ده رزی لیدان: مه لمه تی کوتان دژی نه خوشی سورکه دهستیییکرد.

كوتسال (ن·) قوماش: باوكم كوتال دوفرزشتيت.

كوتلىك (ن.) كنتىه: كوت<u>ك</u>ك دموك خوارنهكا فۆلكلۆرىيە.

کوده تا (ن.) مه لگه رانه وه، له کار لابردن، هه رکزمه له چه کذاریک به زنری ده سه لات له کزمه لیکی ده سه لاتداری دی بستینن به م کساره ده لسین کوده تسا: به عسیه کان به کوده تای سه ربازی ماتنه سه رحوکم.

کورت (ئـان.) کـوت، پێچـهوانهی درێـژ: *بهتی درێ کورته .*

کسورد (ن.) نه ته ره یه کی گهوره یه که رفزشاوای که رتسه ی شاسسیادا، میژوریسه کی دیرینسسی لسه م نارچسه یه دا هه یسه و مهرجسه میللیه کانی هه در که کوردستاندا سه ریهه آداره و پله به پله و هه د

یه کسته لسسه و مهرجانسه له سسه رده میکی شه و میسژوره دا شیوه ی خزی و هرگرتوره .

گوردایه تی (ن.) بزائیکی نه ته روییه،

له پیناو رزگاری و سه ربه خزییدا:

کوردایسه تی ریبازی کسورد

په روه رانه .

گوردستان (ن.) کوردستان خاکی کوردانه دوره کوردانه و بسهم ولاتانه دوره دراوه: تورکیا له باکوور، ئیران له باشوور، سوریا له روزهای در و روزها

کوردی (ثـان.) ئـەر زمانـەی، کـه کـورد قسەی پێدەکەن: زمـانـی کـوردی بـهر خێزانــی زمانــانـی ئێرانــی دەکەوێټ، چل مليــۆن کـهس بـه زمانـی کوردی قسه دەکەن.

کورسی (ن۰) سەنگەلی، ئەسكەملی:
لەسسەر كورسسى دانىشستم.
كورسسىيەكم بستر بېنس نقر

گوژاندنسسهوه (ج.) قەمرانسىدن، دامركاندنسەرە، كېكردنسەرە:

ئائه بپتج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق 🖆 گ ل م ن موی

ئاگرەكسەمان زور كوژانسدەوە ئەگەر نا ھىچ ئەدەما.

کوشنده (ئان.) کوژهك، کوژهر، ههر چ شدتنك، که مرزق و گیانهوهر بکوژی: پزیشك مهرآدهدات مرزق اسه نهخترشسی کوشسنده به چارهسه رکردن رزگار بکات.

کولېسوون (چ.) هـهودان، زامـداريوون: د مسته کانم کول بوون.

کولله (ن.) ۱- کلی، کولی، دهعبای زدردر بهخش بق کشتوکال. ۲ئه و قوماشه تهنکهی، که له شهدهاندا لهسته ر پیخهه هادددری تا له میشو میشووله بیاریزرین.

کولیچه (ن.) کلوچ، کاده، جوره خواردنه که یان شیرینیه که له گویزو خورماو شارد و روون دروست ده کری به رچاییه کی خوشه.

كسسوليره (ن.) كلسوره، سسهوك، ئەسستورك، سستۆرك: كسوليره بەرلانى كۆربە بەناربانگە.

گول (ن.) ۱- جزشی شتی شل له سه ر شاگر، که لی: تاره که نه ماتزت کول ۲- جنوش هه نسکی گریان، که له گری، گریا گهرم: ته ره نسده خه می خسوارد کولی گریانی نه ده نیشته ره.

گولاُنْ (ج.) كەلىن، تەوار گەرم بىورنى ئاو، وەجۆش ماتن: ئار لە پلەى سەدىيدا دەكولىّ.

گولاو (ئان،) کهنی، شاری شهراو گهرم بوو: ئاوهکه کولاوه ئاگادار به مندالهکه دهستی لی نهدات.

گونچی (ن-) جۆره دانهریّله یه کی دهنگ بچروکه به زوّد شیّره ده خوری، لهدروستکردنی زوّد شستیش بستیش بسه کاردی، قسونجی: تسه حینا کوبصیان گهله کا خوشه.

گونسساه (ن.) ۳۰۰ پیسستی بزنسی خوشکراوه بنو شاو تیکردن، کونک: له پهریزی له کونده شاو دهخونه وه. ۲۰ بو، کونده بهبو،

پىسەپۆك، تىـــــۆك، بالنــــــدەى وەيشىرومە.

كوندەبەبوو

کوندهبهبوو (ن.) بروانه کونده (۲) کوئیله (ن.) کونه، کونی نقر ورد: کراسهکهی ههندی کونیلهی تیّدایه.

كوي (ئام.) كيڤه، كيري، كيّوه: بن كويّ چوره؟

کووچه (ن.) کولان، گهرهك: تــارهك بـه کووچــه و کولانــه کانی گهرهکــه کونه که ماندا پیاسه م کرد.

كوبرا

کۆپرا (ن.) جۆرە ماریکی ژەھرارىيە. كۆپرا ماریکی گەورەپ، و لــه جەنگەلدا زۆرە.

کوتر (ن.) جۆرە بالندەيەكە، زۆرجار دەنگىكى لىرەدىت رەكو بلىيت دەلىلىت: زور كور، رەنگى پەرەكانى كۆتر بە شىيرەيەكى گشتى خۆلەمىشىيە يا سېى.

کۆچەر (ن.) رەقەند، رەۋەند: كۆچەر لە بەھاران دەچن بۆ كويستان. كۆچــــــكە (ن.) دەرســـــۆكا ســـــپى، ســـەرپۆش، رەڧتـــەى ســـەرى منــدال: بــه منــدالى كۆچــكەيان لەسەر دەناين.

کۆچکردن (ج.) ۱- رۆيشتن، بارکردن له شوينهك بق شوينهكى تر: له ماويندا بهرمو ماوينه مهوارمكان

نا ئه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع غ ف ال ق 🏜 گ ل م ن ه و ی

کئرچ دمکه بن. ۲– مسردن، له ژیسان شهمان: دممه که کترچسی درایی کودووه.

كۆچى دوايىي (ن.) مىردن، مالئىاوايى: مەمورمان بە كۆچى دوايىي ئىەر خەفەتبار بورىن.

كۆرپىيە (ن.) كۆرپەلە، منىدالى سىاوا، زارۆى سىاوا: خى*زى و كۆرپەكەى* م*اتىمون*.

کور (ن.) ۱- حهوشهی به رخ و کار:
۲- جی له وه پ سه رزایی له وه پ چه روان، له وه پگا: ته و بنداره
کرزه کی چاکه بی مه پر مالات.
۳- کرمه له، کرم، چه ند شته ك

کۆزەر (ن.) ۱- له کاتی له بیرنگدانو کهرکردنی گهنمسدا شهو کاو کزته آن برژارهی سهرده کهرینت، پینی دهگوترینت: کوزهریان سهر کستوزهر. ۲- کوزشسه رهدار،

قوتسهدار، بنسهداری بسپاو، کولکهدار، قورم: نهو کنززهره دهشکتین بر سریا

گۆسار (ن.) نامچیا، شوینه که شاخ و داخی رور بی، کویستان، روزان: کوربستان ولاتی کارساره.

کۆسپ (ن.) ئاستەنگ، تەگەرە، رنگر، بەربەسىت، ئەمپەر، قرچىابى زەرى ئە رنگادا: مىچ كارسىپىك نەماتە رنگام.

کؤقٔار (ن۰) گلافار، کیزوار: کترفاری زاری کرمانجی له نتیوان سالآنی ۱۹۳۲–۱۹۳۲ لسه روانسدز دهردهجوی

گۆگەرەشە (ن.) خەندەكزك، كزخىزك، كۆخەرەشىك: كۆكەرەشىك تونىلترىن كۆكەپ، كە منىدال دەيگرىن.

گۇلارە (ن.) ۱– كۆركۆرە، بالندەپەكى گۆشىت خىۆرە: ك*ۆلارەك ك*

ئاسمان دەفریّت وا دیاره له
نیّچیریّك دهگه ریّت. ۲- فریّکهی
کاغهز، فرفریّك، قوش قاقهز:
بنسواره وا ئسازاد كسترلاره
مهالدهدات.

كۆلسۆخ (ن·) كلـۆخ، كولـۆخ، كەللـەى سىەر، جومجومـە: كولـۆخى قـى بەرانى يى مەزنە.

كۆلىڭ (ن.) كۆلىچ، زانستگا، خويندىنى بالاى دواى ئامادمىى: براكهم له كۆلىشى ئەندازە دەخوينى.

كۆگا (ن.) كرمگەم، عەمبار، ئەنبار، شەنبار، شەنبان، شست لسى دانسان، دانسان، دانسان، دانسان، مسەموريان لسه كۆگاره مينراون.

کسۆل (ن.) ۱- تیله که، پشتی،

کوله پشت، باری سه رشان: به

خسر مرک رک رلی پشتمه ره

به ریکه رتم. ۲- شان، مل، پیل،

قه لاندوشان: باره که م به

زه حمه ت پی به سه رکول دا درا.

۳- جلك شوشتن، بالاث: بتر

کول چرونه ته سه رکانی. (ئان.)

كۆڭە پشت (ن.) بروانه كۆل.

كۆڭەكىگە (ن.) فاكتىگەر، سىلتوين، ئەسىتوند، سىوندەگە: برايسەتى كۆڭەگەى سەركەرتىمانە.

كۆل ئەدان (ج.) نەبەزىن، ئەسىرەوتن، رانەرەسسىتان: كىسۆل ئىسەدان سىقەتى ئۆمەيە.

كسۆڭين (ج.) ئەخت، پەيكەرسازى، پەيكەر تاشى: برام ھونەرمەندە لە بوارى كۆڭين.

كۆمىسىدەككودن (ج.) يارمەتىسدان، ھاوكسارىكردن: مىن كترمسەكى مەزاران دەكەم.

كؤهه لل (ن.) جڤاك: كترمه لى تتمه ساده يه .

كۆمەللە (ن.) كۆم، گررپ، تاخم: ب نىسازىن لىسە كۆمەلەيەكىسدا يەكىگرىن.

ئائه بىپ تىج چىچ خىدرز ژسىش چىخ قىق 🗳 گىلىم ن ھوى

كۆمسەلكوژى (ئان،) رەشسەكورى،
كۆمكورى، جىنۆسايد: رريمى
بەعس كوردى كۆمەلكور كرد.
كۆيلە (ن.) بەندە، بەنى، قول: كەس
كىرىلەي كەس نىيە و ئازادە.
كىيبۇرد (ن.) جۆرە ئامىرىكى
مۆسىقايەو زۆر لە پيانتريەكى
بچورك دەچىت. دەتوانىت
ھەمور جۆرە مۆسىقايەك بە

کیسه ل (ن.) روقه ، کیست ، کیسه له ، کسک ، نه و ناژه له یه که به رگه کی روقت ی به سه ریشته و هیه الله نستانان له ژیر خاکدا دویی و له شاو و وشکانیدا دوژی: کیسه ل سیسه د سال دوژی.

كىڭسە (ج.) كوئ: تىزكىۋە بچى ئەز دگەل تەمە.

کیلؤمه تر (ن.) یه که ی پیّرانه له نیّران درور: در جیّگای لسه یسه ک درور: کیلیّرمه تریّک یه کسانه به مه زار مهتر،

کیمیا (ن.) یه که که ناسته کان: که گهزموینی زانستی کیمیا (۸۰) پلهم وهرگرت. ۲- پهین، نهوهی کشتوکالی پی به میز ده کری. ۳- چه کی کن کوژ.

گیمیابـــاران (ن.) بـهکارهیّنانی چـهکی کیمیــایی: ههلّهبجــه، باسینــان ر بالیسان به دهستی به عس کیمیا باران کران.

گیمیاگه((ٹان.) ژانای کیمیا: ب*راکه*م کیم*یاگهره*.

گینهٔ (ن.) رق: مرؤقی کینه له دلاّ زود نهخازش دهکهویّت.

کیسده ری (تاك.) کوی، چ جهی، کینده ریی. کینده ر: تو خه لکی کنیده ریی. کینده ری. کسیش (ن.) ۱- سه نگ، قررسایی: پیمه ی کیش گرامه. ۲- بیمه ی تاقه ت، توانیا: تر ترمیزله که له

گیشان (ج.) ۱- بهرارردکردن به پیوانه ی تهرازوو: سور کیاتی سیوی چاکم بی بکتیشه. ۲- راکیشهان ته له که به کنیشه

مەورازەكاندا كۆشى كەم بوي.

كۆمسەنكورى سى كيوى

نسه رهك بيچسسري ۳۰ جگه رهخواردن، مثر ليدان، قوم ليدان: چيدى جگه ره ناكيشم.

كيشسانه وه (چ٠) هينانه دواوه، فه كيشان، بردنه پشته وه: دوژمن ميزه كسانى له سه ر سينوور كيشاره ته وه.

كيشه (ن.) ههرا، ئاريشه، دهمهقاله، ناكركى، شهر، بدرس، قهزيه، ئاريشه: كيشهى نيوان ههردوو دراوسي جارمسه ركرا.

کیلگه (ن.) زدهی، زدوی و زاردکی با وانکراو: اسه کاتی سه براندا دمبیت تاگاداری شه و کیلگه مینانسه بسین، کسه میشتا درنه مینراون.

كَيْلْكُەنسەوت (ن.) حەشسارگەى ئىەرت، چىالە ئىەرت: كىەركوك كى*يْلگىەى* ئەرتە.

کیم (ن.) ۱- عهداف، زهرداوی برین،

خوین و خیرزاوی برین: له به ر

ته شهه که نفری کربوره، (شان.)

۲- که م، کم: کیمه ک ماره

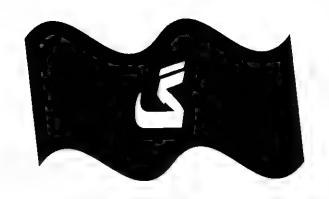
بگه ینه جی. کیم شاخفتن ژپر

بیژیی باشتره.

کیماسی (ئان،) کهموکوری، کیماتی: له خوتیدندا مهندهك کیماسی یان مهیه.

کیو (ن.) چیا، دوند، شاخ، بهرزایی: کن*وی قهندیل بهرز*ه.

کیوی (ئان.) کیفی، کوفی، کیوی، سهر به کیو، نهو ناژه لانهی له شاخدا ده ژین، نهو ناژه لانهی مالی نین، پیچه وانهی که وی: بزنه کیوی له شاخه کانی کوریستاندا زوره.

گا (ن.) گامیّش، جوانهگا نیّرهی چیّل: پیّشتر ک گوندهکان گا بـتی جووتکردن بهکاردهمیّنرا.

گابه نسهك (ن·) گايـهك كـه پهلهيـهكى سپى تيّدابىّ: *باوكم گابهلـهكتيكى* ك*ىرى*.

گاپسهٔ ل (ن.) جوّره کوّتریّکی شینه: سهم گاپه له گاسماندا به سهربهستی دونریّت.

گسازا سروشستی (ن.) شهو مسادده مهوابیانهی،که لهسروشندا مهنو جرّداو جرّدن: گازی ترکسیمین بارمهتی مهناسهدان دهدا.

گسازگرتن (ج.) گهرتن، گهستن، قهپگرتن: ت*اگام لینه بوو منداله* ساواکه گازیکی لیکریم.

گاگه ل (ن.) رهشه ولاغ، گاران، چیل و گا و جوانه گا: گاگه لی گوندی دهبردریت اسه و مرگای بناری شاخ.

گالیسسکه (ن.) عهرهبانیه، بروشیکه، حاجیلاک: مند*اله کسه سسواری* گالیسکه بوو.

گانته (ن.) یاری، ولزی، گهمه: به دمم گانتسهوه لسه گهشسته کهمان گهرلینهوه.

ئائه بېت چ چ ح خ د رزژس ش ع غ ف لاق ك ك ل م ن هوى

- گساوان (ن.) شهر كهسهى دهچيته بهرچينل و رهشهوالاخ، شسوانى چينان رهشهوالاخ، گافان.
- گهچ (ن.) کهرسته په که بیناکردن به کاردیت و به زوری دیواری پی سواغد دریت.
- گهده (ن.) چیکلدانه، مهعیده، گهوك: زار خواردن بازگهده باش نبیه.
- گهرا (ن.) تۆرى ماسى و بۆق ر....،
 خەرز، تىزرى وردى ھۆشىتا
 نەپيتۆندران
- گەرەك (ئان.) پێويستى، دفێت: مەمرى *قوتابىيەك گەر*ەكە بخ*و*ێنێ*ت .*
- گەرد (ن.) گەر، تىۆز، خەرش، دائىدى ورد ورد، زىقىرك: زىرىكىسى بىسى گەرد دەفرىشىش.
- گسفرده لوول (ن.) گیژه لورکسه: سه کوربستاندا پایژان گهرده لرول مه لده کات.
- گهردهن (ن.) گهردن، میل، ئهستق، سیسکورد: *دراوسیتکهمان* گهردانه به کی زیبوی که گهردهن کردووه.

- گهردوون (ن-) جیهان، دنیا، گێتی، ئهرنو ئاسمان: گهردوین زور لهوه گهورهتره که ئێهه دمیبینین.
- گیه ردوونناس (ئان،) ئەرەي لە كاروپارى گەردوون دەكۆڭپتەرە: يورى گاگارىن گەردوونناسىتكى ناسراوە.
- گهرم (ئان.) بهتین، گهرم پنچهرانهی سارده: *له ولاتی نتیمه دا هاوین* گهرمه.
- گهرهاو (ن.) گهرمانی شوینی خق شتن، حهمام: بق خش شوتن چوومه گهرماوی سیروان.
- گهرهاوگهرم (ئاك،) دەسبەجى، دەمو دەست، راستەوخى، يەكسەر: مەر مندالەكە لەدايكىمو، گەرماو گەرم يېچامەرە.
- گەرمەسىيد (ن.) گىەرميان، نارچەي گەرم: گىەرميان نشىينەكان
 - *ماوینان د*مچ*نه کو*یّست*ان.*
- گــهٔ رمی پیـُــو (ن.) گـه رمیپیّف،پیڤکن گهرمیّ، ئه و ئامیّره ی بق به رزی و

گاوان — گەشبوونەوە

نزمى پلەي گەرمى بەكاردى: پزىشك گەرمى پيو بى پيوانى پلسەى گسەرمى نسەخىش بەكاردەمىنىيت.

گهروو (ن-) گهروی، قوپگ: گهرووم دیشش بزیه دهنگم به ته واوی نایی.

گەريان (ج.) بروانە: گەران.

گەرىدە (ئان.) گەرۆك، گەرمۆك، ىنيا دىـــدە: گەرىدەكـــه بــــەدىلى شوينەواردا دەگەرا.

گهرِ (ن.) ۱– پینج، خول، سورِ: ز*انا* گس*هری ب دهست کیشسه کهی* خواربوره. ۲– شهرٍ: نـازانم بیز نهو کهسه گهرم پیّدهگریّت.

گهران (ج.) پیاسه کردن، سوورانه وه، گهران (ج.) پیاسه کردن، هاتن و چرون: گهران به بنیادا زانیاری مرآث زیاد ده کات.

گهرانسهوه (ج.) ماتندوه، تهکهریان، زفرینسهوه: کرچسی گهرانسهوه به رود ولات له زوریوون دایه.

گەراندئەوە (چ.) ناردنەرە، ك<u>ۆرانەرە،</u> زۇراندنىسەرە: مىسەمرىر سىسەرى سامانى بارگەراندمەرە.

گسه پهك (ن.) تاخ، چسهند كرلانيك، رهندهك: مالمان لسه گسه پهكى زانيارىيه.

گەستن (چ.) بېمانە: گازگرتن.

گهٔشهٔ (ن۰) نه شونما، پهره، خوتشی: تسهم *دارانسه بساش گه شسه بیان* کربوره.

گهشسه سسهندن (ج.) پهرهسهندن، گهشسکردن، فراوانبسوون، بلافيوونسه وه کلپسه سسهندن، گسهورهبوون: پستیش تسهوهی کتیشه که گهشه بسهنی چارهیان کرد.

گهشسسهٔ کردن (ی۰)

نهشونماکردن، پنگهیشستن،
پهرهسهندن: ولاتمان له روری
بیناسازییه وه باش گهشه
دهکات.

گەشىسېوونەوە (ج.) گەشسەرە بسورن، شىادىوون، گەشىانەرە، دلغىزش

ئائه بېت چ چ خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك ك ل م ن موى

برون: که *ژال به سیننی دلیکی* گهشبورهوه

گەشـــتوگوزار (ن.) ســـەيران، گــەړان بەكــەيف: *ڧـــەقلارە شـــويّنتيكى* خ*ۆشە بر گەشتوگوزار*.

گسه ل (ن.) مللسهت، میللسهت، قسه به: خه باتی گه ای کورد له میژوود، پر سه رفرازییه.

گهلاویْژ (ن.) ۱- نهستیرهیه کی گهشی پرشنگداره لهناوهراستی هاویندا له کهلووی خزیدا دهترازی: ۲- نیوی مانگیکی کوردبیه بهرامبهر مانگی ههوت ههشتی زاینی. گهلسهری (ن.) هـزل: پیشانگایه کی شسیره کاری له گهله اله دی میسیا د مکریته وه.

گەلسەك (ئىاك.) گەلىك، مشە، زۇر: نى*رگز گولەكا گەلەك جوانە.*

گەلۇ (ن.) كوړىنە، خەلكىنە، براينە: گەل*ۇ راين.*

گسه نی (ن.) نهال، دق همی دریده هانیوان مووشاخ و ریسی پیدا تیده په پی: که ای عه ای به ک تاقگه یه کی جوانی مه یه.

گەنىڭ (ئاك.) بروانە: گەنەك

گههٔ (ن.) بهلگ، پهلك: *گهلأى دارى* پاييز رهنگى جوانه .

گسه هار فردان (چ.) نابلووقسه دان، دهورگسرتن، دورپیچسدان، هویردان: تا سرپا گهمارتی شاره کهی نه نا نه یتوانی داگیری مکات.

گەمسە (ن.) يسارى، وازى: ت*ۆپسانى* گەمەيەكى خۆشە.

گسهنج (تان.) لار، تىقلاز، جاھىتان، جھىلان، خورت: گەنىج مىيواى بوا رقىدە پتويستە بايەخى پتيدرتىت. گەندەل (ن.) خراپ ،چروك و بى كەلك: تا بىرت دەكرتىت كارى گەندەل مەكە.

گهنم (ن.) ده غهن دانه ویّله یه کی به سه نمی به سهوار، مساوار، گهنمسه کوتاو....
گهنمسه کوتاو....

گەورەيى (ن.) مەزنى: گەررەيى ئىمە لەرەداب مىچ كات چارمان لە دەستى خەڭ نىيە.

گهوههر (ن.) ۱- به بهردی نرخداری وهك ئـه لماسو دوروو يـاقوتو زمرووت دهگوتريّت. ۲- ناوه بـق ميّينه.

گه نمه شامی (ن.) جنره دانه ویله یه که نمه شامی دن.) جنره به گوله پیغه مبه ریا گهنمی کابه ناسراوه بستر دروستکردنی شامداری به کار دیت.

گههشتن (ج.) ۱– گهیشتن: شهوان دممتکسه گهمشستینه. ۲– پنگهیین، روسین: ترتیکه باش پنیگهیشتوروه.

گەيانىدن (ج.) گەمانىدن، م<u>ىن</u>دان: كەلوپەلسەكانىيان زوو گەيانىدە جى.

گەيشتن (ج.) بروانە: گەھشتن.

گچىكە (ئان.) بچورك، بچىك: *ئەسەر* گى*سەردان پۆرىسىتە بىم باشسى* چ*ارب*ۆرى گچكان بكەن.

گلی (ن.) بق بانگ کردنی کاریله و بـزن بـه کاردی: گـدی گـدیانق، نــاری لاوکهکی کوردبییه.

گر (ن.) کرد، بەرزايى، تەپە، تەپۆلكە: گــــرى مالتــــا ئىبىرى گەلــــەك كەلتنادە.

گرار (ن.) دانه ریّله ی چیّشتی توندو پهیت، که به پلاو ایّدهنریّن وه ك، برنج، ساوارو گهنمه كوتا: دايكم بر نيوه رز گراری ليّناره.

گران (ئان.) ۱- قورس: باریکی گرانه.

۲- زهحمسه ت، ئه سسته م:

پرسیاریکی گرانیان مینابری.

۲- بسه پیز، بسه حورمسه ت،

سهنگین: پیاویکی گرانه. ۱
نرخی زور، به به ها، به های زور:

که لو به ل له بازار گران بروه.

گـــــرتن (ن.) گــــیران، بهنـــدکردن، میشـــتنهوه: /ـــه ســــهرد،می بهعسدا مهر لهبهر شهومی کــورد

ئائه بېت چ چ ح خ د رزژس ش ع غ ف لاق ك كك ل م ن ه و ى

بــووی دمهاتیــه گــرتن، یــانی دووچاری گرتووخانه دمبوویت. گرد (ن.) بروانه: گر.

گردپوونسسهوه (چ.) خپهسهبرون، کټبوونهوه، خپ بوونهوه: بتر باسکربنی کتشه که مهموومان گردپووینهوه.

گردۆلکه (ن.) گردی بچورك: زاریهی گردۆلکه کان شوینه واریان تیدا مهیه.

گرژ(ئان،) چوونه نالائیک، تیکچوون،

ریکهاتور، چرودوده یاک

ماسولکه گرژدهبی خاو

دهبیتهره،

گرفتـــاری (ن.) ئــالاّرزی، بــه رــــه نگی، دلتــه نگی: منــدهك جــار بــــار مــه گرفتاری په بیدا سن. گرنگ (ئــان.) بایه خـدار، پریایــه خ: بــه

برززه به کی گرنگ خه ریکم. گرنگی (ن.) بایه خ، به هه ند زانین: دمنیکیه گرنگیی به جیزیی برزگرامه کانی خوتیندن ده دریت.

گرنگی پیدان (ج.) بایه خ پیدان، بهاپیدان: مندال، که کارب بوو پیویستی به گرنگی پیدانه.

گروپ (ن.) تاخم، دەستە، كۆمەڭ: قوتابىيان بەسەر دورگروپ دابەشكران.

گری (ن.) ۱- بهند، که دوو بهن یان
دوو داو له یه کتری قایم ده کرین.
۲- کیشه، ههه را، ناخوش،
دانه نگی، کوسپ: گرییه کم بی په یه ارووه خه ریکه خومی لی ده ریاز ده که م.

گر (ن.) گوری، بلیّسه، تین: تا دم*م*ات تاگرمکه گری زیاتر دمبوو.

گرگرتوو (ئـان-) شـتى سـروتار، ئـاگر تێېــەريوو، داگيرســاو: *داره گــر* گرتورهک کەرتە خوارەرە.

گرنژین (ن.) زەردەخەنە، بشكرپین، مسكە بورنسەرە: ئ*اسىز ب* گرنژ*ینەرە مات.*

گــژوگیا (ن.) شـینایی، لـهوهر: بنـاری مهلکورد کژوکیای باشی بز مهرو مالات لتیه.

گسك (ن.) كيسك، جەريفك

گشتی (ثان.) تەرارى، خپى، تێكړايى، ھەمور: كتێيخ*انەى گشتى كتێيى نۆرى تێدايە*.

گفت (ن.) بەلىّن، قەرل، پەيمان، سۆر: گفتم *پىّداىي، كە دىيارىيەكەي بىق* ب*ە*رم.

گفتـــدان (ج.) به لاننــدان، پهیمانــدان، سۆزدان: ئەگەر بەلىننت بەيەكتىك دا جىيەجىنىيىكە.

گفتوگۆ (ن.) مەئپەيئىن، چارپىكەوتن، دەمەتەقى: *بىز مەر شىزلىك بىن* گفتوگىى لەگسەل برادەرمكسەم دەكەم.

گلاره (ن.) ۱- بچه داری لهسه ریه ک دانراو، هه زرزکه دار: شهم گلاره دارانه وردکه بتی ناو ستریه. ۲-گلینه ی چاو: من تقرم وه ک گلاره ی چاوم خترشده ویت.

گلدانسهوه (ج.) دهست به سهرکرن، هیشتنه وه: برّ چهند مه به ستیّك لای خرّی گلدلینه وه.

گلۆرېوونسهوه (ج.) گرينابرون، خلس د بوونسه ده، بسانگرنز بسوون: به رده که له د به رزاييه گلتر بووه خواري.

گلینه ی چاو (ن.) ره شکینه ی چار، ره شکا چاهی، گلینکه: دایك ته وهنده ی گلینه ی چاوی مندالی خوی خوشده و پیت.

گله زهرده (ن.) چیاپه که ده کهویّت باشووری سلیّمانی: من به سهر چی*ای گله زه رده* کهرتووم.

گسوان (ن.) گوهان، مسه مکی شاره لا: ب<u>نچسوه کان گسوانی دایکیسا</u>ن دهمژی.

ئائه بپتج چ ح خ د رزژس ش ع غ ف ڈق ك 🏜 ل م ن ه و ى

گورچ (ثان.) چوست، خيرا، چالاك، چوستو چەلەنگ: بە ئەسىپتكى گورچ بەرتكەرتم.

گورز (ن.) ۱- قامچی سهر ئهستوور،
که بق شه پهکار دیّ. ۲- پهتو
په پقی بادراو، ۳- گیای بادراو
بق ئالفی ئاژه ل بهکاردیّنن.

گهرگ

گورگ (ن.) گیانه و مریّکی درنده یه مه پ و مالات دهخوات: گورگ که رت ناو مه رو مالاتی مام حهسه نی ناریه ی خواردن.

گوری (ن.) گر، تین، بلیسه، تاو: تا دمهات گوری ئاگرهکه بهتینتر دمیرو.

گوزهران (چ.) ژیان، ژین، حهرانهوه، بهریوهچورن: بنرگسرزهرانی

ئەمسال دەغىل دانتىكى باش ئامادە كراوە .

گوژهه (ن.) بریده، ئه ندازهیک، به پی تیچوو:
تیچوو، ئه ندازهی تیچوو:
گوژههی ته م بروژه یه ده ملیون دورد

گوشاد (شان.) ۱- فسره وان، فسراوان، راهسی، بسه رین: فسانووی مسالی بسساییم زور گوشسساده، ۲- خوشی، شادی: دالم به دیتنت گوشاد ده بنیت.

گوشسراو (ئان.) گوشاو، گفاشتی، ویکهینسراو: جلوبه رگه کان باش گوشراون.

گول (ن.) گولا، خونچهی پشکوتور: جرّره ما گولا له باخچهی شاردا مهن.

گوللسه (ن.) فیشسه ك: گوللسه تسه نیا به رامیه ربه بوژهن به کاریبّنه .

گُولاًو (ن.) بِنِّن، عَهْتَر، گُولاً، نَّاوِي بِنِّن خَرْش، نَّاوِي گُولْ: شُورِشه گُولاًويِّكُم كَرِي.

گولْ باران (ج٠) گولپژین، گولاّ بهسهردا بارانسدن: گ*ارانیپیژهکسه لسهناو* حهشاماتی خهالکهکسه گولساران کرا.

گونپژین (٥٠) بروانه: گول باران.

گونزار (ن.) ۱- لالهزار، گونستان، باخچی گولان، گونخانه. ۲-ناره بل میینه.

گونجان (ح.) ریکهنت، لهباریوون، ریککه ربتن، ساز بوون، پیکهاتن: تیستا باروبترخه که گودجاوه بتر پیکتر بینین.

گسومین (ج.) ۱- دهنسگ، گرمانسدن، گررمین، گرمین: گرمینی مهور له به ماراندا زاره، ۲- خویندنی

گونجاندن (ج.) ریکخستن، ریککه رتن، سازگرین، پیکهینان: زیرمان لیکردن تا لهگهان یه ک گودجاندمان.

گونچاو (ئان.) ساز، لەبار: ئەم خ<u>ىزانە</u> *پىكەرە گونجارن.*

گوند (ن.) لادی، دی، شارایی: خه *لکی* تاریهی گونده کان به کشتوکال^تو مهرمهالاته ره خهریکن.

گونده لیه (ن.) کنت، کوتلی: *لی* زیستانان خسوارینی گرنده لی خترفه.

گوننۆز (ن.) گنىۆرە، كاڭەك: گونى*تىر* بەروپومت*ىكى ھاوينەيە*.

گونسدی (ن.) لامیّیی، کهسیّ ل گوندا مهزن دبیت یان دیّ ژی: مرزفیّ گوندی ریّنجبه ره.

گسود (ن.) گسوی، گویّهسکه، شامرازی بیستن: مرقفان دوو گرد مهن.

گوهنار (ن.) گوێگر: گوهدارن بهرنامهیا من گهلهکا دلخ<u>ۆشن</u>.

نا نه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف لاق ك ك ل م ن ه و ى

گسوه نسهدان (چ.): فسرامترش کردن، بسه لاوه نسان، گسوی پینسهدان، گرنگی پینهدان: خه لکی گوندی گوه دانه هاواری شقانی. گسویز (ن.) گسویز، جسویز: گسویزی

گــویز (ن.) گـویز، جــویز: گــویزی مــه ورامان ناسـکه بــه دمسـت دمشکتیت.

گوێ (ن.) گوه گرێچکه، بههڒيهوه گرێمان له ههمور جۆره دهنگێك دهبێت.

گو<u>نپی</u>ننهدان (ج٠) بروانه: **گوه نهد**ان. گو**نچکه** (ن٠) بروانه: **گو**ێ.

گسوئ راهیششتن (ج.) گویدان، گوی لیکرتن، گوهدان، گوهگرتن: به وردی گسویی بستر مامؤسستا رامنشتموی

گوی په په (ن.) گوی رهپانه، بن گوهك،
نهختشییه کی مندالاته، که بن
گویی ئهستوور دهبی: وریا
تووشی گوی پهپه بوو، خیرا

گویّزانـــــــهوه (ج.) فــــهگرهازتن، گواسـتنهوه: *نویّنـــیّ لــه* نزیــك مالّمان تامهنگی بور.

گو (ن.) ۱- توپ، شتی خو: گوی زموی ۷۳٪ی تساوه، ۲-چیچکهی گوان، یان مهمك.

گۆتىن (چ.) گوتىن، وتىن: ئىەومى كىۆتى ھەموو راست بوو.

گۆران (ن.) ناوى تېرەيەكى كوردە: م*ن لە تىرەى گۆرانم.*

گۆرانگىسارى (ن.) گرمورپىنكسارى، ئسالوگۆرى: *گۆرۈنكارىيسەكانى* جىھان خى*تران*.

گۆرەپىسان (ن.) مەيسدان، ياريگسا: ئامەنگەكسە لسە كۆرەپسانى قوتابخانە بەرپورەچور.

گۇرپلا (ن.) جۆرە مەيمورىتكە، كۆرپلا لە رووى قەوارەۋە ئەۋەندەي ئادەمزاد دەيتت.

گسۆږين (ج.) گوهسوړين، گسوهړين، وه رچسه رخين، لادان: مسادده له درخيک وه بـــــر دارخيککي تـــر ده کارړيت.

گۆزە (ن.) گۆزگ، كۆپە، گوسك: *گۆزە* كە قور دروستدەكر<u>ى</u>ت.

گۆشه (ن.) كورى، قورنه، قورىن: ك كرشه يەكى مۆلەكەدا به تەنها رارمستابورم.

گۆشــــــکردن (ج.) پــــەروەردەکردن ، گەشـــەکردن، ف<u>ٽرکـــردن، ئــــ</u>ەم منداله ب*ەچاکى گارشکراو*ھ،

گَوْقُار (ن.) کَرْقُار، کَرُوار، بالْو کراوه ی معنتانه یسان مانگانه یسان و درزانه: کُرُقُاری معتاو له نیّوان سسالانی ۱۹۵۴–۱۹۲۰ دا اسه معورد مجورد.

گوگرد (ن.) کبریت، ماددهیه کی زهردی ترشه له کان دهرده هیننیریت و نفر بیشه سازی به کارده هیننریت: شخاته له گسترگرد سروست دهکرید.

گؤم (ن.) ئارى پارەستار، مەنگ: كىرمى فىرمى ئارى پارەستان. مىرمى ئەردىستان. گۆماۋ (ن.) گەرانك، كىرمىئەر چىسالاييەى، كىسمە ئىسارى ئىزادەرەستىن پەنگدەخوات.

گۆ**نا** (ن.) كولم، كولمى روومەت: *تــارا* گ*ۆناى گەشە* .

گیسان (ن.) ۱- روح، جان: به روح و جان له دواتم. ۲- به دهن، له ش، قالب: ئه وهندهم وهرزش کرد، هه مورد گلیانم سووك بوي.

گياندار (ن.) بړوانه: گيانلهبهر

گیانلهٔبهٔ (ن ۰) زینده وه ره بونه وه ره گیانسدار: *ورج گیانله بسه ریّکی* به *میّزه*.

گیره (ن.) ۱- نیشانه یه که له سه ر تیپ داده نریّت، بق نه ره ی تیپه که به گرانی بخویّندریّته ره، نه م جوّره نیشانه یه له زمانی عه ره بیدا هه یسه . ۲- نامرازیّک جلسی هه لواسراوی له سه ر رسته ییده گریّت.

ئائه بېت چ چ چ خ د رزژس ش ع غ ف لاق ك ك ل م ن هوى

گىرغان (ن.) بەرىك، بەرى: *قەلەمەكەم لەنار گىرفاندا لىكەوتور*ە.

گیروگرفت (ن.) کرسب و تهگهره، کیشه، پرس، ناریشه، گیچه ل، ته شقه له: تا کاره که مان ته واو کرد گیرو گرفتی تؤرمان نه ماته پین.

گیست (ن۰) بهچکهی بزنی له شیر دابرار له تهمهنی ۱۳۰ مانگیدا دهبیّت.

گیتیی (ن.) جیهان، دنیا: زوریهی

پزیشکانی ئاژه لا له گیتی

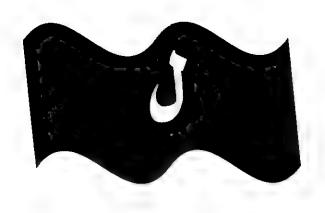
خسه ریکی چارهسه رکرینی

نه ختیشی ئهنفلانزای بالندهن.

گێچهۀ (ن.) بروانه: گيروگرفت گێر (ئان.) خوارو خێچ، سهقهت.

گیرانهوه (ج.) ۱- باسکردن، وتن:
گیرانه وهی چیروک بر مندالان
بهسسویده، ۲- هینانسهوه،
گهراندنسهوه، فسسهگیران:
گیرانه وهی خه لکی که رکوک بر رزیدی خوریان کاریکی پیریسته.

گیسژاو (ن.) گیرژون، نهگیمهتی، همران هزریا: به مارکاری ماوییریانی له رگیژاره رزگاری مات.

ل (ئام.) له: ئه زل ماردینی ژدایك بویمه .

لابسردن (ج.) لابسرن، هددان، لادان، پامالین، نهمیشتن، نهمیلان: تعو بریهستانهی که لهسهر شهقام داندرابوون لابران.

لات (ن.) ۱- مالك، دەپ، بارە، ديراو: دوولاته تەماتەم ئاودا. ۲- لەپ، لاواز: مەرەكە لاتىولاوازە.

لاجان (ن.) ۱- لا جانگ، لا پوومهت، جرهنیك: دهستم لهسهر

لاجسانی دانسا. ۲- نساری شاریچسکه یک دروستان.

کوروستان.

لادیّ (ن.) دیّ، گونسد، ئسساوایی: *دوای راپ رین زلایهی لامتیکان تاوه دان* کراونه ته وه .

لار (ئـان.) خـوار، چـهوت، پێچـهوانهی رامــت: *دارهکه لاره به کـهلکی* گ*لوچان تابهت.*

لاسار (ئان.) مەژى ھشك، لامل، ياھى، سەرپ<u>ٽچ ي</u>كەر، گوئ پ<u>ٽن</u>ەدەر، شيم: ب*هفوا كەسٽكى لاسار* بوي.

ئا ئه بپتج ج ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ 🎝 م ن هوى

لاسساییکردنه وه (چ.) زارقسه کرن،

له چارکردنه وه: لاساییکردنه وه ی

خه لك به مه بست په سه ند نییه .

لاستیکی گوژاندنه وه (ن.) لاستیکی

ژیبرنسی، ژیسبرك، لاستیکی

سرینه وه: مامزستا لاستیکی

کوژاندنه وه نه گازاد وه ریگرم؟

لاستك (ن.) بستیك، لاچك: تسویر

لاسکه که شی ده خوریت.

لافاو (ن.) سیّلاو، سهیلاو، لههی،

دُسَالْرَابِوون، لیّشاو، که زموی

دمورویشتی خوّی دادمیوّشیّت:

تمسال لافاومکی گهوره مهاسا.

لالْ (ئان.) بیّ زمان، کهسهك نهتوانیّ

قسه بکا یا زمانی زوّر بگیری:

لالْه کان زمانی میّماو نیشانه

به کاردمهیّن.

لانه (ن.) لاندك، بیش، ده رکیش، بیشه ده رکیش، بیشکه، هیلانه، و میلانه، میلانه، میلانه، میلانه، کوهکو لانهای که رویشك.

لاندك (ن.) بروانه: لانه.

لاو (ن.) خسورت، جحيّسل، تسوّلان، نەرجەوان، گەنج: مەستە ك

خەر ئەى لارى كىورد تئىبكۇشە بە دەستوپرد.

لاوهگی (ئان.) ۱- دەرەكی، بیانی:
ئەم كىشەپ مىزكارى لارەكىشى
مەپ. ۲- پىچەرانەي سەرەكى.
لاوك (ن.) جۆرە گىرانىيەكى كىردىيە:
مەمەد عارف جەزرارى لارك

لهبسه (شاك.) ١- لب، له پيش،
لهبسه ردهم: لهبسه رده ركسا
راوه ستابوی. ٢- خاتر، له
پيناو، ژبه ر: لهبه رتق ماتمه
تيره.

ئەبەر ئەوە (ئاك.) بۆيە، ئەوا: *ئەبەر* ئ*سەرەى زۆرم دەخوبىنىد يەكەم* بومم.

الله پك (ن.) دەستكىش، دەستگىر، دەستگىر، دەرگىقىڭ دەستەرانە: لەكاتى ئستاندا لەپك لە دەست دەكەم. ئە پىنساو (ئام.) ژبىر، ژپىخەمەت، سەخمەراتى، ئە بىز: ئىيمە كە يىندەكىشىن.

ئىداۇ (ئاك.) ١-- ئەتاسەق ئارەزور: ئىمتان تىق ھەۋمانى نىيىد. ٢-ئەبەر، ناچارى: ئەتان ئىش قى ژان خەرم نىيد.

ئەتلەت(ئان،) ھنجنى، ھەنجن ھەنجن، پارچەپارچە، كەرتكەرت، زقىل زقل.

له جیاتی (ناك.) له بری، ل شوینا: من له جیاتی تنز دهچمه نامهنگه که.

اسه خۇپايى (ئان.) خىق بەزلزانىن، پەراسىتى سىتوير، خىق پىئ گەورە، ددلى خىقدا ئاشا: لىه خۆبايى بوون ئاكامى باش نىيە.

له خَوْرٍا (ئاك.) له خَوْره، له جهلاش، لـه خَوْيـــه وه، بـــه بن هــــق: *لـــه خَوْرٍا* قسه م له *گه لا ناكات.*

لهدایگبوون (چ.) ده رچوونی مندال له سکی دایکی، ژ دایکبوون: به برزنه ی جه ژنی له دایکبوونت شهم دهسته گوله ت پیشکیش دهکم.

له دوای(ناك.) پشتی، له پاش، پـاش: له دوای تاقیکردنه وه دهتبینم.

له ش (ن.) جەستە، تەن: لەشىي مىرۇق بە وەرزش پتەردەبىيت.

لەشىگر (ن.) سىوپا، ھۆلىز: لىەشىكىرى كوردستان بەھۆزە.

لهشکرکیشی (ن.) سوپا نامادهکردن بق شهر: نوژمن خهریکی لهشکر کنشیه کی نوییه.

لهقائسدن (ج.) هژانسدن، راژانسدن:
جوولانسسدن، ههژانسسدن:
سهرلهقاندن له سهرموه بق
خوارموه نیشانهی رازی بوونه.

له قسه (ن.) پئ له قه، پنهن هافیتن، جووتك هافیتن، پنلاقه، لوشك، توند ئاویتن یا راوه شاندنی پا:
گویدریژه که له قه یه کی هاویشت.

لمقلمق

لهقله ق (ن.) له گله گ، بالندهیه کی دندوك دریّرو لاق دریّری سپی و رهشه، گهرمیان و کویّستان

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف لاق ك گ 🎍 م ن ه و ى

دەگەرى: لەقلەق مىلانىهى لىه شوينى بلند دروست دەكات. لەگەل (ئاك.) پىكىرا، دگەل، دەگەل: لەگەل وان دەچم بىر سەيران نەك تەنيا.

لەمەوبسەر (ئاك.) بەرى نهى، بەرى نوركسە، پىيش ئىسستا: تىزرەك لەمەربەرگەيشتمە جى.

ئەمەو پاش (ئان.) ژنهر ریقه، له ئیستا بهدواره، لهمه و دوا، لهمپروه: لهمه و پاش خرمان برپار دهدهین.

لهنگ (ئان.) شهل، شل، خوار، ناریّك: تهر دیره مزبرارهیه نهختیك لهنگه.

لهوا (ناك.) بۆيە: لەرا ئىخرىيىم دا بېمە زمانقان.

لىغوەرگا (ن.) جى لەرەپ چەروان، شىرىنى لىەرەپ: كونىسىتانەكان لەرەرگاى باشى مەرپ مالاتن. ئەيەكچىوون (چ.) \- رەك مەقبرون، رەك يەكبرون، پىكچىرون، لىه يەككردن: زىنىدەرەرەكان لەزىر

روخساری ژباندا لهیه که دهچن. ۲- له به ریه کچهوون، له هکترازان، ژبهر نیک چهون: جومگهی نه ژنزم له یه کچروبروو.

لەيستۈك

له یستوّک (ن.) بووکت که ساری مندالآن، بووکه شروشه، بوکله، ویلگان: کچم یه که م بسک له یستترکه کی جوانت بر ده کرم. المدویڤ (ناك.) له دوای، لههی: ل دویگ گرمی وی بکه.

لفکه (ن.) ۱- لیفه، شهوهی مرزق خقی پئ ده شوات: لیفکه له لترکه یان خوری دروستدهکری. ۲- لهوهندی، شهو پهپ

تەگەل __ نۆمە

سپییهی، که پیاوان له مهچهکی خزیان وهرده ثالاند.

لق (ن.) ۱- تا، لك، بهش، پهل، چق، شاك: لقه دارمكهمان بري. ۲-گرورپهكي سويا.

لكان (ج.) نويسان، پێڤەنيسيان، چەسپان: مندالهكه به دايكٽيوه لكاوهو مەرى نادات.

لم (ن.) خيّز، زيخ، ليّم، خوّلَى ورد كه ئاو رايد مماليّت: *لافاو لميّكى زيّر* له كه ل خيّى راد مماليّت.

اسوز (ن.) لمبسوره لمبسیس، دممو کهپروی شاژه آن، قنهپوّر: لموزی به رخه که وهان خوّی جوانه.

لوئلسوو (ن.) لوولسوو، مسرواری و در خضان، بهردی به نسرخن لسخت نسرخن لسه نیو دهریادا دهردههینسرین: گواره یکی لوئلوئم هه یه .

لووت بهرز (ئان.) بهفین دفن بلند: ك تاست خهلكیدا میچ كات لووت بهرزمهه.

سووت پـــژان (ج.) خــوێن بــهريبوونی کــهپوو، خــوين رســتن، کــهپوو دارسان: ماوميهك تورشی لـووت پژان بووم.

لووت شکاندن (ج.) تهمی کردن، دفین شکاندن: لورتیان شکاندوره بریه ناتوانی چیتر تهمه دورباره بکاتهود.

لووس (ئان،) حولی، ساف، بیّ مور، بیّ گـریّ: *لهشــی بـقق بهپیســتهکی* لورسی تهر_{داب}پّرشراوه.

لوولىدان (ج.) پێچان، بـادان: ن*انـهكى لوولدراو*م خ*وارد.*

لۆكسىك (ن.) جىزرە كەرسىتەپەكە جلوبسەرگو پىسەردەو... ئ دروستدەكريّت. لۆكە ئە جۆرە رورەكيّىك پەيىدا دەبىيّىت، كىه پىيدەلىّن: يەمور.

لۆمىسىلە (ن.) گلسەيى، گازانسىدە، سەرزەنشت: بىر ئەرەي لۆمەي

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ر س ش ع غ ف الاق ك ك ل م ن ه و ى

خسهلکیم نهیه شسه ریساش کارهکانم دهکهم.

لیته (ن.) لیم، ههری، قوری نهرمهوه بدو: کهس له لیتهی سهر جاده دمرنه دمچور.

لیژنسه (ن.) کلامیته، لیژنه، لیجنه، دهسته یه کار دهسته یه کار بس کار بسه ریوه بردن: سالانه لسه قرتابخانه که مان لیژنه ی دایک و باوکان داده نریت.

لیست (ن.) پیزه، ناوی سیانی: ناوم له لیسته که دا پینجه مینه.

لينج (ئان،) نويسەك، ليچ، لينچق، لج، لـــووس، ليـــق: لهبــهر لينجـــى نەمتولنى بيكرم.

لیٰ (نام.) بهلام، وهل: زستان سارده، لی*ٔ هارین گهرمه*.

لينب وردن (ن-ل) بورردن، بهخشين، پينه پينه پينه پينه ليند پينه ليند کردن، به کردن، به کياني ليندرون، شازاد کردن، به کياني لينيورون دوتوانين خرومان پينش بخهين.

لیخشاندن (ج.) تیهوسین، ویرانیان، پیداهینان: کورهکه به دهست لیخشاندن لایتهکهی نوزییهوه.

ئیدان (ج.) ۱- قوتان: *لیّدانی مندالا* قهده غهیه ۲- موسیقا لیّدان: ت*اوازه کی خوشی لیّدا*.

لیّساوان (ج.) سهر شاخفتن، ئاخاوتن، گوتن، راگهیاندن: شهر لیّدوانهی پاریّزگار سوودی تیّدابوو.

لیشاو (ن.) لافاو، له هی، شاوی زوّد به خـورو تـهورْم: مالمان و مبهر لیشاو مکه که وت. بروانه: لافاو. لیقهومان (ج.) تووشی به لا هاتن، بسهری هاتی، به سهر هاتن، تووشهاتن: له کاتی لیّههوماندا بارمه تیده ریه.

لیکچوون (ج.) برپانه: لهیهکچوون. لیکشــــهگرن (ج.) دابهشـــکردن، پارفهکرن: مه میراتی غتر لیکفه کر،

ئيككردنــهوه (ج.) ژيكڤـهكرن، لـه يـهك جياكردنهوه، پارچه پارچـهكرن،

لیّسلّ (ئان،) شاوی، شیّلو، ئاوی ناروّشان، شایلی: تاوی لیّال مهخترموم.

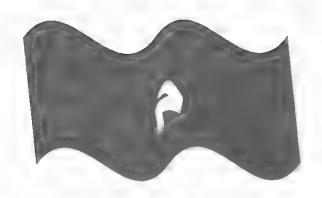
لیّنهگرتن (ج.) بروانه لیّبوردن. لیّهاتوو (ثان.) ژیّهاتی، شیاو، گونجاو: کهسیّکی لیّهاتوو بق نُهم شویّنه دیاری بکهن.

لیه اتوویی (ن.) کارام ی،
لیّه شاویی لیّره شاوی،
گونجاوی: تاراده یه کاره که ی
به لیّهاتوویی به ریّوه بردوره.

ٹیّو (ن.) لیّف، بهشیّکه له دمم و چاری مروّه: *مهندتك دهنگ به لیّـو گــق دمكریّن.*

ئیوار (ن.) لیف، گفانده، رهخ، روّخ، کهنار، دهم، دهو: که شتیکه مان له سهر لیّـواری زهریـای سـپی ناوه راسـت لـه شـاری نــیس رونیشت.

ٹیوان ٹیو (ٹان.) پړاو پپ، تەژى، لیّـواو لیّو: *ژیانمـان لیّـوان لیّـو بـوو لـه* ریّنو خ*ۆشەو*یستى.

هاد (ن.) نیریکی شهتنیکی کومه آله ی شیرانییه، له سهره تای هه زاره ی یه کی پیش زایینیدا له لایه ن پاشایانی شاشوور به دوو شیره شه نیره پیان تومار کردووه: مادای ده نرویان تومار کردووه: نیزیکه کان مادای ره قوتی یانی ماده دووره کان ده هیاکو یه که سه رکرده ی ماده کسان بووه. شیمپراتوریه تی شاشوور له سه ده ی حه وتی پیش زایینیدا به ده ستی که یخوسره وی ماد

مار

مسار (ن.) ۱- خشوکی ژههراوی: سهوهی مسار پیسوهی دهدات پیویسته زوو بگهیهندرییسه لای پزیشك، بیوانه: گویرا.

ئائه بپتج چے خدرزژس شع غ ف الاق ک ک ل 🏟 ن اوی

هارگهسته (ن.) مارگهزتی، مارانگاز، ئسه وهی مسار پییسوه دایی، مارانگه سسته، مسار پیشسه دای: مارکه سته له گوریس ده ترسیت (پهنده).

مسازوو (ن.) بهری دار مسازوو، بنق پیشهسازی بهکاردیّت.

مازووچن (ئان.) کەسەکە مازور لـە دار لیّدەکاتەرەر کرّدەکاتـەرە: ئـ*ـازا* م*ازورچنەکى باشە*.

هاست (ن.) ماست له بهرویرومی شیره: ماستی مهر تامور چیّژی تابیبهتی مهیه.

ماســــوونکه (ن.) زونلسهان: وورزشــوانهکان ماســوولکهیان بومیزو.

ماسوولکهی خۆوپست(ن.) زه تله کا خوازهکی، زه ثله کا خق ثبیای. م افران کی مهتری مهتری به شده برید.

میاف (ن.) حیق، هیق، بیش: بیرورا دمریدرین مافیه کی سروشتی معمور که سه که .

مسافخوراو (ئان.) به شخررار، حهق خوراو: دمبیّت ماف بی مافخورار بگهریّندریّته ره.

هال (ن.) ۱- خانی و تشتین تیف، خانوو و شته کانی، جی و پیی ژیان: مالا مه یا ل وانی. ۲-سامان و دارایی: ماله کی تیری پکاره کهی ختیه ره پهیدا کربووه.

هاهر (ن.) ئاسك، خەزال: ك باخچەى ئاژەلان مامزى جوان مەيە.

هاهۆژن (ن.) ژنمام، ژنی مـام: *مـامت*رژنم گ*ەلەك ریّزی من دەگریّ*ت.

مامؤستا (ن.) فیرکار، و هستا، نوستاد، سهیدا: شادان مامزستایه کی داسترزه .

هاهفاوهفدی(ئان.) ناقنجی، نارهندی، ئاست ناوهراست: هیّریّ له چهند دهرسهك مامنارهندییه،

مسان (ن.) ۱- مسانگ، مسهیف. ۲-شهرین، له ژیاندا برون: له چوار مندال دوویان مان.

مانسدوو کسردن (ج.) وهسستاندن: خس*ق* م*اندوو کردن سرودی ههیه.*

هانسدی (ئان.) ماندوی شهکهت، وهستیای، ماندك، ئهگهر تق ههر كاريكی به بی وهستان ئهنجام بدهیت تروشی ماندی بوون دهبیت.

ماندییوون (ج.) ماندوویوون، شهکهت بـــــوین، وهســـتیاییوون: کر<u>تکاره کی چاکه کهم ماندی</u> دهیتِت.

مانگ (ن.) بروانه مان.

مانگا (ن.) رەشە ولاغ، چێڵ، چێر.

مانگەشسەو (ن-) تاقەمسەيك؛سىسەنى مانگە شەرگەلەك جولنە.

مه (ج.) نهم، نیمه: مه سویندا خاری بهرسینگی دوژمنا بگرین.

مەبەست (ن.) ئامانج، نياز، مەخسەد، رامسان، مسەرام: مەبەسستم يارمەتىدانى ئىرمىيە.

مەتەريْز (ن.) سەنگەر، ئابى، چەپەر: مەتەرىّزى كەردايەتى بەرئادمىن.

مەترىسى (ن.) تىرس، سەھم: ئەمە مەترىسى زاررە.

مهجرووم (تان.) عاشقه کی به ناریانگ له (مهجنون)ی عهره ب وه رگیراوه و له کوردیدا بزته (مهژروم یان مهژلورم): مهجروم له یلای خسترش دهویست.

هسه حالّ (شان.) ئەسىتەم: مەحا*ڭ بىن* زانست بەرمو پ<u>ت</u>ىش بچى*ن.*

ههٔ رهز (ن.) موری نه رمی بزنه مهرهز که ده کریّته شال: به رگیسکیّن مهرمزی گههه گرانیهانه.

مهروزه (ن.) چه لتورك دوای شین بورن، بردن، بردن، بردن، بردجه جار، پیشکی بردجی: خهریکی چاککردن و بژارکردنی مهروزهکه یه .

مهرهق خولیا، شاره زوو، ههودا: من مهرمقه شهر ههمی زاراشتین کوردی بزانم.

مهارد (ئان.) ۱- ئازا، چاو نەترس، جوامىر، بە جەرگ: سەركەرت زىر مەردە. ۲- مرۆشى دەست

ئائه بپتج چ خ درزژس ش ع غ ف الاق ك ك ل 🗖 ن ه وى

قەكرى، نانېدە، نانىدەھ: مرۆۋلى مەرد خۇشتقىيى خەلكىيە.

ههٔ پ (ن۰) په ژ۰ مینگه ل: رموه نده کان بق له رم رانـــــــــنی مــــــــه رمکانیان کویّستان و گه رمیان ده که ن.

ههٔ (ن.) قه لشه، شکیر، که قر، به ردی : گهرره له چیای به ردین: مه ره کان دارمان.

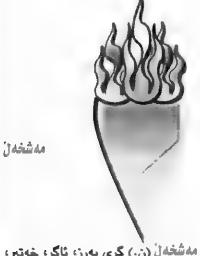
مه زن بوون (چ.) گهرره بوون، ههر جــارێکی ناهـــهنگی رێژی لـهدایکبوونت بگێڕیـت، مانـای نُهوهیه، که تـق سـاڵێك مهزنتر

مهزنی (ن.) گەررەيى، ئەگەر تق ريّز لە كەسىنىڭ بننيىت، مسەزنى يىدەبەخشىت.

ههٔ ژُی (ن.) مژك، مهژی، مهژگ، میشك: بی مهژی میزرهٔ نهشتیت میزر بکهت.

۸۸سیت (ثـان.) سـهرخقش: خـ*ترت لـه* پی*اری مهست بپاریّزه*.

مەسىگەن (ن.) مىاڭ، شىويىنى لى ريىان: كورىستان مەسكەنى كوردە.

هه قاش (ن.) مقاش، ماشه، گاسك، خرماش، گازك، پهنگر كيش: پهنگره كانى به مه قاش خرر كرده وه.

هه کته به (ن-) فیرگه، خویندنگه، قوتابخانه، وشه یه که (کتب)ی عهره بی و هرگیراوه.

۱۹۵۸ (ن.) زانای ئایینی ئیسلام: *باوکم زانای ئایینی بوو*.

مەلەوانى (ئان.) مەلەقانى: مەلەرانى رەرزشەكى بە سرودە.

مه نونکه مه نونکه مه نونکه (ن.) مندالی ساوای قرنداغ کراو، قماتک یان مهایتك: مه نورکه که نیر جیگهی خوی خوی

مەلىك مەحمودى حەفيد مىھلىك (ن.) پادشا، مەلك، خارەن شىكى: لىه كۆتسايى جىمنگى

يەكەمى جيھانىدا شىيخ مەحمود مەلىكى كورد بوق

ههٔ لأس (ئان،) پهنا، پهناگه، کهلیّن، برسه، ده حال: خـــــــری مــه لاس دارور.

مەڭبەنىد (ن.) بنگەم، ناومند، جى، شىويىن: تۇرىسەى سىسەندىكەكان مەلبەندى رۆشنىيرىيان مەيە.

مهمکدار (ثان.) به مهمك، شهرهی شیر دهدا: گیانهوهره مهمکدارهکان به زایین زور دهبن.

مه نجه ل (ن.) قازان، قزانك، مهنجه ر: پیّشتر چیّشت له مهنجه لی سفر لیّده نرا.

مەندەھۆش (ئان.) سەرسام، ھەييەتى، بەھتى: *من لەم كارە مەندەھۆش* بىرىم.

هه وچ (ن۰) جاجم، پۆپەشمىن: *داپ* سەرمامە مەرجەكەم پ<u>ٽ</u>دادە.

مهودا (ن.) ۱- ناقبر، ماوهی به پنی دو شت: مهودای مهولترو مورسل نزیکهی ۲۰ کیلترمه تره.
۲- کاتو سات: له مهودایه کی کهمدار نهم کاره نه دچام درا.

ئائه بپت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف څ ق ك گ ل 🖗 ن 🛦 و ى

مسههاباد (ن.) سابلاخ، شارهکه له رزژهه لاتی کوردستاندا: مههاباد پایته خش کوماری کوردستان برو.

ههٔی (ن.) شهراو، شهراب، باده: مهی خواردنه وه تادهمزاد بی منرش دهکات.

مەيىدان (ن.) گۆرەپان: سەرفرازىيە ئىسەم لى مەيسدانتىن خسەباتى شەمىدىين،

مخابن (ن.) به داخه و ه جهی داخیه ، حدیف موخابن: مخابن تـو در ته ماتی . در ته .

هراوی (ن.) وهردهك، مرّدهك، مراشی، مامراوی: مراوی بالنده یه که حهز له مهله وانی دهکات.

مردن (چ.) گیان له لهشدا نهمان، گیان دهرچوون، مرن.

مرن (ج.) بروانه: مردن.

مسروِّقُ (ن.) ئادەمزاد، مسرق، مەردوم، ئىنسان: لە پىناو دروستبوونى كۆمەلگىهى مىھدەنى دەبىئ مافەكانى مرقۇ، بېارتىزرىنى.

مریشك (ن.) مامر، بالندهیه كی مالی مالی مینکه كهره: مریشكی رهش زور میانه.

مسزراح (ن.) نهعرور، خولخوله ینکه بهنی تی ده هالینن و ده بهارین و ده سووریت: مند الان باری به مزراح ده کهن.

مزرهمسهائی (ن.) تسرش شسیرینی، پرتهقال و لیمو نارنجی مقدد: باقوبه و شارهبان به مزرهمهنی بهناویانگن.

مزگەوت

هزگهوش (ن.) مزگهفت، پهرستگای موسلمانان، شهوینی نویدژو و خواپهرستی: پیغهمبهر (د.خ) یکهم مزگهوتی له مهدینه دروستکرد.

بژوول بوون (ج.) خەرىك بوون، مـژویل بورن: من خرّم مـژویل خورنيـدن دەكەم.

هژین (چ.) میزین، میتن، مشتن: گولك گوانی دایکه کهی دهمژیت.

س (ن۰) جۆرە كانزايەكە، سفر: مس كانزايەكى بەنرخە.

مسك (ن.) جوزه بزنه که له ئاسك وهرده گیری، موشك: بزنت ئه وهنده خزشه وهك مسکه.

مسۆگەر (ئان.) دابىنكراو، دەستەبەر كراو: من ئەم سال سەركەوتنم مسۆگەركربويە.

هشه خت (ئان،) ئاواره، دهریه دهری مشه خت (ئان،) ئاواره، دهریه دهری شهم مشه ختی هیچ وه لاته کی نابین. مشا (ن.) سوود، قازانج، که لك: من مشا ژخواندنی وه رگرت.

مفادار (ثان.) سرود بهخش، به که لك، به قازانج: ههنگ میروویه کی مفاداره.

هل (ن.) بهشتکه له تهنی مرزقه مل دهکهویته نتوان سهروشانی تادهمزاد.

ەسل شسۆر (ئىان.) ملكەچ، سەرشىقر، چاقشىقر: م*رۆقىي مىل شىتر*رنى*ا* پەسەندە.

مللەت (ن.) مىللەت، گەل: م*للەتى مە* ب*ىر ئازادى دخەبتە..*

ملا به تفرؤش (ئان،) ئەدەى
بەرۋەرەندىيىكانى مىللىدەت
دەخات خزمسىتى
بەرۋەرەندىيەكانى خزى: ئەگەر
ملادت فىرۇش نەبن، چ جارا

ملوائكة

ملوانکسه (ن.) ستوقانک، ستقانگ، خهناوکه، گهردن بهند:

اله رقری بهدمستگیرانیبوونیدا
ملوانکه یه کی جوانی به دیاری بق
کریبوو.

ئائه بپتج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك ك ل 🏟 ن ه و ى

مليۆنێر (ئان.) كەسەكە لە مليۆن دۆلارى زێتر ھەيە، كەواتە ئەر كەسە زۆر دەولەمەندە.

منساره (ن.) لووله قسووی دریژه کهی سهر مزگهوت: منارهی چیزان له کسهریووی سروسست کسراوه سوو دمرگار سور پهیژهی ههیه.

مندان (ن.) منان، زارزك، زارق، زارزگ، بچروك، بچيك: مندال نهومى ئايندەي.

منداله ورنکه (ن.) مندالی ورد، یانی به تهمهن بچروك: لهگهل منداله ورتكان مهگهري.

مندان بوون (ج.) زانی شافرهت، شهگهر ژننیک منداله کی بسور، مانسای شهرهیه منداله ک له سکی دنیشه دمرهوه: ژنه که له نه خترشدهانه مندالی بور.

مندان پاریز (ئان،) پاریزهری مندالان:

ریکفروی مندال پاریزگاری له مافهکانی مندالان
دمکات،

مندانی (ن.) نه و تهمه نه ی مندان تنیدا ده ژی، کسه تسا ۱۸ سسالییه، زارؤکینی: له مندالییه وه فتری خترشه ریستی نیشتمان بویم. موخابن (ئان.) بروانه: مخابن

مسوژده (ن.) مسژده، مزگینسی، هسه والی خوّش: من موژدهی سسه رکه وتنم میّو برد.

مووچه (ن.) ئەر بچە پارەيەيە، كە تىق بەرامبەر ئەنجامدانى كاردا رەرى دەگرىت، مانگانىدى فەرمانبەر: مويچەي كارمەندان زيادكراوم.

موولوولسهی خسوین (ن.) ریشالکین خوینی، بزریه وردهکانی خوین، دهماره وردهکان.

مۆپىيل (ن.) ئەن كەرستانەن، كە لە نٽر مالدا بەكار دىن، رەك: كورسى، مىز و كەنەپە و....

مــــۆرگردن (ج-) باژرو کــردن: *لەســەر* ک*اغەزەکە مۆر*م کر*د.*

مۆزەخانسە (ن.) ئەنتىكەخانسە، ئسە جېڭايەى كە شوينەوارى كۆنى تېدايە: مۆزەخانسەى لۆشەرلسە پارىس زۆر بەناوبانگە.

هوّده (ن.) ئەگەر شىتىك مۆدە بور، زۆر كەس پىيان باشو جوان دەبىيت. بۆ وينه ھىندىك جۆرە جلويەرگەو رەنگو..، بەلام دواى ماوەيەك شىتىكى نوى شوينىي ئەوە دەگرىتەوھو ئەو شىتە تازەيە دەبىيت بە مۆدە.

مؤلّه (ن.) ماره، دهستویر، پی پیدان، روخسه ت: مامترستا بی پیدان، روخسه ت: مامترستا بی دری روخسه تی وه رگرتویه. مؤلّه تسدان (ج.) ئین دان، ریییدان:

مۆلےتی مسن تے واو بدوو. مسن داوای ۳ رۆژ مۆلەت دەكەم.

مؤم

مسۆم (ن.) شەمالك، شەمىكى خىرەر دارە دەزوريەكى لە ئىرەراسىتدا

هه په ۱ هه رکه ناگرت له داوهکه دا مرّمه کلی ده مرتبّت و دا مرّمه کلیت و ده سلیت و دورتبّت و دوره کلیت و دورتبّت و د

سترؤ

میترو (ن.) جوره شهمهنده فه ریکه، که بو ریگه و بانی ژیر زه وی به کاردیت، هه روه کو له شارانی گهوره ی وه ک لهنده ن، موسکی، نهمستردام و مهه یه .

میر (ئان.) سەرۆك، سەردار، پاشا، پادشا.

میرانگری (ن.) مالی بهجیّماو، حوکمی بهجیّماو: *پاشایهتی حوکمه کی* میرانگرییه له باوکهوه بی کور بهجیّدهمیّنیّت.

میز لسدان (ن.) ۱- ئەنسدامیکی کۆئەنسدامی میزکردنسه: ئساق

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ق ق ك گ ل 🐧 ن ه و ى

خواردنسه وه بسق دروسستی گورچیله و میزلدان باشه. ۲دهبده به، میرولان، پفدانك،
یاربیه کمه له نایلانی زور ته نك دروستده کریت و مندال فروی تیده کات: میزلدان له همولی نامه نگه کاندا و و ک جوانکاری به کارده هینریت.

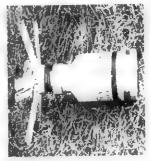
میلی بهرددین(ن.) بهردهکی سریزگوله به

به خسه تی بزمساری له سسه ری

نووسراوه کاروباری خه لکی پی

ریکده خرا: میلی به ربین له

برایزست هه یه.

هین (ن۰) لوغم، له کاتی دهستلیدان یا پی لهسهردانان دهتهقیتهوهو کهسهکه دووچاری له نیوچوونی

خۆى يا دەستېكى يا پېيەكى دەكات.

میناك (ئان.) روك بهك، هاوتا: تهم درو توتومبته میناكی بهكن. میوان (ن.) میقان، میوان: ماوستیكهمان ماله كی به موانن.

میوزیک (ن.) ۱- موسیقا، هونه ری موسیقا: میوزیکی کوردی به رمو پستیش چوه، ۲- شامیری موسیقا: که مان میوزیک کی درنگ خوشه.

اسی (ن.) رهگ زی می که هارشته ك وهك: كچ رهگانی منیه.

اسیخ (ن.) سنگ، قیسپ، بزمار: وینه کهی به میخه که وه به سوار هه لواسی.

ميخهك (ن.) بروانه: قهرهنفول.

میخوش (نان.) ههر خوراك بیان میوه، بیا سهوره لیه رووی تامهوه ترشو شیرین بیت، بییدهاین:

میخسوّش: دور کیاستر مسه تاری میخوشم کری.

مينسر منسدال (شان.) نه وجهوان، لاو، سنيل، هه رزه كار: شهو ميسرد منداله زور بزيوه.

ميرك (ن٠) پياو: جلكتين ژنكو متيركتين كوردان گەلەك جوانن.

میسرگ (ن.) چیمهن، گیا جاپ، شهر شورگ (ن.) چیمهن، گیا و شوینهی نقریهی ثاره، که گیا و گسون کستی در میل بیت سهیران بچینه ناو نهو میرگانهی نهو به ر.

میرنشین (ن.) شه و ناوچهیهی که میر بسه پیروی دهبسات: حسوکمی میرنشینی سنران له سه ردهمی میر معهد زود فراوان بوو.

میروو (ن.) میروی، میرووستان، میری، میرووله، میروله: میرووه، گیانه ره ره کی بی بریره یه.

میر (ن.) ته خنه ی به پیچکه بی شت له سهر دانان: من میرزه ک بی نقیسین کری.

میژوو (ن۰) دیروّك، زانستی رابوردووی مسروّهٔ نییسه، بسه لکو زانسستی پهرهسهندنی مروّهٔ به دریّدایی روّدگسارو بیّپسسانه ره، میّستوو رابردوو به ئیستاوه دهبهستیّت تساکو لسه ئاینسده دا سسوودی ای

میرژوونقیس (ن.) دیرۆك نقیس، میرژوی
 نــــــووس، دیرۆكنــــــووس:
 شـــــــهرهفخانی بهدلیســـــــی
 میژوونقیسیکی کورده.

میرژوویی (ئان.) دیرۆکی، دیرین، کین: کورد خارهنی شارستانیهت،کی میژورییه.

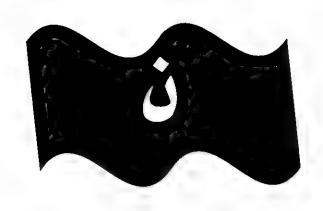
میش و مهگه ز(ن.) میش، پیشیك، پیشکه، میشورله، پهخشه: مسیش و مهگسه ز مترکساری گواستنه و می نه خوشن.

ئائه بىپىت جى جى خىدرز رسى شى جى خىلدى كى ل 🏟 ن مى دى

میّــوژُ(ن.) تریّی وشـککراوه: حــهز لــه شهریه تـی میّوژ دهکه م.

میسو (ن.) داری تسری، رمزی میسو اسه دامینی چیا زوره: د ناق رمزی

نابه له د (نان.) نه شاره زا: که چورییته شاره کرد نابه له د بوری دمبیت له خه ک بپرسی تا رینماییت بکه ن. نا پهسسند (نان.) له به ردلاتنه بوون، قابیل نه بوون، بی ریز: در وکردن کاره کی نابه سنده.

ناچستار (ئان.) مسهجبور، کهسسهك دهسه لاتی کاری به ختری شهبی: نهمتولنی به پی بکه وم بریه ناچارم لیّره بمیّنمه وه.

ناحهٔ (زنان،) نهیار، دوژمن، رمقیب، نهمهز: ت*ا برّت دمکریّت مهمیّله* نامهٔ *ز سووبت لیّومریگریّت.*

ناخ (ن.) کانگا، کاکلک، ناوهوهی ههر شتیّ، ناوهرِ<u>ڏ</u>ك: *لهناخی دٽمهره* تترم خ*ترش دمويّت.*

نساخی زاوی (ن.) ناو جهرگهی زوری: نسسه وت اسسه ناخی زوویسدا د مرده مینریّت.

نسساردن (چ.) منسارتن، درخکسرن، رموانسسه کردن، بسسه ریکردن: به برنسه می جه ژنسه رم کسارتی پیرترزیاییم بر برادمرمکانم نارد. ناردنه وه (چ.) گه پاندنه وه، دریکرنه شه، به ریکردنه وه، رموانه کردنه وه،

ئائه ب پ ت ج ج ح خ د ر ز ر س ش ع غ ف ڈ ق ك گ ل م ف د ر ي

هنارتنه فسه: کتتیبه کسه م بستی ن*ارد* دود.

نارەحمەن (ئان.) جاپز، نائاسىودە: ئىلزاد بە ئەخۇشىي دايكىي تارەھەتە.

ناری<u>ّس</u>ك (ئسان.) ریّسك نسه خراو، بسیّ سهرویهر، ناشیرین: *کاری ناریّك* له مرزقی به ریّز ناره شنیّه وه.

نازدار (ئان،) ۱- بهناز، نازك، جوان، دهلال، ژیكهآه، ریكوپیتك شهرین كچه كا گهاه كا نازدارو دهلاله. ۲- ناوه بق میینه.

ناسراو (ئان.) ىيار، بەناويانگ، ناودار، نياس، بەرنياس.

ناسنامه (ن.) پیّناسه، پیّناس: زمان یکککه له خالهکانی ناسنامهی مهر نه ته رمیك.

ناسين (ج.) ناسكرن، ئاشىنابوون: كوربستان ب بەرخۇبائى ماتيە ناسىن.

ناسىينەوە (ج.) ناسىكردن، ناسىنەقە، شىلتەك بىلاش مارەيسەكى زۆر

بیناسسیهوه: ههرکسه جاوم پیکهوت ناسیمهو ..

ناڤ (ن.) ۱- نان: ناڤن ته چیپه؟ ۲-دور، نان: کاغهزهکه مله ناو کتتیه که دانابور.

ئاقىنچى (ئان.) نارەندى، نارەراست: ئەلە قرتابخانەيەكا نالىنجىيە.

نامه (ن.) پهيام، كاغهز نووسين بق كهسهك: مهميشه نامهم بق دمنووسينو مهوالي ختومم بق باسدمكردن.

نسان (ن.) ئاردى به ئاى شىپلدرارى پانكراودى به ئاگر بىرژاو ودك ئانى ساج، ئانى تىرى و ئانى تەندوور: من مەمور خواردنتك به نان دمخترم.

نانسهوا (ن.) نانپنیژ، نانکهر: ن*انی داستی ثهم نانه رایه پالاو* خرشه.

ئائېر (ئان.) كەسەك كە نانو رزقى كەسەكى دى دەبىي: بېرىستە نەبىيتە ئان برى خەلكى.

نان پیژان (ج.) نان کردن، نان په حتن،

نان پیژان: له کاتی نان پیژاندا

دایکم ناسکه نانتیکی بر کردم.

نساوهرؤك (ن.) نساواخن، نساوهوه،

ناوشت، کرزکی شت، کاکل:

نارهرزکی کنتیه که سی بهش

پیکهاتووه.

ناوهنسد (ئان) نافهند، ناوهراست، نافهنجی، ناو: *قوتابخانه کهمان* دمکهریّته نارهندی شارهره.

ناوچسه (ن) دەشەر: تارچەكەمان بە گرېزو مەرمى بەناريانگە.

ناودار (ئان.) بەناوپانگ، ناسراو، دیار: مەركەستىكى بەرمەمى بىرى مەبئىتى سوود بەخشىئىت، ناودار دەبئىت.

ناونینان (ج.) بهنارکرین، ناهٔ لیّنان: ناولیّنانی مندال بیرکرینه وهی دهوی.

نساونووس كسردن (ج.) ناوخستنه دەفتسەر، ناونووسسىن، ئامسار: مەلمەتى ناونووسكرىنى خەلكى بىتى مەلبىئ رىنى دامساتور بەردەولمە.

ئاهههوار (ئان.) نا بهجی، نا پیّك، نالهبار، دروار: له باروبرخی نامهمواردا خریّندنم ته واوکرد.

نایاب (ئان.) زور باش، به تام، جران، دانسقه، ههره باش، گهلهك باش، باشترین: شهریهتی منیوژی خوشناوهتی تایابه.

نه با (تاك.) نه وهكو ، نهكو، نه بوايه، نه بادا، مه بادا: چاره ريّم مهكه نه با تيّم.

ئەبسەرد (ئان،) ئازا، دلىر، جوامىر، بوير: مەر سەربازىك پىرىستە نەبەرد بىت.

نهبهردی (ن -) نازایه تی، جوامیری، نهبهردی (ن -) نازایه تی، بسویری، نهبری، نهترسی: پیشسه رگه کانی کوربستان له مهامه ته کانیان نه به ربینکی جاکیان ده نواند.

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف د ق ف ک ل م 🗳 د و ی

نەتەوەيى (ئان..) نەتەرايەتى، شىتەك كە ھى نەتەرەيەك بيىت: *نەرىۋر* ج*ەژنەكى نەتەرەييە*.

نه خاسمه (ناك.) به تابيه تى، نه مازه: باران گەلهك بارى نه خاسمه ل سهر چياى.

نه ختیک (ناك.) كەمیك، مەنىیك، بریك، پیچەك، تزریك: له دەرەرەی شارندختیك مدوای پاكم مەلەرى.

نهٔ خشیه (ن.) ۱ – خهریت ، ویّنهی ولاتو سیهر زدمین لهسیهر کاغیهزدا: نهخشیهی میهریّمی

کوربستانم لے ٹرورہ کے م مہالواسسیوہ ۲- پسلان، رہنگریّاڑی: پیریسته مے مور وہزارہ تیّاک نه خشه ی تابیب تی ختری مهریّت.

ئەخۇش (ئان.) ئەساخ، ئاتەندروست، خەسىتە: ئىسەنۇش دەبئىست چارەسەر بكر*ئ*ىت.

ئەخۇشى (ن.) ئەساغى، ئا ساخلەمى: گر*انـــــــتا ئەخۇشــــــىيەكى* كوشن*دەيە*.

نسهداری (ن.) هه ژاری، دهستنه نکی، نه بروینی، دهستکررتی: نه *داری دهرده کسی گرانسه پیریسته* نه میلادری.

نهریت (ن) عادهت، شتی باو، ناکار:

میوانداری نهریتی کونی کورده.

نهسرین (ن.) ۱- ناوی جوره گوله کی

بون خوشه: له به مارا گوله

نهسرین تهره، ۲- ناوه بو

نهٔ شسته ر (ن.) شفره ی دهستی نه شده دکتنی

ندخشه

نه شسسته رگه ری پیسسده کا:

پزیشکه که داوای نه شته ری کرد.

نه ششه رگه ری (ن.) عهمه لیات، نه گه ر

یه کتیك دور چاری ژانی ریخ ژله

کسویره بسور، بسه دهرمسان

چسا کنه بور، دکتستر ناچساره

نه شته رگه ری بر بکات.

نه غهسه (ن.) شاواز: نهغمه ی بولبول خرشه.

نەفتخانىھ (ن.) كانەكى ئەرتىيە لە خانەتىن.

ئىلىغى (ن.) ئىلىن ئىلىن تىلىن تىلىن ئىلىن ئىلىن

نسەقى (ن.) نسەرە، نسەرى، وەچسە: باپىرتىن كەردىلن پەندىتى بىلش بىق نەقىدىن خى مىللانە .

ئەكسەل (ئاك.) خاڭ ئەكولار، خار: خوارنا نەكەل يا خۆش نىنە.

ئەمازە (ئاك.) بروانه: ئەخاسمە

ئەمر (ئان،) زىندرو، لەنار دالى خەلك:

شەمىدانمان نەمرن لەناو دلى

ئىسىمەۋا (ن.) دەنگوئىلواز: *دەنىگو* نەوليەكى خۆشى مەيە.

نهوت (ن.) شله یه کی خهستی زوّر به نرخه و لسه ژنّه حاکه دا ده ددرده هیندریّه ت کوردستان چهند کتیگه نه وته کی به ناویانگی تیدایه.

نهوچهوان (ن.) نێوچهوان، ئهني، تهوێڵ: ئ*اسق كورپەكى نەوچهوان* ياكه.

نهوروز

نهورۇز (ن.) پۆژى نوئ، نەڤرۆز، يەكەم رۆژى ســـەرى ســـالى كـــوردى، جەژنى نەتەرەيى كورد، يەكـەم پۆژى بەھار.

نه وشکوفه (ئان.) تازه پشکروتور، نوی پشکاتی، تازه خونچه: تش

ئائه بپتج چ ح خ درزڙس ش ع غ ف الق ق ك گ ل م ف ه و ي

مەنسدە جسوانى نەوشسكۆڧەى كوردستانى.

نـــههال (ن·) دۆل ، نهـال: زڤســتانیّ نهمال پری ئاڤ دېن.

نسههيلان (ج.) نه هيشتن، لينهگه پان: نسسه هيلانا نه خوينسد مواريين ئه رکه کي پيريز و .

نسمه هیننی (ن.) نهینسی، پهنامسه کی، پهنهانی، شاراوه، بهدزییه وه، ، بسدزی، شستیکه بسان باسسیکه ناته ویت لای که س باسی بکه یت: نازاد نه مینی بیاریزه.

نسەيار(ن،) ئاھەزە دوۋمىن: مىر*ن بىق* نە*يارى مەيە*.

نسرخ (ن.) بهسا، بسهما، قیمسهت: نرخسی کالاو کهلویهل بهرزییّتهود.

نزیك (ئـان.) دژی دوور؛ نیّزیـك: *دوور* م*ەرق له نزیكم دانیشه*.

نژدار (نان،) نۆژدار، پزیشکی برینان: من دقنیت ل پاشه رقژی بیمه نوژدار،

نژیار (ن.) بهرد خستنه سهریهك به مهبهستی خانوی دروستکردن،

ئاوەدانكردن: ئەڭگونىدە ھاتە نژيار كردن.

ئىسسىكۆ (ئسان.) شكىسست، ھسەرەس، ھەلسەنگوتن، ھسەلنگفتن: ئەكسەر شىقرىپىشسى كسورد ئىسسىكىرى ھىنسابىق ئادو ھەلسادەتەدە.

نقسان (ج٠) خەرىن، ئوسىن: ماقىنى ئەم مەمى ل سەر بانى نقىسان. ئقىر (ن٠) نويىد: نقىركرن بەرسىتنەكا كەقنە.

نقیم (ن.) نقیم، قاش، جزره به ردیکی به نرخه بی جوانی ده خریت نهنگوستیله و گواره و شتی تدووه: نقیمه کی سه وزم بی تهنگوستیله که مهانبژارد.

نموونسه (ن.) يهك له چهند شت: قوتابييه كه نمورنسه ي پاكو خاوينيه .

نوشسستاندنهوه (ج.) فه شسکاندن، ره رپنجسان، جسه ماندنه وه، قسه دکردن: نووسسراوه که م نوشتانده وه جاله نتیو زهرف م دانا.

نوقومبسوون (چ.) بنشاقبوون، نفرق بوون، بن شاو کهوتن، ژیدر شاو بوون: مهر کهستیکی مهلهوانی باش بزانتیت له نتیو زمریاش نوقومنابیت.

نسسوی (نسان،) نسوی، زوو، تسازه: جلوبه رگیکی نویم بن قوتابخانه کربوه.

نویخواز (شان.) تازه خواز، ریبازی

نویگر: پیویسته لاوان نویخواز

بنو نوور بن له کتونه پهرستی.

نسوین (ن.) کهلوپهلی خهو، نشین،

پیخههٔ: نوو نوو بسه رکی

نوینه کانت بشتی.

نووسهر (ئسان.) بیشار، نووسیار، نفیسهر، ئهوهی کاری نووسینه: بساوکم ئهنسدامی یسهکیتی نووسهرانی کورده.

نوسستن (ج.) خسهوتن، نفسستن: زوو نوسستن و زوو مهانسسان پیشسهی قوتابی چالاکه.

نووســـــينگه (ن.) نفيســـينگه ه: خانووه که م به ريّی نووسينگه ب کریّ گرتووه .

نۆپەرە (ن.) ۱- يەكەم منداڭ، ئەخرى، مندالى يەكەم: مندالى تۆبەرە خۆشەرىستە. ۲- خىنقە، مىرەى تازە پىگەيشتور، بەرى يەكەمى دار، نوخشە.

نۆرە (ن.) نۆيەت، نۆيە، سىپە، گەپ، جار، دەسىت، كەپەت: *نۆرەى* ت*ۆيە زوركە راكە*.

نۆردی (ن.) نوردو، نوردی، وهرپیچك، رانوشته، نانه که به نهرمی وهك بوخچه چوار قهد کرابی: دایه گیان چهند توردییه نانه کم بتر بکه، چونکه ریگایه کی دوورم له پیشه.

ئائه ب پ ت ج ج ح خ د رزڙس ش ع غ ف الق ق ك ك ل م 🗳 م و ى

نهؤم (ن٠) ههر خانوویه کی یه ک قات بیّت، یه ک نهزمی پیده لیّن. به پیّگهی پیّپلیکانیّ ده توانیت بچیته نهزمی دووهم.

نهيّني (ثان.) بروانه نههيّني.

نیاندرتال (ن.) یه کیکه له گروپه هه مه جزره کانی شاده مزاد، که پیش سه د هه زار سال له سه ر رووی شهرد ژیاوه اله کوردستان له شهرکه رتی شانه ده ر سالاتی ۱۹۵۷ – ۱۹۲۰ له لایه ن پسپیری شهریکی سیلکی شوینه واری

نیزه (ن.) نیزه، سنگی، سندی، جوره

تیفه که هیندی جار به سهری

تفهنگه وه ده کری سه ریازه کان

گراله یان پی نه ما ناچاریوین به

نیزه شه ریکه ن.

نىسك (ن.) جۆرە دائەر<u>ت</u>لەيەكى خرە: نىس*ك بۆ تەندروستى باشە.*

نیشسان (ن.) ۱- میسا، نامساژه، نامانج،جهشهنگ: تهشری رمشور تساری نیشسانا بارنتیسه. ۲-

نیشسانهی مساره بسران و دهستگیرانهتی.

نیشانه (ن.) بروانه: نیشان.

ئیشته چی (ئان.) شاکنجی، دانیشتوو: ئیمه نیشته جیّی شه و گونده بن، که لیّی له دایکبورین.

نیشیتمان (ن.) ولات، رهلات، رید، خاك: كوربستان نیشتمانی مه كوربانه.

نیشتن (چ.) ۱- دانیشتن، روینشتن،
رینشتن: لهته که من دانیشه. ۲کاته ک خلته که شاردا ده که ریته
بنه وه: که خلته که نیشت
ناوه که بختنه وه. ۳- کهم
بورته وه ی لافاو یان شاوی روز:

نیمچه دوورگه (ن.) زهوییهك درو لا یان سیّ لای ثاو بیّت.

ئیوه (ن.) لەتەك لە درر لەت، نیمە، نی**ڭ:** ن*انەكەی كرد*ە نىرە.

ئیسودرو (ئان) نیشری نیسودی روژ: کوبوریه و مک له کاترمتر ۱۲ی نیو دری ته واو بود.

نهۆم ــ نيوان

نینوک (ن.) نینک ناخین: وا باشه به رده وام نینترکه کانت بکهی. نیر (نان،) رهگه ری نیر له هه ر شتیک وه کو کور، که نه وه ی مرقه.

نیپچیر (ن.) ئەرەى لەكاتى راوكردندا دەگیرى: گیانسەرەرى گیراو، قوریسانى: ئسەر بسى نیچسیر نەماتزتەرە.

نیچیروان (ئان.) ۱- راوچی، نیچیرقان، پاوکسهر: ب*اوکی وشسیار* نیچسیر*وانه کی به ناویانگسه*. ۲-ناوه بن نیرینه.

نیرگــز (ن.) نیــرگس، جــزره گــولیّکی جوانو بیّن خوشه و به هاران روّد ده بیّت.

نیسوان (شاك.) ۱- مابه بن، نافیه ر:

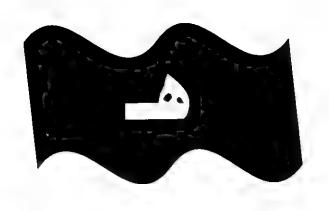
پیشه برکی له نیوان دوو تیب

ته نجامدرا ۲- ماوه بق دروری:

دووری نیسوان مه رائیرو کتریه

نزیکه ی ۱۵ کیلق مه تره.

هات (ئان.) به پیت، به بهرهکهت، به بهرویووم: *ئهم سال سالهکی* هات و خوش بوو.

بهرزاییسه وه ، شسوّد بوونسه وه :

به دالی خوّش و پیرکه یفه وه که

شاخه که ماتینه خواره وه . ۲
داشکانی نرخ: نرخی مهندیّك که

کالآکان ماتوره ته خواره وه .

هاتنهٔ دانان (ج.) دامهزراندن: تهمسال زانکتریه کی نوی ماته دانان.

هاتنه پیش: سه ماتنه پیش: سه م کیشه پی (ن.) هاتنه پی، کیشه به م له ریگادا ماته پی، نهم م هات و پی، هات و پی، هات و چو (ن.) ۱- هاموشق، ناموشق، کهینویهین، هاتن و چوون: سه مات و چوون: سه مات و چرون بیاسه: هه راه م سهفه رکردن، پیاسه: هه راه م له مات و چواله به .

هار (ئان.) وشهی هار زینتر بن سهگ بسهکاردیت، بسه لام سسهگین زیانبه خشسبیت و میکرزبسی نه خوشی هاری له لیکیدا بیست

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف الاق ك گ ل م ن 📤 و ى

قەپ لەمۇر لەن بگرىخت. زۆرجار بە كەسى شەرفرۇشىش دەلىن ھار بورە،

هاري

هـــارپ (ن.) قیسـاره، ئــامێرێکی مۆسـیقایه: ک*ۆرسـهکهی ئنیمـه* مارپ ژهنی تندایه.

هاریگار (ئان.) هارکار: دی برت بمه ماریکارهکی باش.

هاریکساری (ن-) هاوکاری، همه هکاری، کژمه ك، همه رمومز، زیباره: شهز مه می گافا مکارم ماریکاریا شه بکه م.

هاریکاردن (ج.) فریا کهوتن، بهتهنگهوه هاتن، بارمهتیدان:

ماریکاریکردنی پهکتری کارهکی باشه.

هاژه (ن.) ۱- دهنگی ثاو و دارو بار لهبهر با: رووباره که ماژهی دهات، ۲- ناوه بق میینه.

هساژووتن (چ.) هساژوتن، ئساژووتن، ليخورين: هساژووتني توتومينيل به خيرايي ترسناكه.

هاراو (ئان.) هاردراو، وردکراو، هیّرای، له ناشکراو، پیّچهرانهی درشت: هارلومی دار تهختهی ای دروست دمکریّت.

هاپه (ثان.) دهنگی بهرز، نه په، نه عره ته: تاشه که زور ها پهی دنیت.

هاره هار (ن.) گررهگور، ماتوهزریا، ژارهژار، دهنگهدهنگ: *لهبسهر* مارهماری مهکینهکه گریمان له میچ نیپه.

هارین (ج.) میّران، هاردن، وردکردن: ب*اراشه کهم ماری*.

۲- ئارەلكسار: بەشسىنكە لسە بەشسەكانى ئاخساوتن، لسە نئسو رستەدا وەسفى روودانى كار لسە رووى كسات، شسويننو چىزنيەتى دەكات: ئازاد خنيرا دەروات. لسە رسستەيەدا خنيسرا ھاقسەلگاردو وەسفى دەروات دەكات.

هاقلنساق (ن.) مهالنان هارهانسان ناره النسان ناره النسان شهر وشهیه و هسفی نسار ده کسات، و های جسوان شهیزد....: شهرین، به رز، به هیزد....: ها فالنانی د کوردیدا سی پله هانه، و هکس جوان جوانتر، جوانتر، جوانتر،

هاڤلی (ٹاك.) پەيوەندى: *ماڤلىييا مىزو قوتابيان يا خۆشە*.

هاڤێؚـــژتن (ج.) مارێــژتن، مارێشــتن، فړێـدان، مهڵـدان: دممـا کــو وی تهپکـه بـــ ومـن ماڤێــژتی ئــهز شیام بگرمهه.

هال (ن.) ۱- نهمام، شتل: من مال دمچنیم ۲- درم، پهتا، پهژیك، شازار: مال شهنفلزنزای بالنده پهیدا بووه.

هاموشو(ن.) بروانه: ماترچر.

هانسهٔ هان (ن.) هانکه هانک، ده نگی ماندوی بوون: که بهسه ر چیاکه که وتین تازاد هانه هانی دهات. هانسدان (چ.) دنسه دان، دهست له پشتدان: هانشانی دایک و با وکم نه بووایه، خویندیم پسی ته واو

هساوار (ن.) ۱- قیرژه، زریک، دادو قیفان: ماواری تیوهی کرد تا ب مانای بچن. ۳- ناوه بق نیرینه.

هاوار بردن (ج.) مانا بردن، ماوار بق مینان، پانا بردنه باد: له تهنگاویدا ماواری بردزته بهر کهسوکاری،

هاویه ش (ئان.) ۱- شهریك، به شدار، ههمان بسه ش، هساو پشسك، هه شهشك، وهك یهك: سرور تتر له م

ئائه بپت ج چ ح خ د رزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن 📤 و ى

خ*انوړه ماريهشين. ۲− ن*ـاوه بـق نيّرينه.

هاوبه شسسی (ن.) شسه ریکایه تی،

به شداری، هاوپشسکی، وهك

یه کی: هاویه شسی تزریجار کار

ناسان ده کات.

هاوبیر (نان.) کهسه کههمان بیرورای کهسهکی دیکهی ههبی: مزو تق ماربرین.

هاوپشت (ئان.) له یهك بهرمباب، ئێك بهرمباب، بهرمی باوگهك، خزمی خوێن: *ئەو* خزمی ماوپشتمه.

هاو پۆل (ئان۔) له يەك پۆل، هاو ريّر؛ له هەمان پۆل: سەيرانو ديالن ماريۆلن.

هاوپیشه (ئان.) هاوکار، ههمان پیشهیان ههبیّت: *ئازادو نهوزاد* مارییشهن.

هاوت (ئان.) مارشان، مەلا بەلار، مامتا، ماركورف، مەلا كىڭ، لە پايەر لەشانى ئەر: ئەران مارتاى يەكترن.

هاوته مه ن (ئان.) وهرداشه، ههمان تهمه نیان هه یه، هارزی، هارزا: زاریه می قوتابییه کانی که م پزاله ماوته مه نن.

هاوچهرخ (ئان.) سهردهم، مه فچهرخ،

روزگسار: مامترسستاکه مان لسه

مترسسترووی مارچسسه رخدا

شاره زاییه کی باشی مه یه.

هاودهم (تاك.) ۱- هاركات، هـه قدمه:

ماتنى ئـه و لهگـه لا ماتنى منـدا
ماودهم بوي. ۲- ئالووده: ثازادو
سالار ماودهمی پهکترن.

هساورِيِّ (ن.) ۱- بسرادهر، هسه قال، که سه ك له رِيْگه دا له گه لَت بيّت: ماوريِّي چاك بِي خَرْت مه لَبرُيْره. ۲- ناوه بِي نيْرينه.

هاوریّك (ئان.) هارتهریب، به تهنیشت یهك: مهندهك جنری بهستنی كارمبا ماریّكه

هاوسهر (ن.) ۱- ژنو میرد، مه فگیان، مه فست ر، مه فیرین، میاوژین: تازادو په ری مارسه ری په کترن،

٢- ناوه بق نيرينه.

هاوبهشى ــ هدتاڤ

- هاوسهنگ (ئان.) مهشسهنگ، وهك يهك: پيّريسته هارسهنگی ميّزهكان ههر بميّنن
- ھاوسیٰ(ن.) مەشسیٰ، درارسیٰ: شہرین مارسنی تیمەپ.
- هاوکوف (ن.) و ه ک یه ک هه ه کویف، به رامیسه ریسه کتر، هاوسسه نگ: میزه کانمان هاوکوفی یه کتری نین.
- هاونیشـــــتمانی(ن.) مــارولاتی، هاورندی، هاه وهلاتی، خالکی یه ولات.
- هاو واتا (ن.) مهفواتا، بور وشهی وهکو یهك له واتا: تهفان مارواتایان ژبهریکه.
- هاوینسه (ئان.) شینارهری هارینه، هالینی: گنسترره به رویرومی مارینه یه .
- هاوینهههوار (ن.) ماقینگهم، مارینگه، زیّزان: که ماریندا بیّر رابواردن دمچینه مارینهمهواری پیرمهم.

- هاوینی (ن.) مهر شته ککه سیفهتی وهرزی هاوینهی پێ سوهبێ: ج*لوبهرگی هاوینیم زار*ره.
 - هاوينه (ن.) بروانه ئارينه.
- ھاو<u>ێنــــەى پـــەرت</u>(ن.) چـاڤكا خويــل، جۆرە ئارێنەيەكە.
- هاوێ<u>نسهی قسوّقرْ (ن</u>.) چافکا کــوور، ئاوێنهی قرّقرْ.
- هايدرۆجىن (ن.) گازەكى مەماييە: ئـار لــــه مايـــدر*ۆجىن و ئۆكســـجىن* پٽيكهاتورە.
- هسهبوون (ج.) ۱ دری نهبرون: مه

 منهشان ههبوون له وا نهم دیار
 نهبروین، ۲ بدون، زمنگین،
 دمولهمهند، سامانداری: مالی
 مام پیرزت ههبرونن.
- هه تا (ئام.) ۱- هه تاکر، تا: هه تا باش نه خوینیت نمرهی چاك ناهینی.
 ۲- ماوه، نیوان: به توانم مه تا مالتان بیم کارم پیته؟
 هه تباقی (ن.) هه تاو، خوره تاو، تاو: مالا مه نه رهه تائه.

ئائه بپتج چے خ درزڙس شع غ ف لاق ك گال م ن 🟟 وى

هدتا هدتایی (تاك.) مەرومەر: ئالأیی مە مەتا مەتایی بلند ئبیت. هسدتوان (ن.) مەلسەم، مەرەسەم: مەترانەكى باشە، برينەكەي نوى

چارەسەر كرد.

ههاتیو (ئان.) ههتیم، باوک مردوو،
دایکو بساوک مسردوو:
فه رمانگه یه کی تاییه تبین بستی
به ختیم کردنی هه تیوان هه یه دروانه: ستیوی

ههر (ئام.) ۱-- تەنيا: هەر خۆت وەرە.

۲- بىق دلانيا بىرون، مسىزگەر:

ھەر دىيم. ٣- ئەگەر، ھەر كە:

مەر ببيىنم دەيناسمەرە. ٤
يەك: مەر يەك لە ئىيرە بەيانى

باركى دەبى بىتە قوتابخانە.

هسسهرا (ن.) پشسیوی، گزیهنسد. غهلبهغه لب، به زم، مات و ماوار: کی مترکاری که م مه رایه بوی؟ هه راسان (ن.) وه پذی، بینزاری: که م بینکارییه مه راسانم دمکا.

ههراسانگردن (چ) تیکدان، بیزارکردن،
وهرزگردن: مهراسانکردنی
دراوسی کاریکی نا شارستانیه.
ههراش (ثان،) پیگهیشتوو، به گهشه،
به مندالیک دهگوتریت، که له
راپهراندنی کاروباریدا نهوهند
پیویستی به یارمهتیدانی
دایکوباوکی نییه، بییه دهلین
منداله که له خهم رهخسیوه،
ههراش بووهو پیگهییوه.

بهردهستتانه نیّرهکه له ههراش + ان/ نیشانهی کو داریّرراوه. ههروس (ن.) ۱- پورخان، درز بردن، دارووخان، هاتنهخوار: مهرهسی بهفرهکه زیانی پیّره برور، ۲- شکست خسواردن، به هسیچ نهگویشتن: دانوستاندنه که

ھەراشان (ئان.) نىرى ئەر فەرمەنگەي

مەرەسى مىنا،

- ھەرچەند (ئام.) كەرچى، ئەگەر چى، لەگەل ئەومى: مەرچەند ئازاد زىرەك بوق بەلام نىرەكانى بەرز نەبوقن.
- هه (دهم (ئاك.) هه ركات، هه موی دهم، هه موی كسات، هسه می گسافه هسه موی كسات، هه میشه: هه میدهم گه له كه م له باده.
- ههرزان (ئان-) ئەرزان، كەم نىرخ، كەم بەھا: مىيوە كە ولاتى ئىمە زۇر مەرزان.
- هسهرزانی (ن۰) سسالی خسترشو پسپ بهرهکهت: *شهو سسال مسهرزانی* بوره
 - هدرسکردن (ج.) گنیریکرن، حدلکرن، پدرتکردنی خواردن له سکدا، مدلمژینی خواردن له سکدا: بق شعرهی نان نهر هدرس بگری، پارور باش بجوی، جا قورتی دده.
- هدرگیز (ئاك،) چجار، هیچ، قهت: مهرگیزاسه به لیّن باشدگهز نهبویه تهره.

- ههٔ رمی ٔ (ن.) هرمیك، جوّره میره یه که: مه رمیّی گولاّوی زوّر به تامه .
- هٔدوفسا (تاك.) مهر موسا، مهرومما، شهوها: كنار مهرومسنا ب ريشه جوي
- ههروهه (شاك.) مهمیشه، مهرگیزار مهرگیز: كورد مهروهه ر بهرگری له خاكی ختری كردووه.
- هدویر (ن-) حدویر، شارتهکه یه که مدویر مدور به پاریزگای هدولیّره و ده شدتیّکی بده پیست و بده به به دورکه تی هدید.
- ھەرقائدان (ج.) رووخاندىن، ويرانكردىن، تەختكردىن: *دوۋەنى كوندىتى مە* مەرقاندىن.
- **ھە**رِفتى (ئان.) _{پول}خار؛ راماڭدرار: مـ*ن* خ*انيەكى مەرپتى بىيت*.
- هه پی (ن.) حه پی، قبور، هه پ: ده می بسور بساران، دی بیشه هسه پی (پهند).

ئائه بپتج چ ح خ درزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن 📤 و ى

- هسه زاران (ئــاك.) هــه زاره ها، چــه ند هــه زاره ك: *هــه زاران كــه س لــه* خ*ترپیشاندانه كه به شدار بوون.*
- ههژار (ئان.) ۱- ژار، بێچاره، نهدار، بێ مال حال، دهستکورت، بێ دهرهتان: مالهکهی تهنیشتمان مهژارن. ۲- ناره بێ نێرینه.
- هه ژانسدن (چ.) له رانسدن، ه ژانسدن، راته کاندن، راچسسله کاندن، راچسسله کاندن، راوه شساندن: بر تر لیکربنسه رهی سسیوه کان لکسه داره کسه مان مه ژاند.
- هه ژمارتن (چ.) ه ژمارین، هه ژمارین، برازین، ژمارین: نیسكی ماش نامینه ژمارین له یا برازیی

- ھەۋمەت (ن.) ھەسرەت، تار، خەفەت، ھەۋمەت: *ئەرەندە خەمم خىرارد* لە مەۋم*ەتا كەر*تم.
- ههساره(ن.) ستیزی، گهریّك: عه تارد نزیکترین مهساره به له ریّن
- ههستان (ج.) رابرون، له زهوی راست بورنهوه، بلندبرون: مهسته با برهین،
- ههستهگان (ن.) هه س، کوّل هه سته، ناگا: مسرزاد پیسنج مهستی دیاریکراری مه به
- ههٔ تهریب (شان.) هاوشهریب، وهکی تُیّك: مهربوی لای بهرامبهر ب مکی چوار گزشه مهٔ تهریبن.
- هه کسوس (ن.) شیره یه کی یزنانییه بی وشه ی خه تا سوت به زمانی میسری کین، که واتای کی چه ر دهگهیینیت. هه کسیسه کان له ههزاره ی دروی پیش زاییندا له که رته ی ناسیاره خیان خزانده نیس میسر، نه ویش به هزی هاتنی هخزانی هیندی ناسی به میری هاتنی

شـوێنانهی، کـه ههکسوّسـهکان تێیدا دهژیان.

هه کو (شام.) مه که ، شه گهر: مه کار تس چروی بیشژه مسن *دی دگهل ته* میم.

هسه ل (ن.) ۱ – دهرفت ته دهره تسان، فورسه ته دهلیفه: نهم هه له له دهست خقت مهده. ۲ – نقره، جسار، دهسست: هسه ال منسه داه هسته.

هه لا لسه (ن۰) ۱- گهولی زهردی برنفرش: چه پکتك گهرلی مه لالهم پیشکیشه کرا، ۲-ده رمانه که پیستی پی خرش ده که ن، ۲- ناوه بر میینه.

ھەلامسەت(ن.) پەرسىيى، پەسىيى: مەلامەتەكى خراپم لىيبور، بەلام زور چورمە لاى ئىكتىر.

هه لامسان (ج.) هه لاسسان، ئه ستوور برون، ودرمسین: جیّسی شکستییه که هه لامساوه.

ھەللە (ئان.) سەھو، خەلەت، چەرتى، خەتا: سىنگ *قىرلوان لە ھەللەي* خەلكى دەبوورىخ.

هه له بچه (ن.) شارهٔچکه یه که سهر به پاریزنگای سلیمانی و له سنورری ئیرانه ره نزیکه: له ۱۹۸۸/۳/۱۳ به پینج مهزار کهس له مهاله بجه به چهکی کیمیایی شهمیدکران.

هه لبه سستن (ج.) ۱- قسبه بسق دروستکردن، درق به زار کردن، درق به زار کردن، درق مه لبه سستن ره فتساره کی ناشسی بینه ۲۰ دابه سستن، دروسستکردن، راکیشسان: حق گایه کی اسه ره وباره که ره هه لبه ستوره د.

هه نیستراردن (ج.) دهستنیشانکردنی
کهسهك، یان شتهك، دهستبرزر
کردن، براکهم برز
ته نجوههای مهانی مهانیستراردنی
شارهوانی خزی بالاوت.

ئائه بپت ج چ ح خ د رزڙس ش ع خ ف لاق ك گ ل م ن 📤 و ى

- هه لسدران (ج.) فریدانه ناسمان، مه لافیتن: کارلارمکان مه لدرانه ناسمان.
- ھەڭلەراۋ (ئان.) چەقتىندراق ھەڭكراق مەلارىستى.
- هه لاسسوکه و ق (ن.) ره فتسار، مامه لسه، سسه ردا، گاکسار: مه *لسسرکه وقی* براد مرانه ت له باد نه چیّیت،
- هه نسسووراندن (ج.) به ریّر مبردن، بریّهٔ هبرن، جیّب هجیّکردن: کاروباری دوکانه که مان باش مهانده سووریّنم.
- هه نقولان (چ.) ۱- مه لائنت، به ته وژم ده ریسوون:
 ده رچسوونی شاو، ده ریسوون:
 کانبیه که له مه نقولان که وت.
 ۲- ژیده ر: شبه رمکانی شه و له کانگای دله و مه نقولاوه.
- هەلكەفت (ئاك.) مەلكەرت، بۆنە، ياد: ب مەلكــەئتنا ســەركەئتاتە لىق تە خەلاتكەم.
- هه لکه نسدن (ج.) کرلان، مه لکولین، مه لکولین، مهالکولین، مهال بسق

- هه نگسه و تن (ج.) به دیار که رتن، رسکان، پهیدابرون: مامزستا مرز نسبه کی مه نگسسه رتوری کومه نگایه، بروانه هه نگه فت.
- هه لکه و تسه (ن.) شرینی گرنگ: کوریستان مه لکه و ته بسه کی گرنگی له ناوچه که دا مه یه.
- هه لگرن (چ.) داگیرسان: ختر ژ هه لکرنا تاگری دویر بیخه،
- همه لکورپه ان (ج.) کار مه لایشتن و خاق مات کردنی بالدار: مریشکه که ته خترشه و مه لکورماره
- هه لگیرسساندن (ج.) به رپا کردن،
 داگیرسان خوشکردنی ناگر، گر
 لسی په بداکردن: تاگره کهی
 داگیرساند. ۲- به رپابرون:
 شقریشی ته بلول له سالی ۱۹۲۱
- ھەڭمسەت (ن.) ۱- پەلامار، ھۆرش، شالار: مەلمەتى بۆشمەرگە بىز

ھەڭدران ــ ھەمىشەيى

سەر بىرۋەن ھەمىيقىە سەركەرتور بىروە.

هه لنسه کرن (چ.) گوزه ران نه کردن، نه ژیان: بن کار کرن مه لناکه بن. هه لواسسین (چ.) مه لاویستن، چه سیاندنی تابلز، ویسه و...:

ویّنه که م به درواری تعدده که درا مه لواسی.

هه لویسست (ن.) ۱- مه اردسته، تیبینی میزو بیر ددرباردی شتی: پیریسته به رامبه رکیشهی نه ته رمکت مه اویست مه بیت. ۲- نارد یز نیرینه.

هه لووژه (ن.) حولیك، حلیك، ئالوبالو، عه لوكه: مه لویژه وشك ده كريّت بر خرشار كردن.

هه نُوْ (ن.) ئەلەق، جۆرە بالندەيەكى گۆشتخۆرو بەمىزدە: مەلتر گەلەك بەرز دەفرىت.

هه مه چه شن (ئان.) هه مه جوّر، هه مه ره نگ: کتیبخ*انه که مان کتیبی* مه مه جه شنی *تیدایه* .

ههمه پونگ (ئان.) پونگاوپونک، که له ك پونسگ، جسترراو جسترن ئسه نه رهه نگه وشه ي هه مه رونكي تيدايه.

ھەمەوەئىك (ن.) مىۆزەكى كىرردە ك كەركوك.

هدمبانه (ن.) مهمبان، ممبان، مهگبه،
پیستی دهرهاتووی خوشکراوی
مهرو بزنه، که شتی وشکی
تیدهکری: نه نکم نیسکه کهی له
مهمبانه که کرد.

ههمپیّز (ن.) ههمیز، شامیّز، باوهش: دایکم ههمبیّزی بتر کردمهره.

هسه موو (ج.) هسمیان، هسمی، تسان گشست، تیکیا: هسمرورگسلانی جبهانمان خارشد مرین.

هـــهمووچار (ئــاك.) هــهرجار: مــهمور ج*ارئ يادى دەكە*م.

هه میشه یی (ئان،) به شیره یه کی به رده وام، هه ردهم: من له سه ر میلاکی مه میشه یی دامه زرام.

ئائه بپتج چ ح خ درزڙس ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن 📤 و ي

هه ناسسه دان (چ.) بنهندان، مه ناسبه مه لکنشان، مه نمرینی مهوار ده ردانه وهی له رنگه ی لوته وه. همه نجیر (ن.) ئه نجیر، مه ژیر، مرثیر:

مەنجىر گەلەك جۆرى مەيە.

هسهنگ (ن.) میشهنگین، میشه هنگلینی، میشهنگرین: مهنگ شیلهی گول دهمژیتو دمیکا به مهنگرین،

هه نگاو (ن.) ۱- ماوهی نیّوان هه ردور لاق له رقیندا، شهقاو، پیّنگاف، شسیّر الله می نیّوان هه ردوی شسیّر الله می نگاوی شیرا ده نیّوان ده نیّوان الله سیّرا ده نیّوان الله سیّرانه ده نیّوانه د. ۲- ناوه بسیّ نیّرانه د.

هده نگوین (ن.) هده نگفین، مهسدان خزراکدی شدیرینه و رهنگی مهنگرینییه، دهتوانیت له نانی بسروریت و بیخزیت: هدنگرین چارهسدی تهرنه خرشدی بیده کریت.

ههوار (ن٠) وار، شوي<mark>ن: مهواري ئيمه</mark> کويّستانه.

ههوارگسه (ن۰) لانه، وارگ، مهواره ژیان له کویستان: کوردستان مهوارگهی شنرانه.

هسه والل (ن.) خەبسەر، ئوچسە: خسترم مەرالى سەركەرتنم بىر برد.

هخهور (ن.) عهاش شهور، مین مین مستران، همه آمی ناو، کمه بهرز دهبیته وه بن ناسمان: مهوری ردش نیشانه ی باران بارینه.

ههولیّر (ن.) ههولیّر له و شاره کونانهی خرکهی زهوییه، که ههزاران ساله ژیبانی تیّدا بهردهوامه: ههوایّر پایتهختی کرردستانه.

هسهوین (ن.) ۱- هیقین، هیسوین، تامیان، تامیانی ماست و پهنیر: نهختی ماستم بتر مهوینکربنی شهرهکه بتر بینه، ۲- مایه، سهرچاوه، هیّ: تاشتی ههوینی

هه پاسه (ن.) که مبه ردی زیْرِی زیو: ته ر کچه جوانه به جلوب رگی کوردی و مه یاسه رازاره ته رو

ههٔی ههٔی (ثام.) وتهٔی سهرسوپمانه:

ههٔی ههٔی لهم جلوبهرگه جوانه!

هرچ (ن) ورچ: هرچ له ناو دارستان
دهژی.

هری (ن۰) خوری: ج*لو بهرگان ژ مریا* چ<u>ن</u>یک*ه ن*.

هــزر (ن.) بــیر، ئەندیشــه: هــزرا مـن ناهیّــت کــهنگی ئــهم چــووینه سەیرانیّ.

هــش (ن.) ۱- ئیشـك، بـیر، هـێش:

ثاگاداری: ۲- وتهی فـهرمان بـه

بیدهنگ بوون، وست: مشـبن نـه

ثاخفن مامزستایی مات.

هشك (ئان.) ١- وشك، ئيشك، موشك، پەق: دارئ مشك زويتر دمئت سنزتن ژ دارئ تەپ. ٢- قرچۆك، رەزيل: فىلان كەس مشكه مرزف.

ھلقەشىساندن (ج.) مەلرەشساندن: ملقەشانىنا بەيمانان كريتىيە.

هنجن هنجن (ئاك.) ورد كراو، ئەنجن ئەنجن، زفيّل زفيّل: كراسەكەى منج*ن منجن كربووه*.

هنجنین (ج.) پهتشاندن، پرت پرتکرن، وردو خـاش کـردن: ئــه *د گیابــه* ماته منجنین.

هوپەبــا (ن.) رەشىەبا: ئىەڭ جيەند رۆژە مەرپە ب*ايى بەردەرامە*.

هوون (ج.) ئەنگز، ئۆرە، ھنگ، ھەنگر: م*رون بۆر كوئ د*مچ*ن؟*

هــؤ (ن.) ۱-- ســهبهب، برّنـه، ئهگهر، سویچ، سرّنگه: به مرّی چی بور نــه تتوانی بیّیـت؟ ۲- وشــهی بانگکردنـه...: مــرّ مــرّ نـــلان کهس.

هۆلسه (ن.) ۱- هىزدە، ئىزدە، ئىور، پىزل، ئۆپ، ئ*ىلزاد ئە مۆپ،ى* جىمى، ۲- كۆمەلىي چىادرو رەشمال<u>تى</u>ك بەيەكىسەرە: رەرەنىدەكان مۆب، مۆب،

ھۆدە (ن.) بروانە: ھۆيە.

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ڙ س ش ع غ ف لاق ك گ ل م ن 📤 و ى

- هۆز (ن.) خێڵ، عەشىرەت، بەرەباب، تايەنىە، ئىجاخ: ئىەز ژ مىززا گزرانم.
- هسوّزان (ن.) ۱- هسوّنراوه: هسوّزان فه هانسدن به هرهیسه، ۲- نساوی که سبیه و له کهو کور دهنریّت. هوّزانشان (ئان.) شاعر، موّنه ر، بویّر،
- ھەلبەسىتقان: مەلاي جەزىرى مۆزانقانەكى ناقدارە.
- ھۆشمەند (ئان.) ژيـر: *ئازبار كچەكى* م*ۆ*شمەندە.
- هۆشيار (ن.) وريا: مۆشىيار مەۋالىكى دلسۆزە.
- هۆكار (ن.) ۱- بروانه: هـۆ(۱). ۲-ريّگا، پيناو: بــه و هۆكاره دەتوانى بگەيته ئامانج.
- هوْگر (ئان.) متوو: *ئەم منداللە مىزگرى* من*ە.*

- ھۆئىئىسەۋە (ج.) دائسان، ئسەمىن، ئەھائىدن: مۆزىيسەردى ئىسىمر بەمرەپ،
- هۆیه کائی گواستنه وه (ن .) ریّگاکانی هاتوچو که به ریّگه ی وشکانی، ناوی یان ناسمانیدا دهبیّت.
- هیشان (ن.) مامۆستا، سەیدا: هیشان خویندگاران فیر دکەت.
- هیقی (ن.) هیوا، ئومیّد، ناوات: *نازادی* می*قیا مهیه*.
- هين (ئان.) مينك، فينك: *ل ماڤينيّ* خ*ەلك د*چيتە جهيّن مين.
- هینب وون (۱۰۵) هنرب وون، زانین، هیب وون: ژبور مینب رونی مهر تشت رتیدالیه.
- هیسرش (ن.) ئهگهریه کیک هیرشی هینایه سهرت، ئهوه نیشانهی ئهوهیه، که دهیهوینت، شهرت لهگهلا بکات
- هێڒ (ن.) ۱– وزه، تاقەت: *د مێزا مندا* ب*ور* بسەر چيايێ بكەقم.

ھۆز ــ ھێنك

هَيْشَتَا (ئاك.) تا ئيْستاش، مهتا ئيْستا ميْشــتان: مــهرليّــرهم ميّشــتا نه چرومه ته ره مالّ..

هیلانسه (ن.) هیتلین، لانه، لیس: متلانهی خترت خراب مهکه.

هیّلکسهٔ (ن.) میّـك: *بالنسدهکان لهسـهر* می*ّلکه* کر *دمکهون.*

هیلکهدان (ن.) میکدان، شهر شوینهی که میلکه دان دوست دوبیت: مریشکه که میلکه دانه کهی پر له میلکه دانه کهی پر له میلکه دین

ھێڵ (ن.) خيچ، خيت، خەت: مێ*ڵ*ەكم بەسەر نورسىنەكەدا مێنا.

هێڵهك (ن.) كولله تێل، مێرينگ: نـه *نكم* ئ*اردمكهى له مێڵهك دا.*

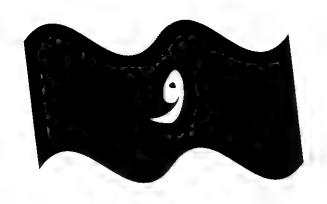
هیله کانی بوار (ن۰) خیچیّت بیائی. هیلکاری (ن۰) خهت کیّشان به شـیّرهی خـهت: بـه میّلکاری ویّنهی قوتابخانه که مان بکیّشن.

هـــنِهن (ئــان.) ۱- ئــارام، لهســهرخق: مند*الى هنِمن كارهكانى به باشــى* ئــه *نجام دهدات.* ۲- نــاره بـــق ننيرينه.

هینسان (ج.) هارردن، هانین، شانین: هینسانی کهلوپسه لی چاك لسه دهرموه میویسته.

هینانه دی (ج.) به سهینان، بجهنینان: هینانسه دی تساوات شسه و دخونی ده و پیت.

هَيْنَكَ (ئان.) بروانه: هين

و (نام.) نامرازی پهیوهندییه، دوو وشه

به یهکهوه دهبهستیّت وهك: دارا

و تـــارا هــاوریّن، هــهروا دهوری

ثــامرازی لیّکدهریش دهگیّریّــتو

دوو رســـته لیّکــدهدات، وهك:

بــهیانی لــه خــهو ههســتام و

دهموچارم شوشت.

وا (ئاك.) ئەرە، ئەوا: وا بىيّم.

واز (ن.) هـــهوار، وهلات، نيشـــتمان،

جێگا: ئەڭ وارە وارى منه.

وارگهه (ن.) جه ه ، جه ، وار ، هه وار: هه ولنر وارگه می عه کلیدو منرخاسانه .

واز لیهینسان (ج.) لیگه پان، دهست لیبسه ردان، خسق لیکردنه وه، ده ستبه ردان: وازم له جگهره کیشان هینا.

وازی (ن.) بازی، پاری، گەمه: *لەسەر* ج*اده وازی مەكە.*

واژه (ن.) بیژه، دهسته پهیف، وته: ب چهند واژه په کی پیکه نیناوی کرتایی به قسه کانی مینا.

ئائه بىپ تى چى ج خ د رز ژس ش ع غ ف ق ق ك ك ل م ن م ﴿ ي

وان (ج.) ۱-- ئەران: وان فراقىن خىوار. ۲-- ئارى شار و دەرياچەيەكە لە باكوررى كوردســـتان: چـــيايى سىيانى دكەقىتە منداقى بەحرا وانى.

وانسه (ن.) دەرس، دەرز: له وانسهى كوردىيدا پلەيەكى باشم متناوه. وانەبيد (ئان.) مامزستا، ئەر كەسمى

وانــه دهلێتــهوه: ژمـــارهی مامرّســـتامان کهمـــه، برّیـــه پیّریستمان به وانهبیّژ ههیه.

وەرچىسەرخان (ج.) ئاسپان، ئاسپىن، سورپانەرە، رەرگەپان، ئارەژور بورندوە: شارپاسى جىھانگەرى رەرجەرخانەكى مەزنە.

وەرز (ن.) كەژ، چار<u>ن</u>كى سال: مىن رەرنى پايزم پى جرانه، ئەى تار؟

وەرس (ئان.) بێزار، ھەراسان. وەرزش (ن.) راھێنان، ريـازە، سـپۆرت: ومرزش *لەش بەھێز دەكات.*

وەرگرتن (چ.) بەدەستەپنان، كەرتنە دەست، دەستنى شىنىڭ لە

یه کسه کی دبیسه ره : وه رگرتنسی مافه کان شته کی ره وایه .

وەرىسو (ئان.) ھەلرەرىي، وەرىساي، كەرتور: *پەلكە وەرىيەكان بنى* دارەكەيان داپۇشىيوە.

وەپس (ئان۔)) بيتزار، وەپز، ھەراسان، جاپس: ك خويندنــەرە وەرس نابم.

وفزیر (ن.) پله یه کی فه رمان چه واییه له ده واله ت شالیار: و مزیدری په روه رده کارویاری خوتیدن راده یه ریتیت.

وهسست (ن.) ۱- هسه رکهست که شاره زاییه کی باشی له پیشه ی خویدا هه بیت پنیده لنن و هستا:

کارزان له دارتاشیدا و هستایه کی باشه. ۲- زانا، لنزان: به راستی و هستایه.

وهستان (ج.) راوهستان: که مات وهستان: کارگهک ماوهیهک وهستان: کارگهک ماوهیهک

وهش (نان.) ۱- پهسهند، خوش: کم ترتیبه رهفت. (ن.) ۲- شوش، هـوش، هـوئش، وشههکه بـو راگرتنسی گویدریــو اــه کــاتی رؤیشتن.

وهفادار (ئان.) دلسۆز، ئەمەكدار، بە وەفسا: رەفسادلرى لوتكسەي برادەرليەتىيە.

وهلام (ن۰) بەرسىگ، جىسەراب: مىن رەلامى پرسىيارەكانم ب باشى دايەرە.

وەنەوشە (ن.) بنەرشە، جۆرە گولەكە: گرلە رەنەرشە بۆنى غۆشە.

ودها (تاك.) مرّسا، ودسا، نهوها، ناوا: كسارهكي ودمسا لسه تستر ناودشيّته ود.

وهفسار (ن.) به هار: وهمساران گسول وهده رده که ون.

> واتار (ن.) جزره نروسینیکه لهناو ریّژنامه، یان کرفاریکدا بلار دهکریتهوه: دایکم مهمور مهفته یه ك وتاریك بیّر ریّژنامه دهنورسیّت.

وره (ن۰) توانایی و خهٔ پاگرتن: مر*هٔ لا له* کساتی ناخهٔ شسیدا نسابیّ وره به ریدات.

ورچی دیّز (ن.) هرچا رهش. ورد (نان.) ۱– هورد، هـویر. شـتـك،که

دانه دانه کهی بچووک بن. ۲– لهسه رخق جوان، به دیقه ت: ورر، ته ماشا که

ورده (ن.) هوورده، خورده، که زورجار بق پاره بهکاردیّت وهك: پارهی ورده، ههروا لهگهان شهکرو برنجو...: ورده شهکر، ورده برنج.

وردوئاسن (ن.) هویرکی ناسنی: ورده ت*اسین لیه دوکیانی تاسینگهردا* مهره.

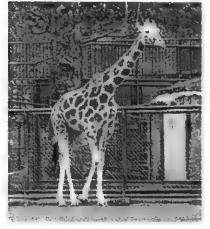
وردەوردە (ئىڭ.) پىيچ پىچى»، ھىرىدە ھوردە: وردە وردە دەرۇيشتىن.

ئائه بپتج ج ح خ د رزڙس ش ع غ ف ق ق ك ك ل م ن ه ﴿ ي

وس بسوون (ج.) بئ دونگ برون، کر بورن: *لهکاتی وانه گوټنه وودا وا* باشه وس بیت.

وشتر

وشترگا (ن.) زرانه، زهرانه، ژرانه.

وردبين

وردبین (ن.) ۱- هـویریین، ئامیرهکه شـتی بچـورکی پـی دهبینـری، میکریسـکترب. ۲- بـه کهسـیک دهگوتریـت، کـه شــتی ورد دهبینیت.

وردگـــردن (چ.) قــهدكرن، هــريركرن، پارچه پارچه كردن: دارمكانمان بن سنرپا وردكردن.

ورمی (ن.) ناری دهریاچه و شارهکه له رزژهه لاتی کوردستان.

وریسا (ئان.) هشیار، هوشیار،
لهسه رخق، ناگادار، به ناگا:
دمبی وریا بین بی نهومی مهانه
نه که بن. ۲- ناوه بی نیرینه.

وشترمرخ

ولأخسى بسهرزه (ن.) بارهبهر، دهوار: ولاخسى بسهرزه بسق بارلتنسان بهكاربتيت.

وی (ج۰) جینساوی جودایه بین که سی سینیه می تاکی نیّیر به کاردیّت، نه و: وی فرافین خوار،

ویستگه (ن.) گهراج، وهستانجی، شوینی وهستانی ئوتومبیل، پاس ، یان شهمهندهفهر.

ویستن (ج.) حدز لنبوون، شاره زوو

لنبوون، خواستن: شکه رتق

ویستت شتنک فنر بیت، باش
فنری دهبیت.

وی (ج.) جیناوی جودایه بی کهسی سینهمی تاکی می بهکاردیت: وی گزته مهفالین خی سبه گهز دمیم فوتابخانی.

ویدان (چ.) ۱- نهترسان له کردنو گوتنی شتیک. ۲- رمانو تیکچرونی شتیک، کافل، خاپرور، تیکچوو، کاول: نافهکی گران گوندهکی ویران. وشترمرخ (ن.) وشتر مهل، نه عامه: له بساخي ثاژه لأنسا، وشسترمرخيّكم بيني.

وشیکانی (ن.) هشیکی، هیشیکایی: مهندهك گیانه و مر له تاودا ده ژی و مهنده کی تر له وشکانیدا.

ولات (ن.) نیشتمان، وهتهن، زید، مهلبهند: من ولاتی ختر خترش دفیت.

ولاتپاریز (نان.) نیشتمان پهروهر: مرزقی ولاتپاریزی سهر بلنده.

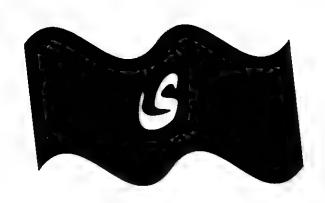
ولأخ (ن.) به كهرو ئيسترو ئهسپو مـــاين دهلـــين ولآخ، بروانه روشه ولأخ

ئائه بىپ تىچ چىچ خىدرز ۋس شىغ غ فى د ق ك ك لىم ن ھۇ ي

ویرانکسرن (ج.) کافلکرن، خساپرور کسردن، تیکسدان، کساولکردن: چهندمها گرندی کوربستان به دمستی به عس ماتنه ویرانکرن. ویری (ناك.) وی جهی، فیری، لهوی، شهوی: ل ویسری شهم شسارهزا برون: ل ویری مه تزیانی کر.

ویّنه (ن.) نیگاریّکه بهمزی کامیّرا دمگیریّت. ویّنهٔگر (ثان.) ئهو کهسه یه بهمزی کامیّرا ویّنهی کهسو شت دمگریّت.

ویّنجه (ن) گیایه که به پنج دهیچیّنن بن تالیک، ئینجه، ئرریجه: ریّنجه که وشك که ره بیده به ولاغه کان.

یا (تام.) ۱- یان، یاخو: تق دهچی یا

نازاد؟ ۲- به پیش ناوی

تایبهتی دهکهوید بق ریزایتان

بهکاردید، وهك: یا ههمین، یا

نایشهگول.

یاخه (ن.) یه خه، شخه، به رق که یه قه، نیخه، به رق که یه قه، شخه، بشته مسل: یا خهه کارسه کهی باش له شوتور دراوه یا خی (نان.) لامل؛ لاسار، مه لگه راوه: شخیهان تقد یا خییه مسیح به گورتیان تاکات.

یساد (ن،) بیرهوهری، یادگاری، بیر: بارکه گیان زار بانت دمکهم.

یاداشت (ن۰) نورسینی شنه کبر به بیر هینانسه وه: خ*ارپیشسانده دران* باداشته کیان دایسه به رپرسسی شار.

یارمه تیسدهر (نسان،) یاریسده دهر، هاریکار: مامترستا یارمه تیده ری قمتابییه.

یاریسدهر (ن.) هاریکار، یارمهتیدهر،
یاریسدهدهر: یاریسدهدهری
قوتابخانه کهمان وانهی کوربیمان
پی دهلین.

ياريزان (ن.) ياريكەر: ئ*ازاد ياريزانەكى* خنرايو.

ياريكهر (ن.) بهوانه: ياريزان.

ئائه ب پ ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ق ق ك گ ل م ن ه و ك

ياريگه

یاریگه (ن.) یاریگا، گزرهپانی یاری، مهیدان: *یاریگهیهکی فراوان له* ش*ارهکهمان دروستکراوه*.

یاسا (ن.) قانون، دام و دهستوور، پی و شرینی کومهان، ریسا:

پیویسته مهمورمان ملکه چی باسا بین.

يان (ئام.) بروانه: يا (١)

یساوهر (ن۰) هاوه ل: له پیشه برکی و درزش در مانه .

نیده وانیدا مامنی ستای و هرزش یا و ه رزش دانه .

یه خچسال (ن.) به فرگر: زوریهی ماله کان به خچسالیان تندایه. به خچسالیان تندایه به فریکی زوری گرتوره.

یهدوگ (ن.) سپیر، ئامرازی زیاد بی جیگرتنهودی شتی له که گ

كىسەرتور: يىسەدەگى ئىسەم ئۆتۈمىتىلانە لە بازاركەمە.

ید زدان (ن.) خودای، خودی، خوا: ید زدان پشت و پ نای راستگریانه.

يــه كتربرين (ج.) ئىكى درويرين، بـهناو يەكدا چرون: درو ھىللى يەكتربىرم بىر بكىشە.

یه گخستن (ن.) یه کگرتن، کردنه یه ك، ریگخستن: یه گخستنی میزه کانی کورد کاره کی بیویسته.

یه کدهست (ئان.) یه کگرتوو، نه گهر کومیه ایک کیسه سه است. نه نجامدانی پروژه یه ک یه ک بیرو رایان هه بوو و پیکه وه هه ولیان بید دا وه کو شهوه وایسه به یه کده ستی بیکه ن.

يــــه كروو (ئــان.) راســت، راســتكن: هاوريّكهم لهگه لمدا يه كرووه،

یه کسانی (ن.) وه ک یه ک، چرونیه کی، به رانبه ری: یه کسانی نیشانه ی دادیه روه رییه .

ياريگه ــ يۆنانى

یهکسیه (ناك.) بین پارهستان، دهمودهسیت، راسیته وخق، دهستبه جیّ: پشتی مه نان خواری، یهکسه رمه دهست ب شرّل کر.

یسه کلایی کردنسه وه (چ.) به لایه کسدا خستن: گیانه شهم کسارهم بـق یه کلایی بکه وه.

یسال (ن.) ۱- مله ی چیا: بو<u>تنی</u>

سه رکه وتمه سه ریاله که. ۲مروی سه ر ملی نه سپو ماین:

یالی نه سیه که م شررد.

یؤنان (ن.) ولاتیکه کهربترته باشدوری ریزهه لاتی کهرتهی شهررویا، که به ولاتانی تورکیا، بولفاریا، مهکهدرنیا، شهلبانیاو سی زهریاش دهورهی داوه: یزنان دوورگهیهکی زوری له نیس زهریای سپی ناوه پاستدا مهیه. یؤنانی (ثان.) خهلکی یونان: شهرستو زانایه کی یونانی بوو.

کتیبه چاپکراومکانی کۆری زانیاری کوردستان

- ۱) فەرھەنگى زاراۋە (عەرەبى كوردى)، بەدران ئەھمەد ھەبىب، ھەۋئىر، چاپخانەي وەزارەتى
 پەرۋەردە، سالى ۲۰۰۲، (۱۶۲ لاپەرە).
- ۲) کوردی تورکمانستان میژوو ثانتزگرافیا ثادهب، د. مارف خهزنه دار، همولیر، چاپخانهی وهزاره تی پرتشنبیری، سالی ۲۰۰۲، (۲۰۸ لاپهره).

- ۲) زاراودی یاسایی، لیژنهی زاراوه له کاری زانیاری کوردستان، همولیر، چاپخانهی وهزاردتی راشنبیری، سالی ۲۰۰۶، (۴۰ لایمره).
- ٤) زاراوه ی کارگیّهی، لیژنهی زاراوه له کلّهی زانیاری کوردستان، مهرایّر، چاپخانهی وهزارهتی رقشنبیری، سالّی ۲۰۰۶، (۴۷ لایه ره).
- من ينابيع الشعر الكلاسيكى الكردى,ج١، رشيد قندى، هەراير، چاپخانهى وەزارەتى وۆشنبيرى،
 سالى ٢٠٠٤، (٢٤٠ لاپەرە).
- ۲) رینورسی په کگرتوری کوردی، به دران ته همه د هه بیب، هه وایز، چاپخانهی و هزاره تی په روه رده،
 سالی ۲۰۰۵، (۹۳ لایه ره).
- ۲) رێزمانی کهسی سێیهمی تاك، د.شێركل بابان، ههواێر، چاپخانهی وهزارهتی رێشنبیری، سالی
 ۲۰۰۲، (۱۹۹) لایهره).
- ۸) چوارینین خهیام، د. کامیران عالی به درخان، و درگیرانی له لاتینییه و د. عهبدوللا یاسین نامیدی، هه وایر، چاپخانهی و دراره تی رقشنبیری، سائی ۲۰۰۱، (۹۴ لاپه و ۵).
- ۴) شیره ی سلیمانی زمانی کوردی، د. زمری یوسوپرقا، و : له پوسیه وه د. کوردستان موکریانی،
 ههوایتر، چاپخانهی ومزارهتی پهرومرده، سالی ۲۰۰۰، (۲۱۳ لاپهره).
- العروض في الشعر الكردي، احمد هردي، مدولتر، چاپخاندي وهزارهتي رؤشنبيري، سائي
 ۲۰۰۲ (۲۱۸ لايدره)-
- ۱۱) ژانرهکانی پرزنامه وانی و میژووی چاپخانه ۱۶۵۰ ـ ۱۹۵۰ د. مهغدید سهپان، هه وایر، چاپخانهی و مزاره تی په روه رده، سالی ۲۰۰۵ (۲۷۸ لایه رو).
- ۱۲) زاراودی راگهیاندن، لیژنهی زاراوه له کاری زانیاری کوردستان ، ههوایر، چاپخانهی وهزاردتی یه رودرده، سالی ۲۰۰۵، (۱۰۸ لایهره).

- ۱۲) فەرھەنكى زاراوەگەلى پاكەياندى (ئىنگلىزى ـ كوردى ـ عەرەبى)، بەدران ئەھمەد ھەببب،
 مەراپر، چاپخانەى وەزارەتى پەرۋەردە، سالى ٢٠٠٥، (١٦٥ لايەرە).
- ۱۱) ئەدەبى مندالانى كورد ـ لىكۆلىنەرە ـ مىزووى سەرھەلدان، ھەمە كەرىم ھەورامى، ھەوائىر،
 چاپخانەي وەزارەتى پەروەردە، سالى ٢٠٠٥، (٤٠٦ لاپەرە).
- ۱۵) گیرهکین زمانی کوردی، د. فازل عمر، هههایر، چاپخانهی وهزارهتی پهروهرده، سالی ۲۰۰۵، (۱۳۴ لاپهره).
- ۱۱) ل نزر تهده بن کرمانجی ل سه د سالاً نوزدی و بیستی زایینی، تهمسین تیبراهیم ناسکی، همولید ،
 چاپخانه ی و هزاره تی په روه درده ، سالی ۵-۲۰ (۲۷۱ لاپه ره).
- ۱۷) دهنگسازی و برگهسازی له زمانی کوربیدا، د. شیرکل بایان، ههولیر، چاپخانهی وهزارهتی یهروهرده، مالی ۲۰۰۵، (۲۰۱ لایهره).
- ۱۸) هۆنراوهى بەرگرى ئەبەرھەمى چەند شاعيريكى كرمانچى سەروودا ۱۹۳۹ _ ۱۹۷۰، د. عبدالله ياسين عەلى ئاميدى، ھەولير، چاپخانەى وەزارەتى پەروەردە، سالى ۲۰۰۵، (۲۲۰ لايەرە).
- ۱۹ یوسف و زوله یفا، حهکیم مهلا سالع، هه اینر، چاپخانه ی و دزاره تی په روه رده، سالی ۲۰۰۱،
 ۲۰۷ لایه ره).
- ۲۰) زمانی کرردان ـ چهند لیکولینه و میلوانی به د فریدریش موهایر نهوانی تر؛
 و : له نه لمانییه و مید عزیز ، هه وایر، چاپخانه ی و مزاره تی په و و مرده ، سالی ۲۰۰۵ .
 (۱۹۲ لایه ره).
- ۲۱) ریبه ری بیبلزگرافیه کوردییه کان ۱۹۳۷ ـ ۲۰۰۵، شوان سلیّمان یابه، همولیّر، چاپخانه ی وهزاره تی پهروه رده، مالی ۲۰۰۱، (۴۰۰ لاپهره).
- ۲۲) نەرمەنگى گەورەي من . د. كوردستان موكريانى ، چاپى يەكەم، ھەولىد، چاپخانەي وەزارەتى يەروەردە، سائى ۲۰۰۱ ، (۸۰ لايەرە).

- ۲۲) دیرانی عمزیز _ عممه عدلی قمردداغی همولیّر، چاپخاندی روزارهی پدرومرده ، معالّی ۲۰۰، (۲۲) (۱۶۲ لایدره).
- ۲٤) زاراده گللی کاروباری مین _ جدمال جدلال حرسین _ دلیر سابع نیواهیم دوزگای گشتی هدریم بز
 کاروباری مین، هدرلیر، چاپخاندی و وزاروتی پدرومرده، سائی ۲۰۰۱ ، (۸۰ لاپدیه).
- ۲۱) زاراودی راگدیاندن ـ کدمال غدمبار ـ هدولیّر، چاپخاندی و دزاردتی پدرودرده ، سالّی ۲۰۰۹،
 ۲۹) (۹۹ لایدیره).
- ۲۱) زاراوهی تددمیی ــ تاماده کردنی: لیژنمی تمدهب له کوړی زانیاری کوردستان ، هـمولیز، چـاپخانمی و مزارمتی پمرومرده ، سالی ۲۰۰۹، (۳۸۰ لاپمره).
- ۲۷) نیندیکسی گزفاری کوری زانیاری کرود (۱۹۷۳ ۲۰۰۲) شوان سلیمان یابه همولیر، چاپخاندی و دزاردی یمرومرده ، سالی ۲۰۰۱ ، (۲۴۰ لاپدیه).
- The Historical Roots of the National Name of the Kurds ... جـهمال رهسيد ، هموليّر، چاپخانهي روزاروتي پهروورده ، سالي ۲۰۰۱ ، (۱۰۷ لاپهره)
- ۲۹) فىرھىنگى كۆمەلئاسى ـ عوبيد خدر ـ چاپخانەى دەزگاى ئاراس ـ ھەولير، سالى ۲۰۰۷،
 ۲۹) لايدره) .
- ۳۰) بزائی پزگارهرازی نیشتیمانی له کرردستانی پژژهدلآتنا (۱۸۸۰ ـ ۱۹۳۹ز) ـ د. سمعدی عرسمان هدروتی پزائی دوزگای ناراس ـ همولیّر، سالّی ۲۰۰۷، (۱۸۵۰ لاپمره) .
- ۳۱) شرّرشی شیخ عربدیدوالآی ندهری له بدلگدنامدی قاجاری دا ، نروسینی: حسدن عملی خانی کهرورسی ،
 ودرگیزانی له فارسییدوه : عدمه د حدمه باقی _ چاپخاندی دوزگای ناراس _ هدولیّر، سالی ۲۰۰۷،
 (۲۰۶ لایدوه) .

- ۲۲) شۆپشى شيخ عريميدوللاى نەھرى لە بەلگەنامەى ئەرمەنيدا ، ئروسينى : ئەسكەندەر غۆريانس، ورگيرانى لە فارسييەو _ عەمەد حەمە باقى . چاپخاندى دەزگاى ئاراس _ ھەرلير، سالى ۲۰۰۷، (۱۲۸ لاپدرە).
- ۳۳) فدرهدنگی کوردی ـ فارسی، وهرگترانی له فارسییموه ـ عدمد حدمه بالی . چاپخاندی دهزگای ثاراس ـ هدولیز، سالی ۲۰۰۷، (۱۱۲ لایموه) .
- ۳٤) شتپش شیخ عربهیدرلای نه هری له بهلگنامهی نینگلیزی و نهمریکی دا _ نووسینی _ وهدیم جومیده.

 وهرگیّرانی له عمرمییهوه _ عهمهد حهمه باقی . چاپخانهی دهزگای تاراس _ همولیّر، سالی ۲۰۰۷،

 (۱۱۱ لابعره) .
- ۳۵) شریشی شیخ عربه پدوللای نه هری له به لگهنامه ی قاجاری دا، نووسینی : عملی خان گزندخان تعشار. دورگیرانی له فارسیبه و عممه حممه باتی . چاپخانه ی دوزگای تاراس معرایر، سالی ۲۰۰۷، (۲۲۹ لایمره) .
- ۲۹) شۆپش شتخ عربهبدولای نههری له بهلگهنامنی قاجاری دا ، نروسینی : عملی تمکیمر سمرهمنگ. دهرگذرانی له فارسییموه : عممه باتی . چاپخانهی دهزگای ناراس ـ همولیز، سالی ۲۰۰۷. (لایمر۱۹۲۵).
- ۳۷) چهپکینا له زاراوه گهلی کشترکال ـ ناماده کردنی ـ حدمه سالع فعرهادی ـ چاپخاندی دوزگای ناراس ـ همولیز، سالی ۲۰۰۷، (۱۶۲ لایموه) .
- ۳۸) شنپشی شیخ عربهیدوالای نههری له بهلگهنامه کانی و مزاره تی کاروباری دموجوی نیران دا. و مرکیرانی له فارسییموه : محممه باتی . چاپخانه ی دوزگای تاراس ... همولیر ، سالی ۲۰۰۷ ، (۲۷۰ لاپمره)
 - ۳۹) فعرهمنگی دیرانی شاعهان (نالی ، سالم ، کرردی) ، نروسینی .. د. عدمه د نروری عارف، چاپخاندی درزگای ناراس .. همولیز ، سالی ۲۰۰۷ ، (۱۰۰۰ لاپعره).

- د) یدکهم فعرهمنگی تق ، وهرگیّرِانی: د.کوردستان مرکریانی، چاپخاندی دهزگای ناراس، همولیّر، سالی ۲۰۰۷، (۸۹ لاپدره).
- ۱۵) تەدەبى مندالانى كورد دواى راپەرىن، نووسىنى: حەمە كەرىم ھەورامى، چاپخانەى دەزگاى ئاراس،
 ھەولىر، سالى ۲۰۰۷، (۲۹۸ لاپەرە).
- ٤٤) فدرهمنگی هدراشان، کوکردنموه و دارشتنی: کوممالیک ماموستا، چاپخانمی دوزگای ناراس ، هدولیر، سالی ۲۰۰۷، (۲۳۹ لاپدره).